

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Katedra primární pedagogiky

**„Proměny rozvíjení poznání, prvouky ,
přírodovědy a vlastivědy v čase,
ve vzdělávacím programu a v praxi“**

Disertační práce

Školitelka : Doc. PhDr. Eva Opravilová, CSc.

Autorka : Mgr. Ludmila Adamcová (roz. Hanousková)
Louny, Kosmonautů 2273

Praha , duben 2006

Poděkování

Děkuji doc. PhDr. E. Opravilové, CSc., za dlouhodobé odborné vedení, věcné připomínky, motivaci a podporu při doktorandském studiu a vypracování této práce.

Dále bych chtěla poděkovat PaedDr. Evě Hnátkové, ředitelce Základní školy Louny, 28. října 2173, za vytvořené podmínky pro realizaci výzkumné části disertační práce.

Poděkování patří i členům mé rodiny.

Resume

Disertační práce na téma „Proměny rozvíjení poznání, prvouky, přírodovědy a vlastivědy v čase , ve vzdělávacím programu a v praxi“ je zpracována jako volné pokračování řešení problematiky vzdělávacích programů na bázi osobnostní orientace v předškolní výchově.

V teoretické části práce sleduje rámcové vzdělávací programy pro předškolní a základní vzdělávání (RVP PV , RVP ZV) , srovnává jejich filozofii, zdroje a výstavbu, analyzuje shody a odlišnosti, vyplývající ze zaměření pro dva různé , na sebe navazující stupně vzdělávání. Všímá si výstupů a míry jejich závaznosti pro děti, žáky i pedagogy. Odkazuje na rozbor učebních osnov předškolního a základního vzdělávání od jejich vzniku do současnosti, podává výklad frekventovaných pojmů.

Ve výzkumné části práce analyzuje sledovanou školní třídu z hlediska pedagogicko – psychologického v časovém období pěti let. Předkládá a hodnotí obsah rozvíjení poznání, prvouky, přírodovědy a vlastivědy a stupeň naplnění očekávaných výstupů. Do výzkumné části jsou zahrnuty i výsledky práce žáků – testy z výše uvedených předmětů. Soubory testů ukazují na úroveň osvojení poznatků a míru jejich aplikace v praktických činnostech.

Výstupy všech testů jsou zpracovány též statisticky do přehledných tabulek, ze kterých lze odečíst informace o skutečném stavu zkoumaných jevů v daném období.

V závěrečné části práce potvrzuje stanovené cíle a formulované hypotézy. Ukazuje na opodstatněnost probíhajících změn v předškolním a

**základním vzdělávání a vyúsťuje v soubor pravidel , postupů, zkušeností a
nápadů při tvorbě jednotlivých vlastních školních vzdělávacích programů.
Disertační práce je doplněna řadou příloh včetně vzorů testů a části
první verze školního vzdělávacího programu.**

Summary

The Dissertation on theme:

„Transformation of Proceedings of Knowledge of Basic Information about Life in Nature, Society and Relations between Them (Natural Science) and Basic Relations to the Mother Country, the Language and History in the Educational Programme in Time and Practice.“

My dissertation was compiled as free proceedings of a solution of problems of educational programmes for pre – school and basic education.

In the theoretical part of this study my work contemplates the General Programme of Pre-school Education and the General Programme of Basic Education, it compares their philosophy, sources and construction. It analyses coincidences and differences, resulting from intention from two different grades of education, linking up with each other.

My work takes into consideration the gained level of skill of all activities for the defined age group of children and the extent of their responsibility for pupils and teachers. My work refers to analysis of the school curriculum of pre-school and basic school education from its inception to the present times. It gives commentary on frequent terms.

In the investigative part of my work I analyse a contemplative school class from pedagogical and psychological points of view in a 5-year period. I introduce and asses contents of rational education in pre-school age and

above-mentioned subjects of a basic school. I also assess the level of fulfilment of presumptive results.

The complete sets of tests, which I compiled, present the level of gained knowledge and the ability of its application at practical activity. Results of all the tests are also shown by statistics in lucid charts, where could be found information about the real state of examined facts.

In conclusion I would like to say that my theoretical and practical dissertation presents the importance of changes in pre-school and basic school education and gives the set of rules and processes for forming the General School Educational Programmes.

My work is completed by numbers of supplements.

Resümee

Die Dissertation zum Thema „Die Umwandlungen der Entwicklung des Erkennens, des Sachunterricht, der Naturkunde und der Heimatkunde im Programm, in der Zeit und im Gebrauch“ wird als freie Fortsetzung der Problematiklösung den Bildungsprogrammen auf der Basis persönlicher Orientierung in der Vorschulerziehung verarbeitet.

Die Arbeit folgt in dem theoretischen Teil die Rahmenbildungsprogramme für die Vorschul- und Grundchulerziehung, ebnet ihre Philosophie, Quelle und Aufbau, analysiert Einverständnisse und Verschiedenheiten, die aus die Zielrichtung für zwei verschiedene und aufeinander anschließende Bildungsstufen folgen. Sie beachtet Ausgänge und das Maß der Verbindlichkeit für Kinder, Schüler und auch für den Pädagogen. Sie verweist auf die Analyse der Lehrpläne der Vorschul- und Grundschulerziehung von der Entstehung bis der Gegenwart, berichtet die Darlegung den häufigen Ausdrücken.

In dem Forschungsteil analysiert die Arbeit verfolgte Klasse aus der pädagogischen, – psychologischen Sicht in dem Zeitraum von fünf Jahre. Sie präsentiert und bewertet den Inhalt der Entwicklung des Erkennens, des Sachenunterricht, der Naturkunde, und der Heimatkunde und die Stufe der Füllung der erwarteten Ausgänge. Der Forschungsteil umfasst auch die Arbeitergebnisse der Schüler – die Teste in obengennanten Fächern. Die Listen des Testes deuten auf die Aneignungsstufe der Erfahrungen und auf das Maß ihre Applikation in den praktischen Tätigkeiten.

Die Ausgänge allen Teste werden auch statistisch und in der Übersichtstabelle verarbeitet, aus der die Informationen über den Ist – Zustand der Prüferscheinung in dem jeweiligen Zeitraum abzulesen ist.

In den letzten Teil der Arbeit werden die festgestellte Ziele und formulierte Hypothesen bestätigt. Die Arbeit zeigt die Stichhaltigkeit der verlaufenden Veränderungen in der Vorschul- und Grundschulerziehung und einmündet in der Datei den Regeln, Fortgänge, Erfahrungen und Ideen bei der Bildung einzelnen eigenen Schulbildungsprogrammen.

Die Dissertation wird mit der Anlagenreihe unter Einschluss von den Vorbildern des Testes und von dem ersten Teil des Schulbildungsprogramms vervollständigt.

1.1.	Trasformace vzdělávání u nás	21
1.2.	Diplomová práce a vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání	24
1.3.	Výsled práce	29
1.4.	Prvotní a její místo v ostrově	34
1.4.1.	Prvotní v osnovách pro základní vzdělání	35
2.	Rozvíjení poznání, prvotní, vlastivěda a přírodověda v prvních vzdělávacích programech	38
2.1.	Rozvíjení poznání	38
2.2.	Prvotní, vlastivěda a přírodověda	43
2.2.1.	Obecná škola	45
2.2.2.	Narodní škola	46
2.2.3.	Základní škola	46
3.	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a základní vzdělávání – úvod a odlišnosti	49
3.1.	Uloha národního rámcového vzdělávacího programu pro předškolní a základní vzdělávání	55
3.1.1.	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	55

• <i>Název práce</i>	
• <i>Poděkování</i>	
• <i>Resumé – trojjazyčně</i>	
• <i>Seznam tabulek</i>	
• <i>Seznam vložených ukázek</i>	
• <i>Seznam příloh</i>	
Úvod	12
Záměry disertační práce	13
Hypotézy	14
Metody	15
• Klíčová slova	

A. Část teoretická

1	Úvod	19
1. 1.	Transformace vzdělávání u nás	21
1. 2.	Diplomová práce a vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání	24
1. 3.	Výklad pojmů	29
1. 4.	Prvouka a její místo v osnovách	31
1.4.1.	Prvouka v osnovách pro základní vzdělání	35
2.	Rozvíjení poznání, prvouka, vlastivěda a přírodověda v průřezu vzdělávacích programů	38
2.1.	Rozvíjení poznání	38
2.2.	Prvouka, vlastivěda a přírodověda	43
2.2.1.	Obecná škola	45
2.2.2.	Národní škola	45
2.2.3.	Základní škola	46
3.	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a základní vzdělávání – shody a odlišnosti	49
	Shrnutí	54
3.1.	Hlavní principy Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní a základní vzdělávání.....	55
3.1.1.	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání ..	55

3.1.2.	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	56
	<i>Kapitoly se prolínají</i>	
	• principy.....	
	• strategie	
	• cíle	63
	• kompetence	64
	• vzdělávací obsah	75
	• průřezová témata	93
	<i>Průřezová témata ve ŠVP – ukázka</i>	

B. Část výzkumná

4.	Úvod	104
4.1.	Prvouka - analýza.....	105
4.2.	Vlastivěda – analýza	122
4.3.	Přírodověda – analýza	134
	Shrnutí – jak se nám podařilo naplnit	141
5.	Charakteristika věkového období	151
5.1.	Školní věk – mladší a střední	151
5.2.	Školák a rodina	152
5.3.	Školák a škola, socializace	159
5.4.	Střední školní věk	162
6.	Charakteristika výzkumné třídy	165
	<i>Tabulkový přehled</i>	
7.	Testy	
7.1.	Úvod do problematiky testů	175
7.2.	Analýza testů	181
7.2.1.	Prvouka	183
7.2.2.	Vlastivěda – 4. ročník	189
7.2.3.	.....	191
7.2.4.	Přírodověda – 4. ročník	195
7.2.5.	Vlastivěda – 5. ročník	199
7.2.6.	.....	203
7.2.7.	Přírodověda – 5. ročník	208

7.3. Shrnutí	209
<i>Šablony testů</i>	

C. Část závěrečná

8. Výsledky výzkumu	211
<i>Ukázka učebních osnov – 1. verze</i>	

Závěr	217
--------------------	-----

Seznam literatury	218
--------------------------------	-----

Seznam tabulek :

- Integrované bloky v předškolním vzdělávání

- Třída 1.C

- Třída 2.B

- Třída 3.B

- Třída 4.B

- Třída 5.B

- Testy
  - 3. třída - Prvouka
  - 4. třída - Vlastivěda - část zeměpisná
- část dějepisná
  - Přírodověda
  - 5. třída - Vlastivěda - část zeměpisná
- část dějepisná
  - Přírodověda

- Sumář testů

Seznam vložených ukázek :

- **Průřezová témata**
(závěr kapitoly 3.) – v tabulkách

- **Šablony testů**
(závěr kapitoly 7.)

- **1.verze Školního vzdělávacího programu**
  - předměty - Prvouka
  - Vlastivěda
  - Přírodověda

(závěrečná část)

} učební osnovy (v tabulkách)

Seznam příloh :

✓ Testy :

předmět	počet položek / počet testů		
➤ Prvouka	8	9	
➤ Vlastivěda – 4.ročník	3	3	část zeměpisná
	5	7	část dějepisná
➤ Přírodověda – 4. ročník	7	7 + kviz	
➤ Vlastivěda – 5. ročník	8	8	část zeměpisná
	6	6	část dějepisná

✓ Žákovské referáty 19

Klíčová slova :
(Key words)

- **informace, analýza, třídění, uspořádávání, syntéza, aplikace**
- **komunikace, kooperace**
- **program, kompetence, strategie, cíl**
- **integrace, mezipředmětové vztahy, interdisciplinární přístup**

Disertační práce navazuje na práci diplomovou, zpracovanou na téma Tvorba vzdělávacích programů na bázi osobnostní orientace a obhájenou v lednu 1997.

Původním záměrem bylo sledovat oblast rozvíjení poznání a jeho proměnu v pěti oblastech nového Rámcově vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, zpracovanou do Školního vzdělávacího programu předškolního vzdělávání. (*dále jen RVP PV, ŠVP PV*)

Došlo však ke změně pracovního zařazení – z pozice učitelky a ředitelky mateřské školy (*dále MŠ*) jsem odešla na mateřskou dovolenou a po ní jsem nastoupila jako učitelka 1. stupně (*dále ZŠ*). V nových podmínkách bylo velmi komplikované řešit problematiku předškolní výchovy a nemít přímou možnost prověřit dané úkoly v praxi.

Proto jsem po konzultaci se svou školitelkou provedla posun zaměření disertační práce - do oblasti mladšího předškolního věku – 1. – 5. ročník ZŠ. Využila jsem přidělení dětí v 1. třídě a možnosti jejich vedení do třídy páté jako třídní učitelka.

Každodenní kontakt ve všech předmětech mi umožnil získat dostatek materiálů i informací o dětech, jejich pokrocích, vztazích v třídním kolektivu i o spolupráci s rodiči v průběhu 5-ti let.

V rámci celoživotního vzdělávání jsem si doplnila kvalifikaci pro 1. stupeň ZŠ studiem na katedře primární pedagogiky PedF UK v Praze.

Problematiku rozvíjení poznání jsem dále sledovala v oblasti prvouky, vlastivědy a přírodovědy.

Výstupy disertační práce jsou již nyní využívány při přípravě Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (*dále ŠVP ZV.*) .

V současné době vyučuji matematiku, informatiku, výtvarnou, hudební a praktické činnosti na 1. a 2. stupni ZŠ a pracuji jako koordinátor tvorby ŠVP pro 1. stupeň na základní škole. Se svým realizačním týmem jsme před dokončením první verze programu, kterou začneme realizovat v 1. a v 6. ročníku od školního roku 2006 /2007.

Záměr disertační práce :

1. Analyzovat obsah předmětu prvouka – přírodověda – vlastivěda

- a) s oporou o nástin jejich historického vývoje
- b) s oporou o vzdělávací program Základní škola a tématické plány pro jednotlivé ročníky
- c) s využitím pedagogické praxe v průběhu výuky v 1. – 5. třídě ZŠ s danou skupinou žáků

2. Analyzovat danou skupinu dětí

- a) z hlediska vnějších znaků v průběhu 5-ti let
- b) z hlediska vnitřní struktury a jejího vlivu na výsledky vzdělávání

3. Aplikovat poznatky získané vlastním výzkumem ve ŠVP ZV.

- a) jejich využití při charakteristice předmětu prvouka – vlastivěda – přírodověda vytvořených ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět
- b) jejich využití při formulování obsahu předmětů prvouka – vlastivěda – přírodověda pro 1. – 5. ročník ZŠ

4. Zobecnit získané poznatky a posoudit ,

- a) jak korespondují s klíčovými kompetencemi a očekávanými výstupy formulovanými v ŠVP ZV
- b) míru jejich využitelnosti i jinými pedagogickými skupinami při přípravě ŠVP ZV

Hypotézy :

Předpoklad 1. → existuje soulad - či nesoulad mezi obsahem předmětu pro daný ročník podle VP ZŠ a věkovou skupinou , s respektováním věkových a individuálních zvláštností

Předpoklad 2. → existuje poměr mezi pasivními a aktivními činnostmi žáků v prvouce, vlastivědě a přírodovědě, jeho velikost a v prospěch kterého typu aktivity

→ existuje poměr mezi hotovými poznatky a nabízenými cestami k jejich vyhledání a formulování v rámci prvouky, vlastivědy a přírodovědy

Předpoklad 3. → existuje vazba mezi strukturou obsahu prvouky, vlastivědy a přírodovědy a klíčovými kompetencemi

Metody:

Celá práce v sobě spojuje **longitudinální výzkum**
s prvky **případové studie**

- a) charakteristika longitudinálního výzkumu
- b) prvky případové studie

A. Teoretická část zahrnuje :

1. **Teoretický exkurz** do historie předmětu - není cílem ,
ale východiskem pro další analýzu
2. **Analýza obsahu** prvouka – přírodověda – vlastivěda dle VP ZŠ
3. **Analýza** tématických plánů pro výše uvedené předměty

B. Výzkumná část zahrnuje :

4. **Analýza** testů zpracovaných žáky
5. **Matematické** zpracování testů

C. Závěrečná část zahrnuje :

6. **Vyhodnocení** formulovaných předpokladů
7. **Záměry** práce a míru jejich **naplnění**
8. **Aplikace** výstupů ve ŠVP ZV pro dané vzdělávací oblasti
v daných předmětech

Těžiště práce spočívá - v **analýze** vyučovaného obsahu předmětů prvouka – přírodověda – vlastivěda v 1. – 5. ročníku (dle programu Základní škola a tematických plánů podle nich zpracovaných)

- v **analýze** pracovních výstupů žáků – testů
- v **zpracování** zkušeností a hodnocení do ŠVP
pro výše uvedené oblasti (projekty, skupinová práce, exkurze, práce na PC, apod.)

- v **tabulkovém zpracování testů** – souhrnné ,
matematické vyhodnocení

- po jednotlivých ročnících – typy a úspěšnost
- v nabídce testů pro širší využití

Charakteristika metody

Celá práce v sobě spojuje **longitudinální výzkum** s prvky **případové studie**.

- a) charakteristika longitudinálního výzkumu
- b) prvky případové studie

Longitudinální výzkum

(longitudinal research)

patří do skupiny tzv. empirických výzkumů. Jeho jádro spočívá v tom, že daný objekt, jev či vztah sleduje dlouhodobě , a to i v průběhu několika let.

Disertační práce sledovala výzkumnou třídu v průběhu 5-ti let , ve školním roce 2000 / 2001 až 2005/2006 .

Longitudinální výzkumy jsou z hlediska explanačního velmi přínosné, protože poskytují úplnější data.

Disertační práce shromáždila a zpracovala data z průběhu postupu od 1. – do 5. ročníku náhodně vytvořené skupiny dětí , dále označované jako třída 1.C, 2. – 5.B

Případová studie

(case study)

je metoda empirického výzkumu, při níž je zkoumání podrobeno několik nebo naopak jeden subjekt, jev či vztah edukační reality. Objekt výzkumu je detailně popsán a vysvětlen, jeho poznání jde do hloubky. Metoda je mnohoaspektová, průřezová, získávání dat je mnohozdrojové a jejich zpracování pak náročné. Využívá kvalitativní i kvantitativní nástroje, jejich využití může – ale také nemusí být v rovnováze. Rámec případové studie je vymezen jejím předmětem. Nevýhodou je omezující možnost v zobecnění výsledků a závěrů.

Sledovaným objektem - předmětem byla školní třída po dobu jejího pobytu na 1. stupni ZŠ. Skupina byla vytvořena náhodně podle pořadí zapsaných dětí, změny probíhaly neplánovaně tak, jak přicházely.

Výstupy šetření se tak budou týkat po stránce pedagogicko – psychologické převážně této skupiny, ale v širším kontextu je lze vztáhnout i na další skupiny stejného věkového období.

Soubory testů lze používat i v jiném školním prostředí, pozor je nutné dát na změnu regionálních informací v nich obsažených. Testy byly zpracovány jak z hlediska kvantity – počet žáků x počet testů, tak z hlediska jejich stavby a výsledku po vypracování.

Úvod

Rámcový vzdělávací program, Školní vzdělávací program – to jsou frekventované pojmy dnešních dnů v učitelských kolektivech, v odborném tisku, v diskusních fórech tvůrců i garantů, na portálech pilotních škol. Jedni už ušli notný kus cesty a mají za sebou prvotní nejistotu, tápání a hledání, jiní stojí teprve na pomyslném startu a intenzivně se rozhlíží. Učíme se všichni tzv. „za pochodu“, překonáváme překážky – jejichž velikost a náročnost je značně proměnlivá a pestrá, léčíme „dětské nemoci“ reformy a klademe si řadu otázek.

- ? Potřebuje naše společnost reformovat systém školství
- ? Je reforma odpovědně připravena a její realizace zajištěna
- ? Bude v silách učitelů realizace celého procesu
- ? Je o opodstatněnosti změn, jejich průběhu a rozsahu informována široká veřejnost, ale především rodiče stávajících i budoucích školáků
- ? Má reforma šanci na úspěch
- ? Máme nástroje pro hodnocení reformy

Ten výčet zcela jistě není uzavřený. Tak, jak budeme pronikat do programu, budeme spektrum otázek rozšiřovat a jejich nuance zjemňovat. Vždycky je se na co ptát, po čem pátrat, o něčem pochybovat, a učitelé, kteří tvoří školní vzdělávací program z kladení otázek nevyjdou. Hledání odpovědí na ně bude procesem, na jehož horizontu si sáhneme na první – druhou či další verzi školního vzdělávacího programu. Jeho vytvořením

však mravenčí práce nekončí – čeká nás jeho převedení do každodenního života žáků a nás – učitelů, protože jen praxe a čas ukáží, zda naše úvahy, myšlenky a konstrukce byly pro život – ve prospěch našich dětí – žáků – studentů.

Mateřské školy si své místo „na slunci“ již vydobily. Ať už se ohlédneme do dlouhé a bohaté historie (třeba tak, jak jsem o ní velmi široce pojednala ve své diplomové práci), nebo když sledujeme poctivou snahu učitelek pochopit a přijmout nové trendy ve vzdělávání předškolních dětí. Řada z nich již formulovala své myšlenky, záměry a představy do školních vzdělávacích

programů . Ty se liší škola od školy, využívají „potenciál“ pedagogický, materiální, regionální i lidský, a to vše s orientací na rozvoj osobnosti dítěte, uspokojování jeho potřeb a s myšlenkou celoživotního vzdělávání, k němuž předškolní vzdělávání přispívá hojnou měrou.

Ani základní školy nezůstávají pozadu. I ony vybírají ze svých dlouholetých zkušeností a tradic „oborové zlato“ .

Se znalostí výstupů předškolního vzdělávání budou hledat –(a řada z nich již první, velmi široké a dlouhé kroky udělala) – vybírat a tvořit školní vzdělávací programy, které připraví žáky - budoucí občany naší vlasti – schopné orientovat se ve sjednocené Evropě, nových technologiích, pracujících s informacemi a nacházejících uplatnění na trhu práce i osobním životě .

1.1.

Transformace vzdělávání u nás

Rámcové vzdělávací programy

V souladu s novými principy kurikulární politiky- které se podařilo přijmout - po více než 10 letech ne vždy systémových a mnohdy i protichůdných zásahů do vzdělávacího systému ČR – a formulovat v tzv. Bílé knize a ve Školském zákoně č. 561/ 2004 Sb. ucelenou koncepci vzdělávací politiky . Od tohoto momentu jsou kurikulární dokumenty tvořeny na dvou úrovních. Tu první – **státní**, tvoří **Národní program vzdělávání (NPV)** – který formuluje požadavky platné v počátečním vzdělávání jako celku , a **Rámcové vzdělávací programy (RVP)** - které vymezují závazné rámce pro jednotlivé etapy - předškolní, základní a střední.

Druhou úroveň – školní - představují **Školní vzdělávací programy (ŠVP)**, podle nichž se uskutečňuje vzdělávání, - jinými slovy – jak budou obecné požadavky státu naplněny v konkrétních školách.

RVP a ŠVP jsou veřejné dokumenty a jsou přístupné odborné i laické veřejnosti.

RVP musí odpovídat nejnovějším poznatkům pedagogiky, psychologie a souvisejících vědních disciplín. V tomto duchu budou také korigovány a doplňovány.

RVP PV je základní pedagogický dokument pro předškolní vzdělávání a historicky první dokument, kterým stát stimuluje požadavky na výchovu a vzdělávání v mateřské škole. Je také jediným

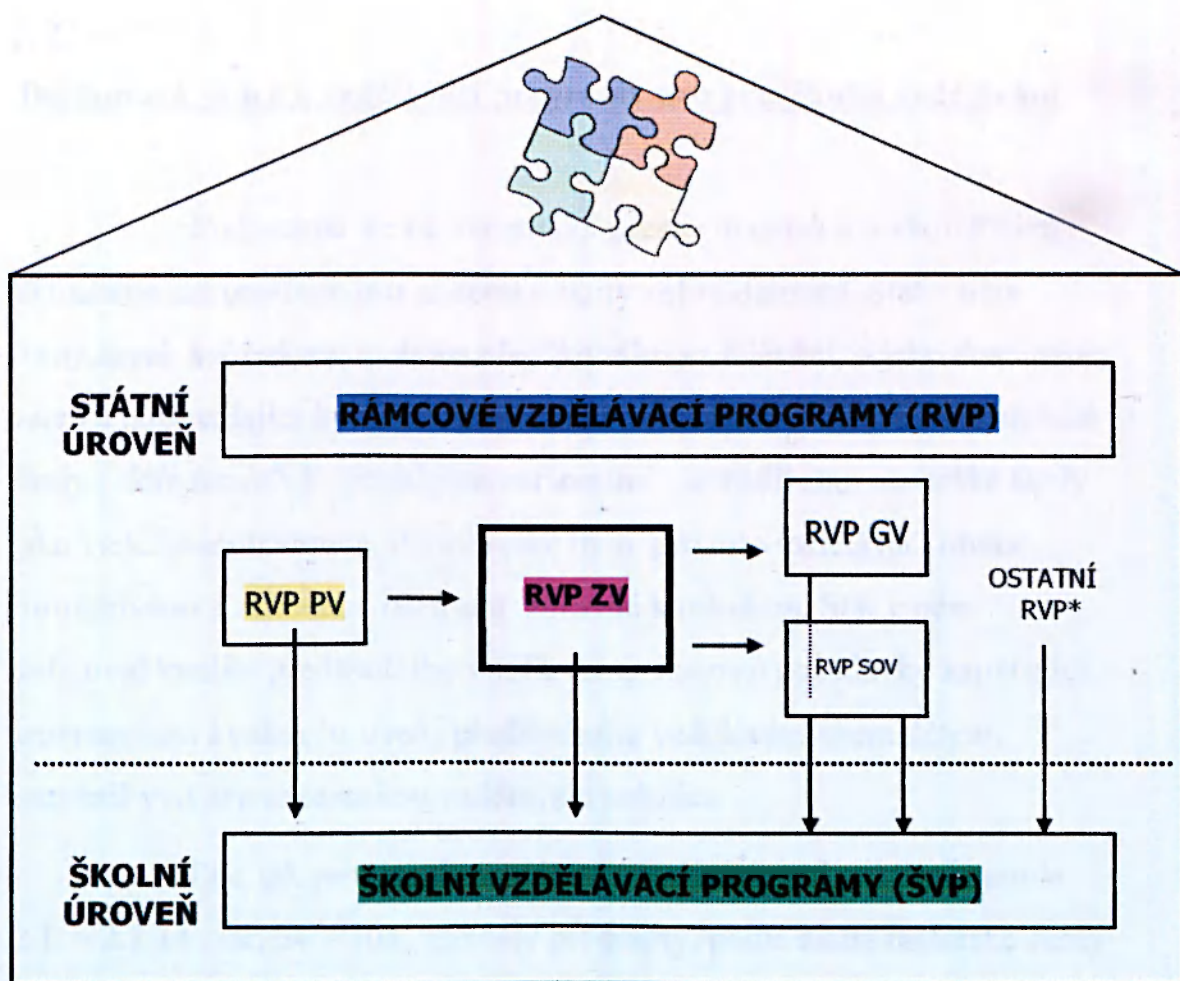
zákonem daným dokumentem směrodatným pro odbornou práci učitelek.

RVP ZV je vytvořen dle stejných principů jako program pro předškolní období .

Mateřské školy získaly potřebný čas na přípravu a ověření, základní školy mohou rovněž již v probíhajícím roce ověřovat ŠVP.

Pro předškolní i základní vzdělání pak platí povinnost začít podle ŠVP pracovat od 1.9. 2007.

Do školního roku 2011 /12 by měla být celá základní škola převedena na práci podle ŠVP.

Systém kurikulárních dokumentů

(převzato z RVP ZV, upraveno)

Aby jednotlivé prvky a jednotlivé úrovně spolu komunikovaly, vzájemně si rozuměly, ze sebe vycházely a na sebe navazovaly, můžeme si je představit jako skládku puzzle. „Jenom dílek na správném místě nám umožní postupovat v řešení.“

1. 2.

Diplomová práce a vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání

Podívejme se na vzrůstající prestiž mateřských škol. Přijetí Školského zákona bylo pro mateřské školy velmi důležité. Stát v něm formuloval svůj zájem o oblast předškolního vzdělávání, o jeho dostupnost všem a odpovídající kvalitu. Oproti minulému období – kdy byly mateřské školy (*dále jen MŠ*) školskými zařízeními - zařadil stát mateřské školy jako vzdělávací instituce. Poprvé také bylo pro tuto vzdělávací oblast formulováno a zákonem ošetřeno závazné kurikulum. Stát v něm definoval kvalitu předškolního vzdělávání, stanovil požadavky zajišťující srovnatelnou kvalitu (úroveň) předškolního vzdělávání všem dětem, umožnil vytvořit rozmanitou vzdělávací nabídku .

Tak, jak jsem analyzovala ve své diplomové práci v kapitole 2.1. – 2.1.14 , str. 34 – 108, všechny programy, podle nichž mateřské školy dosud pracovaly, měly pouze doporučující charakter.

Analýza se týkala těchto programů :

- 📖 J.V.Svoboda – „Školka“
- 📖 I.Jamíková a návrh osnov z r. 1927, 1938
- 📖 Výchovné osnovy pro mateřské školy hlavního města Prahy (1938)
- 📖 Pracovní program mateřské školy (1948)
- 📖 Prozatímní osnovy pro mateřské školy (1953)
- 📖 Zdokonalené osnovy pro mateřské školy (1955)
- 📖 Osnovy výchovné práce a Rok v MŠ (1960,1962)
- 📖 Program výchovné práce v jeslích a v mateřských školách(1967)
- 📖 Pokusné osnovy (1975 – 76)
- 📖 Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy (1978)
- 📖 Program výchovné práce (1983)
- 📖 Časově tématické plány (1987)

RVP PV je dostatečně široký, aby se v něm každá učitelka mohla svobodně, leč odborně a odpovědně pohybovat. Program nepředstavuje povinný a beze zbytku naplnitelný obsah, ale vytyčuje optimální stav, ke kterému je třeba směřovat vhodně volenými aktivitami. Obsah RVP formulovaný ve ŠVP je závazný pro pedagogy- nositele předškolního vzdělávání, nikoliv pro dítě. Tomu jsou aktivity nabízené s ohledem na jeho individuální možnosti, předpoklady a věkové zvláštnosti. Závaznost naopak platí i pro zřizovatele škol a jejich odborné a sociální partnery. RVP PV zvyšuje nejen autonomii škol, ale také její odpovědnost, umožňuje variabilitu s přihlédnutím k místním a materiálním podmínkám, zohledňuje pedagogické a sociální složení a dává prostor profilaci osobnostní i regionální. Je dokumentem otevřeným.

Stejná obecná pravidla bychom mohli uvést i pro RVP ZV.

Oba RVP a na jejich základě vytvořené ŠVP by u obou stupňů měly zajistit prostupnost horizontální – mezi zařízeními v blízkém i vzdálenějším regionu, a vertikální – plynulý přechod z předškolního do základního vzdělávání. Vzdělávací instituce obou stupňů by si měly být vzájemnými partnery, znalými problematiky stupně předcházejícího i následného, nikoliv konkurenty a suplenty. Jedině tak se nám podaří uvést do každodenního života dětí – žáků – pedagogů a škol tuto rozsáhlou reformu vzdělávání.

Ve svém návrhu vzdělávacího programu jsem se pokusila vytvořit základní model vzdělávacího programu. . Vznikal v době, kdy nebyl formulován rámcový vzdělávací program pro MŠ .

Nabízí se srovnání - nakolik tehdy vytvořený program koreluje se současným RVP, nakolik se lišil přístup autorského kolektivu a můj individuální , jaký byl rozsah a pestrost zdrojů v časovém odstupu let 96 – 97 / 2000 – 2006.

V kapitole 4.2 jsem formulovala :

- východiska (str. 222 – 251)
- postup
- konstrukci programu
- definici
- základní filozofii
- cíle - prostředky - obsah
- legislativní rámec programu
- metodickou řadu pro tvorbu programu

V kapitole 6. (str. 258 – 260) jsem potvrdila v úvodu zformulované hypotézy.

A. Z hlediska formy a potřeby

1. „Vzdělávací program pro předškolní výchovu je již překonaný, v každodenní praxi není potřebný, důležitá je svoboda a volná výchova dítěte.“

Pro tuto hypotézu jsem nenašla adekvátní podporu v průběhu vývoje pojmu vzdělávací program podle slovníků a pedagogických encyklopedií u nás vyšších. Dílčím souhlasem by mohla být tzv. antiautoritativní výchova realizovaná svými zástupci v 1. polovině 20. století u nás i ve světě.

V dotazníkovém šetření byla tato myšlenka podpořena pouze okrajově.

2. „ Vzdělávací program má své místo v práci mateřské školy a to jako materiál otevřený, veřejný, rámcový, flexibilní a variabilní“.

Pro tuto hypotézu se vyjádřila naprostá většina respondentek dotazníkového šetření. Její obsah koresponduje s myšlenkami a snahami reformátorek předškolní výchovy u nás v 1. polovině 20. století.

Obdobným směrem se ubírají i prvky probíhající transformace (osobnostně orientovaný model, Zdravá škola, vlastní místní alternativy, apod.)

Ze stejného základu jsem vycházela při definici pojmu vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a při návrhu jeho obsahu.

3. „ Vzdělávací program je pro práci mateřské školy nezbytný, musí obsahovat standardy jako měřítko výstupů, s dílčí závazností“

Této hypotéze odpovídaly výchovně vzdělávací programy mateřských škol do roku 1960.

V dotazníkovém šetření byla tato hypotéza podpořena pouze okrajově.

Byla by přijatelná pro ty respondentky, které inklinují ke školským metodám a způsobům práce, anebo si s prostorem , volností a odpovědností nevědí rady, ve standardech a závaznosti vidí jistotu a oporu.

4. „ Vzdělávací program pro práci mateřské školy jako celooborová norma s měřitelnými výstupy“

Tato hypotéza se nepotvrdila, patří mezi ty prvky práce předškolní výchovy, které byly podrobeny kritice a jako nevhodné pro toto období zcela právem odmítnuty.

Odpovídaly jí poslední programy výchovné práce pro mateřské školy do roku 1989.

B. Z hlediska tvorby

1. „Vzdělávací program je nutné tvořit zcela samostatně v rámci školy“

Tato hypotéza našla podporu u malé, leč velmi průbojné a ambiciózní skupiny respondentek. Domnívám se, že je tu však potenciální nebezpečí, že program bude buď předimenzovaný, nebo naopak málo podnětný, izolovaný od širších souvislostí. Rovněž pozor na originalitu „ za každou cenu „.

2. „Vzdělávací program je dobré tvořit kolektivně v rámci školy s využitím modelového programu a metodické rady“

Tuto hypotézu podpořila většina respondentek, stejnou nebo podobnou zkušenost mají i ty, které se už o dílčí tvorbu pokusily a realizují ji v praxi. Modelový program cítí jako vodítko a jistotu, že jejich snahy jdou správným směrem, a přitom nejsou svazovány a omezovány. Metodická rada pak pomáhá potvrdit, že na nic nezapomněly a program má všechny náležitosti.

3. „Realizace hotového převzatého programu v praxi bez vlastní invence a zohlednění podmínek školy“

K této hypotéze okrajově inklinují ty respondentky, které si buď nedůvěřují (z různých důvodů) anebo nemají chuť pracovat samy na sobě i na profilu své školy (což je o dost horší) a převezmou to, co jim bude předloženo, aniž by o tom více přemýšlely.

1.3.

Výklad pojmů

Používání vhodné odborné terminologie je předpokladem, že si všichni zainteresovaní budou rozumět.

V diplomové práci (str. 18-33) jsem analyzovala tyto pojmy:

- vzdělávací program a jeho ekvivalenty - učební osnovy
- učební plán
- kurikulum
- vzdělávací programy pro předškolní výchovu u nás od jejich vzniku
- srovnala jsem je s vybranými zahraničními předškolními programy

V seminární práci jsem analyzovala **vzdělávací systém USA** – s příslušnými pojmy
(zadáno a hodnoceno prof.dr.J.Kotáskem)

V seminární práci jsem srovnala 3 vzdělávací programy –

- Základní škola
- Obecná škola
- Občanská škola

s příslušnými pojmy
(zadáno a hodnoceno Doc.PhDr. A.Tučkem, CSc.)

Další pojmy k analýze :

➤ Názor

je přímá zkušenost o předmětu poznání , v pedagogice jím pak rozumíme podávání poznatků a vědomostí na základě plné činnosti smyslů. Čím dokonalejší a úplnější je smyslová činnost, tím živější je názor, tím hlubší, všestrannější a trvalejší bude poznání / aplikace empirismu v pedagogice,nástup pedagogického realismu /. Středověké ani humanistické školství názor a jeho význam neznalo, i když počáteční uvědomění si jeho ceny se sporadicky začalo objevovat.

J.A.Komenský si byl ve své době vědom ceny dokonalého názoru, odmítal prosté učení řeči, žádal, aby **představa slovní byla vždy doplněna představou věcnou, získanou názorem**. Každá škola by měla mít své „muzeum“, tj. sbírky věcí, o kterých by se dítě učilo. / předchůdce dnešních kabinetů / . Jeho **Orbis Pictus** byl vlastně náhradou za sbírky skutečných věcí.

Dále svoji myšlenku rozvedl v Didaktice / Veškerých spisů sv. IV., 1913, str. 300,301 / o poznávání lidského těla pomocí modelů jeho částí ze dřeva a popsání jejich funkce přímo na modelech.

J.J.Rousseau, a po něm Basedow zakládají všechno učení na **přímém styku s věcmi**, podnikají výlety, zřizují laboratoře, apod. Ke zvláštnímu pojetí názoru se vlivem své teorie dopracoval J.J. Pestalozzi a jeho následovníci, kteří se pokusili najít „**abecedu názoru**“ / po vzoru rozkladu slov na hlásky / , tj. základní prvky, na něž by bylo možné rozložit všechnu smyslovou zkušenost. F.Fröbel na této myšlence založil svůj **system hraček a dětských zábavek**.

J. Dewey chtěl vyhovět požadavkům názoru tím, že žádá radikální proměnu školy, kdy sdělování hotových poznatků má ustoupit samostatné badatelské činnosti žáka , **škola má být pracovní, laboratoří**.

Jak uvádí J. Uher ve své Pedagogické encyklopedii, názor je pomůckou v ruce učitele, je didaktickým prostředkem. Jeho funkce však není samospasitelná. Přemíra názoru může vést k pasivitě žáka stejně tak, jako přemíra slovního vyučování.

➤ **Reálie**

neboli věcné nauky na národních školách nelze zaměňovat s reálnými předměty na školách středních , na základní školy byly zavedeny v roce 1869, ale hned školskou novelou z roku 1883 bylo důrazně stanoveno, co lze zařadit k probírání a jako texty využívat pouze čítanky(tzv. čtení s výkladem)

1.4.

Prvouka – vznik a její místo v učebních osnovách

Pojem vytvořil v roce 1898 J. Smrtka na základě analýzy dosud používaných termínů „jako první soustavné řízení cvičení smyslů – nazírání, první didaktické hovory o věcech, první cvičení řeči, první šlechtění citů, vůle a vůbec schopností duševních“.

Jak se dočteme v Pedagogické encyklopedii z roku 1938, „..... v žádném předmětu nelze sledovati poměr předmětu / učiva a metody / k dítěti tak názorně jako v prvouce. I pouhé suché věcné učení nebo učení názorné zaměstnávalo dětskou obraznost a v dětských hrách se spontánně projevovaly ohlasy školské práce v prvouce. Při dobrém vyučování doplňují děti školskou práci vlastním prožíváním a užitím. .... Vývoj výuky prvouce ukázal / dle osnov z roku 1933 / , co je páteří prvoučného vyučování, kdy a jak přistupují jednotlivé složky a proč se v tom kterém období některá složka zdůrazňovala, proč jsou oprávněny různé postupy. Dnes je samozřejmé, že do pojmu prvouka zahrnujeme nejen látku, ale i metodu. Při sledování historického vývoje stála metoda před prvoučnou látkou, než si vynutila vznik samostatného předmětu. O metodě rozhodovaly společně pedagogické a psychologické směry. Prvouka zachycuje dětské zkušenosti, vyrovnává je a doplňuje, a tak buduje spolehlivou základnu vědomostí o věcech a jevech z prostředí přírodního a společenského, zdůrazňuje všestranně stránku výchovnou, podporuje vývoj dětského vnímání k činnému pozorování i rozvoj jazykového vyjadřování.

Ve sporu o výběr látky na dobu určitou převážilo stanovisko, že odlišné přírodní a společenské poměry obcí a krajů dávají zvláštní ráz

prvoučném vyučování v každém prostředí. I při využívání vlivů přicházejících z ciziny, tím, že prvouka vyrůstá z prostředí dítěte, tkví hluboce v půdě národní, ze které vyrůstala i tradice metodická. Stejným směrem jdou i ostatní složky prvouky, zejména občanská nauka a výcvik jazykový. Prvouka zůstává ve styku s rodinou, kterou doplňuje a její působení prohlubuje.

S prvoukou úzce souvisejí kreslení a ruční práce, zpěv a tělesná výchova. Lze vysledovat i poměr prvouky k čtení, psaní a počtům ?

Z postavení prvouky vyplývá závislost čtení a psaní na prvouce, jde ovšem o míru této závislosti a její ráz. Máme na mysli závislost obsahovou, protože vlastní problémy výuky čtení a psaní jsou takového rázu, že ve své podstatě nemohou být řešeny prvoukou. Avšak prvouka poskytuje dostatek materiálu pro prvopočáteční čtení. Totéž platí i o slabikáři. Dobrý slabikář může v nejlepším případě zachytit pouze některé složky prvouky, a to zejména ty, které jsou typické pro život a hry dětí v rodině a v přírodě, a nebo jako četba doplňková.

Souběžně se čtením postupuje i psaní. Známe-li cíl a podstatu elementárních počtů, pak můžeme vysledovat i jejich vztah k počtům. Po stránce didaktické patří vyučování prvouce k nejkrásnějším, ale také nejtěžším úkolům ve školní práci. Musíme zohledňovat různá hlediska, různý vývojový stupeň žáků, ale i požadavek činné školy – vyučování se vytváří za stálé součinnosti s dětmi.

Jaký byl přínos reformátorů a vlasteneckých učitelů pro rozvoj prvoučného vyučování ?

Navážeme-li na odkaz J.A.Komenského , a zůstaneme-li ve 2. polovině 18. století u nás, budeme hovořit o tzv. tereziánských reformách.

Všeobecný školský řád z 6. prosince 1774 je spjat se jménem Jana Ignáce Felbingera, který jako první ovlivnil vývoj elementárního učení o přírodě a společnosti. J.I.Felbinger se sice odklonil od myšlenek J.A.Komenského, ale pro věcné učení pořídil učebnici, kromě dvojdílné čítanky, které se jako učebnice prvouky dříve používaly.

Ferdinand Kindermann byl zakladatelem tzv. industriálního vyučování.

Prosazoval, aby učení bylo spojováno s prací. V roce 1805 byl vyhlášen tzv. Schulkodex, jehož základní podstatu tvořila myšlenka, že Rakousko místo lidí vzdělaných potřebuje dobrých poddaných.

Humanitní a osvícenské ideje se tak na školách udržovaly pomocí působení vlasteneckých učitelů.

Jakub Jan Ryba z Rožmitálu pod Třemšínem v hodinách se svými dětmi pracoval na školní zahradě, chovali a společně pozorovali domácí zvířata, chodili na vycházky do přírody.

Jan Nepomuk Filcík se proslavil jako autor tzv. kratochvilníků.

Jan Vlastimír Svoboda ve svém spisku „Školka, čili prvopočátečním praktické, názorné, všestranné vyučování malých dítek k věcnému vybroušení rozumu a zušlechtnění srdce s navedením ke čtení, počítání a kreslení pro učitele, pěstouny a rodiče „ – v 57 lekcích zařadil vedle elementárního učení o rostlinách, zvířatech a lidském těle i poznatky o blízkém okolí, věcech a lidských činnostech.

Karel Slavoj Amerling podal návrh učební osnovy pro názorné poznávání věcí z přírody a života všech tří říší. Návrh však nebyl realizován. Jeho zásluhou v 50. letech 19. století bylo vydáno celkem 140 nástěnných obrazů, převážně přírodopisného charakteru, ve čtyřech tématických celcích.

- živočichové v obrazech / 50 ks /
- rostliny jedovaté, houby a rostliny pěstované / 30 ks /
- řemeslnické dílny / 30 ks /
- život v přírodě v jednotlivých měsících / 30 ks /

Během 9 let tak české školy získaly výborný názorný materiál pro výuku elementárního učení o přírodě a společnosti, opřené o domov a vlast.

1.4.1.

Prvouka a její postavení v učebních osnovách :

 1915 – reálie na národní škole se členily takto :

- prvouka (učení věcné) v 1. a 2. ročníku
- vlastivěda jako samostatný předmět na 2.stupni
- zeměpis , dějepis a přírodopis v 6.-8. ročníku

Věcné učení bylo zařazeno do mateřského jazyka se 4-mi půlhodinami časové dotace v průběhu jednoho týdne , a to jako jeho zvláštní složka.

Žáci měli být vedeni k samostatnému pozorování, projevovat se slovem, kresbou a výkonem, důraz byl kladen na názornost vyučování, používání učebnic (čítanky pouze pro krásnou literaturu)

Osnovy dovolovaly učitelům stanovit učivo podle místních podmínek (tzv. domovědný princip) Toto pojetí předpokládalo plynulou návaznost na výuku reálií na druhém stupni školy. Místopisné prvky byly zařazovány často na úkor společného prostupného základu mezi vyšší a nižší školou.

 1933

Prvouka se stala samostatným předmětem se 4 hodinovou dotací v 1 týdnu, její součástí bylo kreslení a ruční práce.Nebyla pojmána jako předmět prověřující smysly, rozšiřující slovní zásobu a podporující

individuální projev žáků. Na prvním místě stála věc a její zařazení do přírodního a společenského prostředí.

1939

Pojetí stejné jako v roce 1933, dále byly přidány základy hudebnosti, mravní výchovy a výchova pohybová, prostor dostala i výchova k bezpečnosti, sebeobsluze a hygieně.

1945

V tomto roce se učilo dle osnov z roku 1933.

1946

Vyučovalo se podle přechodných osnov.

1948

Byla vyhlášena političnost školy a vznesen požadavek politické výchovy.

Prvouka byla samostatným předmětem, zahrnovala ruční práce a kreslení, cíle předmětu odpovídaly cílům komunistické výchovy.

1953

Prvouka přestala být samostatným předmětem, učivo o společnosti a přírodě se stalo součástí mateřského jazyka. Vyučování se opíralo o texty v čítankách, podřizovalo se výuce čtení, šlo o tzv. předmětové hodiny a předmětové besedy. Praxe ukázala, že z věcných nauk a mateřského jazyka nelze vytvořit jeden organický celek s 2 hodinovou časovou dotací.

1960

Osnovy se pokusily výše uvedené napravit. Učení o přírodě a společnosti – věcné učení - bylo ustaveno jako samostatná složka mateřského jazyka s časovou dotací 3. hod. týdně v 1. a 2. ročníku.

Osnovy před rokem 1953 se střídavým úspěchem hledaly jednotící hledisko či kritérium společného základu, na kterém by se budovalo pojetí elementárního učení o přírodě a společnosti. Za tento základ měl být považován mateřský jazyk, ale přecenění úlohy čtení s výkladem bylo na úkor pozorování a postupů.

Předěl nastal v 70. letech, kdy byl uveden dokument „Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy“, kdy se prvouka stává definitivně samostatným předmětem. Komplexně pojaté učivo o společnosti a přírodě se realizuje v prvouce v 1. a 2. ročníku – jeho elementární část, ve 3. a 4. ročníku pak pokračuje vlastivědou a přírodovědou. I přes pokračující ideologizaci byly osnovy v přírodopisných disciplínách poměrně pokrokové.

1976

Prvouka byla jako samostatný předmět s dotací 2. hodiny týdně.

1991

Byla odstraněna ideologizace výuky, proběhla redukce prvoučného učiva, prvouka zařazena i do 3. ročníku podle prozatímních osnov.

2.

Rozvíjení poznání, prvouka, vlastivěda a přírodověda v průřezu vzdělávacích programů

Rozvíjení poznání, prvouka, vlastivěda a přírodověda měly svůj název, místo a obsah v jednotlivých programech předškolního a základního vzdělávání tak, jak byly v platnosti. Následující kapitola podává o nich stručný přehled.

Ve své diplomové práci jsem v kapitole 2., která pojednávala o vzdělávacích programech předškolní výchovy od jejího vzniku u nás, zmínila i části, které odpovídaly později formulovanému obsahu vzdělávací složky **Rozumová výchova**.

2.1.

Výchovné osnovy pro mateřské školy hlavního města Prahy (1938)

2. oddíl – **Poučení** – obsahuje pod písmeny a) – f) obsah práce v oblasti rozvíjení poznatků a pojmů

Návrh pracovního plánu pro mateřské školy (1940, M. Bartušková)

Skupina „**Zkušenosti**“ - zařazení okruhů –

oddíl A - život a práce lidí - 1. - 7. téma

oddíl B - příroda - 1. - 4. téma

oddíl C - vlastnosti předmětů - 1. - 8. téma

Pracovní program mateřské školy (1948)

První dělení na výchovné složky, ale velmi nedůsledné, zařazení didaktických celků nesourodého charakteru a obsahu.

Prozatímní osnovy pro mateřské školy (1953)

Rozvíjení poznání je sloučeno v kapitole s mateřským jazykem.

Má 6 podkapitol - seznamování s předměty

- orientace v budově, v rodném místě, v okolí
- seznamování s prací dospělých
- seznamování s veřejným životem
- seznamování s přírodou - znalosti o zvířatech
  - znalosti o rostlinách
  - znalosti o neživé přírodě
- seznamování s ročním obdobím +
  - práce dětí v přírodě
  - práce dospělých v přírodě
  - dopravní prostředky
  - pravidla chování na silnici

S dalším členěním pro mladší a starší děti.

Osnovy pro mateřské školy (1955)

Tři kapitoly nazvané **Seznamování** – s MŠ, okolím, prací, životem, zvířaty, rostlinami, neživou přírodou, ročními obdobími

Osnovy výchovné práce pro mateřské školy (1963)

Rozvíjení poznání uvádí 3 hlavní úkoly a z nich vytvořený obsah :

- seznamování s okolím, životem a prací lidí
- seznamování s předměty a jejich vlastnostmi
- seznamování s přírodou
- rozvíjení časových , početních a prostorových představ

Program výchovné práce v jeslích a v mateřských školách(1967)

Rozumová výchova tu byla spojena s jazykovou výchovou, literární výchovou a s matematickými představami

Pokusné osnovy pro mateřské školy pro věk 5 – 6 let (1975)

Stanovily rozumovou výchovu jako samostatnou složku, určily jí 5 tématických oblastí s dalšími úkoly –

- seznamování s přírodou
- seznamování s okolím

- lidé a jejich práce
- společenský život
- časové vztahy

Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy (1977)

Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy (1983)

Do oblasti rozumové výchovy byly zahrnuty

3 samostatné celky :

- rozvíjení poznání
- jazyková výchova
- rozvíjení základních matematických představ

Okruhy rozvíjení poznání :

- seznamování se společenským prostředím - 7 podtémat
- seznamování s přírodou - 6 podtémat

Časově tématické plány (1987)

Rozumová výchova je samostatnou výchovnou složkou .

Rozumová výchova dětí předškolního věku (podle Rozumové výchovy v mateřské škole – L. Monatová, SPN Praha 1980 , str. 11)

byla chápána jako cílevědomá činnost zaměřená na rozvíjení poznávacích schopností a mateřského jazyka, na osvojování základních vědomostí, intelektuálních dovedností a návyků a na vytváření základů budoucího vědeckého světového názoru . Současně se také měly upevňovat kladné citové a volní procesy při rozumové činnosti.

Jednotlivé činnosti byly členěny do 5 základních úkolů :

1. Rozvíjení poznávacích schopností
2. Rozvíjení mateřského jazyka
3. Osvojování vědomostí, dovedností a návyků
4. Vytváření základů budoucího vědeckého světového názoru
5. Rozvíjení kladných citových a volních procesů při rozumové výchově

Tyto úkoly byly rozpracovány do 4 oblastí rozumové výchovy :

1. oblast - **poznávání společnosti** * viz srovnání s tématy
VP ZŠ (vzdělávací program Základní škola)
2. oblast - poznávání přírody * viz srovnání s tématy VP ZŠ
3. oblast - rozvíjení mateřského jazyka
4. oblast – rozvíjení matematických představ

Program výchovné práce tyto oblasti podrobně rozpracoval, metodika hovořila o jednotlivých formách, metodách i postupech, které mohla učitelka vybírat a využívat. Přesto však na dlouhou dobu zůstávalo hlavní organizační formou **zaměstnání**, ve kterém se realizovala největší část rozumové výchovy (a nebyla to optimální varianta z mnoha důvodů.)

2.2.

Prvouka, vlastivěda a přírodověda v průřezu vzdělávacích programů

V této kapitole navážu na závěr oddílu 1.4.1., kde jsem ukončila přehled učebních osnov pro základní vzdělávání a místo prvouky v nich.

Od roku 1996 se začalo na základních školách vyučovat podle tří vzdělávacích programů – **Obecná škola, Základní škola, Národní škola**. Základní škola, kam jsem nastoupila, pracovala podle programu **Základní škola**, který s odstupem času a získání další zkušenosti lze považovat za lehce revidovanou verzi osnov platných před rokem 1989.

Přesto se v jeho 1. kapitole již hovoří o **obsahu vzdělání jako o prostředku** rozvoje osobnosti žáka, poznatky se vztahují ke **Standardu** (platnému v dané etapě), kritériem výběru poznatků k osvojení má být **významnost, využitelnost a přiměřenost**.

Inovovaný obsah dostala mravní výchova, výchova ke zdravému životnímu stylu a výchova k ochraně životního prostředí. Program zdůrazňuje pevné osvojení poznatků v těsném spojení s funkčními dovednostmi a schopnostmi, hovoří

o jejich aplikaci v praxi. Zmiňuje **způsobilosti – kompetence**, které žák po osvojení bude používat nejen ve škole, ale i mimo ni.

Dále pracuje s pojmy **elementární a specifické dovednosti, průřezové kompetence, kompetence sociální a komunikativní**.

Program rovněž klade důraz na činnostní pojetí vyučování, nabádá k maximálnímu využívání zkušeností, k diskusi, argumentaci,

vyvozování závěrů. Program Základní škola rovněž počítal s tím, že si její školy **dotvoří podle vlastních podmínek** a záměrů s přihlédnutím k přáním a názorům rodičů i potřeb a zájmů žáků.

2. Kapitola objasňuje vzdělávací cíle programu , jejich členění .

Promítá je do všech předmětů jako cíle specifické .

V oddíle III. se pak hovoří o souboru „ Co by měl žák umět“ , který **není chápán jako norma výkonu žáka, ale označuje je za preference a zpětnou vazbu, nástroj vnitřní evaluace .**

Tyto údaje mě vedou k úvaze (spolu se zkušenostmi z tvorby našeho školního programu) , zda alespoň moje kolegyně tyto úvodní stránky četly, zda vnímaly strukturu programu a jeho vazby, anebo šly mechanickým postupem – učebnice – látka – výklad – výstup – hodnocení. Aniž bych chtěla zlehčovat jejich práci, myslím, že zvolily tu jednodušší, mechanickou cestu.

Ze své seminární práce na téma „ **Srovnání tří modelových vzdělávacích programů pro 1. stupeň základní školy na základě dostupných materiálů a vlastní zkušenosti**“ , kterou jsem zpracovala dle zadání Doc.PhDr.A. Tučkem, CSc. jsem vybrala části, které podávají přehled o postavení prvouky , vlastivědy a přírodovědy v těchto programech.

2.2.1.

Obecná škola

Prvouka se vyučuje v 1. – 3. ročníku, vlastivěda a přírodověda pak ve 4. – 5. ročníku – jejich cílem je vybudovat prvotní ucelený obraz světa a vyznačit v něm základní vztahy. Postupovat od důvěrně známého prostředí rodiny a školy do širšího prostředí obce, regionu a vlasti. Soustředěně pozorovat a vnímat, postřehovat vztahy a souvislosti.

Vlastivěda rozšiřuje obzor na informace o dějinách a slavných osobnostech, podává prvotní obraz o Evropě a dalších kontinentech. Přírodopis vrcholí poznatky o vesmíru, naší Zemi a o odpovědnosti lidí za udržitelnost života na Zemi.

1. ročník obsahuje :

téma **Jsem školák** + 6 tématických okruhů

2. ročník obsahuje :

téma **Prostředí mého života** + 8 tématických celků

3. ročník obsahuje :

téma **Učíme se pozorovat a popisovat** + 6 tématických celků

4. ročník obsahuje :

téma **Učíme se naslouchat a setkávat** + 6 tématických celků

5. ročník obsahuje :

téma **Učíme se učit a přemýšlet** + 8 tématických odkazů

2.2.2.

Národní škola

Prvouka je na NŠ v 1. – 3. ročníku komplexně pojatým předmětem s vazbami na řadu dalších předmětů. Vymezená témata si učitel zakomponuje do časového plánu.

Prvouka - formuluje 8 cílů v oblasti formování postojů

formuluje 21 cílů v oblasti dovedností a schopností

1.-2. ročník začleňuje dítě do života školy a třídy, celoročně pozorují přírodu,

3. ročník završuje širokou oblast zaměřenou na přírodu.

Přírodověda ve 4. – 5. ročníku přechází do naukového charakteru, přesto cílem není pouze pemzum vědomostí –

4. ročník uvádí - 7 témat

5. ročník uvádí - 11 témat

Vlastivěda je komplexní předmět budující základ pro následující zeměpis a dějepis, občanskou a rodinnou výchovu. . Výuka završuje úvodní etapu vrůstání dítěte do společnosti.

Vyčleňuje - 4 cíle v oblasti postojů

5 cílů v oblasti dovedností a schopností

4. ročník uvádí - 6 témat

5. ročník uvádí - 7 témat

2.2.3.

Základní škola

Prvouka, přírodověda a vlastivěda – tyto předměty uvádějí žáka průpravným a názorným způsobem do problematiky živé a neživé přírody, všimají si přírodních, hospodářských a sociálních podmínek v jejich regionu, orientují se v oblasti společenské, sociální, mezilidských vztahů a hodnot. Formují základní odpovědnost za své

zdraví a bezpečnost, uvědomění si vlastní identity a sounáležitosti s lidmi, přírodou a věcmi a ději kolem.

Prvouka pro 1. – 3. ročník uvádí 6 specifických cílů a tyto tématické okruhy :

a) Jsem školák	h) Život v přírodě
b) Moje rodina	i) Člověk
c) Domov	j) Lidé a čas
d) Obec	k) Práce a volný čas
e) Krajina kolem nás	l) Lidé a technika
f) Věci kolem nás	m) Člověk mezi lidmi
g) Příroda	n) Člověk a zdraví

Přírodověda pro 4.- 5. ročník uvádí 5 specifických cílů a tyto okruhy:

a) Rozmanitost přírody	d) Třídění organismů
b) Neživá příroda , rostliny a živočichové v zimě	e) Země ve vesmíru
c) Přírodní společenstva na jaře	f) Rozmanitost podmínek života na Zemi
	g) Člověk a jeho životní podmínky a vztahy k prostředí

Vlastivěda – 4.-5. ročník formuluje 7 specifických cílů a tyto okruhy :

- a) Místo, v němž žijeme
- b) Naše vlast
- c) Česká republika, Evropa, svět
- d) Obrazy z českých dějin

Výchova ke zdraví ve 4. a 5. ročníku se realizuje v dotaci hodin přírodovědy, specifikuje 4 cíle a tyto oblasti:

- a) Zdraví, osobní hygiena, režim dne, první pomoc
- b) Výživa a zdraví
- c) Základy rodinné a sexuální výchovy
- d) Prevence zneužívání návykových látek
- e) Osobní nebezpečí

3.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a základní vzdělávání – shody a odlišnosti

Třetí kapitola uzavírá teoretickou část práce.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a základní vzdělávání jsou dva významné dokumenty, podle nichž v současné době oba typy škol vytvářejí svoje školní programy. Mateřské školy již finišují, základní školy – kromě pilotních – které ověřují a doladují - jsou v plné práci.

Tady by bylo dobré pokusit se odpovědět na otázky, které jsem si položila v úvodu .

? Potřebuje naše společnost reformovat systém školství

? Bude v silách učitelů realizace celého procesu

Určitě se shodneme na tom, že ano. Potíž je v tom, že naše školství už absolvovalo řadu změn a reforem , a ne vždy byl výsledek adekvátní záměru – byť by byl dobře míněný. Tak, jak se mění společnost, musí se měnit i škola. I učitelé podvědomě cítí potřebu tyto změny přijmout a realizovat, jen ne všude se jim dostalo fundovaného vysvětlení a přesvědčení. Po řadě let plnění normativních, detailně propracovaných a striktně závazných osnov je tento stav pochopitelný, nicméně není neměnný. Je třeba učitele podepřít důvěrou v jejich profesní schopnosti, odpovědnost , ochotu a schopnost změny připravit a uvést do života škol.

Proces reformy je procesem dlouhodobým, pro školy i učitele představuje časovou i energetickou zátěž s diskutabilním ohodnocením.

Přesto reforma dává prostor pro její uplatnění tzv. „zezdola“ – čili z míst, kde probíhá každodenní realizace v regionálních podmínkách, s tou kterou skupinou dětí, s tím kterým pedagogickým sborem.

Určitě by nebylo od věci navázat – nebo se alespoň podívat zpátky do 20.-30. let

20. století, kde můžeme nalézt tradice tvůrčí činnosti učitelů. Měly sice individuální charakter, ale jejich výsledky výrazně zvyšovaly odbornou a společenskou prestiž jednotlivých učitelů i celého učitelského povolání.

Jestliže se učitelům podaří oprostít se ze své „oborové ulity“, naučí se spolu komunikovat, třídit myšlenky a názory, hledat kompromisy, domluvit se na určité filozofii vzdělání, kterou chtějí na své škole realizovat,

pak udělali počáteční velký kus práce, který jim následnou tvorbu mnohonásobně ulehčí.

? Je reforma odpovědně připravena a její realizace zajištěna

Rámcové programy (ty již hotové i ty připravované) jako reformní dokumenty vycházejí z nového pojetí vzdělávání na jednotlivých stupních vzdělávání celoživotního s uplatněním žáka – studenta – občana ve škole, v zaměstnání, ve společnosti, v sjednocené Evropě.

Co ale učitelská veřejnost cítí jako handicap, to je nedostatečné vzdělávání nejen koordinátorů, ale i celých učitelských sborů,

opožděné spuštění internetových portálů, zanedbatelné finanční ohodnocení (protože vše se tzv. nedá dělat na koleně), větší prezentaci zkušeností

pilotních škol – které si svoje poznatky sdělují na svých setkáních, ale do široké učitelské veřejnosti se už nedostanou (1. výjimku dělal p.ř . Dvořák z pilotní školy Liberec – Lesná, který nás při návštěvě naší školy potěšil, podpořil i motivoval, 2. výjimku pak lektorky školení koordinátorů – Mgr. Z.Klatovská a H. Bažantová), a pak také časový horizont pro uvedení do praxe. Je ale také pravda, že některé školy začaly pracovat hned a ty se do časového limitu dvou let vejdou, ty, co práci odsouvaly z jakéhokoliv důvodu, se dostanou do celkem velké časové tísně, ve které se dělá více chyb jak odpovědných rozhodnutí.

Je totiž dost nereálné, aby školy , které v uplynulém, více jak desetiletém období nějakým způsobem pracovaly (nemohu říci, že špatně), se ze dne na den změní a začnou pracovat způsobem jiným . Změny a lidé , kteří je chystají, musí tzv. uzrát, dostat čas , který však nesmí být promrhán! A direktivní a normativní postup určitě věci neprospěje.

? Má reforma šanci na úspěch?

Některé změny pocítíme v životě škol dříve, na jiné si budeme muset počkat .

Zajímavé názory přinesla sonda v Učitelských novinách (UN č.5/2006, roč. 109 , str. 7) , kde se p.redaktorka ptala členů školského výboru - zástupců jednotlivých parlamentních stran na budoucnost reformy.

Eduard Zeman (za ČSSD) v souladu s hlasováním věří, že se rámcových programů a reformy společnost nevzdá, bez ohledu na to, jak dopadnou volby.

Milan Bičík (za KSČM) má názor obdobný, upozorňuje však na to, že se stále objevují připomínky (viz 3. upravená verze) a postup zavádění do života škol není takový, jak bylo původně zamýšleno. Doporučuje proto posunutí závazného termínu o rok. Dalším diskutovaným problémem je druhý cizí jazyk na 2. stupni a nabídka vzorového – nikoliv povinného! programu, zejména pro malotřídky a školy s nedostatečnou aprobační skladbou.

Michaela Šojdrová (KDU-ČSL) ubezpečuje, že nikdo se nemusí bát, že by dělal zbytečnou práci, když teď pracuje na školním programu. Potvrzuje však, že na průběžné novelizace a změny nestačí školy pružně reagovat, proto by mělo být úkolem MŠMT a VÚ na určitý časový interval podobu programů stabilizovat.

Walter Bartoš (ODS) říká, že v nastaveném trendu budou určitě pokračovat, nicméně úpravy chystají. Dosud platný Rámcový vzdělávací program by změnili na Rámec vzdělávacích programů, který bude širší a pojme i alternativní proudy.

? Jaká je informovanost nejen rodičovské veřejnosti

Podle zákona je vzdělávání veřejnou službou , Školní vzdělávací program dokumentem veřejným . Máme-li na mysli vzdělávání, pak za ním stojí konkrétní žáci konkrétních rodičů, kteří je škole svěřují do péče a důvěřují jejím záměrům, nikoliv fiktivní skupina. Chtějí-li rodiče se školou spolupracovat a na jejím životě se podílet, vyjadřovat se k jednotlivým

problémům, pak je na místě, aby školní vzdělávací program znali. A ne z důvodů znesnadňování práce, ale s cílem vzájemné pomoci a nalézání optimálních cest při výchově a vzdělávání dětí.

Přihlédnou-li ke zkušenosti ze své školy, je řada rodičů, kteří se ptají, zajímají, sledují, dívají se, jsou však i tací, kteří minou i výkres svého dítěte, tudíž výsledky dotazníkového šetření, stav příprav školního programu či projektové dny nejsou pro ně důležitou informací. Přesto právě tito rodiče jsou nejvíce hlasitými kritiky všeho a za všech okolností, bez znalosti souvislostí. Asi nebudeme výjimkou mezi školami. Přesto právě podpora ze strany rodičů může mnohé posunout vřed, ale může také řadu věcí znesnadnit, pořád je to o lidech, komunikaci a kooperaci. A těm se musíme učit všichni.

? Máme nástroje na hodnocení

Česká škola je tradicí orientovaná na známkovací škálu, přesto, že jsou k ní výhrady z mnoho stran, je pro rodiče i žáky stále nejvíce uchopitelná.

Slovnímu hodnocení se učíme, stejně tak jako jinak formulovat kritéria hodnocení, nastavovat priority. Přesto nelze ze dne na den zcela převrátit systém. Zrovna tak by bylo krátkozraké zúžit evaluaci škol a jejich programů pouze na testy na konci 2. a 3. období. Evaluační nástroje se vytvářejí tak, jak postupují kroky reformy do praxe a je třeba získat zpětnou vazbu.

Shrnutí :

Školní vzdělávací program je ☒ příležitost

☒ kritický pohled do sebe sama

☒ pochybování , hledání, nalézání

☒ spousta mravenčí práce

☒ riziko

☒ šance pro všechny

3.1.

Hlavní principy RVP PV a ZV

Pro tuto kapitolu jsem zvolila následující postup :

Oba rámcové programy položím vedle sebe - budu si všímat shod i odlišností , které však nejsou rozporem, ale vyplývají ze specifík dvou na sebe navazujících vzdělávacích stupňů.

Osvětlím pojmy cíle, kompetence, průřezová témata i obsah. Pro ucelenost pohledu využiji ještě výstupů z diplomové práce týkající se integrovaných bloků u předškolního vzdělávání.

3.1.1. - 2.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

(dále jen RVP PV)

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

(dále jen RVP ZV)

→ **RVP PV - hlavní principy :**

Vymezuje klíčové požadavky , podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení. Patří mezi ně mateřské školy, mateřské školy s programem upraveným s ohledem na speciální potřeby dětí a přípravné třídy základních škol.

Stanovuje elementární vzdělanostní základ, na který bude navazovat základní vzdělávání.

Představuje východisko pro tvorbu ŠVP.

Akceptuje specifika a individuální zvláštnosti dětí předškolního věku, a tato promítá do obsahu, volby forem a metod práce.

Umožňuje rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v souladu s jeho schopnostmi a individuálními možnostmi.

Zaměřuje se na vytváření základů klíčových kompetencí .

Definuje kvalitu předškolního vzdělávání z hlediska vstupů i výstupů.

Zajišťuje srovnatelnou pedagogickou účinnost programů.

Poskytuje rámcová kritéria pro evaluaci.

Zvýrazňuje účinnou spolupráci s rodiči.

→RVP ZV – hlavní principy :

Navazuje na RVP PV .

Je východiskem pro koncepci RVP SV.

Specifikuje úroveň klíčových kompetencí.

Vymezuje vše společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků včetně tříd víceletých gymnázií.

Formuluje vzdělávací obsah v podobě učiva a očekávaných výstupů.

Zařazuje jako novou, ale závaznou část průřezová témata s formativním akcentem.

Podporuje komplexní přístup k realizaci obsahu, jeho strukturování, seskupování, volbu forem a metod práce, variabilitu a individualizaci.

Umožňuje modifikaci pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Zavazuje střední školy stanovovat požadavky pro přijímací řízení v souladu s RVP ZV.

Usiluje a vytváří příznivé sociální klimata ve škole i ve třídách, počítá s motivací, kooperací a empatií.

Prosazuje změny v hodnocení žáků - od posuzování počtu chybných kroků k ocenění úspěchů a míry pracovního a studijního nasazení vzhledem k individuálním možnostem .

Předpokládá přirozené heterogenní skupiny , není nakloněn příliš rané selekci a specializaci žáků.

Zvýrazňuje účinnou spolupráci s rodiči.

(Použitá aktivní slovesa přesně vystihují shody obou RVP, odlišnosti nejsou způsobeny rozporem, ale vyplývají z charakteristik jednotlivých období, pro které je RVP určen a jejich specifik .)

Koncepce předškolního vzdělávání je založena na stejných zásadách a pravidlech jako následující vzdělávací stupně a řídí se společnými cíli. **Směřuje** k tomu, aby si dítě osvojilo základy klíčových kompetencí a získalo tak předpoklady pro své celoživotní vzdělávání, které mu vytvoří podmínky pro realizaci ve společnosti.

Podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED z roku 1997 je předškolní (preprimární) vzdělávání označeno jako **vzdělávací úroveň O**. Programy v této úrovni představují počáteční stupeň organizovaného vzdělávání, nabídka má překlenout hranici mezi domácím prostředím a specifickou školní atmosférou a uvést dítě do školního prostředí a s ním souvisejících rolí.

Vzdělávání v úrovni 1 (primární) představuje postup na základní školu a k její nabídce obsahu , včetně atmosféry, rolí a vztahů.

→ Pojetí a cíle předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání doplňuje rodinnou výchovu , poskytuje odbornou péči , smysluplně obohacuje denní program dítěte, stimuluje jej k aktivnímu rozvoji a k učení. Sleduje usnadnění jeho vzdělávací cesty- předkládáním aktivit zaměřených na rozvoj osobnosti, podporu tělesného vývoje a ochranu zdraví , uspokojování jeho potřeb. Motivuje jej k pestrým činnostem, vede k pochopení vztahů a souvislostí v životě

přírody i společnosti, učí je žít podle zásad a norem svobodného odpovědného člověka .

Vzdělávací cíle jsou **klíčovou** kategorií RVP PV, stanovenou ve **dvou** rovinách. V **obecné úrovni** jako rámcové cíle - tj. formulované záměry a klíčové kompetence – tj. formulované jako výstupy.

V **oblastní úrovni** se promítají do 5 dílčích cílů , jejich průběžné naplňování směřuje k dílčím kompetencím, které jsou základem pro budování kompetencí klíčových. (- je směrem k ZŠ otevřená , škola základní bude pokračovat)

Jak se liší od těch minulých ?

- vycházejí od dítěte
- zahrnují celou jeho osobnost (jsou integrované – realizují se v mnohostranném a komplexním vzdělávacím procesu)
- nejsou formulovány podle výchovných složek izolovaně
- nevycházejí z obsahu
- jejich naplňování není záležitostí řízených činností, ale působení vzdělání komplexně – jako celku

→ Vzdělávací cíle

- jako záměry ⇔ rámcové cíle - 1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznávání
(v úrovni obecné) 2. osvojení si hodnot
3. získání osobnostních postojů

- jako záměry ⇔ dílčí cíle - 1. biologické
(u úrovni oblastní) v oblasti 2. psychologické
3. interpersonální
4. sociálně – kulturní
5. environmentální

- jako výstupy ⇔ klíčové kompetence – 1. kompetence k učení
(v úrovni obecné) 2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a
personální
5. kompetence činnostní a
občanské

- jako výstupy ⇔ dílčí výstupy - 1. biologické
(u úrovni oblastní) v oblasti 2. psychologické
3. interpersonální
4. sociálně – kulturní
5. environmentální

Výše uvedená struktura cílů PV představuje jeho základní orientaci v dlouhodobém výhledu i v každodenní pedagogické práci učitele. Tyto cíle lze rovněž hodnotit jako univerzální, přirozené a všudypřítomné.

Je profesní zdatností pedagoga rovněž vědět, že tak jako cíle naplňujeme, (což je pedagogicky žádoucí), je třeba vyloučit—jejich nenaplňování, byť bezděčné.

Působení, které by bylo v přímém rozporu s těmito cíli, by mělo být považováno za nepřípustné !

→ Pojetí a cíle základního vzdělávání

ZV svými cíli a obsahem navazuje na výchovu rodinnou a na předškolní vzdělávání. Je jedinou etapou, kterou povinně projde celá populace . Její obsah je rozčleněn do dvou organizačně a didakticky navazujících stupňů.

ZV na **1. stupni** akceptuje přechod žáků z rodinného prostředí a předškolního vzdělávání do vzdělávání pravidelného, systematického a povinného.

Činnostním a praktickým zaměřením , volbou vhodných forem a metod motivuje žáky k učení, radosti z něj, k potřebě hledat, poznávat a nalézat informace, vztahy, souvislosti, a to vše s předpokladem využití v praktickém každodenním životě.

informace, vztahy, souvislosti, a to vše s předpokladem využití v praktickém každodenním životě.

ZV na **2. stupni** profiluje samostatné učení a utváření takových hodnot a postojů, které budou základem žákova kultivovaného, uvážlivého a odpovědného chování, rozhodování v profesní orientaci a v respektování a dodržování práv a povinností občana naší vlasti a EU.

Tato profilace vytváří podmínky pro využití náročnějších metod práce, variabilních zdrojů informací, samostatnou i skupinovou práci při řešení krátkodobých i dlouhodobých projektů a úkolů.

→ RVP ZV formuluje 9 vzdělávacích cílů :

1. **Umožnit** žákům osvojit si strategie učení a **motivovat** je pro celoživotní učení.
2. **Podněcovat** žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů.
3. **Vést** žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci.
4. **Rozvíjet** u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastních i druhých.
5. **Připravovat** žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a odpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti.
6. **Vytvářet** u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí a k přírodě.

7. **Učit** žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně zodpovědný.
8. **Vést** žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi.
9. **Pomáhat** žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování a vlastní životní a profesní orientaci .

Shrnutí :

Cíl 1.,2.,3. a 4. ZV navazuje na 1. rámcový cíl PV, který rozšiřuje, prohlubuje a blíže specifikuje.

Cíl 5.,6. a 7. obdobně navazuje na 2. rámcový cíl PV.

Cíl 8. a 9. koresponduje s 3. rámcovým cílem PV.

Pro PV i ZV platí, že vzdělávací cíle musí být komplexní, konzistentní, přiměřené a kontrolovatelné.

→ Klíčové kompetence

V další části se budu blíže věnovat **klíčovým kompetencím**, které jsou pojmem společným RVP PV i ZV a v širším pohledu mají značný vliv na podobu pedagogických dokumentů jednotlivých evropských států.

V současném vzdělávání představují cílovou kategorii, vyjádřenou v podobě výstupů, souborů předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot. Jejich osvojování je proces dlouhodobý, složitý, který začíná právě v předškolním období, základní a střední vzdělávání na ně navazují a dotváří se pak v průběhu dospělého života člověka. Můžeme rovněž říci, že zaujímají v RVP ústřední pozici. Smyslem vzdělávání na jednotlivých úrovních je vybavit děti a žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná. Kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, prolínají se. Jsou multifunkční, tzn. že jsou použitelné v různých situacích a oblastech lidského snažení, v obecné rovině je jejich výběr ovlivněn kulturou dané společnosti, mají nadpředmětovou povahu a lze je získat jako výsledek komplexních vzdělávacích aktivit, činností a působení. Jednotlivé vzdělávací oblasti posuzujeme mj. podle směřování k dominantní klíčové kompetenci se znalostí a uvědomění si kompetencí souvisejících.

Pro osvětlení pojmu **klíčová kompetence** bude vhodné nahlédnout do Lisabonu, kde Rada Evropy v roce 2000 vytýčila hlavní strategický cíl pro evropské společenství, který přeformovala do Pracovního programu formulujícího cíle vzdělávacích systémů. Shodli se na tom zodpovědní ministři členských států. Vytvořili 8 pracovních skupin a Stálou komisi pro indikátory (v souvislosti s kompetencí učit se učit). Česká republika má v pracovních skupinách své zástupce. Výsledky jejich práce slouží jednotlivým zemím EU jako doporučení či podklady pro vývoj jednotlivých vzdělávacích politik.

Následně tato vytyčila evropská komise 3 strategické záměry a 13 cílů.

Strategický záměr č. 1

Zlepšování kvality a efektivity systémů vzdělávání a odborné přípravy v EU

cíl 1.1. Zlepšení vzdělávání učitelů

cíl 1.2. Rozvíjení klíčových kompetencí ve společnosti založené na znalostech

Touto problematikou se zabývá skupina B

cíl 1.3. Zajištění přístupu k informačním a komunikačním technologiím pro všechny

cíl 1.4. Zvýšení počtu studentů v přírodovědných a technických oborech

cíl 1.5. Maximální využívání zdrojů

Strategický záměr č. 2

Zajištění přístupu ke vzdělávání a odborné přípravě pro všechny

cíl 2.1. Vytvoření prostředí otevřeného pro učení

cíl 2.2. Zvýšení atraktivity učení

cíl 2.3. Podporování aktivního občanství, rovných příležitostí a sociální soudržnosti

Strategický záměr č. 3

Otevření systémů vzdělávání a odborné přípravy okolnímu světu

cíl 3.1. Posílení vazeb mezi světem práce, výzkumem a celou ostatní společností

cíl 3.2. Rozvíjení podnikatelského myšlení

cíl 3.3. Zkvalitňování studia cizích jazyků

- cíl 3.4. Posílení mobility a výměn
- cíl 3.5. Rozvíjení evropské spolupráce

V Pracovním programu Rady Evropy je cíl 1.2. z 1. strategického záměru specifikován takto :

Rozvíjet klíčové kompetence ve společnosti založené na znalostech znamená :

identifikovat klíčové kompetence

zajistit jejich integraci do kurikulí

zpřístupnit osvojení klíčových kompetencí každému (tj. i žákům méně nadaným, žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, žákům, kteří předčasně opouští vzdělávací systém a také dospělým)

podpořit validitu a zhodnocení klíčových kompetencí u veřejnosti

usnadnit tím další vzdělávání a zaměstnatelnost občanů

Právě souvislost se zaměstnatelností a trhem práce byla první zmínkou o klíčových kompetencích (1974).

Evropské země ve svých vzdělávacích dokumentech stále více preferují celoživotní vzdělávání , aplikaci vědomostí a dovedností před pasivním předáváním hotových izolovaných poznatků. Kruh se opět uzavře s tím, že takto vybavení absolventi různých typů škol budou mít lepší profesní i společenské zařazení a s nimi půjde ruku v ruce i růst pozitivních výsledků ekonomiky v regionu Evropy.

Ačkoliv se s pojmem klíčové kompetence pracuje, přesto v jednotlivých evropských kurikulích pojmová jednota nepanuje. Sám termín má původ v anglofonním prostředí – key competencies.

Odborníci Evropské komise doporučili používání právě pojmu klíčové kompetence a definovali jej jako „...přenosný a univerzálně použitelný soubor vědomostí, dovedností a postojů, které potřebuje každý jedinec pro své osobní naplnění a rozvoj, pro zapojení do společnosti a pro úspěšnou zaměstnatelnost“ (Portál RVP, L.Hučínová, Zd. Svoboda, Lisabonský proces – vzdělávání a odborná příprava v Evropě do roku 2010)

Pro samotný výběr byly stanoveny 3 priority:

- „osobnost“ – tj. osobní naplnění a rozvoj jedince v průběhu celého života
- „občan“ - tj. aktivní občanství a zapojení do společnosti
- „trh práce“ - tj. zaměstnatelnost jedince

Na základě těchto priorit stanovila Evropská komise 8 oblastí klíčových kompetencí pro etapu základního vzdělání, protože právě jí projde téměř celá populace .

1. Komunikace v mateřském jazyce

Z této kompetence byly formulovány 2. klíčová kompetence (dále jen KK) v RVP ZV a 3. KK v RVP PV. (dále jen PV,ZV)

2. Komunikace v cizím jazyce

Z této kompetence byla vytvořena 2. KK v ZV.

3. Matematická gramotnost a kompetence v oblasti přírodních věd a technologií

Z této kompetence byly generovány 2.KK PV a 3.KK ZV.

4. Kompetence v oblasti informační a komunikační technologie

Z této kompetence byly formulovány 3.KK pro PV a 2.KK pro ZV.

5. Učit se učit

Je základem pro 1.KK PV a 1.KK ZV.

6. Interpersonální sociální a občanské kompetence

Z této kompetence vyšly 4.KK PV a 4.KK ZV.

7. Podnikatelské dovednosti

Tuto kompetenci můžeme najít ve formulaci 5.KK PV a 5.-6.KK ZV.

8. Kulturní rozhled

Je společný oběma RVP – PV i ZV.

Závěrem lze shrnout, že klíčové kompetence jsou společným základem evropských vzdělávacích systémů, zájem o jejich osvojení by měli mít i rodiče žáků, učitelé se musí dále vzdělávat tak, aby byli schopní zajistit u svých žáků jejich osvojování. Klíčové kompetence by se měly stát nadřazeným principem ve vzdělávání a zdaleka nejsou jen doménou školství, ale úzce souvisejí s trhem práce a zapojením do společnosti, jak bylo již zmíněno výše.

→ RVP PV stanovuje tyto klíčové kompetence:

(KK) - v souladu s představou společnosti o tom, které KK přispívají ke spokojenému a úspěšnému životu včetně obecně uznávaných hodnot

1. KK k učení
2. KK k řešení problémů
3. KK komunikativní
4. KK sociální a personální
5. KK činnostní a občanské

Získávání vzájemně propojených KK začíná právě v předškolním věku, pokračuje pak v etapě základního a středního vzdělávání. Kompetence se stávají rozvinutějšími, dokonalejšími, za předpokladu, že jejich rozvoj byl a bude soustavný, návazný a plynulý. Vyjasňují, co by mělo dítě vědět, znát, dokázat, zvládat jak by se mělo chovat, vystupovat, projevat, čili **být kompetentní**.

Protože jsou ve svém celku pokládány za prvořadé, hovoříme o nich jako o **klíčových**.

Pro PV je úroveň KK dána rozvojovou úrovní dětí a jeho možnostmi v chápání a ovládnutí sebe sama. Proto nemůžeme hovořit o rozvinutých KK, ale rozumíme jim jako předpokladům, na které aktivně naváže školní RVP. Včasné vytvoření těchto předpokladů je však nezbytné. Jejich úroveň vyjadřuje, čím předškolní vzdělávání může aktivně přispívat k výbavě dítěte pro celoživotní učení. Můžeme jej označit jako **očekávaný vzdělávací přínos mateřské školy**.

Soubor KK slouží učitelům k vymezení odpovídajícího vzdělávacího obsahu jako prostředku k jejich formování , osvojování a upevňování.

→ RVP ZV stanovuje tyto klíčové kompetence:

(KK) - v souladu s ideou, že v průběhu vzdělávání je třeba nabídnout žákům kromě předmětových vědomostí a dovedností také znalosti, postoje a hodnoty, které uplatní nejen ve škole, ale především v osobním životě, studiu a profesi

1. KK k učení
2. KK komunikativní
3. KK k řešení problémů
4. KK sociální a personální
5. KK občanské
6. KK pracovní – *tato kompetence je specialitou RVP ZV – je chápána mj.*

jako příprava pro oborové kompetence, které formulují a formují RVP pro SV.

Formulace klíčových kompetencí u ZV obdobně jako v PV představují **ideální stav**, o který budou učitelé a žáci usilovat s ohledem na individuální schopnosti a osobní dispozice. Míru osvojení ovlivňuje i typ osobnosti.

Pro jejich realizaci netvoříme žádné speciální předměty či jiné celky, každá kompetence se u žáků vytváří postupným „nabalováním“. Stejně tak škola nemůže ustoupit od výbavy žáků solidními vědomostmi . Proto je ve vzdělávacím programu **učivo** nikoliv cílem, ale **prostředkem**,

předpokládá se **činnostní a dovednostní přístup**, byť je pro učitele náročný.

Ve výchovných a vzdělávacích strategiích škola formuluje - jednak na úrovni celoškolské - a pak na úrovni jednotlivých tříd (učitel), **formy, postupy, metody a aktivity**, jimiž bude osvojování klíčových kompetencí naplňovat.

Na vybrané kompetenci ukážu, jak dochází k posunu mezi předškolním a základním vzděláváním .

Kompetence komunikativní

předškolní vzdělávání

základní vzdělávání

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, vyjadřuje své myšlenky, rozumí slyšenému, slovně reaguje, vede smysluplný dialog

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky a nálady různými prostředky (řečovými, hudebními, výtvarnými, apod.)

- domlouvá se gesty a slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich funkci

- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaným gestům, zvukům a jiným informačním a komunikačním prostředkům, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá k aktivnímu zapojení do společného dění

- dovede využít informativní a komunikační prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, PC, telefon, audiovizuální technika, apod)

- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

---

- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými, chápe, že být komunikativní, vstřícné iniciativní a aktivní je výhodou

- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhazuje svůj názor a vhodně argumentuje

---

- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- ví, že se lidé dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit, má tvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu

---

průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu, aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

- využívá získané komunikační dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

---

V souvislosti s klíčovými kompetencemi mě zaujal příspěvek Ondřeje Hausenblase na Portálu Ceskaskola.cz , který se zabývá rozpracováním právě zmiňovaných kompetencí.

Jak potvrdila i má zkušenost z přípravy školního vzdělávacího programu, řada mých kolegyň má v prvním plánu problémy s „rozklíčováním“ kompetencí na jednotlivé dovednosti, postoje a znalosti a následně s jejich propojováním do souvislostí v daných úrovních . Stále vidí předmět a jeho učivo jako cíl, nikoliv prostředek a ptají se, „...*kam že ty kompetence nacpou, když už takhle je toho učiva dost....*“

Z jeho příspěvku jsem svým kolegyním v realizačním týmu 1. stupně doporučila :

- **rozložit** danou kompetenci na jednotlivé dovednosti, tj. prakticky se ptát, **co všechno dovede** ten, o kom můžeme říci, že má tu kterou kompetenci na dané úrovni a v daném čase osvojenou

- **vztahovat** dané kroky **adresně** – k jednomu žákovi , z pohledu jeho místa ve třídě a z rozdílné úrovně , neztrácet žáka „v davu“ (pozor na anonymitu)

- **odpovídat si na konkrétní otázky:**

☞ V čem máme žáka **cvičit**?

☞ V čem máme žáka **rozvíjet**?

☞ Které **aktivity** se mají odehrát ve výuce ?

- 👂 Kde je **hranice** „podrobnosti“ a „vhodnosti“?
(s ohledem na ind. zvl. věkové skupiny)
- 👂 Vystačím se **zásobou činností** kolem daného tématu?
- 👂 Je třeba pojmenovat a uspořádat **sled činností**, jejichž konáním bude ovládnutí dané kompetence narůstat?
- 👂 Umím tento **sled činností formulovat** pro celé 1. a 2. období
1. stupně?
- 👂 Jsme v tomto sledu **jednotní**?
- 👂 Pomohou mi konkrétní formulace kompetencí k **hodnocení** žákovy práce?

Vzdělávací obsah pro předškolní a základní vzdělávání

V této kapitole položím vedle sebe vzdělávací obsahy PV a ZV.

→ Vzdělávací obsah PV

V tradičním pojetí předškolního vzdělávání byl obsah členěn do jednotlivých **výchovných složek**, které korespondovaly s předměty na základní škole. V současném pojetí je obsah předškolního vzdělávání chápán jako kompaktní, vnitřně propojený a nerozdělitelný celek. Hlavní osu tvoří **propojený celek očekávaných výstupů a učiva**, které doplňují **oblastní cíle a možná rizika**.

Očekávané výstupy mají **činnostní** povahu, učivo je vyjádřeno jako intelektové či praktické **činnosti a příležitosti**.

Obsah je členěn do **oblastí**, které reflektují vývoj učení, zrání, život samotný. Základem jsou **vztahy**, / přirozená interakce / , které se postupně rozvíjejí a vytvářejí.

Je jich 5 a jsou odvozeny od 5 přirozených interakcí :

- biologické
- psychologické
- interpersonální
- sociálně kulturní
- environmentální

Oblasti mají tyto názvy –

1. Dítě a jeho svět
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

Pedagog by si měl při jejich analyzování odpovědět na 4 otázky :

1. Co u dítěte **podporuji**?
2. Co dítěti **nabízím** ?
3. Co dítě na konci předškolního věku **zpravidla dokáže** ?
4. Co **ohrožuje** úspěch mých vzdělávacích snah ?

Z hlediska přípravy ŠVP (a již jsem to zmínila v předešlých kapitolách) jsou cíle a výstupy nepovinné, učivo vymezené a zařazené do ŠVP je závazné pro učitele, který je povinnen je dětem nabídnout. Učivo proto dostává podobu povinné vzdělávací nabídky. Tu stanovujeme pro celé věkové období vcelku (3-6,7 let) .

Pro následující práci je třeba osvětlit další pojmy, se kterými rámcový vzdělávací program pro předškolní výchovu pracuje.

? Co je to vzdělávací nabídka

Chápeme ji jako prostředek vzdělávání, čili **soubor nebo souhrn praktických a intelektových činností a příležitostí**, které jsou vhodné pro naplňování a dosahování vytčených cílů.

Úkolem učitelky je tuto nabídku konkretizovat, zajistit její mnohostrannost, pestrost a přiměřenost.

„...čím úplnější a dokonalejší bude propojení všech oblastí vzdělávání a zároveň i podmínek, za kterých probíhá, tím bude vzdělávání přirozenější, účinnější a hodnotnější ...“ (RVP PV, 2004, str. 15)

? Co je to integrovaný blok

Je to jediný požadavek stanovený pro všechny ŠVP PV. Tvoříme je tak, aby integrovaly všechny vzdělávací oblasti – čili byly **průřezové**.

Mohou mít podobu tematických celků, programů, projektů, apod.

Celky – bloky, projekty, programy – mohou být krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé, mohou na sebe navazovat, doplňovat se prohlubovat, prolínat se či přecházet jeden do druhého, náplň však vždy srozumitelná, užitečná a prakticky využitelná, zpracovaná v Třídním vzdělávacím programu . (známe je jako tematické či měsíční plány)

? Co je to tematický celek

Je to takové uspořádání učiva, které se váže k určitému **základnímu (výchozímu) tématu**. Může obsahovat řadu jednotlivých **tematických částí**, které rozvíjejí výchozí téma postupně do hloubky i do šířky - tematické části nemohou být náhodně seskupeny, ale propojeny a provázány tak, aby vytvářely smysluplný celek. Tematický celek pak vede děti přirozenou cestou k vnímání skutečnosti v přirozených (globálních) souvislostech a k řešení komplexních problémů tak, jak se s nimi v životě setkávají. Nenásilně rozvíjí celou osobnost dítěte, zasahuje („integruje“) všechny jeho stránky (fyzickou, psychickou i sociální). V optimálním případě (kde je propojení a souhra dokonalá) hovoříme o **integrovaném tematickém celku (projektu)**.

? Co je to integrované vzdělávání

Představuje určitý model přímé práce s dětmi, jehož smyslem je rozvíjet celou osobnost dítěte a umožnit dítěti vytvářet si reálný obraz světa. Cíle, jimiž se vzdělávání řídí, vycházejí od dítěte, nikoli od obsahu. Způsob, který tomu modelu vzdělávání vyhovuje, je vytváření integrovaných tematických celků a jejich naplňování na základě prožitkového učení, učení hrou a činností.

? Co je to prožitkové učení, resp. učení zkušeností a prožitkem

Je způsob učení, který je pro dítě předškolního věku přirozený a jemu vlastní (spontánní). Zároveň znamená i **pedagogický (didaktický) styl**, při němž pedagog uplatňuje tento způsob spontánního učení dítěte a

styl, při němž pedagog uplatňuje tento způsob spontánního učení dítěte a zachovává všechny jeho **hlavní znaky**, jimiž jsou:

- **spontaneita** (vlastní puzení k činnosti)
- **objevnost** (pronikání do reality, radost z poznávání)
- **komunikativnost** (v oblasti verbální i neverbální)
- **prostor pro aktivitu a tvořivost, konkrétní činnosti** (manipulace, experimentování a hra)
- **celostnost**, umožňující účast všech smyslů a obou mozkových hemisfér

Prožitkové učení může být i řízené. V tom případě se jedná o aplikaci podstaty prožitkového učení v organizovaném učení takovými formami a takovými metodami, které řízený proces učení co nejvíce přibližují spontánnímu učení dítěte. Nezbytným předpokladem je, aby učitelka postupovala s citem pro rovnováhu mezi přímým řízením činností, svou nepřímou účastí na spontánní hře dětí a využíváním všech dalších situací (ať už v každodenním provozu běžných nebo situací zvláštních, spontánně vzniklých) a okolností, které se přihodí.

V následujícím výčtu uvádím :

- ① - nabídku integrovaných bloků, které jsem formulovala ve své diplomové práci (str. 238 – 244)
- ② - základní poznatkové okruhy zpracované na Portálu RVP.cz clánek 206/156
- ③ soubor bloků různého zaměření ze stejného Portálu , sekce /22 -

Pokusím se v nich najít stejné nebo podobné bloky, i když autorky jsou z různých míst, škol, věku, vzdělání i praxe. Pokud tomu tak bude, svědčí to o tom, že rozumíme tomu, co děláme, o co usilujeme, kam společně se svými dětmi míříme.

①

1. *Kdo jsem já, holka nebo kluk?*

Uvědomuje si vlastní tělo, jeho části, funkce, vztahy a možnosti, vlastní „JÁ“

2. *Když máme bolest, kdo nám pomůže ?*

Pocítuje a chápe rozdíly mezi zdravím a nemocí, chápe nutnost hledat, najít a dostat pomoc

3. *Jak se oblékám já, jak se oblékají druzí.*

Rozumí potřebě oblékat se funkčně i dle dětské módy

4. *Všichni nejsme stejní*

Všímá si rozdílů mezi sebou a jednotlivými kamarády, pokouší se vyjádřit, proč jsou jiní., chápe, že odlišnost není důvodem k odmítnutí, učí se být kamarádem kamarádovi.

5 *Tady jsem doma*

Uvědomuje si příslušnost k rodině, chápe své místo v ní, prožívá vztahy sdílení, radosti, lásky.

6. Když se všichni sejdeme u stolu

Přijímá, prožívá a spoluvytváří bohaté citové vztahy s jednotlivými členy rodiny

7. Komu budeme blahopřát

Chce a umí udělat druhému nezištnou radost, chápe rozdíl mezi brát a dávat.

8. Všichni si musíme pomáhat

Rozumí tomu, že vzájemná pomoc je potřebná a nutná, kdo je sám, mnoho nezmůže

9. Okno je otevřená brána do malého i velkého světa

Cítí a aktivně prožívá svůj vztah k blízkému okolí, postupně chápe potřebu ochrany svého domova. svůj vztah postupně rozšiřuje na domov – vlast, poznává, proč jej obohacuje a uspokojuje.

10. Svátky

Svátky – podle kalendáře, skupiny, rodinných tradic, apod. prožívá ve společnosti svých blízkých – kamarádů i členů rodiny, aktivně chápe minulost, přítomnost i budoucnost, regionální specifiky.

11. Vedle člověka žijí na Zemi i zvířátka

Uvědomuje si rozdíly mezi člověkem a živočichy, vnímá potřebu jejich symbiózy a ochrany.

12. Pro koho je dvůr domovem

Rozlišuje druhy, jejich potřeby, užitečnost.

13. Pro koho je les domovem.

Rozlišuje druhy, jejich potřeby, užitečnost.

14. Může být klec domovem ?

Učí se rozumět potřebě svobody a volnosti ve vztahu k živočichům a i sobě samému, empatii, respektování.

15. Jak zvířátka bydlí, jak spí, co jí

Všimá si potřeb, rozdílů a vytrvalosti při vytváření svých domovů, srovnává je se svými potřebami a možnostmi.

16. I zvířátka mají svá mlád'átka

Všimá si rozdílů i shod mezi matkou zvířecí a lidskou, potomky, projevy péče, lásky a ochrany.

17. Kdo je rychlejší, hbitější, mrštnější a vytrvalejší ?

Všimá si člověka zvířete v zápase o přežití, při práci, zábavě, odpočinku, hledá shody i odlišnosti.

18. Přesto, že jsou malí, jsou užiteční

Uvědomuje si, že velikost není vůbec důležitá, zkouší hledat i jiné vlastnosti, které jsou hodnotnější a potřebnější, srovnává je se sebou samým .

19. Proč ptáci umí létat a člověk ne?

Domýšlí vzájemné výhody i nevýhody, všímá si možností člověka a ptáka

20. Ptačí domečky mají ptačí nájemníky

Všímá si jejich píle a šikovnosti při stavbě, srovnává se svými dovednostmi, učí se je chránit a pomáhat jim.

21. Všechno kole nás je v pohybu

Sleduje různý pohyb dopravních prostředků, srovnává je s vlastními možnostmi, přemýšlí, proč člověk jejich síly využívá

22. Barvy nás zdobí i pomáhají

Snaží se barvy vnímat, porozumět jim i je využívat , jaké to je, když někdo barvy nevidí.

23. Proč silnice není hřiště

Zná rozdíl mezi silnicí a hřištěm a ví, co se může stát, když na to zapomene.

24. Člověk řídí stroje, stroje slouží člověku.

Vnímá rozdíl mezi silou vlastní a silou stroje, rozlišuje jejich pomoc i negativní vliv na člověka.

25. Kde jsou schované vitamíny

Aktivně se podílí na správné výživě.

26. Některé rostliny nám pomáhají, jiné mohou být nebezpečné

Rozlišuje užitečné i škodlivé , chrání sebe i kamarády, vyhledává takové, které pomáhají a prospívají.

27. Všichni potřebujeme vodu, světlo, teplo a potravu

Na konkrétních příkladech pozoruje dostatek i nouzi , srovnává s vlastními pocity, když mu něco schází.

28. Lidé se oblékají, zvířata a rostliny také

Sleduje vzájemné shody, podobnosti i odlišnosti, funkce, vzájemnou propojenost.

29. Co všechno umí příroda, kdo to vlastně je ?

Blok zaměřený na ekologii podle místních možností, předpokládá aktivní podíl dětí. .

30. O čem si čteme, co posloucháme, na co se díváme

Vytváří a aktivně prožívá své osobní vztahy k hodnotám, které jsou uloženy v knihách.

31. A co máš ty ve své knihovničce ?

Podělí se o své oblíbené hrdiny s kamarády, prožívá jejich dobrodružství.

32. Knížka je jako zrcadlo, do kterého se díváme. Co v něm vidíme ?

V příbězích literárních hrdinů hledá vzory pro své chování a jednání.

33. Pastelka a ti druzí, hračky, které neomrzí

Tvořivě využívá ke hře vše, co se nabízí, dává přednost „polotovarům“ před hotovými produkty.

34. Každý z něčeho staví

Všímá si různých materiálů i těch, kteří s nimi pracují, a to nejen u lidí, ale také u živočichů. Rozvažuje, co by se hodilo pro něj – jemu.

35. Všichni je potřebujeme, a když doslouží, kam s nimi ?

Správně chápe vztah pořádek – nepořádek a aktivně se na jeho udržování podílí

36. Jak zaženeme hlad a žízeň?

Uvědomuje si, že ne všichni a ne vždy mají dostatek, přemýšlí, jak se zachová.

37. Proč je Země kulatá ?

Rozšiřuje si svoji představu o prostoru a čase, přemýšlí o svých přáních, čím by chtěl být a co pro to udělá.

38. Proč máme kalendář ?

Aktivně se zapojuje do časových vztahů blízkých i vzdálenějších, nachází pro ně podobnost v činnostech příjemných i nutných, uvědomuje si možnost míry jejich ovlivnění .

39. Jak se předpovídá počasí ?

Hledá odpovědi na otázky – proč je něčeho málo, hodně, kde se bere, kam odchází, apod. Volí správné a vhodné chování i bezpečnou ochranu.

40. Správný kluk a holka nesedí za kamny.

Prožívá všechny možné i nemožné hry a aktivity se svými vrstevníky.

Formulace programních názvů bloků je dostatečně široká. S odstupem času a s další zkušeností bych bloky dále specifikovala směrem k činnostem, tématům a situacím. Přidala bych i hledisko evaluační –

- k jakému posunu u dítěte došlo
- jaká byla míra praktického využití
- jaká byla míra aplikace v jiných aktivitách
- došlo –li k posílení sebevědomí
- zda a s jakou intenzitou dítě situace prožívá
- zda jej nabízené aktivity uspokojují
- jaký byl vliv aktivit na okolí dítěte
- více bych se soustředila na činnosti ekologické, práce s PC a aktivity jazykové

1. Tvoříme
2. Hrajeme si každý den
3. Dny Země
4. Já a moje značka
5. Brána dětem otevřená
6. Poznáváme své okolí na kole
7. My, děti, a naše práva
8. Vesmír
9. Veselý masopust aneb hodiny s hodináři
10. ROK – písničky pro nejmenší dětičky 1.,2.,3.
11. Louka plná pohádek
12. Hrajeme si pohádky
13. Vrby se nám zelenají
14. Držíme masopust
15. Náš táta šel na houby
16. Jak museli louskat ořechy
17. Já-ty, každý jsme jiný
18. Zvířátka, která bydlí u naší babičky
19. Září- na léto jde stáří..
20. Vyrostla nám velká řepa

21. O životě drobných živočichů a hmyzu
22. Bráška v břišku
23. Počáteční výchova k rodičovství
24. Chytří lidé nekouří
25. Program dopravní výchovy
26. Chci být zdravý
27. Vedení ke zdravému životnímu stylu
28. Hygiena se skřítkem Domíkem
29. Život u Eskymáků
30. Podzimní les sůvičky Jůly
31. K čemu jsou barevné kontejnery
32. Multikulturní výchova v MŠ
33. Škola kouzel a čar
34. První dny ve školce
35. Šel medvídek do školky
36. Slunce patří létu
37. Jarní čarování – slet čarodějnic
38. Kdo nám pomáhá
39. Svatba
40. Střekult
41. Vánoční svátky
42. Chceme, abychom si všichni rozuměli a porozuměli
43. Jak se poprat s grafomotorikou

③

1. **lidské tělo a jeho části** (hlavní smyslové a tělesné orgány a jejich funkce
2. včetně pohlavních), **jeho vývoj a změny** (narození, růst těla a jeho proměny);
3. **zdravé životní návyky** (pohybové činnosti a sport, zdravá výživa, příprava pokrmů, potraviny);
4. **ochrana osobního zdraví** (péče o čistotu a zdraví, ochrana před škodlivými látkami a vlivy, návykovými látkami a závislostmi, prevence onemocnění), **ochrana bezpečí** (varování před úrazy, nebezpečím hrozícím při hrách, v dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi, věcmi a jevy);
5. **sebeobsluha** (hygiena, stolování, oblékání, úklid);
6. **věci kolem nás** (předměty denní potřeby, hračky, pomůcky, sportovní náčiní a nářadí, výtvarné pomůcky, hudební nástroje, pracovní pomůcky, jejich užívání).
7. **dorozumívání mezi lidmi** (zvuky, gesta, řeč, slova, věty, písmena, čísla, symboly), sdělování (knížky, film, divadlo);
8. **předměty a jejich vlastnosti** (velikost, barva, tvar, materiály, chutě, vůně, zvuky, funkce předmětů);
9. **číselné a matematické pojmy** (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství);
10. **prostorové pojmy a souvislosti** (v prostoru i v rovině, uspořádání předmětů), **elementární časové pojmy a souvislosti** (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok);

11. **lidé a jejich vlastnosti** (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, dané pohlavní rozdíly);
12. **každý je jiný** (přirozená různost lidí);
13. **já** (individuální charakteristiky, osobnost, právo být sám sebou).
14. **vztahy mezi lidmi** (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, cizí lidé, ochrana osobního bezpečí);
15. **rodina** (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat);
16. **mateřská škola** (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi);
17. **pravidla vzájemného chování** (doma, v mateřské škole, na veřejnosti, herní pravidla).
18. **společenské role** (dítě, dospělý, rodič, učitelka, role dané pohlavím či zaměstnáním);
19. **pravidla vzájemného styku** (ohleduplnost, tolerance, spolupráce), **mravní zásady**;
20. **práce, pracovní činnosti a role** (pracovní předměty, pomůcky, nástroje, jednoduché pracovní úkony a činnosti, řemesla, povolání, zaměstnání);
21. **kultura a umění** (kultura prostředí, ve kterém dítě žije, lidové zvyky, tradice, svět výtvarného a dramatického umění, svět hudby, svět sportu, jak se lidé baví);
22. **rozmanitost lidského světa** (naše vlast, jiné země, národy a kultury, multikultura).
23. **prostředí, v němž dítě žije** (domov, škola, obec, okolí domova, okolí školy, život a dění v obci - doprava, ulice, obchody, lékař, důležité instituce, nákupy);
24. **příroda živá i neživá** (rostliny, živočichové), **přírodní jevy a děje** (podnebí, počasí, roční období, změny v přírodě);
25. **látky a jejich vlastnosti** (voda a vzduch, nerosty, kovy, suroviny, přírodní materiály a jejich vlastnosti, umělé materiály);
26. **životní prostředí a jeho ochrana** (vliv člověka na životní prostředí, na okolní krajinu, péče o okolí a životní prostředí, ochrana přírody);
27. **věda a technika** (technické přístroje, se kterými se dítě setkává);
28. **co je nebezpečné** (nebezpečné předměty, přístroje, kontakt se zvířaty, se zdraví ohrožujícími látkami, běžné přírodní a povětrnostní jevy, situace hromadně ohrožující);
29. **rozmanitost přírody i světa a jeho řád** (země, hory, řeky, pohoří, světadíly, planeta Země, vesmír).

Okruhy uvedené v bodě 3 dle mého soudu kopírují témata, která jsou uváděna v předmětu prvouka, vlastivěda a přírodověda na 1. stupni ZŠ. Jako opěrnou nabídku ji lze akceptovat, některé méně zkušené či méně jisté kolegyně by mohla mylně zavádět k tomu, že **vše**, co je v ní uvedené, je nutné a potřebné !

RVP	①	②	③
	Kdo jsem já, holka nebo kluk?	Tvoříme	lidské tělo a jeho části jeho vývoj a změny
	Když máme bolest, kdo nám pomáhá?	Hrajeme si každý den	lidé a jejich vlastnosti
	Jak se oblékám já, jak se oblékají druzí.	Dny Země	zdravé životní návyky
	Všichni nejsme stejní	Já a moje značka	ochrana osobního zdraví
	Tady jsem doma	Brána dětem otevřená	Ochrana, bezpečí
	Když se všichni sejdeme u stolu	Poznáváme své okolí na kole	sebeobsluha
	Komu budeme blahopřát	My, děti, a naše práva	věci kolem nás
	Všichni si musíme pomáhat	Vesmír	dorozumívání mezi lidmi
	Okno je otevřená brána do malého i velkého světa	Veselý masopust aneb hodiny s hodináři	předměty a jejich vlastnosti
	Svátky	ROK – písničky pro nejmenší dětičky 1.,2.,3.	číselné a matematické pojmy
	Vedle člověka žijí na Zemi i zvířátka	Louka plná pohádek	prostorové pojmy a souvislosti elementární časové pojmy a souvislosti
	Pro koho je dvůr domovem	Hrajeme si pohádky	každý je jiný
	Pro koho je les domovem	Vrby se nám zelenají	já
	Může být klec domovem	Držíme masopust	vztahy mezi lidmi
	Jak zvířátka bydlí, jak spí, co jí	Náš táta šel na houby	rodina
	I zvířátka mají svá mláďátka	Jak museli louskat ořechy	materská škola
	Kdo je rychlejší, hbitější, mrštnější a vytrvalejší	Já-ty, každý jsme jiný	pravidla vzájemného chování
	Proč ptáci umí létat a člověk ne?	Vyrostla nám velká řepa	pravidla vzájemného styku

	Ptačí domečky mají ptačí nájemníky	O životě drobných živočichů a hmyzu	práce, pracovní činnosti a role
	Všechno kole nás je v pohybu	Bráška v bříšku	kultura a umění
	Jak se předpoví počasí	Počáteční výchova k rodičovství	rozmanitost lidského světa
	Barvy nás zdobí i pomáhají	Chytrí lidé nekouří	prostředí, v němž dítě žije
	Proč silnice není hřiště	Program dopravní výchovy	příroda živá i neživá přírodní jevy a děje
	Člověk řídí stroje, stroje slouží člověku	Chci být zdravý	látky a jejich vlastnosti
	Kde jsou schované vitaminy	Vedení ke zdravému životnímu stylu	životní prostředí a jeho ochrana, věda a technika
	Některé rostliny nám pomáhají, jiné mohou být nebezpečné	Hygiena se skřítkem Domíkem	co je nebezpečné
	Všichni potřebujeme vodu, světlo, teplo a potravu	Život u Eskymáků	rozmanitost přírody i světa a jeho řád
	Lidé se oblékají, zvířata a rostliny také	Podzimní les sůvičky Júly	
	Co všechno umí příroda, kdo to vlastně je?	K čemu jsou barevné kontejnery	
	O čem si čteme, co posloucháme, na co se díváme	Multikulturní výchova v MŠ	
	A co máš ty ve své knihovničce?	Skola kouzel a čar	
	Knížka je jako zrcadlo, do kterého se díváme. Co v něm vidíme?	První dny ve školce	
	Pastelka a ti druzí, hračky, které neomrzí	Seš medvídek do školky	
	Každý z něčeho staví	Jarní čarování – slet	

		Čarodějnice	
	Všichni je potřebujeme, a když doslouží, kam s nimi	Kdo nám pomáhá	
	Správný kluk a holka nesedí za kamny.	Svatba	
	Jak zaženeme hlad a žízeň?	Střekult	
	Proč je Země kulatá	Vánoční svátky	
	Proč máme kalendář	Chceme, abychom si všichni rozuměli a porozuměli	
	?	Jak se poprat s grafomotorikou	
		Slunce patří létu	

Před tabulkovým zpracováním jsem si položila otázku, zda se mi podaří ve třech zdrojově odlišných souborech integrovaných bloků pro mateřskou školu najít shodná nebo podobná témata, přestože jejich autorky jsou rozdílného věku, s rozdílnou zkušeností i různým místem působení.

Pokud tomu tak bude, svědčí to o tom, že rozumíme tomu, co děláme, o co usilujeme, kam společně se svými dětmi míříme.

Tato má otázka došla pravdivé odpovědi.

Pokud bychom znali konkrétní náplň jednotlivých bloků, mohli bychom provázanost ještě více specifikovat. V daném místě je však dle mého soudu výsledek porovnání dostačující.

→ Vzdělávací obsah ZV

Vzdělávací obsah ZV navazuje na vzdělávací obsah PV. Je orientačně rozdělen do **9 vzdělávacích oblastí**. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou vytvořeny jedním **vzdělávacím oborem** nebo více obory obsahově blízkými.

<i>oblast</i>	<i>obor</i>
1. Jazyk a jazyková komunikace	a) <i>Český jazyk a literatura</i> b) <i>Cizí jazyk</i>
2. Matematika a její aplikace	<i>Matematika a její aplikace</i>
3. Informační a komunikační technologie	<i>Informační a komunikační technologie</i>
4. <u>Člověk a jeho svět</u>	<u>Člověk a jeho svět</u>
5. Člověk a společnost	a) <i>Dějepis</i> b) <i>Výchova k občanství</i>
6. Člověk a příroda b) <i>Chemie</i> c) <i>Přírodopis</i> d) <i>Zeměpis</i>	a) <i>Fyzika</i>
7. Člověk a kultura	a) <i>Hudební výchova</i> b) <i>Výtvarná výchova</i>
8. Člověk a zdraví	a) <i>Výchova ke zdraví</i> b) <i>Tělesná výchova</i>
9. Člověk a svět práce	<i>Člověk a svět práce</i>

Vyznačené vzdělávací oblasti, oboru, předmětu a jeho obsahu se budu v následujících částech své práce po dokončení této kapitoly věnovat.

Každá vzdělávací oblast je vymezena svojí **charakteristikou**. Ta vyjadřuje **postavení a význam** dané oblasti v systému ZV a popisuje **obsah** jednotlivých vzdělávacích oborů z dané oblasti. Je zde také uvedena návaznost mezi 1. a 2. stupněm ZV.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti definuje, k čemu je žák prostřednictvím obsahu veden, aby si postupně osvojil klíčové kompetence.

Propojení vzdělávacího obsahu s klíčovými kompetencemi je zajištěno stanovením **vzdělávacích strategií** předmětů.

Vzdělávací obsah je tvořen **očekávanými výstupy a učivem**.

Očekávané výstupy jsou stanoveny pro:

1. stupeň – 1. období - 1.- 3. třída
2. období - 4.- 5. třída
2. stupeň – 3. období - 6.- 9. třída

Mají **činnostní** povahu, jsou **prakticky** zaměřené a pro běžný život **využitelné**.

Na konci 1. období jsou výstupy považovány za **orientační**, na konci 2. a 3. období jsou **závazné**.

Učivo je v RVP ZV strukturováno do jednotlivých tématických okruhů- témat – činností – a chápáno jako **prostředek** k dosažení očekávaných výstupů.

Učivo vymezené v RVP je **doporučené**, učivo vymezené ve ŠVP je **závazné**.

Vzdělávací předměty jsou tvořeny ze vzdělávacích oborů.

Jejich obsahy lze integrovat i členit, vždy musí být však respektována logická výstavba jednotlivých oborů.

Obsahy:

- charakteristika - v níž je formulován význam a postavení PZ v PV
- vztah k jiným vzdělávacím oborům
- přímá témata k osobnostnímu rozvoji žáků ve všech oblastech
- obsah je dopracovaný
- obsah je rozpracován do tematických úrovní
- každý obor obsahuje náležitosti - cíle, obsah, metody
- výčet a zpracování je jiné v komplexní učebnici a PZ

PT procházejí určitými vzdělávacími oblastmi, obsahy se rozvíjejí ve vzdělávacích oborech. Ty jsou podstatou jejich rozvoje. Tyto přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků, kteří tak dostávají potřebné utvářet si integrovaný pohled na svět a prohlubování a rozvíjení oborů škola dovednosti.

PT jsou rovněž povinnou součástí ZV. Škola je však dále pověřena integrováním v průběhu celé školní docházky v rámci rozvoje. Všechna témata však nemusí být zastoupena v každém ročníku.

→ Průřezová témata

Jsou novinkou v RVP ZV . Představují okruhy **aktuálních problémů** současného světa a je třeba jim rozumět jako **nedílné součásti** základního vzdělávání. V PV jsme hovořili o průřezovosti integrovaných bloků, v ZV dochází ke kvalitativnímu i rozsahovému posunu vpřed.

Všechna **průřezová témata** (dále PT) mají **jednotné zpracování**.

Obsahují :

- **charakteristiku** – v níž je formulován význam a postavení PT v ZV
- **vztah** k jednotlivým vzdělávacím oblastem
- **přínos** tématu k osobnostnímu rozvoji žáka ve všech oblastech
- **obsah je doporučený**
- obsah je **rozpracován do tématických okruhů**
- každý okruh obsahuje **nabídku témat – činností – námětů**
- výběr a zpracování je plně v **kompetenci školy** ve ŠVP

PT procházejí napříč vzdělávacími oblastmi , umožňují tak propojení vzdělávacích obsahů oborů. Ta je i podmínkou jejich účinnosti. Tím přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků, kteří tak dostávají možnost utvářet si integrovaný pohled na danou problematiku a uplatňovat i širší škálu dovedností.

PT jsou rovněž povinnou součástí ZV. Škola je musí žákům nabídnout v průběhu celé školní docházky v plném rozsahu. Všechna témata však nemusí být zastoupena v každém ročníku.

Pro ZV jsou RVP vymezena tato průřezová témata :

1. Osobnostní a sociální výchova
2. Výchova demokratického občana
3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
4. Multikulturní výchova
5. Environmentální výchova
6. Mediální výchova

Krátký exkurz do evropských souvislostí by měl přispět k dalšímu osvětlení problematiky průřezových témat.

Zeptejme se slovy E. Walterové : (Objevujeme Evropu, PFUK ,
Centrum evropských studií, Praha,1997, str. 135)

- ? Jaké místo v pochopení evropských procesů může zaujímat škola ?
- ? Jakými prostředky může přispět k naplňování ideální humánní a sjednocené Evropy ?
- ? Je to v jejích možnostech ?
- ? Jak přispívá česká škola k realizaci ED ?

Už Bílá kniha mluví o **evropské dimenzi** ve vzdělání , na významu rychle nabylo **učení pro Evropu**.

Evropská dimenze(ED) **není** novým školním vyučovacím předmětem. .
Její smyslem je **rozšířit** horizont poznatků žáků, **zvýšit** kvalitu vzdělávání podle formálního i skrytého kurikula.

ED je součástí žákovy každodenní běžné zkušenosti s řadou příležitostí, aktivit, činností a hodnocení.

Přesto můžeme hovořit o 3 způsobech začlenění „ evropské problematiky „ do samotného vzdělávání :

- multidisciplinárně – poznatky rozptýlíme do jednotlivých předmětů, jejich souvislosti se vytratí, půjde o izolované informace
- transdisciplinárně – zavedeme nové trv. syntetické předměty
- průřezově – zavedením mezipředmětových témat do cílů, obsahu a hodnocení

Toto je původní zdroj pro průřezová témata zařazená v RVP ZV.

ED přesahuje tradiční strukturu předmětů a působí i na změny jejich obsahu.

Podle šetření prováděných na začátku reformy lze obraz Evropy z hlediska vzdělávání popsat asi takto :

Z hlediska vědomostí je její obraz u žáků relativně dobrý, i když vědomosti jsou faktické, encyklopedické a předmětové . Potíže se vyskytnou při práci s těmito vědomostmi – schopnosti je třídit, uspořádat, srovnávat a hledat řešení.

Z hlediska praktických zkušeností a situací žáci sice verbálně vyjadřují toleranci, ochotu, vstřícnost a empatii, ale v nastalých konkrétních situacích jejich akce selhávají. Žákům chybí adaptivní, komunikativní a interpersonální zkušenosti, kultivované diskuse, výměny názorů a schopnost hledat konsensus.

V oblasti komunikace v cizích jazycích se sice zvýšila nabídka jazyků, ale mnohdy se mnoho času věnuje gramatice na úkor rozmanitých řečových situací pro praktické využití jazyka, stejně tak pěstování citlivosti pro kulturu a realitu daných zemí.

Průřezová témata v RVP by měla být tím nástrojem který nás – jako Evropany – posune právě ve vzdělávání kupředu tak, abychom se v Evropě „neztratili“.

ad. 1:

Za klíčová slova 1. průřezového tématu lze označit:

objekt, subjekt, situace, kooperace, komunikace, kompetice, mobilita, porozumění, pomoc, prevence, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, psychohygienu, rozhodování, etika.

ad. 2:

2. průřezové téma má **mezioborový a multikulturní** charakter.

Za klíčová slova 2. průřezového tématu lze označit:

spravedlnost, tolerance, odpovědnost, partnerství, dialog, respekt, kritické myšlení, právo, svoboda, disciplinovanost, solidarita, ohleduplnost, asertivita, kompromis, sebedůvěra, angažovanost

ad.3 :

3. průřezové téma akcentuje **evropskou dimenzi**.

Za klíčová slova 3. průřezového tématu lze označit:

identita, mobilita, flexibilita, humanismus, předsudky, vůle, morálka, svědomí, integrace, vazby a vztahy, informace, informační technologie, kulturní kořeny, dědictví, přátelství

ad. 4:

Za klíčová slova 4. průřezového tématu lze označit:

tradice, hodnoty, rozmanitost, menšina, majorita, etnikum , klima, respektování, sdílení, odlišnost, diskriminace, xenofobie, rasismus, tolerance, smír, solidarita

ad. 5:

5. průřezové téma směřuje k postupnému přechodu **k udržitelnému rozvoji lidské civilizace**.

Za klíčová slova 5. průřezového tématu lze označit:

ekologie, zdraví, prostředí, podmínky, ohrožení, globální problémy, udržitelný rozvoj, víceúrovňová spolupráce, zdroje, ekosystém, biodiverzita, klima, energie, odpady, recyklace, rekultivace

ad. 6:

6. průřezové téma směřuje k výbavě **mediální gramotnosti**.

Za klíčová slova 6. průřezového tématu lze označit:

média, komunikace, sdělení, informace, analýza, věrohodnost, ,
interpretace, dialog, monolog, argument, předsudky a soudy, fakta, fikce,
manipulace, vliv, tvorba

Následující tabulky a přehledy ukazují **první zpracování průřezových témat v našem ŠVP**, který budeme od školního roku 2006/07 realizovat v 1. a 6. ročníku. Tvůrčí kolektiv učitelek si je vědom, že **zpracování není uzavřené**, podle ověření jej budeme aktualizovat, doplňovat a upravovat.

S klíčovými slovy by měly pracovat kolegyně – učitelky ve svých TVP – tématických plánech.

Tabulky a přehledy by též mohly být zařazeny jako příloha, přesto si myslím, že za teoretickým výkladem mají své místo jako praktický výstup.

ZŠ Louny, 28. října 2173

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

1. stupeň - 1. – 5. ročník

První verze zpracovaných průřezových témat

Zařazení jednotlivých tématických celků průřezových témat – 1. stupeň

P T		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1.	OSV					
a	Os.rozvoj	ČJ,MA	ČJ,MA	ČJ,MA,PR V	VL,MA,Iv	VL,Iv,MA
b	Soc.rozvoj	ČJ,PRV	ČJ,PRV,VV	výchovy	VV,PČ	VV,PC,PR
c	Mor.rozvoj	ČJ,PČ	DV	výchovy	TV,MA,Iv	TV,MA,Iv
2.	VDO					
a	OS a škola	PRV	MA	ČJ	VL,Iv	VL,Iv
b	Občan	PRV	PRV	PRV	VL,ČJ	VL,ČJ
c	Formy		PRV	PRV	VL	VL
d	Principy demokr.			PRV	VL	VL
3.	EGS					
a	Evropa a svět	VV,ČJ	PRV,ČJ,VV, HV	ČJ	Iv,MA	VV,VL,MA,PR,I v
b	Objevuj.Evro pu				ČJ,Iv	VV,PC,VL,CJ,PR ,Iv
c	Jsme Evropané				TV	VV,VL,ČJ,TV
4.	MKV					
a	Kult. díference	PRV,MA	PRV,ČJ,MA	PRV,výcho vy	VV,PČ	VV,PČ
b	Lidské vztahy	PRV,ČJ	PRV,ČJ	ČJ,výchovy		VL,ČJ
c	Etn. původ	ČJ	VV		VV	VV,PR
d	Multikultura- lita				VV,PČ,ČJ,I v	VV,PČ,Iv
e	Soc. smír	PRV	PRV		PR	VL
5.	ENV					
a	Ekosystémy	PRV,MA	PRV,ČJ	PRV	VV,PŘ	VV,PŘ
b	Zákl.podm. života	PRV,MA	PRV,ČJ		VV,PČ,PŘ	VV,PČ,PR
c	ZP	PČ,ČJ	PC,MA	TV	VV,PR,TV	VV,PR,TV
d	Vztah človčka	PRV,PČ,T V	PRV,ČJ,VV,P Č	PČ,TV	VV,PČ,PŘ,T V	VV,PČ,VL,PŘ,T V
6.	MEDV					
a	Kritické čtení	MA	MA	MA,ČJ	MAS,ČJ	MA,ČJ
b	Interpretace vztahu			PRV	ČJ,Iv	ČJ,Iv
c	Stavba MS			výchovy	ČJ	ČJ
d	Vnímání autora				ČJ	ČJ
e	Fungování médií				ČJ	ČJ,VL
f	Tvorba MS	HV,VV			ČJ	CJ,VV
g	Práce v real. týmu.					VL,ČJ

Osobnostní a sociální výchova

Průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova** v základním vzdělávání akcentuje formativní prvky, orientuje se na subjekt a má každodenní využití v běžném životě. Reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti. Smyslem průřezového tématu je pomáhat každému žákovi utvářet životní dovednosti jako samostatnost a schopnost se rozhodovat, spolupracovat s druhými, poznávat lidi, odmítat manipulaci, ...

Specifikou Osobnostní a sociální výchovy je, že žáci se dovednostem učí sami na sobě, na konkrétní žakovské skupině a učivem se stávají více či méně běžné situace každodenního života. Jejím smyslem je pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.

Výstupy žáka 1.-5.ročníku	Realizace ve výnce (vzdělávací oblast / obor)	Realizace v rámci škol. proje	Realizace v jiných aktivitách školy
Dokáže se správně chovat při návštěvě kulturní akce	ČJ,PRV,HV,VV 1.-2.-3.r., 4.-5.r.		Kulturní akce školy dle nabídky a objednávky
Dovede rozvinout svoji fantazii a výtvarně se vyjádřit podle pocitů a nálad na základě citového prožitku nenásilným způsobem	VV,HV, 1.-5.r. PČ 4.-5.r.		Kulturní akce školy dle nabídky a objednávky koncert, divadlo, film,vystava.
Uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem	PRV,ČJ, 1.-2.r. PŘ 4.-5.r.- duševní hygiena	Školní výlet	
Využívá každodenní verbální a neverbální komunikaci jako nástroj jednání v různých situacích ve vztahu k druhým, poznávání typů lidí, nácvik „odmítnutí“	ČJ 1.-2.r.-3.-5.r. Iv 4.-5.tř.	Literární soutěž	
Komunikuje výstižně,kultivovaně, využívá vhodné jazykové prostředky pro danou situaci	ČJ,VL,PR,MA 3.-5.r.		Skupinová práce
Zapojuje se do diskuse, je schopen diskutovat, je schopen naloučhat druhým	ČJ,VL,PR,MA 3.-5.r.		Skupinová práce
Využívá český jazyk ke zpracování informací a prezentaci postojů a názorů a k osvojování cizích jazyků	ČJ – 4.-5.r. MA,Iv – 3.-5.r.		
Uplatňuje základní dovednosti a návyky související a podporou zdraví a s jeho preventivní ochranou	PRV 1.,- 3.r. Př. 4.-5.r. TV 4.-5.r.	Den zdraví	Zdravé zuby
Vysvětlí význam péče o zdraví a prevence chorob, rozlišuje vybrané choroby	PŘ 4.r.-5.r.		Zdravá výživa
Zvládá jednoduché úkony první pomoci, je schopen zajistit lékařskou pomoc a popsat zdravotní problémy	ČJ,PŘ 4. – 5.r. Iv- 4.-5.r.		
Uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožující zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události	PRV,TV 1. – 5.r.		Cvičné poplachy A nácviky v rámci BOZP Cvičení v přírodě 1. – 5.r. AJAX

Je si vědom vlastní odpovědnosti za kvalitu svého okolí Respektuje hodnoty zvyků a tradic	PR V 1.-2.r. PRV 1.-3.r. VL, ČJ, HV, PČ, VV 1.-5.r.	Velikonoční zvyky Vánoční zvyky 1.-5.r.	Vycházka Sběr odpadových surovin Návštěva muzea a historických památek v našem okolí
Je schopen sebekontroly, seberegulace ve známém i cizím prostředí	PRV, ČJ, PŘ 4.-5.r.		Návštěva kulturního zařízení Účast na soutěžích Reprezentace školy
Je schopen diskutovat o problémech, které se týkají jeho i jeho okolí, podílí se na hledání a realizaci řešení problémů	ČJ, PRV, M 1. – 3.r. VL 4.-5.r.		Pravidla třídy
Uvědomuje si vlastní jednání a jeho důsledky ve vztahu k druhým, podílí se na vytváření dobrých mezilidských vztahů v kolektivu, je schopen seberegulace	CJ, PRV 1. – 3. r. ČJ – 4.-5.r.	Školní akademie	Rád školy
Je schopen komunikace a spolupráce v pracovní skupině	Napříč složkami 1. – 5.r.		
Objevuje a utváří si vlastní názor a postoj na svět kolem sebe skrze vlastní kreativní činnost	Napříč složkami 1. – 5.r.		
Uplatňuje bezpečné způsoby chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty Uvědomuje si vztahy vlastního těla a prostoru (fáze pohybu, tanec, sport, pantomima, gesta)	Dopravní výchova Výchova ke zdraví 1. – 5.r. TV 4.-5.r.	AJAX ? tř.	Příchody a odchody na a z kulturních akcí
Uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou	PRV 1.-5. Iv 4.-5.r.		Zdravé zuby
Rozlišuje škodlivé způsoby chování a sociálně patologické jevy	PRV, 1.- 3.r. . PŘ, VL, Iv 4.-5.r.		MMP

Rozvíjí empatii, respektuje podporu a pomoc druhým lidem	1.-5.r. napříč předměty		
Účelně plánuje svůj čas pro učení, práci a zábavu, a to podle vlastních potřeb a ohledem na oprávněné nároky jiných osob			
Chápe význam ochrany kulturního a historického dědictví	VL, VV, HV, ČJ – 4. – 5. r.		Exkurze Vycházky Návštěva kulturní památky
Organizuje a plánuje svoji pracovní činnost a je schopen řídit pracovní činnost	PČ 4.-5.r.		
Odlišuje postupně hru od agrese	1.-5.r. napříč		
Je schopen používat komunikační nástroje internetu	Iv 4.-5.r.		
Eticky zvládá jednoduché situace zatěžové, soutěživé a konkurenční	1.- 5.r. napříč		Modelové i náhodné situace

Výchova demokratického občana

Průřezové téma **Výchova demokratického občana** má interdisciplinární a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje hodnotový fenomén reprezentující syntézu hodnot spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti. v konkrétní rovině pak především rozvoj kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.

Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovni občanské gramotnosti. Občanskou gramotností rozumíme „orientaci ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti“, přičemž tato orientace není samoučelná, ale má vyústit ve způsobilost konstruktivně řešit problémy. To znamená řešit problémy se svou lidskou důstojností, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, se znalostí a dovedností uplatňovat zásady slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.

Výstupy žáka 1.-5.ročníku	Realizace ve výuce (vzděl.oblast / obor)	Realizace v rámci škol. projektu	Realizace v jiných aktivitách školy
Aktivně se zapojuje do každodenního života školy, spoluvytváří demokratickou atmosféru třídy, podílí se na rozhodnutích skupiny, je schopen vlastní zodpovědnosti za tato rozhodnutí a uvědomuje si jejich důsledky	Napříč složkami 1. – 5. r.		Školní řád 1. – 5. r. , třídní pravidla
Je ohleduplný a ochoten pomáhat zejména slabším	ČJ,M Výchovy 1. – 3. r.-5.r.		
Uplatňuje zásady slušné komunikace, asertivního jednání, je schopen kompromisu	Napříč složkami 1. – 5.r.		
Chápe význam řádu , pravidel a zákonů, přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, přijímá odpovědnost za své postoje a činy	Napříč složkami 1.-5.r.		
Pozná a dovede reprodukovat symboly své země ,objasní jejich účel , jmenuje významné představitele národní kultury	ČJ 3. – 5. r. PRV 1.-3.r. VV ,HV 1.-5.r.		
Jmenuje nejdůležitější regionální a územní správní orgány a	PRV 3.r. VL 4. – 5.r.		Naše město

instituce Rozlišuje vlastenectví od nacionalismu Rozlišuje klady a zápory (nedostatky) demokratických systémů	VL 5.r.		
Chápe rozdíl hmotného a duševního bohatství, brání se nelegální manipulaci s ní	Iv 4.-5. r.		
Respektuje kulturní, etnické a jiné odlišnosti	VL 4.-5.r.		
Prostřednictvím informací z internetu zaujímá tolerantní postoje k odlišným sociokulturním skupinám	VL 5.r. Iv 4.-5.r.		

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Průřezové téma **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** akcentuje ve vzdělávání evropskou dimenzi. Tu je třeba chápat jako princip propůjčící celým základním vzděláváním, který podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění. Podstatnou součástí evropské dimenze v základním vzdělávání je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i při rozhodování o svém budoucím osobním životě.

Průřezové téma rozvíjí vědomí evropské identity při respektování identity národní. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje.

Průřezové téma prolíná všemi vzdělávacími oblastmi, integruje a prohlubuje poznatky a umožňuje uplatnit dovednosti, které si žáci osvojili v jednotlivých vzdělávacích oborech. Podporuje ve vědomí a jednání žáků tradiční evropské hodnoty, k nimž patří humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost spolu s racionálním uvažováním, kritickým myšlením a tvořivostí.

Výstupy žáka 1.-5.ročníku	Realizace ve výuce (vzděl.oblast / obor)	Realizace v rámci škol .projektu	Realizace v jiných aktivitách školy
Vyjadřuje vlastní úsudky a postoje k určítým jevům a skutečnostem	ČJ - 1.r. 2.r. 3.r.		Sportovní den
Přijímá odpovědnost za své postoje a činy - přiměřeně věku	1.-5.roč. napříč činnostmi		
Chápe význam ochrany kulturního a historického dědictví, kulturní svěbytnost	PRV - 3.r.- 5.r. HV,VV 4.-5.r.		Návštěva kulturní akce dle nabídky
Objasní význam přínosu evropské a světové kultury pro národní a regionální kulturu a naopak, orientuje se v oblastech moderního umění	VV 4.-5.r.		
Využívá český jazyk ke zpracování a prezentaci postojů a názorů a k osvojování cizích jazyků	AJ - 3., 4., 5. r. ČJ HV,VV 4.-5.r.		
Využívá své vlastní zkušenosti a poznatky pro poznávání jiných národů	VL,HV,VV 4.-5.r.		Hudba staletími (komponovaný program) Jak si hrají děti
Vyhledává a zpracovává internetové informace o zemích Evropy	VL 4.-5.r. Iv 4.-5.r.		
Navazuje kontakty prostřednictvím internetu	Iv 4.-5.r.		„Chatujeme“
Chápe význam EU, uvede příklady	VL 5.r.		

<i>vhodné hospodářské spolupráce mezi naší zemí a zahraničím</i>			
Přijímá druhého jako jedince se stejnými právy, respektuje příslušníky odlišných sociokulturních skupin a spolupracuje s nimi	CJ,HV,VV 4.-5.r. TV 4.-5.r.		
Chápe význam sportu pro porozumění a přátelství mezi lidmi	TV 4.-5.r.	Sportovní den	Sportovní reprezentace školy v jednotlivých disciplínách a sportech

Multikulturální výchova

Průřezové téma **Multikulturální výchova** v základním vzdělávání umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur - tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak budou moci žáci lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturu, tradice a hodnoty.

Multikulturální výchova zprostředkovává poznání vlastního kulturního zakotvení a porozumění odlišným kulturám. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. U menšinového etnika rozvíjí jeho kulturní specifika a současně poznávání kultury celé společnosti, majoritní většinu seznamuje se základními specifiky ostatních národností žijících ve společném státě, u obou skupin pak pomáhá nacházet styčné body pro vzájemné respektování, společné aktivity a spolupráci.

Multikulturální výchova se hluboce dotýká i mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou, mezi školou a místní komunitou. Škola jako prostředí, v němž se setkávají žáci z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí, by měla zabezpečit takové klima, kde se budou všichni cítit rovnoprávně, kde budou v majoritní kultuře úspěšní i žáci minorit a žáci majority budou poznávat kulturu svých spolužáků - příslušníků minorit. Takové klima přispěje ke vzájemnému poznávání obou skupin, ke vzájemné toleranci, k odstraňování nepřátelství a předsudků vůči „nepoznanému“.

Výstupy žáka 1.-5.ročníku	Realizace ve vyuče (vzděl oblast / obor)	Realizace v rámci škol .projektu	Realizace v jiných aktivitách školy
Respektuje a toleruje práva druhých Spolupracuje s příslušníky odlišných sociálních skupin	1.-5.r. napříč předměty		
Respektuje kulturní, etnické a jiné odlišnosti Respektuje a toleruje práva druhých	PRV – 1.r. ČJ – 1.r.-2.r. ČJ - 5.r.		
Přijímá druhého jako jedince se stejnými právy, respektuje příslušníky odlišných sociokulturních skupin a spolupracuje s nimi Objasní některé základní pojmy multikulturní terminologie	1. – 5. tř. napříč předměty ČJ – 4. – 5. roč.	Sportovní den	Řád školy
Vnímá sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k jiným sociokulturním skupinám	PRV – 1.r.- 2.r. – 3.r. ČJ – 1.r.	Vánoce Velikonoce	Naše město Lidové zvyky a oby čeje
Posoudí podobnosti a odlišnosti svého a jiných kulturních prostředí	PRV 1.-3.r. VL 4.-5.r.		Jak bydlíme Jak žijeme
Poznává a toleruje odlišnosti jiných národnostních, etnických a náboženských skupin	VL 4. – 5. r.		

Vyjmenuje různé menšiny žijící v naší vlasti	VL 5.r.		
Uplatňuje kreativitu, originalitu, je schopen empatie	HV, VV, VL 5.r.		
Uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích. případné neshody či konflikty s druhými řeší nenásilným způsobem	VL 5.r.		
Uvědomuje si vlastní identitu a má přehled o vlastním sociokulturním zázemí	VL 5.r.		
Tolerantní postoje zaujímá i přes informace získané z internetu	Iv 4.-5.r.		
Na příkladech rozlišuje rozmanitost kultury různých sociokulturních skupin, tímto obohacuje svou vlastní kulturu Vnímá umění jako bohatství své země	VV 4.-5.r.		

Environmentální výchova

Průřezové téma **Environmentální výchova** v základním vzdělávání vychází z komplexního pojmání vztahu člověka k životnímu prostředí, za něž je považováno vše - od nejbližšího okolí po biosféru planety. Propojuje tak hlediska přírodovědná, sociální, technicko-ekonomická i estetická.

Environmentální výchova vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědeckotechnických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislosti mezi lokálními, regionálními a globálními problémy), i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.

NENÍČITEL PŘÍRODY je obyčejný člověk, který je řádným občanem dodávajícím zákony a který současně ví, jak se v přírodě pohybovat a objevovat její krásno či zajímavosti

Výstupy žáka 1.-5.ročníku	Realizace ve výuce (vzděl.oblast / obor)	Realizace v rámci škol .projektu	Realizace v jiných aktivitách školv
Uvědomuje si nutnost ochrany životního prostředí, uvede příklady jeho znečišťování	PRV – 3.r. ČJ – 3.r. PŘ – 5.r.		Vycházky Školní výlety
Zvládá jednoduché postupy práce s přírodními materiály	PČ – 1. – 3. r.4.,5.r.		
Chrání životní prostředí Aktivně se podílí na úklidu okolí školy a na výsadbě zeleně		Třídni strom- deník	Uklidový den ve škole 1.r. - 5.r.
Chrání životní prostředí, třídí odpad,uvědomuje si nutnost jeho třídění v důsledku ochrany životního prostředí	MA 5.tř.		Sběr PET lahví Sběr papíru 1. – 5. r. Odpady doma (Sledování, tabulky,vyhodnocení)
Zná sběrná místa pro tříděný odpad	PRV 2. – 3.r. PŘ – 4.- 5.r.		
Uvědomuje si význam ochrany kulturních památek,jmenuje nejvýznamnější památky našeho kulturního dědictví (v místě bydliště)	PRV – 1.r. , 3.r. PČ – 1.r.,3.r.4.-5.r. VV – 3.r.-5.r.		Vycházka do města (trasa)
Dokáže se ohleduplně chovat k přírodě a ochraňovat ji	PRV – 1.r., 3.r. PČ 1.-5.r.		
Uvědomuje si problém dopadu vlastních aktivit na	PČ - 2.r.4.-5.r.		

<i>prostředí kolem sebe a aktivně přistupuje k jeho řešení</i>			
Vnímá estetické kvality prostředí	PČ 3. -5.r.		Výzdoba školy
Uvědomuje si vliv životního prostředí na své zdraví	PRV – 3.r. TV - 3.r.-5.r.	Sportovní den Den zdraví	
Spoluvytváří koncepci výtvarného řešení svého okolí	VV – 3.r.-5.r. PČ – 3.r.-5.r.		
Má přehled o zajišťování ochrany životního prostředí v obci	PRV – 3.r. PŘ – 4.r.		
Chápe význam různých profesí ve vztahu k životnímu prostředí	PRV – 3.r. PČ 4.-5.r.		
Rozpozná některé příčiny porušování rovnováhy v přírodě	PRV – 3.r. PŘ 4.-5.r.		
Objasní problematiku recyklace odpadů	PŘ – 4. – 5.r.		
Zná vzájemný vztah člověka a ekosystémů	PŘ – 4. – 5.r.		
Chápe význam využití různých typů energie a dokáže vysvětlit důsledky jejich zneužití	PŘ – 4. – 5. r.		
Uvědomuje si okolní prostředí jako zdroj inspirace pro vytváření kulturních a společenských hodnot	VV, PČ 4. – 5.r.		

Mediální výchova

Průřezové téma **Mediální výchova** v základním vzdělávání nabízí základní poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců. Uplatnění jednotlivce ve společnosti vyžaduje schopnosti umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa, což se stále více rovná schopnostem zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z médií - zatím především z tisku, rozhlasu a televize, ve stále větší míře však i z „nových“ médií, která se stávají součástí veřejné komunikace (elektronické deníky a časopisy apod.). Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec. Přitom sdělení, jež jsou médiím nabízena, mají velmi nesterjnorodý charakter, vyznačují se velmi svébytným vztahem k přírodní i sociální realitě a jsou vytvářena s různými záměry. Správné vyhodnocení těchto sdělení z hlediska záměru jejich vzniku (informovat, přesvědčit, manipulovat, pobavit) a z hlediska jejich vztahu k realitě (věcná správnost, logická argumentační stavba, hodnotová platnost) vyžaduje značnou přípravu.

Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií (o jejich historii, struktuře a fungování), jednak získání dovedností podporujících sebevědomé, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Především se jedná o schopnost analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost a vyhodnotit jejich komunikační záměr, popřípadě je asociovat s jinými sděleními. Dále pak orientaci v mediálních obsazích a schopnost volby odpovídajícího média jako prostředku pro naplnění nejruznějších potřeb - od získávání informací přes vzdělávání až po naplnění volného času.

Výstupy žáka 1.-5.ročníku	Realizace ve výuce (vzděl.oblast / obor)	Realizace v rámci škol .projektu	Realizace v jiných aktivitách školy
Využívá média jako zdroj informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času	ČJ 1.- 3.r.-5.r MA 1. – 3.r.- 5.r.		
Vnímá slyšený text jako zdroj estetických prožitků Chápe proces vytváření	ČJ 1.- 3. r. HV – 3.r. VV – 3.r.		Literární soutěž 1.-5. roč.
Využívá vlastních schopností v týmové práci při nácviku vystoupení		Školní akademie 1. – 5.r.	
Prispívá vlastními schopnostmi v týmové práci při dramatizaci		Vánoce Velikonoce	
Je si vědom možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace	ČJ,PRV – 3.r. TV – 4.-5.r.		
Kriticky přistupuje k mediálním informacím, k působení reklamy na veřejné mínění	Iv 4.-5.r. VL,ČJ 5. r.		
Dokáže si uspořádat informace v textu s ohledem na jeho účel	VL,PR 4.-5.r. ČJ – 5.r.		
Dokáže vyhledat informace o regionu	Iv 4.-5.r.		
Zhodnotí nabídku kulturních institucí a z ní vybírá akce, které ho zajímají	ČJ – 5.r. VV – 4.- 5. r.		Návštěva kulturní akce dle nabídky

Jmenuje významné osobnosti umělecky tvořící v regionu	ČJ 4.-5.r.		
Umí zacházet s dostupnými zobrazovacími prostředky	VV 4.-5.r. Iv. 4.-5.r.		
Využívá dostupných informačních zdrojů, analyzuje informace, vyčleňuje podstatné a sděluje to ostatním	Iv 4.-5.r. VL 4.-5.r. ČJ 4.-5.r. PŘ 4.-5.r.		
Pracuje se zákl. internetovými vvhledávací	Iv 4.-5. r.		
Rozliší základní prostředky masové komunikace a využívá je pro svou potřebu, poučení a zábavu	ČJ,VL 4.-5.r.		

Další části RVP nebudou analyzovány, protože tato analýza není záměrem práce. Přesto jsem si jich vědoma a pracuji s nimi v realizačním týmu naší školy.

Shrnutí:

Aby bylo možné uvést RVP na obou úrovních do praxe, je třeba, aby učitelé PV i ZV vzájemně znali východiska, cíle, strukturu a výstupy nejen svých RVP, ale i přecházejících a následujících. To jim umožní odbornější a odpovědnější strukturaci svého školního programu, zajištění jeho návaznosti a prostupnosti.

Je dobré mít na paměti, že :

- předškolní vzdělávání je vstupní vzdělávací etapou
- účastní se ho většina dětské populace
- vzhledem k věkovým a individuálním zvláštnostem jsou základy získané v tomto období relativně pevné a trvalé
- dobré základy mohou významnou měrou ovlivnit a zvýšit šance na úspěch v dalších etapách vzdělávání
- základním vzděláním projde celá dětská populace
- koncepce obou materiálů je dostatečně blízká a logicky návazná
- ze vzdělávacích cílů jasně vyplývá jeden vzdělávací proces se dvěma návaznými etapami
- výstupy jsou provázané a v souladu
- společným rysem očekávaných výstupů je gradace

- vhodné jsou takové metody, formy a postupy, které respektují a reflektují specifika daná věkem, skupinou, jejími možnostmi a potřebami
- přiměřeně dlouhá adaptační doba umožní dětem plynule přejít z předškolního způsobu práce na školní systém bez rizika nepřiměřené zátěže
- hodnotit je třeba pokrok dítěte vzhledem k jeho individualitě, nikoliv vzhledem k normě, vyrovnávat šance dětí, nikoliv jejich rozdíly

4.

Úvod

První kapitola výzkumné části bude zaměřena na rozbor předmětu prvouka, vlastivěda a přírodověda podle vzdělávacího programu Základní škola a tematických plánů, které jsem zpracovala podle tohoto programu pro svoji třídu, se kterou jsem pracovala. K rozboru jsou připojeny poznámky týkající se průběhu výuky a bloku „co by měl žák umět“ .

Výše zmíněnou prvouku a její obsah doplňuje srovnání s tematickými celky z předškolní výchovy.

Závěr 4. kapitoly tvoří ukázky zpracovaných obsahů předmětů Prvouka, Vlastivěda a Přírodověda, které jsme vytvořili v realizačním týmu naší školy .

Schéma popisu a rozboru

- 1) předmětu prvouka dle vzdělávacího programu Základní škola
- 2) a,b,c) tematických plánů pro předmět prvouka zpracovaných pro 1., 2. a 3. ročník
- 3) předmětu vlastivěda dle vzdělávacího programu Základní škola
- 4) a,b) tematických plánů pro předmět vlastivěda zpracovaných pro 4. a 5. ročník
- 5) předmětu přírodověda dle vzdělávacího programu Základní škola
- 6) a,b) tematických plánů pro předmět přírodověda zpracovaných pro 4. a 5. ročník
- 7) předmět prvouka, vlastivěda a přírodověda zpracované dle RVP ZV do ŠVP

4.1.

1) Prvouka

Podle vzdělávacího programu Základní škola je dán název předmětu Prvouka, učivo i výstupy . Prvouka uvádí žáka do prostředí školy , jejího života a pomáhá s překlenutím adaptační doby. Vytváří předpoklady pro pracovní a režimové návyky, které práci organizují, strukturují a ulehčují.

Prvouka předkládá nové poznatky a dovednosti z různých oblastí života. Vytváří, upřesňuje a strukturuje představy o zákonitostech v přírodě, společnosti , o činnostech, vztazích a výtvorech. Poznatky spojuje do jednoduchého systému a dává prostor pro jejich praktické využití.

Obsah předmětu je koncipován jako **soubor vzdělávacích námětů**, které jsou dále členěny **do jednotlivých témat** . Učivo není striktně členěno do ročníků , výběr a řazení je plně na zodpovědnosti učitele. Ten využívá umístění školy, okolí, proměny, zájem a zaměření žáků, apod.

Základním principem strukturování je **roční cyklus** .

Osvojování je zaměřeno na různých činnostech, předpokládá se aktivita a iniciativa žáků.

Základem je pozorování, pojmenovávání a porovnávání, aplikace ve vlastních výtvorech, rozvíjení v modelových situacích , výměna a záznam informací.

Prvouka nabízí 14 témat:

1. Jsem školák
2. Moje rodina
3. Domov
4. Naše obec
5. Krajina kolem nás
6. Věci a činnosti kolem nás
7. Příroda
8. Život v přírodě
9. Člověk
10. Lidé a čas
11. Práce a volný čas
12. Lidé a technika
13. Člověk mezi lidmi
14. Člověk a zdraví

Každé téma má uvedené učivo,

**poté v rámečku – co by měl žák umět
a nakonec příklady rozšiřujícího učiva**

PVP pro MŠ (srovnání) :

- 1.
- 2.
3. *Doma a mateřské
škole*
4. *Bezpečnost na
cestě*
5. *Neživá příroda*
6. *Předměty a jejich
vlastnosti*
7. *Rostliny, ovoce a
zelenina, živočichové*
8. *Počasí*
9. *Lidské tělo*
10. *Časové vztahy*
12. *Lidé a jejich práce*
13. *Společenský život*
14. *Svátky, památné
dny, vlast*

**V RVP PV ztrácí toto dělení
opodstatnění, jednotlivé činnosti
týkající se výše uvedených témat
najdeme vhodně zakomponovány
v integrovaných blocích.**

2.a)

Tématický plán pro předmět Prvouka, školní rok 2000/2001, tř. 1.C

(Pracovní učebnice „Já jsem školák“, 1. a 2. díl, Albra-Pansofia)

Výběr pracovní učebnice jsem ovlivnit nemohla. Základní členění je po měsících, druhou vodící linkou byly 4 roční období. Tématický plán byl psán ručně, proto je zde přepis tzv. „na pomlčky“ a v heslech.

Za oddílem Prvouka v 1. – 3. ročníku je zařazeno **shrnutí**, nakolik se mi podařilo naplnit výstupy a které obtíže jsem překonávala.

září – „ Jsem školák“

- seznámení se se školou, třídou, jídelnou, družinou, tělocvičnou, bazénem, víceúčelovým hřištěm
- vybavení třídy – popis a poloha jednotlivých předmětů
- obsah aktovky, pořádek na ploše lavice
- vzájemné vztahy a soužití – oslovení, zdavení
- pomoc, ohleduplnost, naslouchání si, zájem, čestnost
- orientace v prostoru – pravá x levá strana, příslovce, předložky
- BESIP – chodník x vozovka, P x L, přechod, semafor, barvy, značky pro chodce, bezpečnost na cestě do školy a zpět

str. 5 – 16

říjen – listopad – „Podzim v přírodě a my“

- charakteristika období
- podzimní měsíce – názvy
- práce s kalendářem přírody, značky pro počasí
- dle vlastní zkušenosti si všímat délky dne a noci

- podzim v krajině – barvy
- práce lidí na poli, v zahradě, v sadě, v parku – činnosti, nářadí
- výstavka plodů
- výstava Člověk v přírodě
- vycházka do podzimních zahrádek -. pozorování

rostliny na podzim

- zvířata na podzim
- les na podzim
- hry a zábavy dětí – pouštění draka, opékání brambor
(srovnání dříve a dnes)

str. 17 - 24

prosinec – „Moje rodina“

- vztah k domovu, nejbližší okolí, adresa – ústně , na konci roku i písemně
- rodina a příbuzní
- u nás doma – bydliště, dům, byt, stroje a přístroje doma
- jak si pomáháme – atmosféra, místo lásky, pomoci, bezpečí a ochrany
- svátky a významná výročí –jak zveme hosty, jak gratulujeme, děkujeme, výstavka fotografií
- odpočinek, relaxace
- vánoce u nás doma – dekorace, vlastní podíl na přípravách, dárek dávat a dárek přijímat, radost
- pozor na nebezpečí požáru – svíčky, prskavky zábavná pyrotechnika

str. 25 – 34

str. 39 - 42

leden – únor – „Příroda v zimě“

- charakteristika období, zimní měsíce, kalendář přírody a počasí
- zimní barvy
- zima v přírodě
- zvířata v zimě – zimní spánek, stopy, krmelec
- ptáci v zimě – stopy, krmítko - pomoc člověka
- zimní hry a sporty, bezpečnost při nich

str. 35 – 38

březen – „Naše zdraví“

- poznáváme svoje tělo – hl. části
- denní režim, hygiena, otužování
- správná výživa, stolování, pochutiny, přejídání, reklama
- nemoc x úraz x prevence – pediatr a zubař, lékárnička, léky, telefon
- aktivní pohyb x televize, počítače str. 47 – 54

str. 72 – 74

duben – květen – „Jaro u nás“

- charakteristika období, jarní měsíce, kalendář přírody a počasí
  - jarní barvy v krajině – vycházka do zahrádek
  - jarní květiny
  - stromy a keře na jaře + části rostlin
  - zvířata na jaře
  - ptáci na jaře + mláďata
- } výstavka květin
- } seznámení s encyklopediemi a atlasy zvířat a rostlin
- chov domácích zvířat
  - práce lidí na zahradě, poli, v sadě
  - úl x včelař – včela
  - ochrana přírody

-velikonoce – tradice, zvyky, hry, písně a říkadla

-u nás doma

str. 59 - 70

květen – „Práce a volný čas“

-čas, hodiny, kalendář

-zaměstnání rodičů, výsledky lidské práce (? nezaměstnaný)

-čím chci být

-z čeho se vyrábí – dřevo, kůže, textil, papír, sklo, plast

-náradí x náčiní

-výrobky

str. 71 – 76

červen - „Léto u nás“

-charakteristika období , letní měsíce, kalendář přírody a počasí

-léto v místní krajině – pole, louka, les, rybník)

-chování v přírodě – opatrnost při opalování a slunění

-bezpečnost na cestách

-bodnutí, uštknutí, klíště

-bouřka

-jedovaté rostliny a plody

-hry a zábavy v létě, výlety

Dílčí souhrn :

Obsah učiva byl stanoven poměrně obsáhlý, i když pestrý. Vzhledem k počtu dětí 20 – šla řada činností realizovat venku – možnost rychlého přesunu, i když jsme škola na sídlišti , máme vcelku blízko do zahrádek, parku a z hřiště školy je krásný výhled na České středohoří . Děti si během pololetí zvykly na skupinovou práci v podmínkách školy (v podmínkách mateřské školy tak určitě pracovaly), tak jak postupovala jejich znalost písmen a čtení , zrychlovala se i orientace v pracovním učebnici. Učebnice je černobílá, i když to samozřejmě není cílem ani úkolem, děti měly pocit, že vše musí vybarvit , jen nerady od svého úmyslu odstupovaly. Hovořit chtěly až to „ prý bude hezky barevné ,...“ Testy ani písemné práce jsem v 1. ročníku nežadávala, hodnotila jsem v každé hodině děti v činnostech popř. drobné domácí úkoly

typu – zeptej se

podívej se

máš-li – přines si, apod.

Na konci roku děti řešily jednoduché pracovní listy (malý formát, proužek, apod.) s obrázky, které „škrtně, spojí, vybarví, podtrhne, ...apod.) Vyjíměčně byla obrázkem nebo známkou oceněna dílčí práce v pracovní učebnici, která však nebyla jen „vybarvovací“.

2.b)

Tématický plán pro předmět Prvouka, školní rok 2001/2002, tř. 2.B

(Pracovní učebnice „Prostředí mého života“, Albra-Pansofia)

Výběr pracovní učebnice jsem ovlivnit nemohla.

Základní členění je po měsících, druhou vodící linkou byly 4 roční období. Učivo se opírá o 1. třídu, nabaluje, rozšiřuje a prohlubuje se.

září – „Moje rodina“

- charakteristika
- členové, vztahy, rodokmen
- místo dítěte v rodině
- komunikace, podobnost
- příbuzní x známí x cizí x neznámí
- kamarád
- nemocní x handicapovaní
- etapy lidského života
- minulost x přítomnost x budoucnost

říjen – „Lidé a čas“

- rok – roční období – měsíce – významné dny
- pranostiky, příroda, počasí
- měsíce – týdny – dny – hodiny
- kalendář
- měření času
- den x noc
- podzim – další zajímavosti o ročním období

listopad – „Lidské tělo“

- hlavní části, vnitřní orgány, 5 smyslů
- péče o zdraví, denní režim, otužování, „zdravé zuby“
- nemoc x úraz x první pomoc x důl.telefonní čísla
- čkování
- návykové látky
- využití volného času – aktivity, koníčky, zájmy

prosinec – leden - „ Lidé a jejich práce“

- na poště – věci x lidé x činnosti
- části a cesta dopisu
- adresa, poštovní známka (muzeum, sběratelství)
- obchod - věci x lidé x činnosti
- markety , nákupy jako náplň volného času, reklama
- služby - v pekárně – věci x lidé x činnosti
- zdravá výživa
- kultura – věda – umění – kino, divadlo, galerie, apod.
- vědec x vynálezce
- dopravní výchova – druhy dopravních prostředků, pohyb
- chodec , cyklista
- AJAX
- zima – další zajímavosti o ročním období

únor - „Příroda kolem nás“

- krajina – hlasní útvary
- společenstvo rostlin a živočichů
- rostliny – květiny – hl. části rostlinného těla

- typické pro roční období
- podle místa pěstování nebo růstu
- zelenina – kterou část konzumujeme , typy
- stromy – listnaté x jehličnaté x ovocné
- hlavní části
- plody

březen – duben – „Živočichové“

- hlavní části těla živočichů
- domácí x volně žijící x ZOO
- užitečnost x škodlivost x ohroženost
- život v lese
- život na poli
- život na louce
- život u vody a ve vodě
- ochrana přírody
- jaro – další zajímavosti o ročním období

květen – „Člověk mezi lidmi“

- základní společenská pravidla
- negativní projevy chování
- nenásilné řešení sporů a problémů
- dům , kde bydlím
- bydlení včera a dnes, domovní znamení
- bezpečnost, ostražitost
- obec a okolí
- hlavní části, dominanty

-tradice, památné dny

-život v obci

červen – „Lidé a technika“

-práce člověka

-bezpečnost při obsluze strojů a přístrojů v domácnosti

-technické hračky

-čím budu

-práce rodičů

-léto – další zajímavosti o ročním období

Dílčí souhrn:

V prvouce ve 2. tř. jsme postupovali ve stejném směru jako ve třídě 1. Vzhledem k tomu, že na přelomu května a června byla realizována škola v přírodě – bloky o rostlinách, živočiších a krajině jsme pouze zahájili a hlavní pozorování, vyhledávání i sběr jsme realizovali právě tam.

Aktivity byly velmi zdařilé, nebyl problém s pozorností a se zapojením .

Pracovní učebnice mi nevyhovovala , pracovali jsme na dalších pracovních listech (kopírovaných) a v obyčejném sešitě.

V tématu lidé a jejich práce jsme se zdrželi více díky zařazením bloku o starých řemeslech, které děti už dnes neznají , vhodně jsme jej propojili s hudební a literární výchovou.

2.c)

Tématický plán pro předmět Prvouka, školní rok 2002/2003. tř. 3.B

(1. díl Obec a okolí, 2.díl Živá a neživá příroda , Fortuna, 1.+2.díl pracovních sešitů)

září - „Orientace v místní krajině“

- domov a svět - zážitky z prázdnin

-krajina venkovská - městská

rovinatá - kopcovitá

-domov – cizina

-okolí školy - adresa školy, poloha, průčelí

- cesta do školy – orientační body

- dům, kde bydlím – poloha, typ, zajímavost

-světové strany - S-J-V-Z , poloha slunce

-SV-SZ-JV-JZ

-směrová růžice

-kompas

-hlavní směry v obci

-určování světových stran v přírodě

-obzor

říjen – listopad – „Domov, obec“

- poloha obce v krajině – velikost, orientační body v krajině

(řeka, soutok, vrch, apod.)

-počet obyvatel, PSČ

-sousední obce

-hlavní části obce - historické jádro , hradby, náměstí

- sídliště
- průmyslová zóna
- odpočinková zóna
- místní názvy
- historie města – vznik, erb
- uliční síť, komunikace – průtah městem, kruhové objezdy
  - obchvat, pěší zóna
  - názvy hl. ulic
  - hlavní směry z města
  - cyklostezka
- MHD, nádraží - vlakové a autobusové nádraží
  - linky MHD, směr, jízdné, ekobus
  - telefon, dopravní nehody, bezpečnost
- radnice – a další úřední budovy ve městě
  - starosta, zastupitelstvo
- služby v obci – kde a které
  - kteří rodiče pracují ve službách
- péče o zdraví občanů – poliklinika, nemocnice, lékárna záchranná služba
- bezpečnost občanů – osvětlení, pořádek, městská policie
- kultura a vzdělání v obci - divadlo, kino, muzeum, galerie
  - knihovna, školy
  - významné lounské osobnosti
  - významné památky
  - regionální tisk
  - významné místní akce
- výrobní podniky v obci – Lostr, Praga, Aisan, Nashi
- zemědělství v obci – tradiční plodiny

-sport v obci – sportoviště

-významné sportovní oddíly

-významné sportovní akce

-obec a životní prostředí – ozelenění

-třídění odpadů

-úklid města

-Ohře a povodně

-minulost obce – kronika, archiv, pověsti, události, apod.

-kam bych pozval návštěvu a co bych jí ukázal

prosinec – „Krajina mého života“

- typy - rovina – pahorkatina – hory

-vrchol – úbočí – úpatí

-vody v krajině – pramen – potok – řeka – soutok – moře

- pravý a levý přítok , břeh

- rybník – jezero – přehrada

- vodovod – vodojem – vodárna - studny

- čistička odpadních vod

- pitná a užitková voda

- léčivý pramen Luna

leden – „Svět kolem nás“

- věci kolem nás – lidské výtvořiny x přírodniny

živé x neživé

-rostliny

-houby

-živočichové

} charakteris-
tické znaky

- výrobky

- změny v přírodě – přírodní děje

- základní životní potřeby – vzduch, potrava, voda, prostor, světlo,
teplota

- přírodu využíváme - přírodniny živé x neživé suroviny

- přírodu měníme – suroviny, stavby, odpady

- přírodu chráníme - pravidla mladého ochránce přírody

únor – „Z neživé přírody“

- látky kolem nás – druhy – hmotnost	}	změny vlastnosti
objem		
teplota		
čas		

-části neživé přírody – voda – vlastnosti

- skupenství a podoby
- koloběh vody v přírodě
- voda jako dopravní tepna
- voda pomáhá x voda ničí

-vzduch – složení

- vlastnosti
- vzduch jako pohon strojů
jako dopravní tepna

březen – „horniny a nerosty“

- rozdíl horniny x nerosty
- hlavní zástupci
- lomy, doly, železárny, cementárny, rafinerie
- půda – složení
  - typy
  - využití

duben - „Člověk“

- životní etapy - průběh
- zákl. potřeby člověka
- hlavní části lidského těla
- kůže
- vnitřní orgány
- smysly
- zásady zdravého života

květen – „Živočichové“

- rozmanitost živočišných druhů na Zemi
- kočka domácí – části těla, kostra, vnitřní orgány
- průběh života dalších živočichů – živorodí
  - vejcorodí – vývoj žáby
  - vývoj motýla
- vztah člověka a živočichů

červen – „Rostliny a houby“

- rostliny – kvetoucí x nekvetoucí
  - byliny – dřeviny
    - stromy – keře
- části rostlin – kořeny, stonky, listy, květy, plody – funkce a tvarová rozmanitost
- houby – tvar těla, rozmnožování, druhy
- životní potřeby rostlin
- vztah člověka a rostlin

Dílčí souhrn:

Množství látky bylo předimenzované. Velký blok týkající se města – obce v ŠVP zachovám, je třeba, aby děti svoje město znaly. Zpracuji jej jako **celoroční projekt** s lepší strukturací činností. Do regionu začlením typy krajiny i látku o horninách a nerostech, aby si je spojily s konkrétním kopcem, místem, apod. Na tři části rozdělenou látku o vodě rovněž spojíme do informací o regionu. Pokud by byl počet dětí kolem 20, Louny poskytují řadu míst a námětů, které lze řešit přímo v terénu. Vlastnosti látek – hmotnost, objem, teplota a čas zařadím ve stejném období, kdy se s nimi počítá v matematice.

Postupně vyměňujeme stávající řadu učebnic za novou – z nakladatelství Nová škola Brno – témata jsou v ní lépe, střídměji a graficky poutavěji zpracována, pracovní sešity nabízejí pestřejší činnosti. V tomto roce jsme už zařadili testy na procvičování a prověřování látky. Nejprve jsme je četli a řešili společně, postupně děti přecházely na samostatnou práci.

4.2.

Vlastivěda

Vlastivěda v návaznosti na prvouku přináší žákům základní poznatky o významných přírodních, hospodářských, společenských, kulturních a historických okolnostech života lidí, hovoří o výsledcích jejich činnosti. Seznamuje s důležitými událostmi a významnými osobnostmi regionu. Předmět integruje poznatky z vlastních zkušeností dětí, z tisku, televize, literatury, tyto poznatky dává do souvislostí a ve vztazích je i vysvětluje, přiměřeně zobecňuje.

U žáků formuje první ucelenou představu o České republice a jejích oblastech, o Evropě a místě České republiky v ní.

Učivo je seskupeno do koncentrovaných tématických celků, které nejsou členěny podle ročníků, ale pouze do orientačních bloků základního učiva. Učivo vlastivědy vytváří solidní základy pro výuku zeměpisu, dějepisu a občanské nauky na 2. stupni základní školy.

- Celky :
1. Místo, kde žijeme
  2. Naše vlast
  3. Česká republika, Evropa, svět
  4. Obrazy z českých dějin

4.a)

Tématický plán pro předmět Vlastivěda , školní rok 2003/2004,

tř. 4.B

(1. díl Obrazy ze starších dějin , 2.díl Naše vlast ,3. díl Putování po České republice , Alter)

„Postavení ČR“

- historické země, hranice, hraniční přechody, sousední státy, pas
- státní zřízení, demokratický stát
- prezident, premiér, vláda, parlament, poslanec, senátor
- hejtman, primátor, starosta
- Ústava a zákony
- státní symboly
- státní svátky
- památná místa
- jazyk, nářečí, národopisné oblasti, kroje
- národnostní menšiny, přistěhovalci
- hrady, zámky, šlechtické rody na našem území

„Práce s mapou“

- vznik a potřeba map
- světové strany, kompas (opak. ze 3.tř.)
- měřítko mapy
- barvy na mapách
- mapové značky, mapový klíč
- nadmořská výška

„Povrch České republiky“

- typy krajiny (opak. ze 3. tř.)
  - hory a nížiny
  - vodstvo
  - ovzduší, podnebí, počasí
  - půdy a zemědělství
  - životní prostředí
- } rozšířit základ ze 3. tř.
- města – vznik, podoba, současná města, památkové rezervace
  - Praha - vznik
    - hlavní památky
    - současnost
    - zajímavosti

„Regiony ČR“

- krajské uspořádání
- kraj Ústecký, České Středohoří, Lounsko – podrobněji
- statní kraje – poloha
- zajímavý přírodní útvar (hory, řeka, apod.)
- krajské město
- významný průmyslový podnik nebo dominantní zemědělská plodina
- krajová zajímavost, památka, přírodní úkaz, apod.

„Dějiny naší vlasti – starší“

„Nejstarší osídlení“

- pravěk (lovci mamutů)
- stěhování národů – Slované

„Sámova říše“

- Sámo

„Velkomoravská říše“

- příchod Cyrila a Metoděje, staroslověnština

„Počátky českého státu“

- bájná knížata
- Přemyslovci
- sv. Václav, pověst o blanických rytířích, o Oldřichovi a Boženě a další dle regionu, zájmu dětí

„Čechy za vlády přemyslovských králů“

- Zlatá bula sicilská
- poslední Přemyslovec, vymření rodu Přemyslovců

„Lucemburkové na českém trůnu“

- Karel IV.- „otec vlasti“
- život ve středověku, gotický sloh

„Jan Hus a jeho doba“

„Husité“

- J. Žižka
- bitvy, zbraně
- poslední Lucemburk na českém trůnu
- Jiří z Poděbrad – „*husitský král*“

„Jagellonci na českém trůnu“

- tzv. vladislavská gotika – památky

„Habsburkové na českém trůnu“

- Rudolf II.
- bitva na Bílé hoře
- J.A.Komenský

„Čechy a 30-ti letá válka“

úpadek měst, nemoci, vojenská tažení
přepychový život šlechty, němčina, baroko

„Marie Terezie a Josef II.“

- reformy
- „*lidový císař*“

Dílčí souhrn:

S množstvím a strukturací látky jsem byla spokojená, práce se dařila i líbila. V předmětu nešlo o systematickou výuku dějepisných dat, ale o časovou orientaci (v souvislosti s prací na ose, čísla společně s matematikou), připomenutí zajímavých událostí, odkazy a spojení s literaturou, místními pověstmi, názvy. Panovníky či významné postavy jsme si spojovali s přezdívkami - pokud je měli - a když vystihovaly nějakou jejich vlastnost. Žákům se líbily i tzv. historické drby, tento název není příliš pedagogický , ale v dané situaci splnil účel. Pro toto období existují pěkné nástěnné obrazy včetně CD-romu Vlastivěda 1. Výuku doplňovaly i koláže z obrázků pro jednotlivé etapy a výstavky encyklopedií.

V části zeměpisné jsem se soustředila na to, aby se žáci naučili pracovat s mapou, orientovat se na ní, používat mapový klíč a číst z ní údaje, nikoliv se je učit z paměti.

I v tomto ročníku jsme prověřovali mj. i testy – žáci pracovali samostatně, s použitím mapy a historických přehledů . V doplňkových sešitech z vydavatelství Nová škola se najde řada matematických a jazykových úloh, křížovek a luštěnek, jejichž řešením jsou místopisné nebo historické názvy či letopočty, události, jména, apod.

Stávající učebnice řady Alter postupně vyměňujeme za řadu z nakladatelství Nová škola Brno, témata jsou v ní lépe, střídměji a graficky poutavěji zpracována, pracovní sešity nabízejí pestřejší činnosti.

4.b)

Tématický plán pro předmět Vlastivěda , školní rok 2004/2005,

tř. 5.B

(1. díl Obrazy z novějších dějin , 2.díl Putování po Evropě , Alter)

část zeměpisná

září – „Planeta Země“

- zeměpisná síť - poledníky
- rovnoběžky
- Greenwich , rovník
- póly
- práce s mapou a glóblem

říjen – „Země – povrch“

- kontinenty
- oceány
- podnebné pásy
- časová pásma
- objevitelé a mořeplavci

listopad – „Evropa I.“

- poloostrovy a ostrovy
- nížiny a pohoří, hranice

prosinec – „Evropa II.“

- podnebí a počasí
- vodstvo – oceány, moře, řeky
- živočišstvo a rostlinstvo

leden – „Evropa III.“

- dělení
- státy a jejich hlavní města

únor – březen „Střední Evropa“

- ČR a naši sousedé - Německo, Polsko
- Slovensko, Rakousko

osnova : - název státu, hlavní město, hranice, vlajka, jazyk, EU, měna

- hlavní geografické útvary
- dominantní činnost průmyslová nebo zemědělská
- památky, vztah k ČR i z historie
- zajímavosti, sportovci, vědci, jídlo, události aj.

(osnova je platná pro všechny státy střední Evropy)

- žáci pracují vždy s mapou, obrazovými encyklopediemi , časopisy, apod.
- dle vlastního výběru a včasného zadání zpracují svůj referát, který se týká jednotlivých evropských zemí , svoji práci prezentují vždy, když o dané zemi hovoříme
- pravidla pro zpracování jsou dána předem

V příloze jsou ukázky referátů žáků, hodnocení jejich zpracování je uvedeno na konci této kapitoly .

duben – „Evropa západní a severní“

orientačně – poloha, státy, vztah k ČR, zajímavosti

květen – „Evropa jižní a jihovýchodní“

červen – „Evropa východní a malé státy“

„Dějiny naší vlasti – novější“

září – „Josef II., osvícenství“

prosinec – „Národ sobě“

- Národní divadlo

říjen – „Počátky národního obrození“

- obroda jazyka
- Fidlovačka, aneb....
- divadlo Bouda Praha
- vynálezy mění svět – manufaktury
- využití vodní a parní síly
- J.Božek, J.Ressel, P.Diviš, bratřenci Veverkové
- změny v dopravě, výrobě, obchodu, bydlení

listopad – „Rozkvět kultury a umění“

- náměty ve VV, HV, literatuře, architektuře
- spolky
- revoluční rok 1848

leden - „ České země na konci 19. století“

- hospodářský pokrok – nové továrny
- vynález elektřiny
- nové vrstvy společnosti
- Zemská jubilejní výstava
- Fr. Křížík

- „I. světová válka“

- sarajevský atentát
- válčící strany, zbraně, technika
- výsledek války

únor – „ Vznik čs. samostatného státu“

- T.G.Masaryk
- život v 1. republice

březen - „ Obavy o republiku“

- „ Mnichovská zrada“
- „ Smutný život za okupace“
- „ Boj proti okupantům“

duben – „ Konec války. vznik ČSR“

- nové podmínky ve společnosti i ve státě

květen - „1968 , 1989“

červen - „Česká republika na prahu 21. století“

- „ČR a NATO, EU“

Dílčí souhrn :

Z novějších dějin žáky zaujaly kapitoly o technice – stroje, výstava, zbraně.

Společně jsme vyřešili kapitolu romantismus s náměty z hudební a výtvarné výchovy, literatury, architektury.

Vcelku obtížně se mi vysvětlovala kapitola o válečných hrůzách 1. i 2. světového válečného konfliktu, protože děti mají střelení spojené s akčními hrami na PC a nevhodně sledovanými pořady v televizi.

Stejně potíže se objevily i v posledním období – totalitní režim, sametová revoluce, demokratická společnost. Přesto, že nešlo o definice pojmů , děti nemají vzhledem ke své malé zkušenosti možnost srovnání, přijímají často horké a jednoznačné soudy svých rodičů, skupina třídy je rozvrstvena podle „ typů mobilních telefonů, přehrávačů, oblečení, dovolené, apod.“ Některé z nich (tak, jak je uvedeno v charakteristice třídy v další kapitole) velmi dobře chápou právo a „JÁ“, jen velmi neradi slyší slovo povinnost, zodpovědnost a ohleduplnost.

A to jsou důležité vlastnosti pro soužití v demokratické společnosti, o které všichni mluvíme, všichni ji chceme, ale už ve výchově některých

děti k tomu chybí řada vycvorených vlastností. Škola s nimi může počítat, rozvíjet je a formovat, ale místem, kde se tvoří jejich prvotní základy, je rodina a její výchova. Úspěch je příjemný pocit a zážitek, který by měl být na vrcholu úsilí a práce. A patří k životu stejně tak jako dovednost vyrovnat se s neúspěchem a překonávat překážky.

Spíše než data a výčet událostí by v této poměrně čerstvé historické etapě mělo jít o člověka a jeho lidské kvality.

Pro 4. ročník učebnice VV 1. stupeň ZŠ:

1. Rozmanitost přírody
2. Neživá příroda, rostliny a živočišné světlo v zemi
3. Přírodní společnosti na zemi

Pro 5. ročník učebnice VV 1. stupeň ZŠ:

1. Živá organismy
2. Země ve vesmíru
3. Rozmanitost podobek na zemi
4. Člověk, jeho životní podmínky a vztahy k prostředí

4.3.

Přírodověda

Předmět **přírodověda** má syntetický charakter a opírá se o poznatky z různých přírodovědných oborů , navazuje na předmět prvouka v 1. – 3. ročníku. . Spojování vlastních zkušeností s novými poznatky a dovednostmi dává dostatek prostoru pro získání základních informací o Zemi, člověku a technice, jevech a vztazích v přírodě ve všech jejích vrstvách a společenstvech, o potřebě její ochrany k trvale udržitelnému rozvoji. Hlavními metodami je pozorování, srovnávání, uspořádávání a další činnosti, včetně záznamu o pozorovaném.

Své místo tu mají i ekologické hry a aktivity, soutěže .

Pro 4. ročník ukládá VP tyto okruhy :

1. Rozmanitost přírody
2. Neživá příroda, rostliny a živočichové v zimě
3. Přírodní společenstva na jaře

Pro 5. ročník ukládá tyto okruhy :

1. Třídění organismů
2. Země ve vesmíru
3. Rozmanitost podmínek na Zemi
4. Člověk , jeho životní podmínky a vztahy k prostředí

6.a)

Tématický plán pro předmět Přírodověda , školní rok 2003/2004.

tř. 4.B

(Rok v přírodě, Fortuna)

„Podzim“ – sklizeň - pole - obiloviny

- okopaniny
- sad - peckovice , malvice
- zahrada – zelenina – kořenová, listová, bobule
- vinohrad – hrozny
- příprava rostlin na zimu – ukládání zásob – kam
- změny na jednotlivých částech
- příprava živočichů na zimu - ukládání zásob – kam
- změny na jednotlivých částech

„Les – přírodní společenstvo“

- základní znaky	společenstva
- typy lesa – listnatý x jehličnatý x smíšený	- potravní řetězec
- místní lužní ohárecké lesy	- využití lesa
- výškové stupně lesa	- nebezpečí v lese
- stupně lesního porostu –	- péče člověka o les a jeho obyvatele
- znaky a jejich typičtí zástupci	- „lesní pojmy“
- jejich typičtí obyvatelé	- ochrana lesa
- život lesa – potřeby	- význam lesa

- národní stromy, chráněné
stromy (Oldřichův dub na
Peruci)

- les v písních, pohádkách a
říkadlech (spojení s českým
jazykem, hudební výchovou)

„Potok, rybník – přírodní společenstvo“

- základní znaky
- způsob vzniku – přírodní – umělý
- voda – tekoucí – proudící – stojatá
- živočichové na břehu a ve vodě
- rostliny na břehu i ve vodě
- místní potoky, rybníky
- rybníkářství v Čechách (společně s vlastivědou)
- potravní vztahy ve vodě i na břehu
- význam potoků a rybníků
- potok a rybník v písních, pohádkách a říkadlech ((spojení s českým
jazykem, hudební výchovou)

„Zima“

- rostliny a živočichové v zimě – klid x aktivity
- vliv poklesu teploty, sněhu a mrazu na jejich život

„Zkoumáme, pozorujeme“

- voda a vzduch - vlastnosti, skupenství, koloběh
- nerosty a horniny – druhy podle způsobu a místa vzniku
- využití, význam

- regionální specifika
  - půda – vznik, složení, typy, využití
  - eroze, zvětvávání
  - měření – hmotnost, teplota, čas, délka, objem – jednotky, měřidla
  - opakování a rozšíření ze 3. ročníku, společně s matematikou
- } spojit s oddílem „pole“

„Planeta Země“

- Vesmír – Galaxie – Sluneční soustava
- Země – osa, S + J pól
- střídání ročních období – příčiny pravidelných změn
- střídání dne a noci
- slunovrat, rovnodennost

„Jaro“

- rostliny a živočichové
- postupné změny v jejich stavbě těla i v životních projevech
- rašení, klíčení, kvetení
- stavba hnízd, nor, pelíšků
- rození a líhnutí mláďat

„Louka“

- charakteristika společenstva
- způsob vzniku
- luční byliny – květiny x traviny
- stavba těla, zástupci
- regionální zajímavosti, chráněné druhy

- zástupci živočichů - regionální zajímavosti, chráněné druhy
- význam luk
- louky v písních, pohádkách a říkadlech (spojení s českým jazykem, hudební výchovou)

„Pole“

- charakteristika společenstva
- způsob vzniku
- složení, typy, využití
- eroze, zvětrávání
- zástupci plodin
- zástupci živočichů } užiteční x škůdci
- křehká rovnováha – vliv počasí
- vhodné x nevhodné zásahy člověka, chemie
- ekologické zemědělství
- šlechtitelství
- pole v písních, pohádkách a říkadlech (spojení s českým jazykem, hudební výchovou)

„Zahrada a lidská obydli“

- charakteristika společenstva
- způsob vzniku
- typy – zeleninová – okrasná – květinová - sad
- zástupci rostlin a živočichů
- užiteční x škodliví – symbióza
- sled prací, hnojiva, vliv počasí na práce
- zahrada a obydlí v písních, pohádkách a říkadlech
- domácí mazlíčci

„Léto – rozmanitost v přírodě“

Dílčí souhrn :

Obsah předmětu byl stanoven poměrně náročný. Oddíl „Zkoumáme, pozorujeme“ při zpracování ŠVP rozpustím mezi matematiku, společenstvo pole a vlastivědu. Lze se opřít o prvotní poznatky ze 3. třídy. Oddíl „Planeta Země“ lze integrovat s látkou ve vlastivědě . Uspořádání na jednotlivá společenstva vyhovovalo, osa ročních období byla pomocná, ukotvující, pro děti již zažitá.

V současné době vyšly 4 díly CD-ROMu Přírodověda 1.,2.,3.,4.

Svým obsahem korespondují v prvoukou ve 3. ročníku a přírodovědou ve 4. a 5. ročníku. Kromě výukové části a encyklopedie je v nich zařazena hra na principu „Člověče, nezlob se!“ buď pro jednoho nebo dva hráče. Postupují po políčkách a procvičují danou látku velmi poutavou formou. Po úspěšném zvládnutí si mohou vytisknout diplom s přírodovědnou tematikou. Dalším velmi pěkným a využitelným titulem je CD ROM Duháček v lese zpracovaný na obdobném principu. S tituly pracujeme v rámci nepovinné informační výchovy pro 4. a 5. třídu v učebně výpočetní techniky, v běžné třídě na jejich využití nejsou podmínky.

Stávající řadu učebnic z nakladatelství Fortuna vyměňujeme za řadu z nakladatelství Nová škola Brno, které jsou vhodně doplněny i čítankou jak pro 4. , tak pro 5. ročník, ve kterých jsou velmi pěkně zpracovány mezipředmětové vztahy přírodověda – vlastivěda - literatura .

Z pracovních sešitů vybírají p. učitelky, žáci většinu práce ukládají do svých sešitů, kde píší, řeší, lepí, kreslí, luští apod.

6.b)

Tématický plán pro předmět Přírodověda , školní rok 2004/2005.

tř. 5.B

(Od vesmíru k člověku , Fortuna)

Předmět Přírodověda jsem v 5. ročníku nevyučovala. Od vyučující kolegyně V.M. jsem získala testy žáků, které jsem zahrnula do tabulkového zpracování.

V ukázce zpracovaných učebních osnov Školního vzdělávacího programu je přírodověda zahrnuta podle učebnice Přírodověda 5. ročník – Člověk a jeho svět (Nová škola Brno) .

Shrnutí

Jak se nám podařilo naplnit „co by měl žák umět“ jak uvádí vzdělávací program Základní škola, podle kterého jsem v předmětech prvouka, vlastivěda a přírodověda pracovala:

Prvouka 1. – 3. ročník

1. Jsem školák – 6 výstupů – sledem učiva, činnostmi a opakováním byly procvičeny a upevněny

- vzhledem k tomu, že jsou děti často rodiči sváženy autem, mají potíže s orientací v po městě

- lze postupným zadáváním drobných orientačních úkolů typu –

- podívej se, která socha stojí na Mírovém náměstí
- jaký přístroj je na zdi domu u supermarketu
- spočítej .....
- kolik přejdeš přechodů na silnici při cestě do školy a podobně.

procvičit, potíž je ale v tom, že děti jsou v družině nebo chodí s doprovodem a někteří rodiče takové úkoly, které jsou pro děti, považují za zbytečné a obtěžující

- s základními režimovými návyky mají současné děti dost obtíže - přinášejí si tento „nenávyk“ z rodiny, protože to tak doma funguje

- výraznější je to u dětí hyperaktivních a s LMD, tam se absence denních pravidel projevuje výrazněji, často jsou označovány za

„zlobivé“, ale nikdo je tato pravidla nenaučil a přitom jim pomáhají

- s telefonním mobilním spojením děti problémy nemají, adresu je třeba procvičovat – nejprve pamětně, pak ve spojení se čtením a psaním, pak i na jednoduchém plánu či v dramatických hříčkách

2. Moje rodina – 7 výstupů – narůstá počet neúplných rodin či nesezdaných párů a dětí z těchto rodin, jedináčků

- potíže dělá nezaměstnanost rodičů, povolání jako dealer, operátor, apod.
- projevuje se chybějící rodinná komunikace a rodinné rituály – honba za majetkem, penězi, absence původní funkce prarodičů, apod.
- osvědčenou činností je kreslení „rodokmenů“ za pomoci rodičů – zejména s vazbami a jmény, fotografiemi, zajímavostmi o předcích
- stejně úspěšné bývá téma „domovní znamení“, obě aktivity ve spojení s literární výchovou a výtvarnou výchovou
- v otázkách bezpečí, sdělení problému, hledání pomoci, všímání si – jsou naše děti poučené, na škole funguje celoškolský preventivní program pro všechny ročníky

3. Domov – 6 výstupů – ustupuje písemný styk, děti samozřejmě ovládají mobilní techniku, ale neuvědomují si riziko vyplývající právě z ní – to je úkol pro další program, mobil a jeho kvality jsou znakem určitého postavení v dětské skupině, není chápán jako užitečná věc v případě potřeby

- činnost spojená s matematikou – práce s modely a ve čtvercové síti je vhodná pro orientaci v členění bytu a znalosti funkcí částí bytu
- je vhodné připomenout i právo na soukromí a schopnost nejen ho vyžadovat, ale také poskytovat a respektovat

4. Naše obec – 5 výstupů – děti cestují spolu rodiči za hranice , ale neblíží okolí svého bydliště a své město znají velmi sporadicky, totéž platí i o řadě jejich rodičů

- po městě se pohybují autem, pěšky se velmi obtížně orientují
- proto budu v novém ŠVP zpracovávat „Obec“ jako celoroční projekt pro 3. ročník s vhodným začleněním činností o okolním typu krajiny, nálezů nerostů a hornin, zařazena bude i matematika s orientací v pláncích, jednoduchých grafech vztahujících se ke konkrétním situacím , český jazyk s místními pověstmi, místními názvy a oblíbená vyhlídka z věže kostela, protože „ptačí“ perspektiva řadu dětí ohromuje
- celý projekt by měl mít i tzv. žákovské portfolio, do kterého si budou během roku ukládat své výstupy činností

5. Krajina kolem nás – 5 výstupů- platí stejná úvaha jako v bodě 4., obsah bude zpracován do celoročního projektu „Obec“

- téma se propojuje s ekologickou tematikou, která se na naší škole provádí pod vedením metodika environmetální výchovy , v rámci vycházky chodíme na naučnou stezku do údolí řeky Hasiny, Lounsko je bohaté na PP NPP, mnohdy o nich nevědí ani rodiče
- téma se zpracovává i z hlediska zeměpisného a matematického – pracujeme se vzdálenostmi, výškami , mapami a nákresy, plánky

6. Věci a činnosti kolem nás – 6 výstupů - sledem učiva, činnostmi a opakováním byly procvičeny a upevněny

- obtíže činí často velmi rozdílná **hodnotová orientace** jednotlivých rodin a jejich nastavené priority (velké rozpětí a rozmanitost)
- v kolektivu dětí jde pak o trpělivou mravenčí práci při vysvětlování, usměrňování, otupování hrotů konfliktů, apod.

7. Příroda – 4 výstupy - sledem učiva, činnostmi a opakováním byly procvičeny a upevněny

- i nadále je třeba věnovat pozornost **ekologii** – ale té **každodenní, mravenčí**, protože přes děti působíme i na rodiče
- pod vedením metodika environmentální výchovy jsou činnosti zaměřeny prakticky- hry, soutěže, sběrové dny, nově projektový den a projekt „Třídní strom“, jehož sázení se budou účastnit jednotlivé skupiny dětí, o jeho růstu a proměnách povedou záznamy, kresby, měření, výpočty, apod., čili propojí i mezipředmětově, záznamy by si měly předávat nebo s sebou brát do vyšších tříd
- opakovaně zařadím téma o řemeslech, některé činnosti si zkusíme v rámci pracovních činností
- jiné seskupení a integraci zamýšlím u tématu látky a jejich vlastnosti – více je spojím s regionem a matematikou

8. Život v přírodě – 7 výstupů – dětem chybí praktické zkušenosti a kontakty s různými živočichy, v lepším případě je viděly na obrázku, informace jsou často zkreslené

- řadu věcí pořídí v „marketu“, informace jsou často zkreslené – kde to roste, jak to roste, co to potřebuje a spoluúčast s podílem vlastní práce
- i tady platí upevňování potřeby ochrany a péče o ně

9. Člověk – 3 výstupy - sledem učiva, činnostmi a opakováním byly procvičeny a upevněny

- zařadíme osvědčený projektový den s jednotlivými dílnami, které doplníme o aktivity simulující „omezené“ pohybové nebo smyslové možnosti lidí postižených + jak se cítí na jejich místě člověk zdravý
- nabízí se i vazba na výtvarnou výchovu – ne pro „VV omalovánky“, ale výtvarné etudy zaměřené na prožitky, pocity, možnosti těla a jejich ztvárnění
- činnosti tohoto typu jsou náročné na promyšlení a přípravu, mají však svou hodnotu a děti si je tzv. užijí

10. Lidé a čas – 5 výstupů - sledem učiva, činnostmi a opakováním byly procvičeny a upevněny

- potíže činí i nadále určování času na klasických cifernících
- stále častěji přicházejí děti s tím, že doma žádnou povinnost nemají a režim také ne, dělají si prý co chtějí – v některých případech je to ovlivněno pracovním vytížením rodičů a nezvládnutím právě této citlivé struktury – která dítěti mnohé ulehčuje, je jeho jistotou, i když jsou rodiče mimo domov pracovně
- v případě **absence režimu dne** je jen malý kousek ke kázeňským a výchovným potížím dítěte, jejich řešení je obtížné, dlouhodobé, stojí spoustu úsilí a jeho důsledky se projeví i na prospěchu žáka, nejen v prvouce
- z rodin se vytrácejí rodinné rituály a tradice, na osvětlení máme připravené dva projektové dny Vánoce a Velikonoce s dílnami, kde se děti střídají a aktivně pracují

11. Práce a volný čas – 4 výstupy – souvisí s bodem 10., pokud dítě nezíská vhodné pracovní návyky raně a se vzorem od svých rodičů, škola sama toto nezvládne
- ubývá pohybových aktivit, převládají televize a počítače
  - téma je vhodné spojit s českým jazykem a slohovým zadáním, zařadit dramatické hříčky
12. Lidé a technika – 5 výstupů - sledem učiva, činnostmi a opakováním byly procvičeny a upevněny
- stále připomínat ostražitost, pozornost
  - spojujeme opět s ekologickými aktivitami a regionem
  - oblíbené jsou staré věci, modely, jezdíme do Technického muzea
  - vyzývám děti, aby si všímaly „starých“ věcí v domácnosti, na chalupách, u babiček
  - jezdíme do Muzea venkova do Peruce
13. Člověk mezi lidmi – 5 výstupů – problematická kapitola – mezi dětmi přibývá násilí, hrubosti – slovní i fyzické
- část je způsobena sobeckým „JÁ“, část výchovou z domova
  - je řada jedináčků, kteří nemají osvojené vzorce chování s vrstevníky či sourozenci
  - vliv mají i nevhodné pořady v TV a filmy, PC hry
  - chybí jim vzory
  - i přes velké úsilí právě tato třída měla v oblasti vztahů, komunikace a řešení problémů značné potíže, které přetrvávají i nyní v 6. ročníku
  - viz charakteristika třídy

14. Člověk a zdraví - 7 výstupů - sledem učiva, činnostmi a opakováním byly procvičeny a upevněny

- jsou vhodně doplňovány minimálním preventivním programem, který na naší škole již delší dobu funguje

- témata integrujeme i do jiných předmětů, využívá jej projektový den „Zdraví“

- budeme pokračovat v projektu „Zdravé zuby“, který probíhá ve všech 5-ti ročnících

Přírodověda 4. – 5. ročník

1. Rozmanitost přírody – 6 výstupů - sledem učiva, činnostmi a opakováním byly procvičeny a upevněny

- zkusím ještě více činností přenést ze třídy na pozemek, zahradu, hřiště

- připravujeme **2 stanoviště učebny v přírodě**, doplňuje se skladba rostlin na pozemku školy jako základní pozorovací materiál

- každá třída přispěla výtěžkem ze sběru na zakoupení tzv.

třídního stromu, na jehož zasazení se budou v průběhu jara a podzimu podílet a po celou dobu docházky v prvouce, přírodovědě a přírodopise povedou „**kroniku stromu**“, kde jej popíší, změří, zakreslí, vyfotografují a zaznamenají všechny změny v jeho růstu, tak, jak jsem již zmínila v souhrnu prvouky.

- promyslím ještě užší propojení jednotlivých společenstev na region, aby byla podepřena konkrétnost a adresnost v praxi – v nejbližším okolí, včetně chráněných lokalit, kromě manipulace s atlasy, obrázky, apod.

2. Třídění organismů – 2 výstupy

- na oddíl rozmanitost přírody bude navazovat i oddíl třídění organismů, zdůrazňovat vazby, hledat společné znaky, více zařadit práci s určovacími klíči, atlasy, přehledy – čili ne pomezí pamětných poznatků, ale práce s informacemi a jejich zdroji, jejich třídění, uspořádávání, záznam, reprodukce

3. Neživá příroda – 6 výstupů

- více promyslím zařazení drobných pokusů a jejich záznam do tabulky, grafu, apod., abych využila i matematických dovedností
- zkusím najít či připravit vhodné slovní úlohy tzv. z praxe

4. Země ve vesmíru – 3 výstupy

5. Rozmanitost podmínek na Zemi – 2 výstupy

6. Člověk – životní podmínky a vztah k prostředí – 5 výstupů

- novou strukturaci promyslím ve spojení s vlastivědou – zeměpisnou částí tak, aby nedocházelo k duplicitě témat, ale k jejich nabalování, rozšiřování a upevňování

Vlastivěda 4.-5. ročník

1. Místo, v němž žijeme – 13 výstupů

- v daném celku budu navazovat a odkazovat na celoroční projekt „Obec“
- okruhy se upřesňují, rozšiřují, včleňují do souvislosti
- je dobré zařazovat tzv. porovnávací úlohy – a vztahovat je do reálného okolí (téma úloh může být vzhledem k oblasti velmi rozmanité)
- příležitost nabízí i spojení s matematikou
- nadále pokračuji s procvičováním práce s mapou, postupně přidáváme základní dovednosti s počítačem a internetem (v rámci informační výchovy 4. a 5. třídy, která běží od letošního roku)

2. Naše vlast – 10 výstupů

3. Česká republika, Evropa, svět – 7 výstupů

- v tématických celcích se zaměřím i nadále na dovednost vyhledávat informace a pracovat s nimi (třídít, uspořádat, apod.)
- dalším trvalým úkolem je práce s mapami
- budu pokračovat v zadávání tématických referátů s regionální, republikovou i evropskou tematikou
- využívám spojení s matematikou – v oboru velkých i desetinných čísel, porovnávání, uspořádávání (podle velikosti, rozlohy, polohy, výšky, hloubky, vzdálenosti, apod.)
- s hudební výchově zařadím i nadále bloky „ Cestujeme po světě“, kdy hledáme, zpíváme a posloucháme zrovna o kraji, o kterém mluvíme
- využíváme i anglický, německý a ruský jazyk

4. Obrazy z dějin – 11 výstupů

- v dějepisné části s dětmi nesledují letopočty, počet bitev ani jiné pamětné poznatky
- učím je zařazovat časově
- ptáme se, odhadujeme a počítáme – zda se mohli – nemohli potkat, vidět, apod.
- hledáme přezdívky osobností (dobře se to pamatuje)
- ptám se, čím prospěli – neprospěli Čechům
  - jak se proslavili – neproslavili ve světě
- hledáme jejich stopy v našem regionu
- všímáme si oblékání, staveb, jídla, činností

Tento způsob práce se mi osvědčil, budu v něm pokračovat.

Testové ověřování, o kterém se zmiňuji dále, není nikterak v rozporu.

Do závěrečné části jsem mj. zařadila i **ukázkou zpracovaných učebních plánů pro předměty prvouka, vlastivěda a přírodověda na 1. stupni základní školy.**

5.

Charakteristika věkového období vzhledem ke zkoumané třídě žáků

5.1.

Školní věk – mladší a střední

Tato kapitola charakterizuje období od 6-7 let věku dítěte – čili od nástupu do školy, až do věku 11 – 12 let, kdy přechází na 2. stupeň ZŠ .

V jednotlivých částech lze najít obraz podhoubí – prvotních příčin (ne všech a ne ve vyčerpávajícím výčtu) problémů a potíží některých žáků, které uvádím v charakteristice třídy.

Kromě dvou případů jsou to děti z neúplných rodin, ale i v ostatních případech jsou při hlubším pohledu vidět potíže ve vztazích, komunikaci, hodnotách, soužití, apod.

Ve shodě s dělením podle Z. Matějčka , 1994 , můžeme školní věk ještě rozdělit na :

a) **raný školní věk** – který trvá přibližně 2 roky a pro nějž je typický vstup do školy, nová role školáka a adaptace na nové podmínky, povinnosti a kontakty

b) **střední školní věk** - který trvá přibližně 3 roky a v jehož průběhu dochází k řadě změn podmíněných biologicky i sociálně , včetně individuálních zvláštností každého jedince. Můžeme hovořit také o době přípravy na následující dospívání.

5.2.

Školák a rodina

Soužití dítěte ml. školního věku se svými rodiči představuje komplex různorodých, četných, intenzivních a relativně stabilních kontaktů. Úplná rodina je určitým **vztahovým rámcem**, do kterého se vejdou bližší i vzdálenější příbuzní.

Společně prožité chvíle – a nemusí být veskrze kladné - vytvářejí společnou rodinnou historii, která přispívá k pocitu vzájemného rodinného soužití – jedinečného a smysluplného.

Školák postupně chápe rodičovské postoje, dovede brát v úvahu zkušenosti získané z kontaktu s rodiči v mnoha rozmanitých situacích. O své rodině uvažuje na úrovni **logických operací**. Stává se partnerem, který přiměřeně věku a zkušenosti ovládá své chování a jednání, komunikuje a je odolný vůči zátěži, je schopen a ochoten přijmout úkol a odpovědnost za jeho splnění ve prospěch celé rodiny.

Rodiče jsou **modelem rolí, vzory chování** nejen aktuálních, ale i pro vzdálenější budoucnost. Budou-li ambice rodičů vyšší než reálné možnosti dítěte, vznikne více škody než užítku – v neprospěch samotného dítěte.

Rodiče jsou **zdrojem jistoty a bezpečí**, který dle představ ml. školáka bude trvat stále, nikdy se nezmění. Školák samozřejmě předpokládá vzájemné sdílení, trvalou přítomnost a aktivní zájem o jeho potřeby. Vztahy realizované pouze verbálně jsou nepřesvědčivé a dítě je brzy odliší.

Rodiče uspokojují potřeby **seberealizace** dítěte. Pro její naplnění jsou nutné přiměřeně stanovené požadavky, aktivity i hodnocení. Při

nepriměřených cílech se dítě opakovaně setká s tím, že mu jeho síly ani při opakované snaze nestačí na to, aby rodičům vyhověl, a postupně zabředne do pocitů neúspěšnosti či zklamání.

Naopak – přiměřenost a pozitivní ladění vede dítě ke snaze stát se stejně dobrým a úspěšným, jako jeho rodič – jeho vzor.

Potřeby a možnosti vzdálené budoucnosti jsou dobře formulovatelné pro rodiče, dítě ml. školního věku žije více aktuální přítomností, budoucnost je pro něj ohraničená vývojem schopnosti chápat čas.

Roli žáka lze postavit do paralely profesní role dětského věku – od ní se odvozují pravidla pro hodnocení a ocenění, potvrzení vl. významu dítěte i jeho rodičů.

Zajímavé je postavení otce a matky v životě ml. školáka.

Role matky se v průběhu tohoto období výrazně nemění, dítě ji bere jako neotřesitelnou jistotu, s matkou každodenně komunikuje a ona uspokojuje jeho základní potřeby i potřeby vyplývající ze školního života a školních povinností.

Role otce naproti tomu umožňuje dítěti odpoutat se od matky a získat určitou alternativu bezpečného vztahu, ale to pouze v případě, že jsou role a vztahy vyrovnané, rodiče spolu nesoupeří, nýbrž se doplňují a respektují.

Otec může být díky sociokulturní tradici spojován s tzv. vyšší autoritou , kdy si dítě vyhodnotí vazbu na konkrétní skutečnost – „ otec je větší, má více síly - má větší autoritu.“ .

Společná autorita obou rodičů má také své místo v hodnotovém systému.

V ml. školním věku má důležité místo **identifikace** děvčat i chlapců se svými matkami a otci jako s modely mužských a ženských rolí.

Pomocí identifikace a každodenní interakce si ml. školáci procvičují a upevňují správnost či nevhodnost jednotlivých vzorců chování a jednání.

Necitlivé jednání může narušit upevňující se sebevědomí a vědomí vlastní hodnoty.

Rozhodující je i vzájemná akceptace obou rodičů a jejich vzájemné potvrzení rolí. Je-li pozitivní, stojí dítěti za to se s nimi v budoucnu ztotožnit a vyvíjet k tomu úsilí. V opačném případě se dítě dostane do situace, kdy nebude věřit ani jednomu z rodičů, stane se nejistým, bude hledat vzory v často patologickém prostředí (party, apod.).

V současné době přibývá dětí, které žijí **pouze s jedním rodičem** – a to buď v důsledku rozpadlého vztahu anebo rodič svazek vůbec neuzavřel.

Osobní nespokojenost dospělého a přetíženost povinnostmi a stresem má často vliv na plnění rodičovské role. To se projeví na ztrátě jistoty dětí , ty vyvíjejí tlak na osamělého rodiče, aby je o ohrožené jistotě a bezpečí častěji ujišťoval a věnoval jim více času a pozornosti, protože není ten druhý, s kým by se o ni mohli podělit a o ní ujistit.

Zklamané a znejistělé dítě často pochybuje o hodnotovém systému teď už rozpadlé rodiny, a to se často projeví ve zhoršené školní výkonnosti, problematické docházce a v kázeňských obtížích, které nelze hodnotit jak „zlobení“, které je vlastní všem dětem a nemá s výše uvedenými problémy nic společného. Můžeme často vysledovat zhoršenou pozornost, neuspokojivé výsledky, negativní zpětnou vazbu a dítě si vyhodnotí, že škola a její povinnosti jsou vlastně prostředím, které mu nevyhovuje, obtěžuje jej a ubližuje mu. V jeho silách není tuto situaci samo řešit, protože se do ní vlastním přičiněním nedostalo – mám na mysli prvotní příčiny – rozpad rodiny.

Nikolka Š. – asertivní a samostatná jako její matka, ve vztahu k chlapcům se však chová vyzývavě, ovládá je, snaží se je všechny získat pro sebe, ale brzy je zase odvrhuje, slovník je velmi svérázný. Chybí jí zkušenost s modelem otce v rodině a vztah matky k němu. Přesto ji chlapci obdivují, vyhledávají a celkem bez potíží si nechají líbit její dominantní chování a jednání.

Při soužití, výchově a vzdělávání dětí ml. školního věku musíme mít na zřeteli i **odlišnosti chlapců a dívek a z nich vyplývajících potřeb.** Rodiče mívají ve vztahu k chlapcům obvykle nižší očekávání. (ale nemusí to být pravidlem). Po jeho nástupu do školy podvědomě očekávají, že bude mít obtíže, ale na druhé straně nejsou ochotni většinou uvažovat o příčinách, které k možným potížím vedou. Jsou schopni akceptovat, že chlapci pomaleji a nerovnoměrně dozrávají, ale průvodní jevy tohoto zrání - jako impulzivita, nesoustředěnost a netrpělivost je obtěžují, v důsledku

toho jsou chlapci častěji trestáni a rodiče méně trpěliví. Jejich projevy učitele i rodiče ruší a dráždí, vyčerpávají jejich míru vzájemné tolerance. Podíl na tom má i zafixovaný sociální stereotyp, v jehož důsledku jsou mnohdy obtíže očekávány tam, kde ještě nejsou. (podle S. Štecha a I. Viktorové, 1995, Typy žáků, PedF UK Praha).

Jednou z příčin může být i pouze pozvolna se měnící výchovně vzdělávací styl na prvním stupni, ale mnohdy i neochota některých rodičů přiznat obtíže ve zvládnutí výchovy svých synů a snaha tzv. „přehrát“ odpovědnost za neúspěch či selhání na učitele či další pracovníky – vychovatele, trenéry, apod.

Aplikovat jednobarevné standardní měřítko pro hodnocení dětí různého pohlaví stejné věkové skupiny může být pro jednu skupinu nevýhodné, mnohdy i zavádějící.

(viz výchovné a vzdělávací obtíže Martina, Honzy Č., Mirka a Vaška)

Neméně zajímavou oblastí v životě ml. školáka je jeho **soužití s mladším či starším sourozencem**, a **život jedináčků** ve vztahu ke škole. Základním znakem sourozenecké skupiny je nevyběřovost.

Sourozenec – ať mladší či starší – je nedílnou stabilní součástí života ml. školáka a díky každodenní komunikaci a kooperaci s ním zvládá ml. školák kooperaci i komunikaci se svými vrstevníky, častěji bývá vnímavější k jejich potřebám, snázeji se s nimi dohodne.

(ale nemusí to být pravda paušální – příkladem je Martin O. – starší z dvojice sourozenců, mladší je sestra, výchovně spíše „neveden“, nekritický obdiv prarodiče, rozvedená rodina, chybějící otec nahrazen přítelem matky, kterého M. neakceptuje ani jako kamaráda, natož autoritu, za autoritu nepovažuje ani prarodiče, ani trenéra, ani učitele. Svě dominantní postavení si vynucuje vulgárností, hrubostí – viz školní šikana.,)

Sourozenci se navzájem ovlivňují jednak přímo , a pak také skrze působení rodičů. Dalším vlivným faktorem jsou věk sourozenců, pohlaví, věkový rozdíl a pořadí mladší – starší., dvojčata. Další varianty vztahů vyplývají z pozice „ vždycky ten starší“ x „ vždycky ten mladší“ ve spojení s mírou nároků, zodpovědnosti, tolerance, identifikace.

Specifickou skupinou jsou **jedináčci**, kterých je v současné populaci poměrně vysoké procento. Stejně takové je i složení ve výzkumném vzorku dané třídy. (5 z 20, 8 z 27, 10 z 29, 6 z 26, 7 z 25)

Někteří rodiče uvádějí, že chybějící sourozenecké zkušenosti dohoní jedináček v kolektivu školy či zájmové aktivity, ale jejich mínění je liché.

Mezi sourozeneckou a vrstevnickou zkušenost nelze položit rovnítko.

Stejně rovnítko nelze položit ani mezi vztah jedináček x dospělý.

Chybí zde v obou případech možnost porovnávání se, sdílená solidarita , hledání kompromisu přijatelného pro obě strany, umění prosadit se , ale zároveň umět i ustoupit ze svých nároků či požadavků.

Jedináček je častěji náchylný dostat se do krizové pozice – a to jak pozitivní , tak i negativní.

(Petr, David, Mirek)

Buď je tím, na koho kladou rodiče nepřiměřené nároky, což může vést k přetěžování a v konečné fázi dítěti ublížit, pokud bude vzdálenost mezi požadavky na jedné straně a možnostmi dítěte na straně druhé větší. Může se ale také stát středem úzkostného vedení strachu o něj, které omezí jeho samostatnost, sebehodnocení a celkový postoj k okolnímu světu. Dítě bude častěji právě díky úzkosti izolováno od okolí a ostatním vrstevníkům bude připadat směšný. Postoje naplněné obavami a strachem (neopodstatněným a svazujícím) vytváří u dětí permanentní napětí a nedovolují mu pracovat podle svých možností, což se projeví na vztahu ke školní práci, výsledcích i ve vrstevnické komunikaci a kooperaci.

Zajímavým příkladem je Marek, který není jedináček, ale rodiče si podle zkušenosti se starší bezproblémovou dcerou odvodili, že i výchova syna bude stejně hladká, a přehlédli naprostou jinakost syna (nejen podle pohlaví) a řadu důležitých výchovných momentů propásli. Na konci 5. třídy pak matka s lítostí a velmi neochotně přiznala, že si se synem neví rady, že si dělá co chce, a rezignovala. Kázeň i výsledky se v 1. pol. 6. ročníku zhoršily)

Jiná specifika má školák se dvěma (či více) sourozenci, a pak je také zajímavé, na které pozici se právě nachází. Zda jako nejstarší, nejmladší či prostřední.

Na pozici tzv. prostředního je v daném vzorku Petra, Romanka, Radek, Otík, Denisa.

Na pozici tzv. prvního je Martin F., Sylva., Vojta ze tří dětí, Michalka ze 4 dětí druhého ze 4 dětí je Katka H.

Dvojčetem je Katka M. (druhé dvojče na žádost rodičů v paralelní třídě)

Na Petru, Romanku, Radka a Otíka lze použít formulaci, kterou uvádí Marie Vágnerová ve své Vývojové psychologii na str. 207-208:

„... bývají přizpůsobivé, ... zpravidla nemají potřebu výjimečnosti, ale spíše potřebu potvrzení vlastní hodnoty dobrou, nikoliv vyjímečnou pozicí. ... usilují o dobré známky, přijatelnou pozici ve třídě, ale nečekají vynikající výsledky. Ve škole se chovají stejně jako v rodině...“.

S těmito dětmi je radost pracovat.

5.3.

Školák a škola, socializace

Školu můžeme považovat za **sociální prostředí** se specifickými rysy, v němž jsou role celkem přesně vymezeny. **Autoritu** tady představuje **učitel**, spolužáci jsou vrstevníci přibližně shodného věku, kteří jsou k sobě vzájemně rovnocennými partnery. Na začátku školní docházky zatím nevytvořili diferencovanou skupinu. byli seskupeni abecedně, bez možnosti výběru. Nelze však z tohoto zařazení libovolně odstupovat či do něj vstupovat.

Vztahy mezi žáky závisí zpočátku na učiteli. Ten určuje pravidla a normy, hodnotí. S postupem věku a zkušenosti dětí se tato pozice oslabuje, žáci do stanovování pravidel vstupují, diskutují. Obě strany by však měli nést **přiměřený podíl odpovědnosti** za výběr pravidel, norem a za jejich dodržování a hodnocení.

Třída je také **referenční skupinou**, se kterou je srovnáván výkon dítěte. Dává mu prostor pro uspokojování potřeby úspěchu a sebeprosazení. Často však bývá i místem potíží – dítě ostatním nestačí a ocitá se na jejím okraji. Pokud je dítě skupinou akceptováno, je pozitivně naladěno a jeho potřeby jsou uspokojeny.

Získaná přijatelná pozice mezi spolužáky má vysokou subjektivní hodnotu, stává se součástí jeho **identity**. Navazují se zde první kamarádství a přátelství, byť krátkodobá. Procvičuje si zde i způsoby **soupeření, učí se spolupráci i solidaritě**.

Postupně dochází ve třídě k diferenciaci a hierarchizaci rolí – třída je uzavřenou skupinou.

Pro mladšího žáka je důležité i **hodnocení a názor učitele** nejen na něj samotného, ale také na ostatní spolužáky.

Ve vztahu ke spolužákům probíhá **prezentace nejprve skrze zevnějšek**. Netolerance a odmítnutí bývají dost časté, zaujímají je znaky nápadné a líbivé, často povrchové a pomíjivé. S postupem zkušenosti dochází ke kolísavému posunu ke kvalitě.

Chování dětí můžeme sledovat ve dvou liniích – při vyučování a mimo něj.

Odlíšnost působí rušivě stejně tak jako jinakost tělesná, apod. Příčina může být v odlišné komunikaci a schopnosti „klíčovat“ „projevy a signály ostatních“.

Rovněž z rodiny si dítě přináší určité vzorce a modely chování a komunikace, které nemusejí být ostatním vždy srozumitelné a přijatelné.

Čím je rozpor mezi nimi a požadavky skupiny větší, tím je pro dítě obtížnější, způsobuje jeho nejistotu a vede často k neadekvátním reakcím. Řešením musí být rozumný kompromis, cesta k němu je mnohdy složitá. Roli školáka můžeme označit jako **formální a obligatorní**, má dosti přesná pravidla i způsoby, jakými si je dítě osvojuje, jak se s rolí **identifikuje**.

Společnost vytváří i **obraz určitého typu žáka** a formuluje znaky, ke kterým by se měla většina dětí blížit. Stejně tak pojmenovává i **znaky**, které jsou **méně žádoucí popř. zcela neakceptovatelné**. Dítě je vystaveno očekáváním, která vyplývají z výše uvedené normy.

Role žáka je **propedeutikou** na budoucí roli profesní, která bude předurčovat místo jedince ve společnosti, a na symetrickou roli vrstevnickou, která je základem pro **sociální akceptaci** v budoucí rodině, mezi spolupracovníky, apod.

Roli žáka můžeme také označit jako **podřízenou, roli spolužáka** pojmenujeme jako **roli souřadnou**. Je svobodnější, dává prostor aktivitě. Pro jednotlivé role jsou vymezeny **způsoby a pravidla komunikace** **žádoucí a akceptovatelné**, stejně tak způsoby a pravidla opačného pólu. Konvenční úroveň těchto pravidel je typická pro děti mladšího školního věku, souvisí s jejich vývojem vnitřního regulativu a vede k naplnění potřeby sociálního očekávání dítěte. O obsahu norem dítě zatím moc neuvažuje, jsou prezentovány dospělou autoritou a proto jsou podle něj **správně**. To se s přibývajícím věkem a zkušeností změní. Objevení vlastních norem skupiny je možno považovat za určitý mezník, v němž vrstevnické

hodnocení se stává rovnocenné s hodnocením dospělého a postupně se rovnováha nakloní ve větší sílu skupiny.

Rozpor nastane, pokud jsou požadavky a normy majoritní společnosti v hlubším a širším rozporu s normami, které uznává daná rodina dítěte. Dítě bývá často zmateno, projevuje se obrannými reakcemi, často rušivými a neadekvátními. Bývá také označováno za **zlobivé a nevychované**.

Adaptace a srozumění se bývá delší a náročnější jak pro dítě samotné, tak i pro rodiče, učitele i členy dětské školní třídy.

5.4.

Na mladší školní věk navazuje kratší – **střední školní věk**. (8. – 12. rok).

- období tzv. vyrovnané konsolidace (podle Matějčka, 1994)

- období tzv. citové vyrovnanosti (Erikson , 1963)

- období tzv. latence (S. Freud, 1991)

Je to doba **přípravy** na další dynamické období, doba, ve které není žádný významný mezník nebo přelom.

Dítě v tomto období je realista, je obrácené čelem ke světu, je úvahy se opírají o skutečnost.

Zvládlo adaptaci a postupně si vytvořilo a stanovilo hranici – normu, na jejíž dosažení mu stačí síly a pro dospělé jsou tyto hranice akceptovatelné.

S hodnocením, které se mu dostává, se většinou ztotožňuje a chová se podle něj. Vlivy, které působí na příjem hodnocení, jsou kolísavé.

Prvotní obdiv k učiteli – typický pro počátek školní docházky, se stává neutrálnější.

Potřeba kontaktu s vrstevníky je typická pro školní období a do budoucna bude vazba na ně ještě gradovat. Žák se s ní identifikuje, upevňuje svoji pozici v ní, často je tato vrstevnická skupina i zdrojem uspokojování citových potřeb, selže-li v tomto ohledu rodina.

V jejím středu se cítí odvážnější, troufne si i na složitý úkol (kladný i záporný) a mnohdy je ochoten i porušit obecně platné normy.

Proto mnohdy rodiče namítají, že výtky učitele jsou nepravdivé, že jejich dítě se tak či onak doma nechová.

Děti tohoto období dokážou spolu vstřícně komunikovat i si naslouchat, jsou již schopny akceptovat odlišný názor, v jejich výměně však rády uspějí s tím svým. Rozvíjí se jejich sebehodnocení za pomoci míry akceptace, která se jim dostává od ostatních členů skupiny. Se svými vrstevníky se srovnávají, vzájemně se motivují k určitému výkonu.

V tomto období také přestávají tzv. žalovat, uznávají spravedlnost a čestnost. Platí tu pravidlo – kdo se chová jinak – bývá ostatními odmítán.

Děti vytvářejí mezi sebou různé velké skupinky, do jejich středu přijímají ty, kteří splňují stanovené podmínky. Oddělují se chlapecké a dívčí skupinky, aby k sobě v následujícím období opět našly cestu. Tyto skupinky

se od sebe liší zájmy, velikostí, vztahy a komunikací. Děti jsou na příslušnost do dané skupiny pyšné, často vystupují s označením „MY“, hodnotí se a na pomyslný žebříček umisťují podle vnějších znaků – účes, oděv, mobil, apod. Na spodní hranici – čili tzv. nepopulární – jsou děti, které jsou ostatním z nějakého důvodu nepříjemné, ruší je či nestačí jejich požadavkům. V tomto období je pro dítě stále nejvýznamnější rodinná identita, přesto že se připojují i další. Proto jsou děti v tomto věku vnímavé „jinak“ ke všemu, co ruší jejich jistoty, pocity bezpečí a sounáležitosti. Střední školní věk je též obdobím přípravy na budoucí partnerství a rodičovství, proto jsou komunikační, posuzovací a výkonové zkušenosti dobrou devizou. Pestrost a četnost rozmanitých kontaktů ji takto zajišťuje.

Na prahu mezi 11. – 12. rokem vstupuje dítě do nejdynamičtějšího období, puberty.

6.

Charakteristika výzkumné třídy

V následující kapitole jsem shrnula **základní údaje a znaky** výzkumné skupiny dětí - a to od jejich nástupu do školy ve školním roce 2000 / 2001 až do přechodu na 2. stupeň ZŠ, ve školním roce 2005/2006. Údaje jsem též sumarizovala v tabulce , která je přiložena ke každé třídě. Tato charakteristika pomáhá dotvořit obraz o složení skupiny a jejich proměnách v průběhu 1. stupně základní školy .

- problematická byla komunikace s otcem Patrika – péči zajišťoval pouze otec – neustále měl na zřeteli prosazování práv svého dítěte, o povinnostech a zodpovědnosti ke škole a ke školním povinnostem syna toho mnoho nevěděl – nebo nechtěl, často obviňoval spolužáky i personál školy z rasové nesnášenlivosti a šikany syna
- Patrik měl záhy první potíže s kázní, své „já“ prosazoval silou, pracovní výsledky byly velmi slabé
- přestože Patrik nebyl hloupý, odrazilo se na něm všeochraňující vedení otce, nedůslednost, absence alespoň základního denního režimu, převaha práv nad povinnostmi
- Martina - diagnostikována SPU dysgrafie, dysortografie, dyspraxie
  - epileptik – zatím v klidové fázi, částečně s léky chronické potíže s ledvinami
brýle

1.c

poř.č.	celk. průměr ve 2. pol.	Jméno a příjmení	Po OŠD	počet sourozenců	neúplná rodina	GPU	jiná národnost	hokejista	poznámky
1.		M.D.		J					
2.	1	F.J.		1					
3.	1	F.J.		1					
4.	1,3	F.J.		1	pouze matka				
5.	2	H.K.		2					
6.	1,7	H.M.		1					žákyně s diagn. epilepsií, dále dyslexií, dysgrafií, dysortografií, dyspraxií
7.	1,6	CH.V.		1	prarodiče				navrženo vyšetření v OPPP
8.	1,3	K.M.		J	pouze matka				zanedbaná logopedická náprava
9.	1	K.J.		1					
10.	0	K.J.		1					dodatečný-po vyšetření v OPPP, na doporučení při zápise nebylo rodiči reagováno
11.	1	K.J.		1					
12.	1	K.D.		J					
13.	1,9	K.P.		J	pouze otec				
14.	1	M.M.		1					hyperaktivní
15.	1,1	P.N.		1					
16.	1	S.P.		1					
17.	1	S.R.		2					
18.	1	U.M.		J	pouze matka				
19.	1	U.O.		1					
20.	2,6	Ž.D.		2					bude opakovat 1.tř.

2.B třída – školní rok 2001 – 2002

V tomto školním roce došlo k rozdělení jedné 1. první třídy, ze tří původních se vytvořily dvě, došlo k navýšení počtu žáků.

Celkový počet žáků byl : 27

- z toho počet chlapců - $14 - 1 + 3 = 16$

    dívek - $6 - 1 + 6 = 11$

- po odkladu ŠD z 1. tř. byl 1 žák

- skupinu tvořilo 8 jedináčků,

    5 dětí s dvěma dalšími sourozenci

    14 dětí s jedním dalším sourozencem

- v 6 případech byla rodina neúplná, pouze matka

- v 1 případě pouze otec – matka se o péči o syna nezajímala

- v 1 případě bylo dítě svěřeno do péče prarodičů – matka nezvěstná, otcí soudně odebrána

    rodičovská práva

- v 1 případě byly rodiče v rozvodovém řízení

- 2 děti byly jiné národnosti

- 9 chlapců bylo členem hokejového oddílu (škola zajišťovala doprovod dětí na tréninky, úpravu rozvrhů, uvolňování na zápasy dle harmonogramu sportovního oddílu)

2.b

poř.č.	celk.průměr ve 2.pol	jmeno a příjmení	Po OŠD	počet sourozenců	neúplná rodina	SPU	jiná národnost	hokejista	poznámky
1.	2,1	M.D.		1					kázeňské potíže
2.	1	F.J.		1					
3.	1	F.J.		1					
4.	1,6	F.J.		1	pouze matka				
5.	2,7	H.K.		2					bude opakovat tř.
6.	2,1	H.M.		1					
7.	1,4	H.K.		1	rozvod rod.				
8.	1,4	H.I.		1					
9.	3,1	H.M.		2					návrh na vyšetření v OPPP
10.	2,7	CH.V.		1	prarodiče				velmi slabý prospěch
11.	2,1	K.M.		1	pouze matka				lgp.obtíže trvají
12.	1,4	K.E.		1					
13.	1	K.J.		1					
14.	1	K.J.		1					
15.	1	K.D.		1					
16.	2,9	K.P.		1	pouze otec				bude opakovat tř.
17.	1,3	L.T.		1					
18.	1,4	M.M.		1					doporučeno OPPP
19.	1,6	M.J.		1					vyšetření, matka odmítá
20.	1,3	O.M.		1	pouze matka				kázeňské potíže
21.	1,5	P.N.		1					
22.	1	R.M.		1	pouze matka				
23.	1	S.P.		2					
24.	1	S.R.		2					
25.	1	S.N.		1	pouze matka				
26.	1	U.M.		1	pouze matka				
27.	1,3	U.O.		2					

3.B třída – školní rok 2002– 2003

V tomto školním roce byl počet žáků větší a složení rozmanitější.

Celkový počet žáků byl : 29

- z toho počet chlapců - 19

    dívek - 10

- skupinu tvořilo 10 jedináčků,

    4 děti s dvěma dalšími sourozenci

    15 dětí s jedním dalším sourozencem

- v 11 případech byla rodina neúplná, pouze matka

- v 1 případě byly rodiče v rozvodovém řízení

- 2 děti byly jiné národnosti

- 11 chlapců bylo členem hokejového oddílu (škola zajišťovala , úpravu rozvrhů, uvolňování na zápasy dle harmonogramu sportovního oddílu)

- ze třídy odešel Vítek – na žádost pečujících prarodičů na školu se spec. třídami

    Patrik – opakuje 2. třídu pro velmi slabé výsledky

    Jana – do paralelní tř.

- do třídy přišly Katka a Tereza – obě budou s námi opakovat 3. ročník

    Robert – žák, který již v první třídy na naši školu chodil, pak krátce přerušil a nyní se vrátil a rovněž bude s námi opakovat 3. ročník

    Jan , Lukáš a Radek – hokejisté, kteří zatím chodili na vzdálenější školu , a nyní se začlení k hokejové skupině u nás

    Petr – žák, který přišel z lounské jazykové školy s diagnostikovanou SPU a 2. stupněm z chování

- ve třídě bylo integrováno 5 žáků s diagnostikovanými poruchami učení – dyslexie, dysortografie a dysgrafie, v jednom případě též dyspraxie – a to v různé šíři

- žákům byl zpracován individuální program reedukace (ve spolupráci s OPPP) a byli zařazeni do skupiny žáků pro individuální práci, který je součástí rozvrhu daného ročníku

- ve tř. se začalo profilovat 3- členné jádro budoucích kázeňských problémů celé skupiny – snaha tř.uč. o jednotné působení školy, rodičů a trenérů narazila na nepochopení a nezájem ze strany těchto rodičů i trenérů, ve všech případech to byli zastánci velice volné (ale také nedůsledné) výchovy s převahou práv nad povinnostmi a zodpovědností , své děti často omlouvali a drobnými nepravdami kryli porušování školního řádu a pravidel soužití ve škole
- k postihu byly využity možnosti - napomenutí, třídní a ředitelská důtka a v jednom případě i snížená známka z chování – tyto nástroje se však zcela mijely účinkem
- v průběhu roku se odstěhovali Mirek a Jakub

3.b

poř.č.	průměr ve 2.pol.	jméno a příjmení	Opakuje tř.	počet sourozenců	neúplná rodina	SPU	jiná národnost	hokejista	poznámky
1.	2,29	Č.J.		1	pouze matka				přišel z jiné školy,
2.	2,43	D.M.		J					kázeňské potíže
3.	1,14	F.J.		1					
4.	1,14	F.J.		J					
5.	1,43	F.J.		J	pouze matka				v pololehí so odstěhoval
6.	1,86	H.M.		1					
7.	2,29	H.K.		1	neurované vztahy				
8.	1,14	H.I.		1					
9.	1,86	K.M.		J	pouze matka				v pololehí se odstěhoval
10.	1,14	K.E.		1					
11.	1,14	K.J.		1					
12.	2,14	K.T.		1	pouze matka				opakuje 3. tř.
13.	1	K.J.		1					
14.	1,14	K.D.		J					
15.	1,29	L.T.		1					
16.	1,86	M.L.		1	nový přítel matky				přišel z jiné školy, kázeň. pot.
17.	2	M.K.		2					opakuje ročník
18.	1,43	M.M.		1					
19.	1,43	O.M.		1	nový přítel matky				kázeňské potíže
20.	1,86	P.N.		1					
21.	1,14	R.M.		1	pouze matka				
22.	1,14	S.P.		2					
23.	1,29	S.R.		2					
24.	1,43	S.R.		1					přišel z jiné školy
25.	2	S.P.		J					přišel z jiné školy
26.	3,14	Š.R.		J	pouze matka				tragedie v rodině, závislost matky
27.	1	S.N.		J	pouze matka				
28.	1,29	U.M.		J	pouze matka				
29.	1,29	U.O.		2					

4.B třída – školní rok 2003– 2004

Celkový počet žáků byl : 26

- z toho počet chlapců - 16

dívek - 10

- skupinu tvořilo 6 jedináčků,

5 dětí s dvěma dalšími sourozenci , 1 se 3 dalšími
sourozenci

14 dětí s jedním dalším sourozencem

- v 6 případech byla rodina neúplná, pouze matka

- 2 děti byly jiné národnosti

- 11 chlapců bylo členem hokejového oddílu (škola zajišťovala úpravu rozvrhů, uvolňování na zápasy dle harmonogramu sportovního oddílu)

- ze třídy odešla Tereza – na školu se spec. třídami

Robert – opět se odstěhoval

- do třídy přišla Sylva - chodí 7. rokem do ZŠ – velmi problematické vzdělávání, v průběhu minulých let matka nechtěla přistoupit na možnost vyšetření v poradně a umístění dcery do zvláštní školy , kde by měla možnost dokončit základní vzdělání a vybrat si alespoň dvouletý učební obor , po trpělivé roční komunikaci uč. s matkou se podařilo uskutečnit přestup, Sylva dostala šanci na vyučení

- ve třídě bylo integrováno stále 5 žáků s diagnostikovanými poruchami učení – dyslexie, dysortografie a dysgrafie, v jednom případě též dyspraxie – a to v různé šíři

- žákům byl zpracován individuální program reedukace (ve spolupráci s OPPP) a byli zařazeni do skupiny žáků pro individuální práci, který je součástí rozvrhu daného ročníku

- kázeňské potíže se začaly prohlubovat, na „ jádro „ se začali nabalovat další 3 žáci, zhoršil se jejich prospěch , stížnosti přicházely i od dalších učitelů, kteří se třídou přišli do styku

- záznamy všech potíží a konfliktů jsou v žákovských knížkách a katalogových listech žáků

- o vzrůstajících potížích byli informováni rodiče na třídních schůzkách

- rodiče problematických žáků nebrali výzvy stran chování svých dětí vážně, zlehčovali opatření i dobře míněná doporučení, tlak ostatních rodičů nebyl účinný

poř.č.	celk.průměr ve 2.pol.	jméno a příjmení	Opakuje tř.	počet sourozenců	neúplná rodina	SPU	jiná národnost	hokejista	poznámky
1.	2,6	C.J.		1	pouze matka	probl.péče			slabý prospěch, nesamostatný
2.	2,5	D.M.		J					kázeňské obtíže
3.	3,1	F.S.	1	3					chodí 7.rokem do ZŠ
4.	1,3	F.J.		1					
5.	1	F.J.		J					
6.	1,7	H.M.		1					
7.	2,2	H.M.		1	pouze matka				
8.	1,5	H.I.		1					
9.	1,3	K.E.		1					
10.	1,2	K.J.		1					
11.	1	K.J.		1					
12.	1,3	K.D.		J					
13.	1,4	L.T.		1					
14.	2,3	M.L.		1	nový přítel matky	probl.péče			kázeňské obtíže
15.	2,8	M.K.		2					
16.	1,7	M.M.		1					
17.	1,9	O.M.		1	nový přítel matky				kázeňské obtíže
18.	1,9	P.N.		1					
19.	1,4	R.M.		1					
20.	1,3	S.P.		2					
21.	1,4	S.R.		2					
22.	1,3	S.R.		2					
23.	2,1	S.P.		J					probl.komunikace se žáky
24.	1,2	S.N.		J	nový přítel matky				
25.	1,4	U.M.		J	pouze matka				
26.	1,3	U.O.		2					

4.b

5.B třída – školní rok 2004– 2005

Celkový počet žáků byl : 25

- z toho počet chlapců - 17

    dívek - 8

- skupinu tvořilo 7 jedináčků,

    4 děti s dvěma dalšími sourozenci

    14 dětí s jedním dalším sourozencem

- v 8 případech byla rodina neúplná, pouze matka

- 1 dítě bylo jiné národnosti

- 10 chlapců bylo členem hokejového oddílu (škola zajišťovala úpravu rozvrhů, uvolňování na zápasy dle harmonogramu sportovního oddílu)

- ze třídy odešla Kateřina – opakuje 4. tř.

    Lukáš – vrací se na vesnickou ZŠ

- do třídy přišel Martin - chodí 8. rokem do ZŠ – velmi problematické vzdělávání, v průběhu minulých let matka nechtěla přistoupit na možnost vyšetření v poradně a umístění syna do zvláštní školy, kde by měl možnost dokončit základní vzdělání a vybrat si alespoň dvouletý učební obor, po trpělivé roční komunikaci uč. s matkou se podařilo uskutečnit přestup, Martin dostala šanci na vyučení, v době 2. třídy pobýval krátkou dobu v diagnostickém ústavu

- do třídy přišel Vašek – opakuje 5. ročník

- do třídy přišel Vojta – přistěhoval se z pražské školy

- ve třídě bylo integrováno stále 6 žáků s diagnostikovanými poruchami učení – dyslexie, dysortografie a dysgrafie, v jednom případě též dyspraxie – a to v různé šíři

- žákům byl zpracován individuální program reedukace (ve spolupráci s OPMP) a byli zařazeni do skupiny žáků pro individuální práci, který je součástí rozvrhu daného ročníku

- kázeňské potíže skupiny žáků se v průběhu 5. ročníku vyhroutily – z běžné nekázně a opakovaného porušování školního řádu se výrazně zhoršil jejich používaný slovník, fyzické napadání přešlo v opakovanou šikanu, jednotlivé případy byly řešeny s rodiči a výchovnou komisí školy, rodiče poškozených zvažovali trestní oznámení
- viníci obdrželi 3. stupeň z chování, nicméně všechny postupy se v konečném výsledku minuly účinkem, protože na konci školního roku intervenoval nový trenér (neznalý vztahů a situace ve třídě) právě za tyto viníky , bylo mu vyhověno – v konečném důsledku na úkor ostatních žáků třídy
- diskutabilní rozhodnutí se projevilo velmi výrazně v 1. pololetí 6. ročníku, kdy právě tato skupina opakovaně zranila další žáky třídy , včetně jedné dívky , velmi hrubě komunikovali se starší učitelkou českého jazyka a přírodopisu a velmi mladou zastupující učitelkou
- zklidnění a první hmatatelný posun nastal po jednání výchovné komise s rodiči žáků a za přítomnosti sociální pracovnice příslušného odboru městského úřadu
- rodičům bylo doporučeno ambulantní psychologické vyšetření, které by kromě diagnózy také formulovalo doporučení pro působení školy a rodiny tak, aby se eliminovaly vyhrcoené problémy a došlo ke zklidnění situace
- 2 žáci uspěli v přijímacích zkouškách na osmileté G
- 1 žák odešel na kladenskou hokejovou školu
- 1 žák odešel na školu blíže k bydlišti

I přes vyhrcoené kázeňské problémy byla třída komunikativní, (bez výše zmíněných jedinců) řada dětí reprezentovala školu ve sportovních soutěžích s dobrým umístěním (atletika, plavání, fotbal, florbal,) , společně s předchozí 5.B obsadili první místo v internetové soutěži Tajemství vody, účastnili se běhů Terryho Foxe, memoriálu K. Raise , uspěli ve sběru papíru i plastových lahví , v matematické soutěži Klokánek, v přijímacích zkouškách na 8- leté gymnázium , obeslali svými pracemi výtvarné soutěže, připravili zajímavé vystoupení pro školní akademii.

5.b

poř.č.	průměr ve 2.pol.	jméno a příjmení	Opakuje tř.	počet sourozenců	neúplná rodina	SPU	jiná národnost	hokejista	poznámky
1.	3	B.V.		1	pouze matka	probl.péče			sociálně slabá rodina, potíže s výchovou
2.	3	Č.J.	postoupil věkem	1	pouze matka	probl.péče			potíže s kázní, šikanuje ž.
3.	2,78	D.M.		J					potíže s kázní, šikanuje ž. chodí 8.rokem do ZŠ, šikanuje spolužáky
4.	3,22	F.M.	přestup na ZVŠ	2	další partner m.				ZŠ, šikanuje spolužáky
5.	1,11	F.J.		1					
6.	1,22	F.J.		J					terč šikany
7.	1,89	H.M.		1					
8.	2,67	H.K.		1	pouze matka				
9.	1,78	H.I.		1					
10.	1,44	K.E.		1					
11.	1,44	K.J.		1					
12.	1,22	K.J.		1					
13.	1,33	K.D.		J					
14.	1,33	L.T.		1					
15.	2	M.M.		1					problematický
16.	2	O.M.		1	nový přítel matky				potíže s kázní, šikanuje sp.
17.	2	P.N.		1					
18.	1,33	R.M.		1	pouze matka				
19.	1,22	S.P.		2					
20.	1,56	S.R.		2					
21.	1,44	S.R.		1					
22.	2,11	S.P.		J					terč šikany
23.	1,44	Š.N.		J	nový přítel matky				
24.	1,67	U.M.		J	pouze matka				
25.	1,67	U.O.		2					
26.	2,11	S.V.		2					příchod z pražské školy

7.

Úvod do problematiky testů

Test

(z anglického test) – zkouška , kontrola , postup zkoumání kvality.

V pedagogice jej označujeme přívlastkem **didaktický** a rozumíme jím nástroj **systematického zjišťování** výsledků výuky – žákova výkonu.

Testy jsou navrženy, ověřovány , používány a interpretovány podle předem daných pravidel.

Jeho základními vlastnostmi jsou

- **validita** - neboli platnost, adekvátnost

- lze ji určit jako tříduhovou -- validita kriteriální

- validita – obsahová

- validita konstruktová

- **validita kriteriální** sděluje míru shody výsledku testu se stanoveným kritériem

- **validita obsahová** sděluje, nakolik testové úlohy skutečně reprezentují probrané učivo

- **validita konstruktová** říká, nakolik test skutečně měří určitou dovednost, vědomost, schopnost

- **reliabilita** – neboli spolehlivost, stálost, přesnost

- **praktičnost** – účelnost, vhodnost, vztah k praxi

- **obtížnost** – náročnost

- **citlivost**

Didaktické testy můžeme třídit podle různých hledisek:

- podle
  - testového výkonu
  - dokonalosti přípravy
  - povahy žákovy činnosti
  - specifičnosti učení
  - interpretace výkonu v testu
  - časového zařazení do výuky
  - tématického rozsahu
  - skórování
  - možnosti měnit obtížnost úloh podle žákových odpovědí

Testy jsou **jednou z možností ověřování** vědomostí žáků.

Rozsáhlá část – **testy z prvouky, přírodovědy a vlastivědy** předkládá **jednu z forem ověřování vědomostí žáků** ve sledované třídě v průběhu 5 let.

Testy byly tvořeny pro potřebu **dané třídy v daném čase a předmětu**.

Nebyly jediným nástrojem hodnocení.

Jsou to testy **učitelské – nestandardizované**, byly sestavovány na základě **probraného celku**, odkazovaly a využívaly **mezipředmětových vazeb**. S testy se žáci **učili postupně pracovat**, znali **kritéria hodnocení**, vždy je dostali k **nahlédnutí a diskusi** po vyhodnocení. .

Výstavba a typy úkolů :

1. doplňování údajů do vět, které mají návodný charakter
2. výběr jedné možnosti ze tří nabídnutých
3. dokreslování údajů do textu
4. kreslení samostatných obrázků
5. stříhání, sestavování a lepení zadání
6. spojování souvisejících údajů
7. dopisování textu do obrázků
8. vyznačení údajů na časové ose

Příprava na vypracování testů :

Vypracovat test se žáci **museli** postupně naučit. První propedeutika proběhla již v 1. a 2. třídě při nácviku čtení a psaní a automatizaci této dovednosti.

Ve 3. ročníku jsem zvolila tento postup :

1. **Test jsem ohlásila dopředu** – ve cvičné verzi vždy visel týden dopředu na nástěnce ve třídě, žáci měli možnost individuálně či ve dvojicích a jiných skupinkách si jej číst a hovořit o něm, tzv. se „dohadovat“.

Tzv. dohadováním se je myšleno vzájemné učení se od vrstevníka, které je velmi cennou osvojovací metodou .

2. **Vysvětlila jsem**
- kdy jej budeme zpracovávat
  - jak jej budeme zpracovávat
  - které látky se bude týkat
  - kolik času na něj budeme mít
  - jaká budou pravidla pro hodnocení

3. **První testy** - „Moje obec a člověk“ a „Lidské tělo“ jsme ve cvičné verzi **společně četli** při opakování a **společně hledali** odpovědi na zadání.

4. Pokud byl test obsáhlejší, vypracovávali jsme jej **rozdělený na dvě části**.

5. **Hodnocení** - bodově

- počet správných odpovědí
- známka
- cílem hodnocení testů **nebyla oprava pravopisných chyb** či nespisovných tvarů
- ty by se postupně neměly v pracích objevovat, ale jejich výskyt lze přisoudit i tomu, že se žáci soustředili na obsah
- výcvik gramatických pravidel byl pořád ve fázi osvojovací a upevňovací

6. **Cílem testů** nehl počet správných odpovědí, ale **samotný proces** jejich vypracování.

Žáci museli prokázat :

- schopnost a dovednost číst s porozuměním
- číst v určitém vhodném tempu
- pracovat s informacemi – s těmi, které mi
nabízí zadání (vždy tam jsou některé
zaklíčované)
  - s těmi, které získali při vyučování
  - s těmi, které získali mimo školu, protože
je to zajímavá
- orientovat se v podpůrných zdrojích, byly-li jim k přípravě nebo
k vypracování testu doporučeny
- aplikovat vše v kontextu
- zvolit vhodnou strategii pro zpracování
- využívat i informací z jiných předmětů
- každý stupeň známky měl dostatečně široké rozpětí, aby dal prostor pro
ocenění úsilí - pokud jej žák vyvinul nejen při testu samotném, ale
především v činnostech testu předcházejícím

Tyto **dovednosti** nebyly k dispozici hned, jejich **osvojování** probíhalo **postupně**, u každého žáka **individuálním** tempem .

Ani jasná pravidla a vytvořené podmínky nedokázaly ošetřit, aby se
v hodnocení neobjevovalo nevyhověl či nedostatečně.

Tito žáci dostali **možnost si výsledek opravit** ústní formou či si vybrat jiné

zadání úkolu -

- přečíst si zadanou ukázkou a vyprávět o ní spolužákům
- vyřešit puzzle - složit a povídat o výsledku
- odpovídat na otázky zadané v učebnici, pracovním sešitě, apod.
- zjistit informaci - s odkazem na zdroj – knihovna, apod.
- přinést knihu týkající se tématu a ukázat na nějaké zajímavé místo , pohlednice, časopisy, apod.
- zjistit nápis, sochu, stavbu, místo, apod. v městě, apod.)

Vyhodnocené testy žáci vždy nesli domů, aby mohli společně s rodiči projít svoji práci a pohovořit o ní .

7.2.

Analýza testů

Následující část má toto uspořádání :

1. Analýza testů podle jednotlivých předmětů a ročníků.

- 3. ročník - prvouka
- 4. ročník – vlastivěda – část zeměpisná
- část dějepisná
- přírodověda
- 5. ročník - vlastivěda – část zeměpisná
- část dějepisná
- přírodověda

2. Tabulkové zpracování testů příslušného předmětu v ročníku .

- uveden předmět, ročník, počet a název testů, seznam žáků
v podobě zkratky
- zaznamenány známky z jednotlivých testů podle skutečných výsledků
- pomocí funkce průměr byla spočítána –
  - průměrná známka každého žáka ze všech testů vypracovaných v daném ročníku
  - průměrný výsledek každého testu za celou skupinu
- pomocí funkce zaokrouhlení byl průměr zaokrouhlen na 2 desetinná místa

- pomocí funkce *countif* byly spočítány četnosti jednotlivých známek v daných testech

- tabulky a grafy byly naformátovány

3. Příložením prázdných šablon testů

7.2.1.

3. třída - Prvouka

1. test – „Moje město a jeho okolí“

- doplňování údajů do vět s návodným charakterem
- spojování souvisejících údajů
- dokreslování odpovědi

Orientaci a znalost ve svém rodném městě považují za důležitou. Výsledek potvrdil, že stále je poměrně dost žáků, kteří tzv. zabloudí na náměstí , přesto, že o prázdninách cestují do vzdálených koutů Evropy i světa . Pokud se děti obracely s dotazy na rodiče, často přišly s tím, že „... maminka neví...“

V tématu se jim líbily tzv. místní lounské drby, historky, příběhy, často a rády listovaly v dvoudílném souboru obrázků z Loun včetně již dávno i nedávno zmizelých míst, které jsou nahrazeny novou zástavbou. S prací v českém jazyce jsme spojili práci nad místními názvy, ulicemi, čtvrtěmi. Vycházka na věž kostela s vyhlídkou doplnila pohled na Louny z „ptačí perspektivy“ a je velmi oblíbená. Na výstavce se objevily i zajímavé staré knihy o městě , nyní bychom ji doplnili zbrusu novou o našem městě.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

2. test – „Světové strany“

- test sestříhaný z obrázků v pracovním sešitě pro 3. ročník
(nakladatelství Fortuna)
- dopisování textů do obrázků
- vyvození odpovědi z obrázků
- osvojení orientace je důležité pro pozdější práci s mapou

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

3. test – „ Stromy a plody“

- skládá se z obrázků listů a plodů – stromů listnatých i jehličnatých
části stromu a keře
řezu kmene
- žáci dopisují název stromu a jeho plodu
- spojují strom se šiškou
- popíší stavbu stromu a keře, řez kmenem
- některé děti mají potíže s poznáváním přírodnin v reálném prostředí,
chybějící zkušenost zcela nenahradí obrázky
- test byl vypracován na dvakrát

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

 4. test – „Ovoce a zelenina“

- skládá se z obrázků plodů – ovoce našeho ze zahrádky i z lesa
i tropického
- zeleniny
- žáci podle obrázku napíší jejich názvy, ybarví, kterou část ze zeleniny konzumujeme
- doplní kresbou pecky a jadřince, dopíší názvy plodů (malvice, peckovice)

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 5. test - únor – „Přírodniny“

- jednoslovné odpovědi na otázky
- vyplnění neúplné tabulky
- samostatné odpovědi
- doplnění jednoduchého grafu podle šipek
- převedení a zakreslení hodnoty do obrázku měřidla
- popis objektu
- záznam vlastní zkušenosti či představy, přání
- test jsme vyhotovili na dvakrát

- učivo týkající se látek, jejich měření, vzniku a přeměny je pro některé děti velmi obtížná, chybí jim opora o zkušenost, která se nedá zcela nahradit pokusy v hodině
- látku je nutné spojovat s procvičováním v matematice – nejen prosté výpočty, ale také zařazováním úloh tzv. ze života

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 6. test - březen – „Látky“

- jednoslovné odpovědi na otázky
- samostatné odpovědi
- popis objektu
- záznam vlastní zkušenosti či představy, přání
- výběr z nabídnutých odpovědí

Stejně jako u předešlého testu č. 5 chybí některým dětem opora o vlastní zkušenost i z běžného každodenního života, četby, encyklopedií, časopisů, apod.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 7. test – „Horniny a nerosty“

- jednoslovné odpovědi na otázky
- samostatné odpovědi
- doplnění jednoduchého grafu podle šipek

Testy č. 5., 6. a 7. poprvé žáky přesvědčily o tom, že kromě aktivní práce při vyučování je dobré také v rámci domácí přípravy udělat kousek práce a nebo aktivněji využívat možnost konzultace otázek s kamarády právě v době před testem.

Tato zkušenost se jim vyplatila stále častěji.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test č. 8 – „Člověk a lidské tělo“

- jednoslovné odpovědi na otázky
- vyplnění neúplné tabulky
- samostatné odpovědi
- popis objektu – jeho uspořádání a nalepení

- test byl vypracován na dvakrát

V části, kde žáci lepí a popisují základní vnitřní orgány, se pěkně projevila míra jejich zrakové paměti o uložení orgánů v těle (obrácená nebo otočená poloha nebyla předmětem hodnocení)

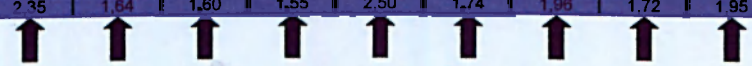
Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

Následuje tabulka s celkovým přehledem testů a jejich výsledků .

název testu	prvouka											
ročník	3											
poř.č.	Jméno a příjmení	test č.1	test č.2	test č.3	test č.4	test č.5	test č.6	test č.7	test č.8	test č.9		
		Moje město a okolí	Sv. strany	Stromy a plody	ovoce	zelenina	Únor - přírodní	Březen - latky	Duben - hominy a nerosty	Člověk a lidské tělo		
		známka	známka	známka	známka	známka	známka	známka	známka	známka		
											průměr	známka
1	J.Č.	5	3				3				3,67	4,00
2	M.D.	3	3	3	3	3	2	5		4	3,25	3,00
3	J.F.	1		1	1	1	1	1	2	2	1,25	1,00
4	J.F.	2	1	2	1	1	1	1	2	2	1,44	1,00
5	J.F.		1	2	2	1	1	2		3	1,71	2,00
6	M.H.	1	3	2			2		1	2	1,83	2,00
7	K.H.	4		3	2	3		5	5		3,67	4,00
8	I.H.	4	1	2	1		2	1	1	2	1,75	2,00
9	M.K.	4			1	5	2	2		2	2,67	3,00
10	E.K.			2	3	5	1	1		1	2,17	2,00
11	J.K.	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1,22	1,00
12	T.K.	4					2	3			3,00	3,00
13	J.K.	1	1		1	2	1	1	1	1	1,13	1,00
14	D.K.	3	1	1		3	1		2		1,83	2,00
15	T.L.	1	1	1	2	3	2	2	1	2	1,67	2,00
16	L.M.	1		1			1	2		3	1,60	2,00
17	K.M.	5	4				3	4		2	3,60	4,00
18	M.M.	2	1		1	3	1	1	1		1,43	1,00
19	M.O.	3	1	1	1	1	2	3	2	2	1,78	2,00
20	N.P.		2	3	2	5	2	4		3	3,00	3,00
21	M.R.	1	1	1	3	2	1	2	1	1	1,44	1,00
22	R.S.						5		5		5,00	5,00
23	P.S.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1,00	1,00
24	R.S.		1	2	1	1				2	1,40	1,00
25	R.S.	3	2				2	1	2		2,00	2,00
26	P.S.		2				2	1		3	2,00	2,00
27	N.S.		1	1	1	1	1	1	1	1	1,00	1,00
28	M.U.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1,11	1,00
29	O.U.	3	3	1	2	4	3	1	1	2	2,22	2,00

Četnosti	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
1	9	14	11	11	7	13	13	11	7
2	2	3	6	6	3	10	5	5	10
3	5	4	3	3	6	3	2	0	4
4	4	1	0	0	1	0	2	0	1
5	2	0	0	0	3	1	2	2	0
Počet účastníků testu	22	22	20	20	20	27	24	18	22
Průměr z testu	2,35	1,64	1,60	1,55	2,50	1,74	1,96	1,72	1,95

7.2.2.

 4. třída – vlastivěda (zeměpisná část)

1. test – „Naše vlast I.“

- jednoslovné odpovědi na otázky
- doplnění údajů po přečtení do vložené (z učebnice převzaté) mapky

Test o naší vlasti navazuje na test o rodné obci, využívá znalostí z literatury, hudební výchovy a dějepisné části vlastivědy.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 2. test – „Naše vlast II.“

- jednoslovné odpovědi na otázky
- výběr z nabídky a doplnění údajů do jednoduchého grafu – pavouka – s vyznačením závislosti
- spojení správné odpovědi s barvou

Test mj. v poslední otázce odkazuje na zkušenosti nebo informaci z tisku či televize, státní svátky a významné dny mohli žáci řešit s pomocí hledání v kalendářích.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test. č. 3 – „Mapy“

- prosté odpovědi na otázku
- doplnění slov do návodných otázek
- nakreslení a popis obrázku dle zadání
- záznam značek dle textu
- vybarvení a popis náčrtku

Test předchází postupně osvojované dovednosti orientovat se na mapě a umět z ní vyčíst potřebné informace. K tomu žák bude používat tzv. mapový klíč, který se v tomto testu objevil. Práci s mapou – její orientaci a čtení z ní jsme stanovili jako jeden z výstupů vlastivědy na konci 5. ročníku.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

Následuje tabulka s celkovým přehledem testů a jejich výsledků .

název testu	vlastivěda-zeměpis								
ročník	4.								
poř. č.	jméno a příjmení	test č. 1	test č. 2	test č. 3					
		Náše vlast I	Náše vlast II	Mapy					
		známka	známka	známka					
								průměr	známka
1	J.Č.		3	4				3,50	4
2	M.D.	1	1	2				1,33	1
3	J.F.	1	2	1				1,33	1
4	J.F.	1		2				1,50	2
5	S.F.	4	3	5				4,00	4
6	M.H.	1	1	1				1,00	1
7	K.H.	4	3	3				3,33	3
8	I.H.	2	3	2				2,33	2
9	E.K.	1	1					1,00	1
10	J.K.	1	1	1				1,00	1
11	J.K.	1	1	1				1,00	1
12	D.K.	1	1	1				1,00	1
13	T.L.	2	2	2				2,00	2
14	L.M.	1	3					2,00	2
15	K.M.	3	3	5				3,67	4
16	M.M.	2	1					1,50	2
17	M.O.		2	1				1,50	2
18	N.P.	3	4	3				3,33	3
19	M.R.	1	1	1				1,00	1
20	P.S.	2	1	1				1,33	1
21	R.S.	2	1	2				1,67	2
22	R.S.	1		1				1,00	1
23	P.S.	2	2	2				2,00	2
24	N.S.	1	1	3				1,67	2
25	M.U.	1	1	1				1,00	1
26	O.U.	1	2					1,50	2

Četnosti	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
1	14	12	10				
2	6	5	6				
3	2	6	3				
4	2	1	1				
5	0	0	2				
Počet účastníků testu	24	24	22				
Průměr z testu	1,67	1,63	2,05				

7.2.3.

4. třída – vlastivěda (dějepisná část)

 test č. 1 – „Nejstarší dějiny“

- doplnění slov do návodných vět

Test nebyl náročný, k jeho vypracování stačila pozornost při vyučování a aplikace slyšeného a viděného. (obrazové soubory)

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test č. 2 – „Velkomoravská říše, věrozvěstové Cyril a Metoděj“

- vyznačení údajů na časové ose

- doplnění slov do návodných vět

Test nebyl náročný, k jeho vypracování stačila pozornost při vyučování a aplikace slyšeného a viděného. (obrazové soubory)

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test č. 3 – „Čechy přemyslovské knížecí, královské“

- vyznačení údajů na časové ose
- doplnění slov do návodných vět
- odpovědi na návodné otázky
- poznatky z ČJ, VV a PRV 3. tř., region

Test nebyl náročný, k jeho vypracování stačila pozornost při vyučování a aplikace slyšeného a viděného. (obrazové soubory, četba a poslech pověstí, úvahy, přezdívký)

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test č. 4 – „Čechy lucemburské“

- doplnění slov do návodných vět
- poznatky z ČJ, VV, přezdívký

Test nebyl náročný, k jeho vypracování stačila pozornost při vyučování a aplikace slyšeného a viděného. (obrazové soubory, četba a poslech pověstí, úvahy, přezdívký)

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test č. 5 – „Husitství, Jiří z Poděbrad“

- doplnění slov do návodných vět
- dokreslení obrázků dle zadání
- barevné označení vybraných odpovědí
- poznatky z ČJ, VV, přezdívky

Test č. 4. a 5. – učivo, které prověřovaly tyto testy je u dětí oblíbené , proto s jejich zpracováním nemají potíže.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test č. 6 – „Čechy habsburské“

- doplnění slov do návodných vět
- poznatky z ČJ, VV, přezdívky, filmové zpracování historických námětů

Část o Rudolfu II. je dětem známá, nemají s ní povětšinou potíže. Rovněž se jim líbí pražská defenestrace a vyhození písaři z oken Hradu. Přesto, že se naše pedagogika často odvolává k J.A.Komenskému, děti často tápou, spíše jej označují jako toho, kdo jim „zavinil školu“ , což je úvaha scestná, nicméně často se objevující. Tak jak jim jindy přezdívky pomáhají, tady si za přezdívkou „Učitel národů“ moc představit neumějí.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce .

 test č 7 - „Vláda Marie Terezie a Josefa II.“

- doplnění slov do návodných vět
- poznatky z ČJ, VV, přezdívky

V testu se dětem líbily přezdívky, přirovnání – které se používá, ale nevěděly, že má původ právě v sedláckém neúspěšném povstání. Rovněž vznik policie – i tajné – uměly spojit s nedávnou minulostí svých rodičů, o které si asi povídaly doma.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test č. 8 - „Kvíz“

- obsahuje 28 otázek s možností výběru správné odpovědi ze 3 nabízených možností
  - děti pracovaly ve dvojici, otázky byly čerpány z :
    - České dějiny v testech (PhDr. Jaroslav Kobr, CSc., linx& spol. Praha)
    - Kvizová horečka – Toulky Evropou (M“uplet, O., Tatičková, I., Albatros, Praha 2004)
    - Dějiny trochu jinak (Kolektiv, Kartografie Praha, 2003)
  - vypracované sestavy se nedochovaly, kvíz uvádím pouze v prázdné šabloně.
-

Následuje tabulka s celkovým přehledem testů a jejich výsledků .

název testu		vlastivěda - dějepis								
ročník	4.									
poř. č.	jméno a příjmení	test č. 1	test č. 2	test č. 3	test č. 4	test č. 5	test č. 6	test č. 7		
		Nejstarší odjím	VMP, C+M	Čechy přemy, sloveské kniže - J. královské	Čechy lucemburské	Husitsm. Jitř. z Poděbrad	Čechy habšburské	Vláda Marie Terezie a Josefa II.		
		známka	známka	známka	známka	známka	známka	známka	průměr	
1	JČ.	4	3	4	4	3	2	1	3.00	3
2	MD	4	1	3	4	1	1	1	2.14	2
3	JF.	1	1	2	1	1	1	1	1.14	1
4	JF.	1	1	3	1	2	1	1	1.43	1
5	SF.	5	5	5	5	5	4	4	4.71	5
6	M.H.	1	1	1	1	1	1	1	1.00	1
7	KH.	4	3	5	3	3	4	4	3.71	4
8	I.H.	3		3	2	1	1	1	1.83	2
9	E.K.	1	1	1	1	1	1	1	1.00	1
10	J.K.	1	1	1	1	1	1	1	1.00	1
11	J.K.	1	1	1	1	1	1	1	1.00	1
12	D.K.	1	1		1	2	1	1	1.17	1
13	T.L.	2	2	2	2	1	1	1	1.57	2
14	L.M.	4	2		3	2	1	1	2.17	2
15	K.M.	5	5	5	5	3			4.60	5
16	M.M.	2	1	1	2	1	2	2	1.57	2
17	M.O.		5	4	2	1	1	1	2.33	2
18	N.P.	3	4		2	2	2	2	2.50	3
19	M.R.	2	1	2	2	1	1	1	1.43	1
20	P.S.	1	1	1	1	1	1	1	1.00	1
21	R.S.			2	2	1	3	3	2.20	2
22	R.S.	1	1		1	2	1	1	1.17	1
23	P.S.	3	1	2	2	3	2	2	2.14	2
24	N.S.	1	1	2	1	1	1	1	1.14	1
25	M.U.	2	1		1	1	1	1	1.17	1
26	O.U.	4	1		2	1	2	2	2.00	2

Cetnost	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
1	10	16	6	11	16	17	18
2	4	2	6	9	5	5	4
3	3	2	3	2	4	1	1
4	5	1	2	2	0	2	2
5	2	3	3	2	1	0	0
Počet účastníků testu	24	24	20	26	26	25	25
Průměr z testu	2.33	1.75	2.00	2.04	1.85	1.52	1.43
	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑

7.2.4.

4. třída – přírodověda

1. test – „Podzim I“

- doplnění slov do návodných vět
- popis obrázků
- výběr správné odpovědi z nabídky
- využití vlastní zkušenosti

Test ověřoval základní informace z daného okruhu. Protože dětem chybí praktické zkušenosti, některé se látku prostě musely naučit „gruntu“, neměli se o co opřít.

Obrázky byly překopírovány z Přírodovědy pro 4. ročník (Fortuna)

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

2. test – „Podzim II.“

- doplnění slov do návodných vět
- výběr správné odpovědi z nabídky
- využití vlastní zkušenosti
- popis obrázků

Test ověřoval základní informace z daného okruhu. Protože dětem chybí praktické zkušenosti, některé se látku prostě musely naučit .

Obrázky květin byly překopírovány z Prvouky pro 1. tř.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 3. test – „Les I. – stromy listnaté a jehličnaté“

- doplnění slov do návodných vět
- spojení pojmů , které k sobě patří
- spojení obrázků, které k sobě patří a jejich popis
- poznatky z ČJ, VV, vlastní zkušenost

Problematika lesa je dětem známá, jádro práce spočívalo v třídění znalostí, jejich uspořádávání do souvislostí.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 test č. 4 - „Les – opakování“

 test č. 5 - „Potok, rybník“

 test č. 6 - „Louka“

 test č. 7 - „Pole“

U těchto testů došlo ke změně struktury. Přehled otázek byl uvedený vcelku (viz příloha prázdných testových šablon) , byl k dispozici na nástěnce třídy. Pro jednotlivé skupiny jsem do vlastního testu seskupila otázky tak, aby každý obsáhl stejnou oblast obdobnými typy otázek. Otázky se neptají po pojmech, ale děti mají aplikovat danou vědomost v souvislostech.

4. test - skupina A-B-C-D-E / krát 6 otázek

5. test - skupina A-B-C-D-E / krát 5 otázek + popis obrázku

6. test - skupina A-B-C-D-E / krát 6 otázek- pro prostou odpověď či
doplnění neúplné odpovědi

7. test - skupina A-B-C-D-E / krát 5 otázek

Žáci odpovídali větami – stručně, jasně, přiměřeně přesně. Přesto někteří podcenili přípravu a pozornost při společné práci.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

„Kviz“

Kviz má 31 otázek - s možností výběru ze tří možností

- vyškrtáním chyb z nabídky
- dopsáním zjištěných údajů
- spojením souvisejících pojmů

Otázky žáci vypracovávali ve dvojicích za pomoci časopisu Naše zvěř

(1. díl z cyklu Poštovní spořitelna pomáhá dětem poznávat přírodu)

Z tohoto časopisu byly také získány podklady pro jednotlivé otázky.

Hodnocení bylo bodové, dvojice byly uspořádány podle dosaženého počtu bodů.

Tento kvíz se neznámkoval, ocenění si zapsaly do svých přehledů všechny děti

---

Následuje tabulka s celkovým přehledem testů s jejich výsledky .

název testu	přirodověda										
ročník	4.										
poř.č.	jméno a příjmení	test č.1	test č.2	test č.3	test č.4	test č.5	test č.6	test č.7	test č.8		
		Podzim I	Podzim II	Les I - stromy listnaté a jehličnaté	Les II - opakování	Potok rybník	Louka	Pole	Kviz		
		známka	známka	známka	známka	známka	známka	známka			
										průměr	
										známka	
1	J.C.	4		3	3	3	5	2		3,33	3,00
2	M.D.	1	1	3	1	2	2	5		2,14	2,00
3	J.F.	2	2	2	2	1	4	1		2,00	2,00
4	J.F.	1	1	1	2	2	1	5		1,86	2,00
5	S.F.	5	4	4	5	3	5	4		4,29	4,00
6	M.H.	1	1	3	2	1	1	1		1,43	1,00
7	K.H.	3	3		3	3	5	3		3,33	3,00
8	I.H.	3	2		2	2	4	2		2,50	3,00
9	E.K.	1		2	2	2	1	4		2,00	2,00
10	J.K.	2	2	1	2	1	1	1		1,43	1,00
11	J.K.	3	1	1	2	2	1	1		1,57	2,00
12	D.K.	1	3	1	2	1	3	1		1,71	2,00
13	T.L.	2	2	2	4	3	1	3		2,43	2,00
14	L.M.	3	2		3	3	2	5		3,00	3,00
15	K.M.	4	3	4	4	4	5	5		4,14	4,00
16	M.M.	2	2		2	2	2	3		2,17	2,00
17	M.O.	3		2	2	3	2	1		2,17	2,00
18	N.P.	4	2	3	3	3	2	5		3,14	3,00
19	M.R.	2	2	1	3	1	2	4		2,14	2,00
20	P.S.	1	1	1	1	2	1	1		1,14	1,00
21	R.S.	2	2	2	3	3	1	2		2,14	2,00
22	R.S.	1	2	2	1	2		3		1,83	2,00
23	P.S.	2	2	2	3	2	4	1		2,29	2,00
24	N.S.	2	1	1	1	1	1	2		1,29	1,00
25	M.U.	2	1		1	3	1	2		1,67	2,00
26	O.U.	1	1		2	2	1	5		2,00	2,00

Černosti	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
1	8	8	7	5	6	11	8
2	9	11	7	11	10	6	5
3	5	3	4	7	9	1	4
4	3	1	2	2	1	3	3
5	1	0	0	1	0	4	6

Počet účastníků testu	26	23	20	26	26	25	26
Průměr z testu	2,23	1,87	2,05	2,35	2,19	2,32	2,17

7.2.5.

5. třída – vlastivěda (zeměpisná část)

1. test – „Země“

- doplnění slov do návodných vět
- doplnění uspořádaných pojmů
- spojení obrázků, které k sobě patří a jejich popis
- poznatky z ČJ, VV, MA, vlastní zkušenost- všeobecný přehled
- záznam do mapky dle návodu - ústně
- kreslení schématu

Základem práce v zeměpisné části vlastivědy je **orientace v mapě** jako v základním zeměpisném zdroji informací. Do testů a dalších aktivit jsem zařazovala mapy často, střídala jejich grafické zpracování, aby si děti zvykly na „rozmanité čtení“.

Další důležitou dovedností je orientace v mapovém klíči a znalost světových stran a dovednost zorientovat mapu – s dopomocí či návodem. Základy práce s měřítkem a převodem do skutečných vzdáleností korespondují s úkoly v matematice, stejně tak jako plochy světadílů, výšky hor a hloubky moří, apod. Velký úspěch mělo povídání a obrázky o mořeplavcích a objevitelích.

Test jsme psali na 5 částí, výsledná známka je průměrem ze známek dílčích.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

 2. test – „Evropa – poloha“

 3. test – „Evropa – povrch“

 4. test – „Evropa – vodstvo“

U těchto testů došlo ke změně struktury. Přehled otázek byl uvedený v celku (viz příloha prázdných testových šablon) , byl k dispozici na nástěnce třídy. Pro jednotlivé skupiny jsem do vlastního testu seskupila otázky tak, aby každý obsáhl stejnou oblast obdobnými typy otázek. Otázky se neptají po pojmech, ale děti mají aplikovat danou vědomost v souvislostech.

Úlohy mají tuto podobu : - vyznač.....

- napiš .....

- spoj .....

- zakresli ...

Všechny výše uvedené testy doplňují mapky s úkoly v nich.

Mapky byl okopírovány z pracovních zeměpisných sešitů náležejícím k učebnici.

Podle tabulky hodnocení je zřejmé, že výše zmíněná orientace je v osvojování a používání teprve na začátku, děti stále ještě neakceptovaly výhodu, že v mapě lze spoustu údajů přečíst, aniž bychom je museli ukládat jako izolovanou pamětnou záležitost.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

 5. test – „Střední Evropa“

 6. test – „Západní Evropa“

 7. test – „Severní Evropa“

Konstrukce 5., 6. a 7. testu byla rovněž společná.

Úlohy mají tuto podobu: - vyber jednu odpověď ze tří nabízených

- spoj pojmy, které k sobě patří
- doplň chybějící údaj do dvojice
- vyber odpověď z nabídky
- dokresli, urči společnou vlastnost

Část testu pod názvem „Doplňuj, co to je, kde to budeš hledat“ sloužila ke zjištění všeobecného přehledu a informovanosti, sečtělosti, pozorování, apod.

Cílem proto nebylo vyplnit vše za každou cenu, ale uvést právě to, co vím, o čem mám přehled, co mě zajímá. Tyto otázky v sobě spojovaly český jazyk a cizí jazyk, dějepisné informace, přírodovědu, hudební a výtvarnou výchovu a individuální zkušenost dětí z cest.

Test o Severní Evropě byl cílený, skupina chlapců - hokejistů byla na severském soustředění.

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

 8. test – „Pobaltské republiky a evropská část Ruska“

- doplnění slov do návodných vět
- spojení pojmů, které k sobě patří
- využívání českého jazyka a cizího jazyka , dějepisných informací , přírodovědy, hudební a výtvarné výchovy a individuální zkušenosti dětí

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

Následuje tabulka s celkovým přehledem testů a jejich výsledků .

číslo otázky	právní předpis	test č. 1	test č. 2	test č. 3	test č. 4	test č. 5	test č. 6	test č. 7	test č. 8	test č. 9	test č. 10	celková známka
1	V.B	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	47
2	10	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	37
3	M.D	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	80
4	M.F	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	67
5	J.E	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	67
6	J.E	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	19
7	M.H	3	4	1	1	3	0	3	3	3	2	17
8	K.H	4	1	4	4	4	3	3	3	3	3	33
9	L.H	4	5	4	4	4	0	3	3	3	3	33
10	E.K	2	5	2	2	2	0	1	0	0	0	85
11	J.K	2	1	1	2	1	3	1	3	1	1	33
12	J.K	3	1	1	2	2	0	2	0	0	0	40
13	D.K	3	5	1	1	1	0	2	0	0	0	33
14	T.L	3	5	3	3	1	0	2	0	0	0	67
15	M.M	3	5	3	3	2	0	2	0	0	0	27
16	M.O	3	2	2	2	1	3	3	5	5	2	33
17	N.P	3	2	2	2	2	0	2	4	4	2	24
18	N.P	3	2	2	2	2	0	2	4	4	2	22
19	M.R	3	1	1	2	1	3	2	1	1	1	40
20	V.S	4	1	2	2	2	0	3	3	3	3	29
21	P.S	2	1	1	1	1	0	1	0	0	0	14
22	R.S	3	1	2	2	2	0	3	3	3	2	187
23	R.S	3	2	5	2	5	0	3	3	3	3	53
24	P.S	4	4	3	2	3	0	4	0	0	0	53
25	N.S	2	1	1	1	1	0	3	3	3	2	27
26	M.U	3	2	2	2	2	0	3	0	0	0	127
27	O.U	3	2	2	2	2	0	3	0	0	0	86
28	O.U	3	2	2	2	2	0	3	0	0	0	200
Celková známka												47
Průměr z testů												23

7.2.6.

5. třída – vlastivěda (dějepisná část)

 1. test – „Počátky národního obrození“

- skládá se z 25 otázek, které jsem poté rozdělila do skupiny
A – B – C – D – E vždy po 5 otázkách
- na otázky žáci odpovídali svými slovy, max. do 2 - 3 vět
- řada dětí dosáhla pěkného ohodnocení, vyprofilovala se zde však poměrně stabilní skupinka žáků, jejichž hodnocení se začalo pohybovat v rozpětí – dobře – nedostatečně
- tyto žáky nebylo možné tzv. chytit skoro na nic, pozornost a aktivita při hodině byla velmi nízká, při skupinových činnostech zaujímal roli pasivního přihlížitele či dokonce rušitele
- nedali si říci ani od svých kamarádů (což v některých případech je účinný postup)

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 2. test – „Rok 1848. ND“

- test se skládá z 10 otázek dějepisných a 11 otázek týkajících se ND
- otázky byly rozděleny po 7 do skupin A – B – C
- na otázky žáci odpovídali svými slovy, max. do 2 - 3 vět

- obrazy z doby národního obrození jsou pro děti obtížné, český jazyk berou jako samozřejmost a nerozumí tomu, proč by se mělo o jazyk usilovat
- řada dětí kromě návštěvy lounského divadla s rodiči do jiného divadla nikdy nejela, hokejisté tráví veškerý volný čas na ledu, pro některé je to finančně nákladná záležitost a je tady i skupinka dětí, jejichž rodiče ani ony mají jiné priority
- čestnou výjimkou je Nikola Š., Martina H. a Kuba K. , kteří mají řadu poznatků a zážitků právě z návštěv rozmanitých kulturních zařízení
- na výsledcích se začíná stále víc a víc projevovat absence čtenářství

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

3. test – „2. průmyslová revoluce. spolkový život Čechů“

- test se skládá ze 14 otázek a 4 souvisejících dvojic, které žáci správně spojí
- otázky byly rozděleny po 2 do skupin A – B
- na otázky žáci odpovídali svými slovy
- to, co jsem uvedla u předchozího testu , platí i pro tento
- výsledky se pohybovaly v pásu průměru
- na výsledcích se začíná stále víc a víc projevovat absence čtenářství

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

4. test – „1. světová válka“

- test se skládá z 16 otázek
- otázky byly rozděleny do skupin A – B po 8
- 2 otázky týkající se vzniku ČR a městu Louny (ulice Štefánkova) byly pro obě skupiny společné
- na otázky žáci odpovídali svými slovy
- v tomto testu byli žáci poměrně úspěšní

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

5. test – „1938 – 1945“

- test se skládá z 21 otázek
- otázky byly rozděleny do skupin A – B po 10
- otázka týkající se lounských rodáků byla oběma skupinám společná
- na otázky žáci odpovídali svými slovy
- do některých doplňovali vhodná slova

- obrazy z novodobých dějin jsou pro žáky složité
- je v nich řada pojmů, řada souvislostí, vztahů
- strach, obavy, nebezpečí, ale také odvaha a statečnost jsou pro ně neznámá, ale na pochopení a vysvětlení (přiměřeně věku) obtížná slova
- jejich představy se často zúžují na akční hry v počítačích či filmy podobného zaměření

- problematické je i vysvětlení vlivu a působení východních a západních mocností,
- žáci tlumočí názory tak, jak je vyslechnou doma či v médiích, sami historikové nejsou ve výkladech vždy jednotní, období není kompletně historicky zpracované a zhodnocené

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

---

 6. test – „1945 – 1948 – 1989“

- test se skládá z 19 otázek
- žáci odpovídají na otázky svými slovy
- doplňují odpovědi na návodné otázky
- z nabídky vybírají správnou odpověď
- otázka č. 20 sleduje všeobecnou informovanost a přehled
- žáci hledají související dvojice a spojují je

- nedávná historie je už i historií pro rodiče dnešních dětí
- ze znovunabyté svobody si někteří velmi intenzivně berou pouze část týkající se práv a nároků, potíže činí odpovědnost a povinnost – a tento přístup se odráží i na práci, komunikaci a jednání řady dětí
- jsou však i takové (a těch byla větší skupina), kteří mají z domova obě části vštípené v rovnováze a učí se podle nich pracovat i relaxovat
- výše uvedenému postupu odpovídají i výsledky v testu

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

Následuje tabulka s celkovým přehledem testů a jejich výsledků .

název testu	vlastivěda-dějepis									
ročník	6.									
poř.č.	jméno a příjmení	test č.1	test č.2	test č.3	test č.4	test č.5	test č.6	test č.7		
		N. a rod. obr. žen	Rok 1848-ND	2. p. umyslová teorie spolko- vní Čechu	I. sv. válka	1938-1945	1945 - 1948 - 1989	všeobecná orientace		
		známka	známka	známka	známka	známka	známka	známka		
									průměr	známka
1	VB.	5	5	5		5	5	4	4,83	5,00
2	J.C.	5		4	1	4	3	3	3,33	3,00
3	M.D.	4	2	3	3	4	4	3	3,29	3,00
4	M.F.	5	5		5	5	3	2	4,17	4,00
5	J.F.	2	1	1	1	2	1	1	1,29	1,00
6	J.F.		2	2	1	1	1	1	1,33	1,00
7	M.H.	1	1		1	3	1	2	1,50	2,00
8	K.H.	5		4	1	3			3,25	3,00
9	I.H.		2	4	3	3	2		2,80	3,00
10	E.K.	1	3	2	1	2	1	1	1,57	2,00
11	J.K.	1	1	1	2	1	1	1	1,14	1,00
12	J.K.	1	2	2	1	2	1	1	1,43	1,00
13	D.K.	1		2	1	1	1	1	1,17	1,00
14	T.L.	1	1	3	2	3	1	2	1,86	2,00
15	M.M.	1	1	2	2	3	4	1	2,00	2,00
16	M.O.	3	1	2	4	3	1	2	2,29	2,00
17	N.P.	3	4		3	5	3	4	3,67	4,00
18	M.R.	3	1	3	1	2	1	1	1,71	2,00
19	V.S.	5	3	4	1	3	3	1	2,86	3,00
20	P.S.	1	1	2	1	2	1	1	1,29	1,00
21	R.S.	3		4	1	2	3	2	2,50	3,00
22	R.S.	1	2	3	2	2	2	1	1,86	2,00
23	P.S.	4		2	3	4	1	3	2,83	3,00
24	N.S.	2	1	2	2	1	1	1	1,43	1,00
25	M.U.	1	1	2	3	3	2	2	2,00	2,00
26	O.U.	3	3	4	1	1	1	3	2,29	2,00

Celtnosti	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
1	10	10	2	13	5	14	12
2	2	5	10	5	7	3	6
3	5	2	4	5	8	5	4
4	2	1	6	1	3	2	2
5	5	2	1	1	3	1	0
Průměr z testu	24	20	23	25	26	25	24
	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑

7.2.7.

5. třída - přírodověda

Tento předmět jsem v 5. ročníku ve své třídě nevyučovala.

Nahradila mě kolegyně p.uč. V. Mazáková, já jsem obratem v její třídě vyučovala hudební výchovu.

Přesto jsem od p. učitelky ověřovací výstupy získala a ke své práci je přikládám.

Žáci v průběhu roku kromě ústních prezentací a skupinových prací vypracovali 6 shrnujících testů. Testy byly vytvořeny p. učitelkou, obrázky byly zkopírovány z pracovního sešitu .

Typy úloh :

- popis obrázku
- náčrtek obrázku, situace
- doplnění termínů do návodných vět
- samostatná odpověď ve větách

 1. test – „Třídění organismů“

 2. test – „Lidské tělo a jeho soustavy“

 3. test – „Země ve vesmíru“

 4. test – „Podnebné pásy“

 5. test – „Jednoduché stroje“

 6. test – Energie“

Úspěšnost v testu je uvedena v tabulce.

název testu	přirodověda										
ročník	5.										
poř.č.	jméno a příjmení	test č.1	test č.2	test č.3	test č.4	test č.5	test č.6				
		známka	známka	známka	známka	známka	známka				
		Děření z vých přirod	Lidské tělo	Vesmír	P. dělníky	Učivo	Č. 6				
		známka	známka	známka	známka	známka	známka			průměr	výsledná zn.
1	J.Č.	1	5	4	4	4	4			3,67	4,00
2	M.D.	2	4	4	4	4	5			3,83	4,00
3	J.F.	2	2	2	1	1	1			1,50	1,00
4	J.F.		2		2	1	1			1,50	1,00
5	V.B.	3	5	4	3	2	5			3,67	4,00
6	M.H.		3	2	3	3	1			2,40	2,00
7	K.H.	4		4	4		5			4,25	3,00
8	I.H.	1	1	3	2		2			1,80	1,00
9	E.K.	1	3	1	2	2	3			2,00	2,00
10	J.K.	3	2	1	3	2	1			2,00	1,00
11	J.K.	1	2	1	2	1	1			1,33	1,00
12	D.K.	3	2	2	2	2	2			2,17	2,00
13	T.L.	3	2	3	1	2	3			2,33	1,00
14	V.S.	3	3	3	4	2	3			3,00	3,00
15	M.F.			4	3	3	4			3,50	3,00
16	MM.	2	3		4	2	4			3,00	2,00
17	M.O.		2	3	3	3	3			2,80	2,00
18	N.P.	1	4		4	3	3			3,00	3,00
19	MR.	1	2	1	3	2	2			1,83	2,00
20	PS.	1	1	2	2	1	1			1,33	1,00
21	RS.	1		3	3	1	1			1,80	2,00
22	RS.	3	1	2	4	1	2			2,17	1,00
23	PS.		4		3	3	3			3,25	3,00
24	N.Š.		1	1	1	2				1,25	1,00
25	M.U.	3	2	2	3	2	4			2,67	2,00
26	O.U.		3	4	4	2	2			3,00	2,00

Celost	↓	↓	↓	↓	↓	↓
1	8	4	5	3	6	7
2	3	9	6	6	11	5
3	7	5	5	9	5	6
4	1	3	6	8	2	4
5	0	2	0	0	0	3
Počet žadníků testu	19	23	22	26	24	25
Průměr z testu	↑ 2,05	↑ 2,57	↑ 2,55	↑ 2,31	↑ 2,13	↑ 2,54

7.3.

Shrnutí :

Různé druhy a typy testů **mají** ve školní práci své **místo**. Podávají rychlý aktuální obraz o testované skutečnosti.

Na základě jejich vyhodnocení můžeme **aktuálně upravit vyučovací strategii**, zrychlit anebo naopak zastavit postup a zařadit další procvičení či upřesnit výklad .

Testy **nesmějí mít tzv. přepadový a stresový“ charakter, nejsou nástrojem nátlaku a držení dané skupiny v permanentní pozornosti a nucené aktivitě.**

Hodnocení musí být zaměřeno **na počet správných řešení**, nikoliv na počet chybných postupů. Vždy by měla následovat kontrola – společná, ve skupinách, v domácí přípravě – aby si žáci měli možnost zpětně uvědomit chyby, kterých se dopustili – a odpovědět si správně.

Vždy se najdou žáci, kteří tato pravidla pomínou, zejména ty pro kontrolu v rámci domácí individuální přípravy, ale to žádný test ani učitel – ani školní řád zajistit nemůže. Jádrem leží v osobním přístupu, svědčí o míře zodpovědnosti ke školní práci i k sobě samému, vypovídá o vyspívání a uzrávání jednotlivých složek osobnosti žáka – v různých věkových obdobích.

V současné době naše škola přistoupila k testování žáků 9. tříd podle testové baterie studijních předpokladů firmy CERMAT, postupně uvažujeme o testech i pro žáky 5. tříd. Zájemci o studium na gymnáziu –

jak čtyřletém – tak osmiletém - skládají přijímací zkoušky ve formě testů firmy SCIO.

Všem těm se - alespoň v mé loňské 5. třídě testová zkušenost hodila.

Testování však není všelék a samospasitelná metoda. Je tu celkem reálné riziko, že se školy ve snaze „dobře umístit“ soustředí pouze na to, že přizpůsobí zcela vědomě a cíleně vyučování testům. Takový postup je kontraproduktivní .

Testy můžeme zadat na konci období, abychom posoudili, kam se nám podařilo, ale také nepodařilo dojít, můžeme je však také zadat na začátku období, a jejich výsledku použít jako tzv. **vstupní diagnózu** – tzn. podle ní připravit vzdělávací strategii pro konkrétní třídu a ročník.

Přiložené prázdné šablony testů mohou sloužit i dalším zájemcům z řad učitelů , lze je modifikovat a upravovat zejména v částech s regionálními otázkami.

Budu ráda, když alespoň některé najdou další šikovné řešitele.

Kapitolu uzavírá **sumář všech testů v prázdných šablonách.**

Přílohou je 7 svazků dětmi zpracovaných testů včetně hodnocení, které jsem zpracovala ve výzkumné části dizertační práce.

I svazek tvoří dětmi zpracované referáty ze zeměpisné části vlastivědy v 5. ročníku.

TESTY

Soubor prázdných šablon

Příloha disertační práce

„Proměny rozvíjení poznání, prvouky , přírodovědy
a vlastivědy v čase,
ve vzdělávacím programu a v praxi“

Test – únor (přírodovědy)

Věci kolem nás dělíme na

Uveď nějaký lidský výtvar

Uveď nějakou přírodu – neživo

zvou

Každá zatáhá člověka

Co probíhá v přírodě

Co nám poskytuje příroda

Doplň tabulku:

přírodnina	surovina	Výrobek
		Papír, nábytek
mléko		
obal		
plátek		

Uveď 3 hospodářská zvířata a jejich užitek:

Uveď 3 vlně žijící zvířata

Co vznikne vznikne , tj. nová látka.

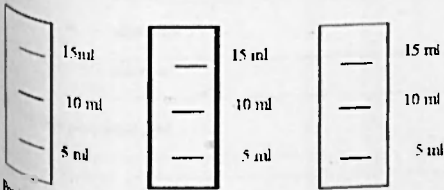
Naše nosní látky můžeme měřit. Měřidlem jsou

Co má hmotnost 1 kg? Uveď

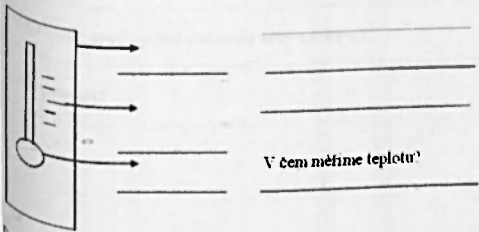
Objem látek měříme v

Co má objem 1 litr? Uveď

Zakresli objem vody 5 ml, 10 ml, 15 ml

Jaké znáš teploměry?

V čem měříme teplotu?

Doplň: Bod varu je $^{\circ}\text{C}$, voda při ní $^{\circ}\text{C}$. Bod varu je $^{\circ}\text{C}$.
 Jaká je normální teplota zdravého člověka?
 při jaké teplotě tělo bojuje s nemocí?
 je pro nás nebezpečná?

Uveď 1 užitkovou a 1 planě rostoucí rostlinu:

Uveď jednu jedlou a 1 jedovatou houbu:

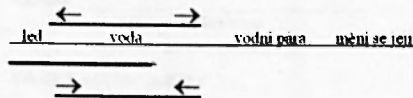
Uveď příklad, jak člověk mění přírodu:

Co je v přírodě zakázáno:

Uveď 1 chráněnou rostlinu a 1 chráněného živočicha

Věci se skládají z

Doplň tabulku a uveď, co se mění nebo co vznikne:

Čas nelze , plyne . Měřidlem času jsou . Uveď, v jakých jednotkách měříme čas: . Jaké znáš hodiny?

V kalendáři můžeme určit:

Doplň – vyškrtaj tabulku:

1 den má hodin, 1 týden má dní. Jeden měsíc může mít 26-27-28-29-30-31-35 dnů.
 1 rok má roční období, měsíců, dnů. Rok 2004 bude (byl) přestupný, bude (měl) mít dnů.

Uveď, co se stalo, cos dělal nebo děláš či dělat budeš:

- > teď
- > potom
- > pozítří
- > večera
- > loni
- > letos
- > napřesrok
- > přítomnost
- > minulost
- > budoucnost

Test: březen

Uveď 5 částí neživé přírody :

_____

_____

_____

Vzduch tvoří _____ Země, je to _____

Doplň a popiš graf složení vzduchu:

Proudící vzduch je _____ Uveď 3 příklady větru podle síly:

Uveď 3 příklady, jak člověk využívá vzduch:

Čím člověk znečišťuje vzduch ? _____

Co je to smog ? _____

Co je jediným zdrojem kyslíku na Zemi ? _____

Uveď 3 skupenství vody a příklad: _____

_____ + _____ + _____

_____ zmrzlá mlha je _____, rampouch(střechýl) je _____

Po dešti stoupá z lesů _____, rosa bývá v _____ na _____

_____ padají v _____

- tvrdou _____
- upravenou _____
- chlodem _____
- sladkou _____
- slanou _____
- termální _____
- pramenitou _____
- pitnou _____
- užitkovou _____
- balenou _____

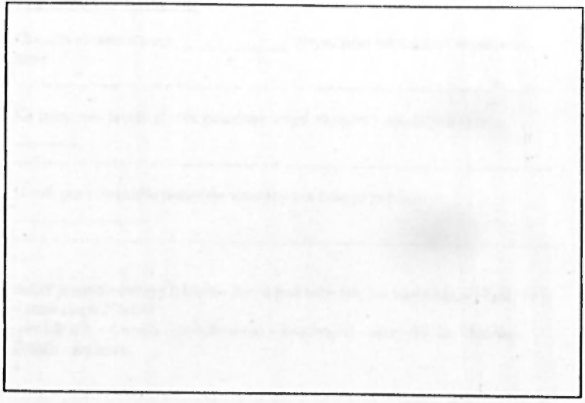
Co zadržuje přehrada a proč _____

Uveď 1 sladkovodního a 1 mořského živočicha :

Uveď živočicha, který využívá oba druhy vody a cestuje ? _____

Co je to povodeň ? _____

Nakresli, doplň a popiš koloběh vody:

Zakroužkuj, co je pravda

Voda na Zemi vzrůstá - nevzniká, ztrácí se - neztrácí se, přeměňuje se - nepřeměňuje se, oběhává - neoběhává

Kolik vody bychom měli vypít za den ? _____ Jak dlouho vydrží člověk bez vody ? _____ Kam se ztrácí voda z mokrého prádla na šnůře ? _____

K čemu slouží vodojem _____

vodovod _____ čistírna odpadních vod _____

Kde najdeme vodu měkkou _____

Test - duben (horniny a nerosty)

Hornina je _____, nerost je _____
 vznikla na Zemi tvoří _____
 Uveď 3 nerosty _____ a _____

Uveď nějaký drahokam? _____
 Horniny, které vznikly činností sopky, jsou _____
 Uveď 2 _____

Horniny vzniklé usazováním vrstev na dně moře jsou _____
 Uveď 2 _____

Co se děje s horninami, když zvětrávají: _____
 Co to způsobuje _____

Kam se vozi křevel a magnetovec a co se z nich získává: _____
 Jak a kde vzniklo uhlí: _____

K čemu jej člověk potřebuje: _____
 Uveď 2 suroviny, které se většinou těží společně: _____ a _____

Co vede a kam: _____
 ropovod _____ do _____
 plynovod _____ do _____

Co člověk vyrábí z ropy? _____
 Co se vozi do vepky a cementárny, co se tam vyrábí a k čemu: _____

_____

_____

Jak vznikla půda? _____
 Co je to humus? _____

Co je o omíce? _____

_____

Která půda je pro pěstování rostlin nejvhodnější _____
 nejhorší _____

_____

_____

_____

_____

_____ je zakřivená do _____ Kostí jsou spojeny _____
 a _____ Největším kloubem na těle je _____

Hrudník je tvořen _____ páry _____ Chrání 2 důležité orgány - _____
 a _____ Součásti kostry jsou i _____ Mléčný _____ na _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Test - člověk a lidské tělo

Člověka zatáčíme mezi _____ Stejně jako ostatní živé organismy musí _____ a _____

Ke zdravému životu člověk potřebuje uveď alespoň 5 důležitých věcí _____
 _____

Uveď, proč tvoje tělo potřebuje vitamíny a z čeho je získává _____
 _____

Seřaď jednotlivé etapy lidského života pod sebe tak, jak následují, a připiš, co je v dané etapě důležité: _____

-předškolák - dospělý - novorozenec - dospívající - starý člověk - batole - školák - kojeneček

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

Kostra je _____ lidského těla, _____ vnitřní orgány. Kostra hlavy se nazývá _____, chrání _____, Osu těla tvoří _____, skládá se z _____

_____ Komu a proč lékař předepíše brýle? _____
 _____

Uplná ztráta sluchu se nazývá _____, člověk se dorozumívá _____

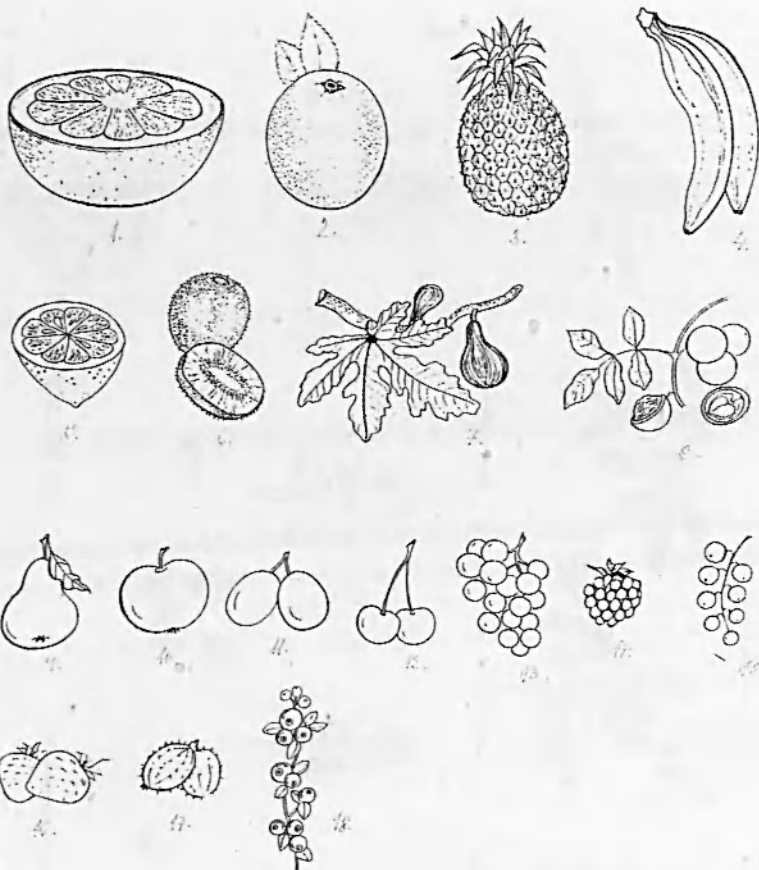
Co trápi tvého kamaráda, který říká, že je astmatik-alergik? _____
 _____

Napiš, co poškozuje zdraví člověka? _____
 _____

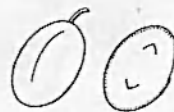
Napiš, co prospívá tvému zdraví? _____
 _____

Smysl	organ	co nám umožňuje
1. _____	_____	_____
2. _____	_____	_____
3. _____	_____	_____
4. _____	_____	_____
5. _____	_____	_____

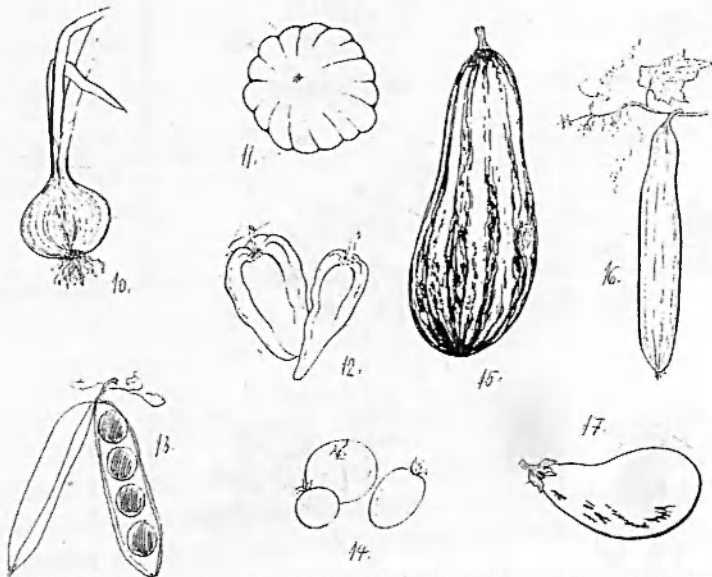
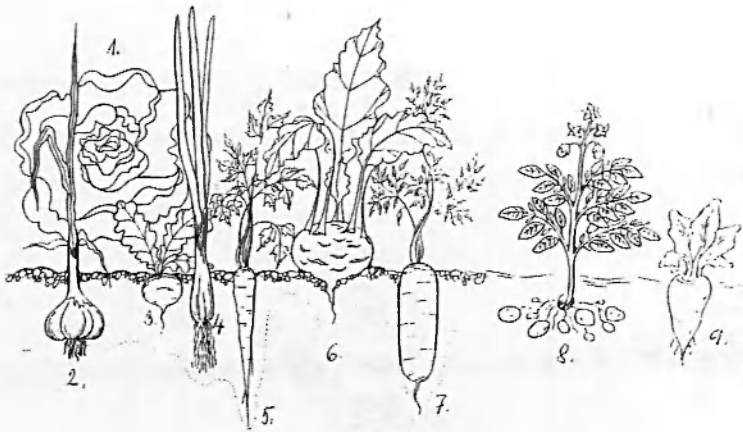
Uplná ztráta zraku se nazývá _____, člověka takto postíženého poznává _____ a _____, dorozumívá se pomocí _____

Napiš na linky, jak se jmenují nakreslené plody, a do rozkrojených plodů nakresli správně jádra a pecku.

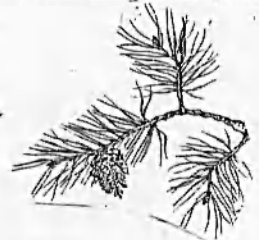

_____

_____

1.

_____

2. POPIŠ:

_____

3.

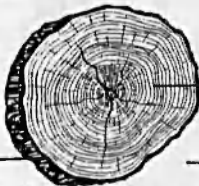

SPOJ:

CO TO JE:
CO CHYBI:

5.

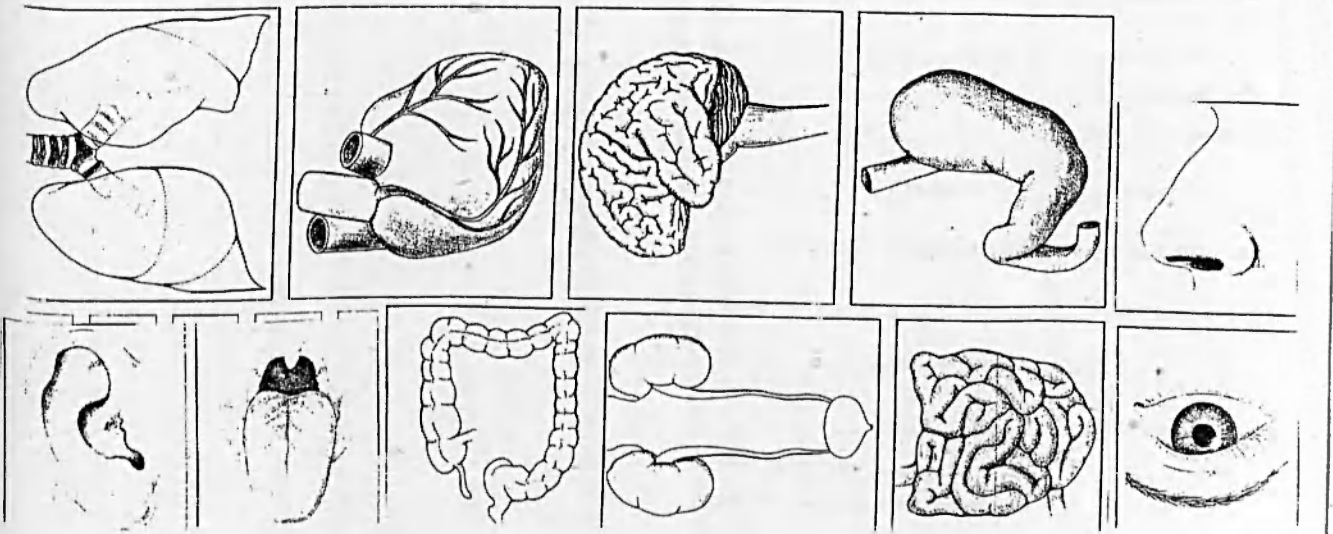
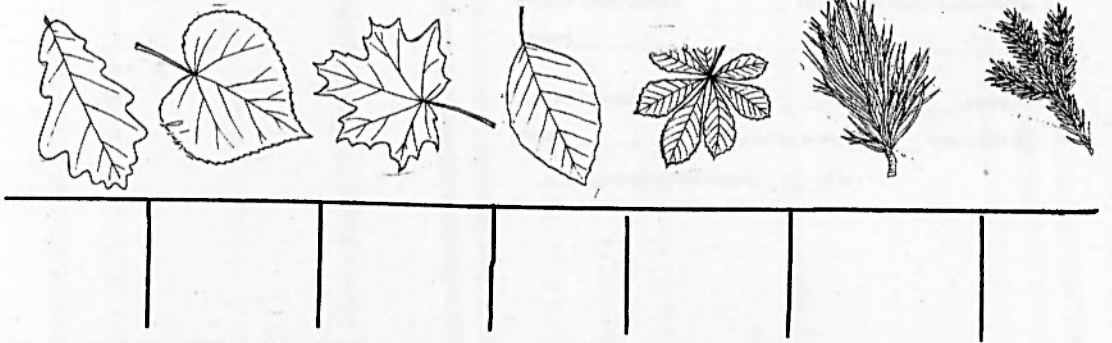
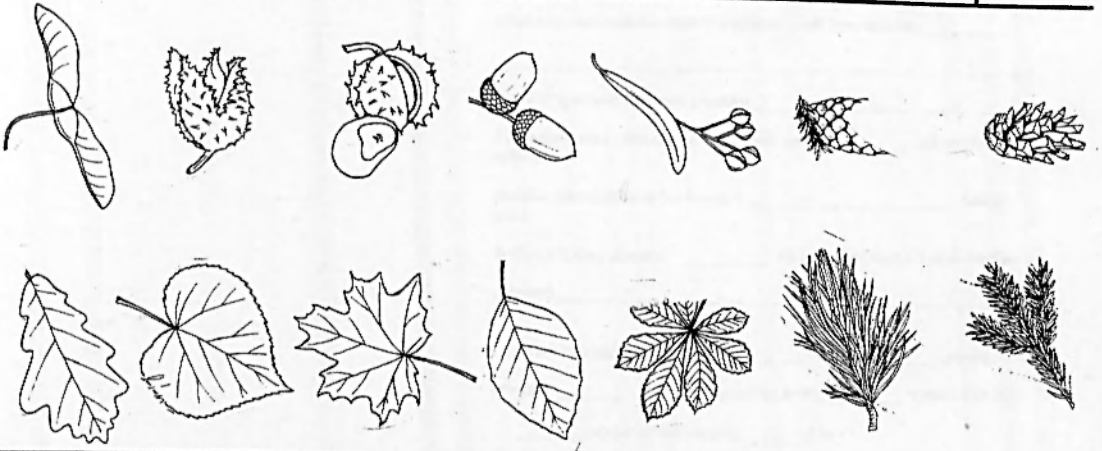
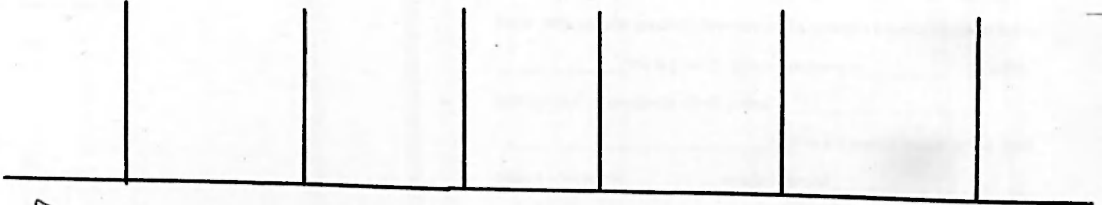
CO NAM RÍKAJÍ O STROMCI:

STARÝ VZRCHÝ STROM SE JMENUJE A JE KDE:

4.

_____

Testy – vlastivěda – dějiny – 4. ročník

- Nejstarší dějiny
- Velkomoravská říše, věrozvěstové Cyril + Metoděj
- Čechy plemyslovské knížecí, královské
- Čechy hincemburské
- Husitství, Jiří z Poděbrad
- Čechy habsburské
- Vláda Marie Terezie a Josefa II.
- Kvíz

} 1 list

} 1 list

Odkud přišel do Čech Sám, co a proč se mu podařilo

Čemu se stal _____, co se stalo po jeho smrti _____

Test z vlastivědy – dějiny I. – od nejstarších dějin do rozpadu Sámovy říše

Nejstarší dlouhé období našich dějin se nazývá _____. Dělíme jej na 3 období: doba _____, doba _____ a doba _____.

Napiš, jaký materiál používali lovci mamutů k obraně a k opracování kožšin _____, jak se jmenují opracované kameny _____, napiš, proč byl pro lovce mamutů důležitý oheň _____

_____. Co se lidé naučili zpracovávat v době železné a bronzové _____, usnadnilo jim to _____. Která věda nám pomáhá získávat poznatky o naší historii a čím _____

Uveď alespoň jednu známou památku _____

Od jakého kmene odvozuje název naší země _____. Jak se říká velkému _____

přesunu lidí na přelomu 5. a 6. stol. = _____. Odkud přišli _____

do České kotliny Slované _____. Na jakých místech a kolem čeho se usazovali _____

Čemu se věnovali _____ a _____ a _____, stavěli opevněná _____, rozvětvené rodiny tvořily _____, v jejich čele stál _____, spojením rodů vznikl _____ v čele s _____

Test z vlastivědy – II. – Velkomoravská říše, věrozvěstové C+M

Na časové ose vyznač období VMŘ a uveď, které je to století:

_____ 300 _____ 500 _____ 700 _____ 900 _____ 1100 _____

VMŘ vznikla sjednocením slovanských obyvatel mocným kmenem _____

Kníže _____ porazil nitranského knížete _____, založil _____

Kníže _____ byl silný _____, schopný _____, pozval do VMŘ _____ a _____

Kníže _____ - za jeho vlády byla VMŘ _____

Kníže _____ byl _____ panovník, za jeho vlády se _____

říše _____, Staří Slované byli _____, vyznávali _____

_____, jejich pomocí si vysvětlovali to, co neznali a čemu nerozuměli. Uveď _____

pohanské bohy: _____, Soluňští bratři _____

_____ byli do VMŘ pozváni proto, aby _____

_____. K tomu potřebovali _____

vytvořit srozumitelný _____ nazývaný _____, aby _____

mohli své myšlenky zaznamenat, vytvořili první _____ zvané _____

Test z vlastivědy - III. - Čechy přemyslovské knížecí, královské.

Jméno, příjmení, datum

V značce na číselné ose počátek vlády knížat z rodu Přemyslovců, počátek vlády českého přemyslovského krále s dědičným titulem a vyměnění rodu Přemyslovců.

800 900 1000 1100 1200 1300 1400

Jak se jmenoval český historicky doložený kníže z rodu Přemyslovců a jeho manželka z kmene Pšovů? Jaký osud potkal Ludmilu, později prohlášenou za svatou? a proč?

Jaký osud potkal jejího vnuka, Václava I.? Kým, proč a kde

Co vypráví pověst o hofě Blaníku?

Kdo je patronem české země? Kde můžeš vidět jeho jezdeckou sochu? a pověst se vypráví o knížeti Oldřichovi, nejml. synovi Boleslava II.?

Kdo získal dědičný královský titul? Která listina to potvrzovala? Co je to zlatá bula?

Proč se Přemyslu Otakaru II. říká král železný a zlatý?

Vyvěti - rod Přemyslovců vymřel po meči - kdy, kým, proč a jak - stručně.

Nejstarší památky u nás byly postaveny v _____ slohu. Stavby mají kulatý půdorys a jmenují se _____. Znárná Sv. Jiří stojí na památné hofě _____. Kláštery byly centry _____, číst a psát uměli _____, panovník _____.

Začaly se stavět kamenné hrady jako místa pro _____ a _____.

Uveď některý náš nejstarší kamenný hrad _____.

Proč a kde byla zakládána města?

Kdo a kdy udělil Lounům titul královské město? /prvouka 3. tř. /

Kdo se mohl stát rytířem a jak: _____

Test z vlastivědy - Čechy lucemburské

Jméno a příjmení, datum

Proč vyměnění rodu Přemyslovců po _____ se vlády v Čechách ujal rod _____, když si Eliška Přemyslovna, dcera Václava II. vzala _____? Jam Lucemburský se v Čechách moc _____, svého syna _____, proto se mu začalo přezdívat král - _____. Svého syna Václava věznil v dětství na hradě _____, ten pak získal vzdělání u _____, kde přial i imeno _____. Když Jan Lucemburský padl v bitvě u _____, byl Karel IV. 11.7. 1346 korunován na _____, byl _____ ženatý, měl celkem 11 dětí, po jeho smrti se na trůnu vystřídali _____ a _____, přezdívaný „šelma ryšavá“.

Karel IV. se zasloužil o velký rozvoj českého království i města Prahy.

Uveď školu, kterou založil 7.4. 1348 _____.

Matyáš z Arrasu Petru Parléřovi svěřil výstavbu _____.

_____ a město Juditina mostu poškozeného povodní dal postavit _____.

_____ o odpočinku a místo uložení korunovačních klenotů dal Karel IV. _____.

_____ postavil hrad _____.

Který film zpracoval tematiku Karla IV. ? _____.

Karel IV. získal titul král _____ a císař _____, a přezdívkou _____.

Uveď součásti korunovačních klenotů _____.

Klenoty jsou dnes uloženy v _____.

Karel IV. zemřel 29.11. 1378.

Který u sloh tohoto období se jmenoval _____.

Test z vlastivědy - husitství, Jiří z Poděbrad

Jméno a příjmení, datum

Po smrti Karla IV. začala sláva a moc českého království upadat, Václav IV. nebyl tak schopný jako jeho otec. Lidé si začali za své prohřešky kupovat tzv. _____, na jejich prodeji bohatla _____. To se přestalo líbit _____, univerzitnímu profesorovi a kazateli v _____. Jeho kázání v češtině měla velký ohlas, církve se ho však začala bát. Byl prohlášen za _____. Na církevním koncilu v _____ chtěl své učení obhájit. Byl však zrazen, uvězněn a 6.7. 1415 _____. Husovi příznivci začali připravovat lidové povstání. (Kde stojí v Lounech socha M.J. Husa? _____) Centrem hnutí se stalo město _____, do čela husitských vojsk se postavil _____. Jako vynikající vojevůdce vymyslel a použil v boji upravené selské vozy, tzv. _____. Jmenuj alespoň 2 husitské zbraně a nakresli je.

Na bojišti zazněl i chorál _____.

Označ modře bitvy vítězné a červeně bitvy prohrané:

Na Vítkově - u Žatce - u Kutné Hory - u Ústí nad Labem - u Tachova - u Domažlic - u Lipan

Bitva na Vítkově byla v roce _____, u Lipan v roce _____. Po smrti Zikmunda a krátkém období královské nestability byl českým králem zvolen _____. Ve svých snahách ubránit výsledky husitské revoluce a realizovat rozsáhlý mírový plán v rámci tehdejší Evropy byl zrazen papežem a zetěm Matyášem, uherským králem.

Pro případ smrti uzavřel smlouvu o následnictví na českém trůnu s polským panovnickým rodem _____. Z něj pak u nás vládli _____, s přezdívkou „král _____“, a jeho syn _____, který padl v bitvě u Moháče. Po 55 letech je na českém trůnu vystřídali jiný panovnický rod _____.

Stavební sloh této doby se jmenoval _____.

Test z vlastivědy – Čechy habsburské

jmeno, příjmení, datum

Habsburkové byli v Čechách _____, mluvili _____ a sídlo král dvora přemístili do _____. Praha začala _____. Výjimkou byl císař a král _____, syn Maxmiliána II. a Marie Španělské, 3 z 15 dětí. Stejně jako Karel IV. získal vzdělání ve Španělsku u strýce Filipa II.

Rudolf byl milovníkem _____, Na jeho dvoře se scházeli _____. Tadeáš Hájek, Tycho de Brahe a Jan Kepler byli významní _____. Z doby Rudolfa II. se uchovala pověst o _____.

O době Rudolfa II. vypráví dvojdílný český film _____, kde si postavu Rudolfa II. zahrál _____.

Novověcí sloh tohoto období se jmenoval _____. Rudolf II. zemřel postižen duševní nemocí bez dědice. Zemi spravoval bratr Matyáš z Vídne. Šlechta nebyla spokojena s úředníky, kteří měli příkazy Vídne provádět, a proto se vypravili na Hrad k jednání. Bylo neúspěšné, rozložení _____ vyhodili 2 úředníky _____ a _____ a _____ a _____ bitvou na _____.

Spory vyvrcholily 8.11. _____, Čechy zaplatily krutou daň – Fridrich Falcký – tzv. _____ uprchl ze země, na Staroměstském náměstí bylo _____ jejich majetek byl _____.

_____ pátá velké _____, řada učenců musela odejít do _____.

V roce 1627 si Habsburkové zákonem nechali potvrdit _____ Českou korunu a trůn. _____ se 3x přehnal vojska _____, království bylo _____.

_____ válka byla ukončena Vestfálským mírem, Čechy vstoupily do tzv. _____ temna.

Novověcí sloh tohoto období se jmenoval _____.

Jan Amos Komenský – _____, na druhou stranu uvedl 3-5 důležitých věcí, které si o něm pamatujes, stručně s pomlčkami.

Test z vlastivědy – vláda Marie Terezie a Josefa II.

jmeno, příjmení, datum

Dobou temna nazýváme období od bitvy na _____ do nástupu _____.

Marie Terezie byla dcerou _____, který jí tzv. pragmatickou sankci zajistil nástupnictví na trůn i pro dcery. Se svým manželem Štěpánem Lotrinským měla _____ dětí. České království spravovala z _____, v Praze byla pouze _____ v den své korunovace, česky _____.

Za svou vládu provedla řadu důležitých změn – Rozdělija Čechy, Moravu a Slezsko na _____, úředníci byli za svou práci _____, pro měření a vážení zavedla _____.

Za zboží se začalo platit _____, pro udílení trestů byl vydán _____ Sedláci museli chodit na „robotu“, byla to práce na _____. Vzbouřili se, byli _____ a od té doby se traduje pořekadlo: Dopadli jako sedláci. _____ Významné změny zavedla i do školství –

školní docházka od 6 do 12 let se stala _____, děti se učily _____, _____ a _____ v _____ jazyce, přestože úředním jazykem byla všude _____. První papírové peníze se jmenovaly _____.

Její syn _____ si získal přezdívku _____.

Pokračoval v práci své matky –

V roce 1781 vydal tzv. Toleranční patent, který umožnil lidem vybrat si _____.

Nový trestní zákoník zase zrušil _____.

V roce 1781 zrušil nevolnictví, lidé se mohli _____.

Pro udržení pořádku v zemi zřídil _____ a pro špehování _____.

_____ Praze odebral statut _____.

Za tyto dva činy Josefa II. nepochválíme.

Na rozdíl od své matky jezdil do Čech _____, a to i v přestrojení, učil se česky, ale tvrdě trval na úředním něm jazyce.

Byl 2x ženatý, ale protože neměl živého potomka, na trůn usedl jeho bratr _____.

Kvíz - historie

1. Jak se jmenoval dědeček knížete Václava?

- a) Zvonimír b) František Palacký c) Bořivoj

2. Jaké náboženství původně vyznávali český kníže Bořivoj a jeho manželka Ludmila?

- a) byli pohané b) byli křesťané c) byli buddhisté

3. Odkud se do Čech šířilo křesťanství?

- a) od Vikingů ze severu b) ze zámoří c) z Velkomoravské říše

4. Václavův bratr se jmenoval:

- a) Vratislav b) Bořivoj c) Boleslav d) Boleslav

5. Kdo dal užkrtit Ludmilu a proč?

- a) v muk Boleslav, protože ho babička nutila jíst kaši ze žaludů b) manžel Bořivoj ze žárlivosti c) snacha Drahomíra kvůli sporům o vládu a výchovu Václava

6. Proč dal Boleslav zavraždit bratra Václava?

- a) toužil po jeho přílbici b) dlužil mu peníze c) chtěl vládnout a mít moc

7. Proč nemohl kníže Václav odjet do Ameriky?

- a) je to moc daleko b) matka Drahomíra by jej nepustila c) v té době nebyla ještě Amerika objevená

8. Co je to Kosmova kronika česká:

- a) kratochvilné čtení b) latinsky psaná kronika o české historii c) staroslověnsky psané dějiny české

9. Co to bylo Žití?

- a) posvátné místo na Hradě b) žvýkací bonbon c) návnada na chytání ryb

10. Václavovo vojsko podle pověstí sně:

- a) v Řepu b) v Blániku c) v kasárnách

11. Čím se proslavil Přemysl Otakar I., dědeček Přemysla Otakara II.?

- a) získal dědičný královský titul pro prvorozené syny b) velkým počtem potomků, a to i nemanželských c) pořádáním rytířských turnajů

12. Co to byla Zlatá bula sicilská?

- a) patronka sicilské mafie b) listina stvrzující dědičný královský titul českému panovníkovi c) papčův dokument připojující Sicílii k Vatikánu

13. Po kom se jmenuje Anežský klášter v Praze?

- a) po Přemyslově tetě Anežce, která jej založila b) po Anežce zvané Palacká, milé Přemysla Otakara II. c) po sestře Anežce, která se v něm dožila 102 let

14. Co je to pergamen?

- a) druhodobě působící lepidlo b) vydělaná oslí kůže používaná na psaní c) sídlo důlních skřítků

15. Kde padl Přemysl Otakar II.?

- a) na české brázdě b) na Moravském poli c) na Mězní louce

16. Proč se Václavu I., otci Přemysla Otakara II. říkalo „

jednooký mongolobílec“?

- a) byl vynikající lovec zvířet b) statečně bojoval proti mongolským tábořníkům c) ovládal hru na loutnu a bicí

17. Co je to oko I.?

- a) vlnění s Mongoly b) na lovu c) nešťastnou náhodou

18. Co je to černá nemoc:

- a) nemoc ze špiny b) noční nemoc c) mor
d) in podle sešitu jména osob, kterým se říkalo :

11. Z kterého rodu pocházel Vojtěch, nozděli svatv?

- a) z Vcršovců b) Slavníkovců c) Přemyslovců

12. Jak nazýváme soubory budov, kde sídlí mniši a jeptišky?

- a) hrady b) sídelní komory c) kláštery d) mnichova hradíště

13. Odkud skočil Horvymír na svém koni Šemíkovi?

- a) z Petřina b) z Vyšchradu c) z Nuselského mostu d) z Karlova mostu

14. Koho si vzal Oldřich za ženu:

- a) divokou Šárku b) Boženu z Peruce c) Libuši

15. Břetislav získal Jitku:

- a) únosem z kláštera b) výhrou v loterii c) koupí od jiného rodu

16. Co se stalo s rody Slavníkovců a Vršovců?

- a) byly vyvražděny b) byly vyhnány za hranice c) byly sjednoceny

17. Na hoře Říp stojí rotunda:

- a) sv. Martina b) sv. Řehoře c) sv. Jiří

18. Náš první významný kronikář se jmenoval:

- a) Vsmírirus, a psal esperantem b) Kosmas a psal latinsky c) Jouda Nebeský a psal česky

19. Co to byl prevít (prevět)?

- a) podlý zbrojnoš b) středověké hradní WC c) neposlušný kůň

20. Jak se jmenoval nejstarší kamenný most přes Vltavu a po kom

- a) Johanin – podle Johanky z Arku b) Bradáčův, podle vousatého muže v piliři c) Juditin, podle druhé manželky Vladislava II.

29.

- Byzantský kupec –
- Praotec –
- Věrozvěstové –
- I., Ukrutný –
- II., Pobožný –
- III., Ryšavý –
- Jednooký mongolobílec –
- Král železný a zlatý –
- Král cizinec –
- Otec vlasti –
- Šelma ryšavá –
- Kacif –
- Husitský král –
- Pohrobek –
- Král „ Dobře“ –
- Zimní král –
- Modrý abbé
- Otec národa (neplést s Karlem IV. – otcem vlasti) –
- Otec průmyslové revoluce –
- „ Knědl-nádl“ –

Testy - vlastivěda - zeměpis - 4. ročník

- Naše vlast I
- Naše vlast II
- Mapy

Test - naše vlast I.

Naše vlast se jmenuje _____ . Vznikla na území bývalých 3

_____, vyjmenuj je a napiš, co měly ve znaku

_____ + _____,

_____ + _____, _____ + _____. Se kterými

státy sousedí naše republika - doplň do slepé mapky na druhé straně listu.

Co vymezují sloupy se znakem a kameny _____ . Co potřebuješ,

abys mohl jet do zahraničí _____, jaký poplatek zaplatíš na hranici a za co

_____.

Česká republika je stát _____, státní zřízení je _____.

Znáš jiné zřízení? Zkus uvést _____.

Česká republika byla vyhlášena _____ a navázala na tradice Československé

republiky, která vznikla _____. Prvním prezidentem ČSR byl _____.

_____, prvním prezidentem ČR byl _____.

Současný prezident se jmenuje _____, Žit v demokratickém

státě znamená rozhodovat se _____.

_____ dodržovat _____ a za svá rozhodnutí nést plnou _____.

Základní lidská práva a svobody najdeme v _____.

_____, nejvyšším zákonem státu je _____.

Vyjmenuj naše státní symboly _____.

_____. Neoficiálními, ale stejně cennými symboly _____.

_____.

Kde jsou uloženy _____, které jsou naše národní barvy _____.

_____ Čím se kromě názvu _____.

_____ Kde se vyvěšují st. _____.

_____ např. _____.

Kdo napsal k naší hymně slova _____, melodii _____.

_____ poprvé zazněla _____.

Kde můžeme vidět prezidentskou standardu? _____.

_____.

Test – přírodověda – 4. ročník

- Podzim I.
- Podzim II.
- Les I – stromy listnaté a jehličnaté
- Les II – opakování
- Potok, rybník
- Louka
- Pole
- Kvíz

Podzim – I.

Jméno, datum _____

Vyjmenuj všechna roční období a měsíce, které do nich patří :

_____

_____

_____

Rok má _____ dní, lx za _____ roky je _____ rok, pak má _____ dní.
 Když je den stejně dlouhý jako noc, mluvíme o _____ a _____
 _____, která bývá _____ a _____. Zimní slunovrat je _____
 _____, den je _____, noc je _____. Letní slunovrat je _____,
 den je _____, noc je _____.

Pšenice je – škrtni, co se nehodí: okopanina – obilnina – luštěnina – stará kulturní rostlina- travina .

Pěstujeme ji pro _____, ve kterých jsou schovaná _____. Ozimy se seji na _____, jařna na _____.

Popiš rostlinu na obr. (zadní strana)

Pšenice se sklízí strojem _____. Na poli zbyde pichlavé _____, na podzim se zaorá jako _____. Stébla s klasy se _____, sláma se použije pro _____ jako _____. Z klasů se vymílá _____, které se ve _____ na _____ Z mouky se dělají _____

Jmenuj další obilniny a do závorek napiš, k čemu se používají :

_____

_____

_____

Brambora (lilek hlíznatý) – škrtni, co se nehodí : - obilnina – okopanina – hospodářská plodina – stará kulturní plodina – dřevina

Pěstujeme ji pro _____, ve kterých je hodně _____ a _____
 Slouží nám jako _____ a _____
 Klíčky brambor jsou – nejsou jedovaté.

Popiš rostlinu na obr.

Na rohlíky a buchty použiješ _____ mouku, na chleba _____
 V akrobárnách a lihovarech se z brambor vyrábí _____ a _____

Test z přírodovědy – podzim II.

Zařaď jednotlivé druhy zeleniny : špenát, mrkev, celer, zell, kedluben, květák, hlávkový salát, čekanka, česnek, pórek, rajče, paprika, okurka, dýně.

- z listová _____
- z kořenová - _____
- z košťálová - _____
- z salátová - _____
- z cibulová - _____
- z plodová - _____

Do obr. doplň názvy podzemních okrasných rostlin, doplň slova - jednoletá - dvouletá - trvalka, uveď, proč je pěstujeme :

Převle jsou _____ rostliny, rostou _____, způsobují ostatním rostlinám _____

Uveď 3 zástupce : _____

Jaký význam mají pro člověka léčivé byliny - _____

Jak rostou - samy - pěstujeme je - jinak - kde
Kde rosné rostliny nesmíme sbírat _____

Popiš diviznu :

Je to rostlina jednoletá - dvouletá - vytrvalá, stonek je _____ vysoký,
kořeny jsou _____ listy _____, jejich význam _____
květenství je _____ barvy _____
plodem je _____ 1. rok vyrostle _____, 2. rok pak _____

Kterou část divizny sbíráme a proč _____
pomáhá nám _____

Uveď ještě 3 další léčivé byliny - název, kterou část sbíráme a na jaký neduh nám pomáhají :

okrasné rostliny:

Test z přírodovědy – III. stromy listnaté a jehličnaté

jméno, příjmení, datum

Jaký význam má les pro člověka - _____

Hlavní životní formou v lese je _____ Lesy mohou být _____
nebo _____ Stromy mohou být _____ a _____

Do tabulky na druhé straně doplň názvy stromů podle listů, za listy připoj správné plody a napiš jejich název.

popl	název stromu s lesním porostem, kde rostou :
hub	smrčina
buk	bor
smrk	kosodřevina
borovice	bučina
topol, olše, vrba	doubrava
borovice - kleč	lužiny

Jak stavíte dřevěného mostu. Vybereš si dřevo z _____, protože je _____ a ve vodě ještě více _____ Zaludy jsou výbornou potravou pro _____ Tvrdohlavý člověk má _____

Proč se říká, že kapradiny a mechy jsou rostliny nekvetoucí ?
Co ohrožuje les po celý rok ?
Co nejvíce ohrožuje lesy v létě ?
Co je to vývrat a který strom je k němu náchylný.
Co je to polom a který strom je k němu náchylný.
Proč se říká lesní školka a co se tam děje ?
Co je to paseka a jak vzniká ?
Jak přispívá veverka k rozšiřování plodů a semen po lese ?
Čím se živí malé srnčí ?
Uveď jednoho zástupce lovné zvěře.

Který strom má památný ? Kdo má rád bukvice ?
Lidové rčení říká, je to kluk, jako _____ Potřebuješ rychle _____
jaka je _____, protože roste _____ a je _____
proti _____ Jsi na táboře, rozdělaváš _____
dobře bude hofet _____ Z kterého stromu se hodilo _____
strome se nazývá národním ? Kdo má rád bukvice ?
střevíce, dřevo pro rezbaře a květ na léčivý čaj ?
Je ti zima, třeseš se jako _____ Na vlasec _____
Na topůrko sekery si vybereš dřevo z _____ Na vlasec _____
Smrk má _____ kořeny, vit _____
Borovicové dřevo je bohaté na _____
a dobře _____

opakování - les
který chráněný les ?

Les II. - opakování

- Jaký význam mají pro člověka lesy _____
- Čím se vyživují houby ? Co je to podhoubí ?
- Nakresli a popiš stavbu těla houby.
- Čím se houby rozmnožují ?
- Uveď jednu jedlou a jednu jedovatou houbu.
- Podle čeho bezpečně poznáš muchomůrku zelenou ?
- Napiš, co víš o lýkožroutovi. Proč je obávaný škůdce.
- Napiš, co víš o lišce.
- Napiš, co víš o srnci.
- Napiš, co víš o bekym mnišce. Proč je obávaný škůdce.
- Napiš, co víš o kukačce. Proč má mimořádný význam ?
- Napiš, co víš o mravenci a jeho společenstvu.
- Co znamená, že jsou mravenci všežravci ?
- Kolik noh má pavouk ?
- Co má na povrchu těla rejsek a ježek ?
- Proč se říká, že kapradiny a mechy jsou rostliny nekvetoucí .
- Co ohrožuje les po celý rok ?
- Co nejvíce ohrožuje lesy v létě ?
- Co je to vývrat a který strom je k němu náchylný.
- Co je to polom a který strom je k němu náchylný.
- Proč se říká lesní školka a co se tam děje ?
- Co je to paseka a jak vzniká ?
- Jak přispívá veverka k rozšiřování plodů a semen po lese ?
- Čím se živí malé srnčí ?
- Uveď jednoho zástupce lovné zvěře.

A
 Čím se živí malé srnče?
 Co je to vývrt a který strom je k němu náchylný?
 Co znamená, že jsou mravenci všežravci?
 Nač, co víš o lýkožroutovi? Proč je obtávaný škůdce?
 Nač máš a popiš stavbu těla houby.
 Čím se některý chráněný les?

B
 Uveď jednoho zástupce lovné zvěře.
 Co je to vývrt a který strom je k němu náchylný?
 Kůň máh má pavouk?
 Nač, co víš o lišce.
 Čím se vyživují houby? Co je to podhoubí?
 Jaký význam mají pro člověka lesy?

C
 Jak připívá veverka k rozšiřování plodů a semen po lese?
 Co znamená les po celý rok?
 Co má na povrchu těla rejsek a ježek?
 Nač, co víš o bekyni mňáke. Proč je obtávaný škůdce?
 Jakého bezpečně poznáš muchomůrku zelenou?
 Čím se houby rozmnožují?

D
 Nač, co víš o srnci.
 Proč se říká, že kapradiny a mechy jsou rostliny nekvetoucí.
 Co je to polem a který strom je k němu náchylný.
 Co je to paseka a jak vzniká?
 Čím se živí malé srnče?

E
 Co je to vývrt a který strom je k němu náchylný.
 Uveď jednoho zástupce lovné zvěře.
 Proč se říká lezení školka a co se tam děje?
 Nač, co víš o mravenci a jeho společenstvu.
 Nač, co víš o kukačce. Proč má mimořádný význam?
 Uveď jednu jedlou a jednu jedovatou houbu.

A
 Popiš rybník - vznik, zdroje napájení vodou, způsob vypouštění, vlastnosti vody.
 Jak vzniká jezero jezero nebo Velký rybník?
 Nač máš a popiš leknín (kořen - stonek - jak se mu říká, květ ...), uveď, co potřebuje ke svému životu.
 Jaký je rozdíl mezi petim kormorána a ostatních vodních ptáků?
 Čím se říká vodní stavitel hradů?

B
 Co se stane, když vykáčeme břehové keře a stromy?
 Který kraj byl proslulý rybníky, který je největší?
 Jakou vodu vyhledávají kapři?
 Popiš jezero - vznik, zdroje napájení vodou, vlastnosti vody.
 Co máš ve znaku cech lazebníků?

C
 Jak se jmenují rostliny, které vytvářejí zelené koberce na vodní hladině.
 Jak se člověka nebezpečné a proč?
 Popiš vývoj žáby.
 Proč se nazývá leknín trhat?
 Proč se o tobě známou řeku jsou typické meandry - co je to

D
 Uveď 1 nebo dva stromy, kterým se dobře daří na vlhkých březích.
 Kde mají vodní ptáci na nohou.
 Jakou vodu potřebují pstruzi.
 Co se dávk do sádky?
 Kdo je to porybný a kdo rybář?

E
 Kde najdeš lužní lesy.
 Jak se říká samec od kachny a jak je vybarvená lyska.
 Uveď 1 rybu - dravce.
 V jaké vodě nebudou žít raci.
 Kdo je to porybný a kdo rybář?

Opakování - potok, rybník, jezero

Popiš potok - vznik, koryto, břehy, tok vody.
 Popiš jezero - vznik, zdroje napájení vodou, vlastnosti vody.
 Popiš rybník - vznik, zdroje napájení vodou, způsob vypouštění, vlastnosti vody.
 Jak se jmenují rostliny, které vytvářejí zelené koberce na vodní hladině.
 Jsou pro člověka nebezpečné a proč?
 Nač máš a popiš leknín (kořen - stonek - jak se mu říká, květ ...), uveď, co potřebuje ke svému životu.
 Uveď 1 nebo dva stromy, kterým se dobře daří na vlhkých březích.
 Pro kterou tobě známou řeku jsou typické meandry - co je to.
 Kde najdeš lužní lesy.
 Komu se říká vodní stavitel hradů.
 Co máš ve znaku cech lazebníků.
 Jaké peří má samec od kachny a jak je vybarvená lyska.
 Co mají vodní ptáci na nohou.
 Uveď 1 rybu - dravce.
 Jakou vodu vyhledávají kapři.
 Jakou vodu potřebují pstruzi.
 V jaké vodě nebudou žít raci.
 Popiš vývoj žáby.
 Který kraj byl proslulý rybníky, který je největší?
 Je Máchovo jezero jezero nebo Velký rybník?
 Kdo je to porybný a kdo rybář?
 Co se stane, když vykáčeme břehové keře a stromy?
 Proč se nazývá leknín trhat?
 Co se dávk do sádky?
 Jaký je rozdíl mezi petim kormorána a ostatních vodních ptáků?

Opakování - louka

Louka je umělé - přírodní společenstvo.
 Dopln: louka je zdrojem .....
 Úkrytem .....
 Domovem .....
 Co je to řeřiček a řepík lékařský.
 Dopln: ..... tečkovaná
 ..... kopinatý
 ..... pravý.
 Uveď lidový název smetanky lékařské.
 Stonek smetanky lékařské je lodyha nebo stvol.
 Uveď 2 luční plevele.
 Stonek travin je lodyha - stvol - stéblo?
 Z které traviny se dělají „slepičky a kohoutci“?
 Dopln: ..... fenyklový
 ..... admirál
 ..... paví oko.
 Nakresli nebo popiš vývoj motýla / stručně, ale přesně /
 Jak je zbarvený sameček a jak samička modráška.
 Patří housenka bekyně mňáky na louku? Jak vypadá?
 Jak poznáš saranče od kobyličky zelené?
 Co je to seno?
 Který dravec krouží nad lukami a pak se střemhlav vrhá za potravou?
 Který dlouhonohý pták na vlhkých loukách hledá potravu.
 Co je to boševník, je pro louku prospěšný anebo je pro ni pohromou?
 Vysvětli podtržené slovo s písmičkou: „Žádný neví jako já, jak se seče
 ve tvářka .....“
 Čím se sekaly louky dřive a čím nyní?

Testy – vlastivěda – (zeměpisná část) – 5. ročník

- Země
- Evropa – poloha
- Evropa – povrch
- Evropa – vodstvo
- Evropa – stieňu – a.b
- Evropa – zápau – a.b
- Evropa – severu
- Evropa – pobaltské republiky a evropská část Ruska

1. Naše Země je jednou z planet _____ soustavy. Její mapou – obrazem je _____ Zeměpisnou síť tvoří _____ a _____
 Poledníky procházejí _____ a _____. Všechny mají _____
 délku. Místa, která leží na stejném poledníku, mají ve _____ dobu _____
 čas. Hlavní poledník – 0° prochází _____
 0° a 180° tvoří kružnici, která rozděluje zeměkouli na _____ a _____
 polokouli. Poledníky určují _____ a _____ délku. Vodorovné
 kružnice se nazývají _____. Nejdelší rovnoběžka se jmenuje _____
 a rozděluje zeměkouli na _____ a _____ polokouli.
 Rovnoběžky _____ stejnou délku, směrem k severu a opačně k jihu od
 rovníku se _____ Dalšími důležitými rovnoběžkami je obratník
 na _____ polokouli a obratník na _____
 polokouli. 66,5° severní šířky má _____ a 66,5° jižní šířky
 má _____. Místa, která leží na stejné rovnoběžce,
 mají _____ stejný čas.
 Mořeplavec F. Magalhaens uskutečnil cestu _____

2. Na povrchu Země je _____ světadílů a _____ oceánů. K uvedeným
 rozloham přiřaď názvy světadílů. Budeš-li pracovat pozorně, budou seřazené
 podle velikosti.
 44,5 mil. km² _____
 42 mil. km² _____
 30,5 mil. km² _____
 13 mil. km² _____
 10,5 mil. km² _____
 8,5 mil. km² _____

Kterým světadílem prochází jižní polární kruh? _____ Je Arktida
 světadíl? _____ Kde se rozkládá? _____
 Co je zakázáno na Antarktidě? _____
 _____ a proč?
 Jaké je typické zvíře pro Antarktidu? _____, pro Arktidu
 _____, kde žijí Eskymáci _____? Co loví a jaké je
 jejich původní obydlí? Co se podařilo R. Amundsenovi a F. Scottovi?
 Který světadíl je nejmenší, nejsušší a nejméně osídlený?
 Jakou má přezdívku? _____

_____ karta zařadíš klokana, pštrosa Emu?
 Uveď ještě další typické zvíře _____
 Který světadíl připomíná tvarem obrácenou botu?
 Které důležité rovnoběžky jím procházejí?
 _____ a _____. Kde žijí nejmenší lidé na světě?
 _____ Co se podařilo Emu Holubovi?

Africe leží největší _____ Sahara. Oáza je _____
 Polední cestují _____, které převážejí zboží. Dlouhé době bez vody
 a vysokým teplotám dobře odolávají _____. Mezi další zástupce
 africké zvěře patří _____ africký a chráněné _____

_____ západní polokouli se rozkládá severní, střední a jižní _____ z Evropy
 _____ se promísilo s _____
 _____ z Afriky, kteří byli přiváženi jako _____, velký
 _____ osadníků a rozhledna jsou v soše _____, obří filmové ateliéry
 _____, patk se jmenuje _____ Z mysu Canaveral startují _____
 _____ žijí nejdelší hadi světa _____
 _____ svátek tance, hudby a masek je _____

_____ Ameriku objevil v roce 1492 mořeplavec _____
 _____, když hledal západní cestu do _____ Asie je
 _____ světadíl. Najdeme na něm _____ horu světa – Mount Everest,
 _____, také _____
 _____ je domovem přesně chráněných černobílých medvědů _____, také _____
 _____, o té budeme mluvit samostatně.

obr. č. 1 vyznač 0° poledník a východní a západní polokouli.
 obr. č. 2 vyznač rovník a severní a jižní polokouli.
 obr. č. 3 vyznač a popiš severní a jižní polární kruh a oba obratníky.
 mapky vyznač a pojmenuj světadíly a světové oceány.

Opakování – Evropa – poloha – A
 Vyznač barevně v mapě dle zadání, názvy napiš na volnou linku:
 - červeně - poloostrov na S Evropy _____
 - zeleně - poloostrov na JV Evropy _____
 - modře - co omývá západní břehy Evropy _____
 _____ jihovýchodní b. Evropy
 - žlutě - Island - co to je _____
 Sicílie - co to je _____

Opakování – Evropa – poloha – B
 Vyznač barevně v mapě dle zadání, názvy napiš na volnou linku:
 - červeně - poloostrov na JZ Evropy _____
 - zeleně - poloostrov na J Evropy _____
 - modře - co omývá severní břehy Evropy _____
 _____ jižní břehy Evropy
 - žlutě - Velkou Británií – co to je _____
 Irsko - co to je _____

Opakování – Evropa – pohoří a nížiny – A
 V mapě vyznač oválkem a číslem na volný hádek napiš jejich název:
 č. 1. Východoevropská nížina
 č. 2. Francouzská nížina
 č. 3. Valaiská nížina
 č. 4. Kaspičká nížina
 č. 5. _____ je nejdelší evropské pohoří, hranice s Asií
 č. 6. _____ je pohoří na „krku“ Pyrenejského poloostrova
 č. 7. _____ jsou nejvyššími evropským pohořím
 _____ uveď název nejvyšší hory Evropy
 č. 8. _____ leží na poloostrově v podobě rozsvícené diánie
 č. 9. _____ jejich součástí jsou Vysoké Tatry

Opakování – Evropa – pohoří a nížiny – B
 V mapě vyznač oválkem a číslem na volný hádek napiš jejich název:
 č. 1. Finská jezerní plošina
 č. 2. Uherská nížina
 č. 3. Pádská nížina
 č. 4. Středoevropská nížina
 č. 5. _____ je nejdelší evropské pohoří, hranice s Asií
 č. 6. _____ je pohoří na poloostrově v podobě psa
 č. 7. _____ jsou nejvyššími evropským pohořím
 _____ uveď název nejvyšší hory Evropy
 č. 8. _____ leží na poloostrově v podobě vysoké boty.
 č. 9. _____ jejich součástí jsou Vysoké Tatry

Opakování - Evropa - vodstvo

- Co je to oceán ?
  - Co je to moře ?
  - Co je to průliv ?
  - Co je to průplav ?
  - Co je to záliv ?
- stručná odpověď jednou větou
- Kterou část Evropy omývá Atlantický oceán ? (podle směrové růžice)
  - Kterou část Evropy omývá Severní ledový oceán ?
  - Které oceány se polžeti Evropy nedotýkají ?
  - Jak se jmenuje proud, který přichází k Evropě z jihozápadu a míří na severovýchod ? Je teplý nebo studený ?
  - Napiš, ke kterému oceánu patří tato moře :
    - Balt. Barentsovo =
    - Notké, Severní =
  - Zakresli do mapy a pojmenuj moře, které
    - omývá severovýchodní polžeti Apeninského poloostrova
    - jižní břehy Evropy a odděluje ji od Afriky
    - leží mezi Britskými ostrovy a Skandinávským poloostrovem
    - omývá východní břehy Balkánského poloostrova
    - omývá západní břehy Balkánského poloostrova
    - Černé moře a Baltské moře
  - Zakresli na mapě Blatenské jezero
  - Zakresli na mapě Ladožské jezero
  - Vyznač řeku Volhu + ke kterému úmoří patří _____
  - Vyznač řeku Don + ke kterému úmoří patří _____
  - Co je spojuje ? _____
  - Vyznač řeku Vltavu a Odru - která pramení v ČR _____
  - z kterého moře tečou _____
  - vyznač Labe a Rýn - která z nich pramení v ČR _____
  - z kterého moře tečou _____
  - ty a n, zakresli a pojmenuj 1 velkou řeku, která odvádí vody do Atlantického oceánu
  - Vyber si, zakresli a pojmenuj 1 velkou řeku, která odvádí vody do Středozemního moře
  - Vyznač Gibralský průliv
  - vyznač Lamančský průliv

Otázky budou vyvěšeny na nástěnce třidy týden před termínem vypracování.
 Každou pracovat do stejné mapy, udaje si budou ověřovat na obecné zeměpisné mapě Evropy v atlasu, přesto je potřeba se na teší přípravě. Otázky rozdělím na 3 skupiny tak, aby každé obsahovala zástupce každého typu vodstva.

Opakování - Evropa - vodstvo A

- Co je to oceán ?
- Co je to průliv ?
- Kterou část Evropy omývá Atlantický oceán ? (podle směrové růžice)
- Jak se jmenuje proud, který přichází k Evropě z jihozápadu a míří na severovýchod ? Je teplý nebo studený ?
- Napiš, ke kterému oceánu patří tato moře :
  - Balté, Barentsovo =
- Zakresli do mapy a pojmenuj moře, které
  - omývá severovýchodní polžeti Apeninského poloostrova
  - jižní břehy Evropy a odděluje ji od Afriky
- Vyznač řeku Vltavu a Odru - která pramení v ČR _____
- do kterého moře tečou _____
- Vyznač Lamančský průliv

Opakování - Evropa - vodstvo B

- Co je to moře ?
- Co je to průplav ?
- Kterou část Evropy omývá Severní ledový oceán ?
- Napiš, ke kterému oceánu patří tato moře :
  - Notské, Severní =
- Zakresli do mapy a pojmenuj moře, které
  - leží mezi Britskými ostrovy a Skandinávským poloostrovem
  - omývá východní břehy Balkánského poloostrova
- Zakresli na mapě Blatenské jezero
- Vyznač řeku Volhu + ke kterému úmoří patří _____
- Vyznač řeku Don + ke kterému úmoří patří _____
- Co je spojuje ? _____
- Vyber si, zakresli a pojmenuj 1 velkou řeku, která odvádí vody do Atlantického oceánu

Opakování - Evropa - vodstvo C

- Co je to oceán ?
- Co je to záliv ?
- Které oceány se polžeti Evropy nedotýkají ?
- Zakresli do mapy a pojmenuj moře, které
  - omývá západní břehy Balkánského poloostrova
  - Černé moře a Baltské moře
- Zakresli na mapě Ladožské jezero
- Vyznač Labe a Rýn - která z nich pramení v ČR _____
- z kterého moře tečou _____
- Vyber si, zakresli a pojmenuj 1 velkou řeku, která odvádí vody do Středozemního moře
- Vyznač Gibralský průliv

Opakování - Střední Evropa

- Evropa je :
  - největší kontinent
  - po Austrálii druhý nejmenší kontinent
  - stejně velká jako Afrika
  - stejně velká jako Antarktida
- její sousedi :
  - kromě Německa a Polska také Švýcarsko
  - Slovensko a Slovinsko
  - stejně kromě Švýcarska a Lichtenštejnska
- Mění severské země nepatří :
  - Čína
  - Rusko
  - USA
  - Indie
- Které dvojice jsou chybné :
  - Spañsko - Madrid
  - Portugalsko - Řím
  - Česko - Athény
  - Itálie - Vatikán
- z kterého státu patří tato města :
  - Hamburk, Drážďany, Stuttgart
  - Koblenz, Vídeň, Salcburk
  - Varšava, Krakov, Lodž
  - Berlín, Curych, Ženeva
- ve kterých Německa jsou :
  - Labe, Vltava, Rýn
  - Dunaj, Rýn, Mohan, Labe, Odru
  - Odra, Labe, Rýn

- Spoj země a střední jazyk:

němčina	Rakousko
čeština	Maďarsko
polština	Slovensko
maďarština	Německo
slovenština	Česko
švýčarština	Polsko
	Lichtenštejnsko

- Umísti jezera :
  - Bodavské - _____
  - Ženevské - _____
  - Blatenské - _____
  - Mazurské - _____

- Správní rozdělení patří k :
  - kantony a polokantony - _____
  - federace 9 spolkových z - _____
  - federace 16 spolk. zemí - _____

- Čím v které země zaplatíš :

Koruna
Euro
Pozlotý
Forint
Šv. frank

- Podílní stát, který není členem EU, skrtni ty, které nejsou členy NATO.
 Česko-Polsko - Slovensko - Maďarsko - Rakousko - Švýcarsko - Německo - Lichten

- Doplň : (pohoři a stát)
 Mont Blanc - _____
 Gerlachovský štít - _____
 Sněžka - _____

- Doplň
  - Česko ma na vlajce barvy :
  - Maďarsko c) Německo
  - Švýcarsko d) Rakousko e) Polsko

- Národní obrození
- Rok 1848, ND
- Konec 19. století
- 1. světová válka
- 1938 - 1945
- 1948 - 1968 - 1989

Otázky pro samostatné opakování - dějepisná část - 1. - NO

1. Vyjmenuj habsburské panovníky na českém trůnu v 18. a 19. století.
Kdo byl poslední korunovaný český král, kdo byl poslední Habsburk na trůně?
2. Uveď 5 změn, které provedla Marie Terezie
3. Uveď 3 změny, které provedl Josef II.
4. Kdo to byl nevolník?
5. Co to byla robota a kdo to byl dráb?
6. Kolik fází (částí, etap) mělo národní obrození?
7. Co to byla obroda, kdo to byl buditel?
8. Jaké postavení měl český jazyk před národním obrozením?
9. Co bylo cílem 1. etapy?
10. Co to byla Česká expedice a kdo ji založil?
11. Co to byla Bouda a co se v ní provozovalo?
12. Co to byla Fidlovačka, kde se hrála a co v ní poprvé zaznělo?
13. Kdo napsal text a hudbu k naší národní hymně?
14. Jaká byla úloha loutkového divadla?
15. Kdo to byli kočovníci?
16. Vyjmenuj tři hl. představitel 1. a 2. etapy nár. obrození a uveď 1 jeho hl. dílo
17. Kdo to byli „ gramatikáři „ a o co se snažili?
18. Kdo to byl mistr a tovaryš a kde pracovali? Jaká práce převažovala?
19. Co to byla manufaktura?
20. Co to byla továrna?
21. Jaká energie poháněla první stroje (kromě lidské síly)?
22. Uveď 4 hl. české vynálezce a přiřaď k nim jejich důležité vynálezy
23. Co to byla „ koňka“ a odkud kam vedla?
24. Vysvětlí: Dopadli jako sedláci u Chlumce
25. Komu se přezdívalo:
  - Modrý abbé
  - Otec národa (nepěst s Karlem IV. - otcem vlasti)
  - Otec průmyslové revoluce
  - „ Knědl-nádl“

1. Vyjmenuj habsburské panovníky na českém trůnu v 18. a 19. století.
Kdo byl poslední korunovaný český král, kdo byl poslední Habsburk na trůně?
2. Uveď 5 změn, které provedla Marie Terezie
3. Co to byla robota a kdo to byl dráb?
4. Kolik fází (částí, etap) mělo národní obrození?
5. Co to byla Bouda a co se v ní provozovalo?
6. Vyjmenuj tři hl. představitel 1. a 2. etapy nár. obrození a uveď 1 jeho hl. dílo
7. Co to byla továrna?
8. Co to byla obroda, kdo to byl buditel?
9. Co to byla Fidlovačka, kde se hrála a co v ní poprvé zaznělo?
10. Kdo to byli „ gramatikáři „ a o co se snažili?
11. Jaká energie poháněla první stroje (kromě lidské síly)?
12. Vysvětlí: Dopadli jako sedláci u Chlumce
13. Kde postavení měl český jazyk před národním obrozením?
14. Kdo napsal text a hudbu k naší národní hymně?
15. Co to byl mistr a tovaryš a kde pracovali? Jaká práce převažovala?
16. Uveď 4 hl. české vynálezce a přiřaď k nim jejich důležité vynálezy
17. Komu se přezdívalo:
  - Modrý abbé
  - Otec národa (nepěst s Karlem IV. - otcem vlasti)
  - Otec průmyslové revoluce
  - „ Knědl-nádl“

Opakování - vlastivěda - dějepis - rok 1848, ND

1. Proč se nelíbili rakouské vládě pokrok v českých zemích, jak jej potlačovala?
2. Jaké požadavky sepsali účastníci schůze ve Svatováclavských lázních?
/ stručně /
Stojl ještě dnes tato budova?
Co to byly národní gardy?
3. Jak se jmenoval sjezd, který se sešel v červnu r. 1848?
Kdo jej řídil?
4. Co provedla vojska generála Windishgratze?
5. Co stávlili Pražané v ulicích Prahy?
6. Kdo stál v čele povstání?
7. Co to byla kokarda?
8. Jak byli potrestáni vůdci povstání?
9. Jaké podmínky k životu nastolil v zemi Alexander Bach?
10. Co pro Čechy významného se vrátilo v roce 1867 do Čech?
1. Uveď datum položení základního kamene ND a místo, kde divadlo stojí, je něčím vyjimečné?
2. Čím se stalo pro Čechy položení zákl. kamene?
3. Odkud se vzaly tyto kameny?
4. Kdo nakreslil zakládající listinu ND?
5. Co se stalo 12.8.1881?
6. V kterém roce bylo divadlo znovuvotevřeno a jakým představením?
7. Uveď jméno hl. architekta ND?
8. Co je to „ trigra“ a kde ji najdeš?
9. Uveď autora opony a název na ni napsaný
10. Co má společného s ND „ Nová scéna „ a kde stojí?
11. Kteří další umělci se podíleli na výzdobě ND - uveď 1 sochaře a 2 malíře

Opakování - vlastivěda - dějiny - rok 1848, ND - A

1. Práv se měšiči rakouské vlády pokusili v českých zemích, jak jej podstatněva
2. Co stalo Prahu v následě Práhy?
3. Co stalo Prahu v následě Práhy?
4. Uveď datum položení základního kamene ND a místo, kde divadlo stojí, je něčím vyjmenová?
5. Co se stalo 12.8.1891?
6. Co se stalo 12.8.1891? - Nové scéně, a kde stojí?
7. Uveď jméno hl. architektů ND?
8. Kde se měšiči umělci se podíleli na výzdobě ND - uveď 1 rohate a 2 malíře.

Opakování - vlastivěda - dějiny - rok 1848, ND - B

1. Kde polobruky sepsali ústavní smlouva ve Svatošlavských ústavních?
2. Co stalo Prahu v následě Práhy?
3. Co stalo Prahu v následě Práhy?
4. Co stalo Prahu v následě Práhy?
5. Co stalo Prahu v následě Práhy?
6. Co stalo Prahu v následě Práhy?
7. Uveď jméno hl. architektů ND?
8. Kde se měšiči umělci se podíleli na výzdobě ND - uveď 1 rohate a 2 malíře.

Opakování - vlastivěda - dějiny - rok 1848, ND - C

1. Kde se měšiči umělci se podíleli na výzdobě ND - uveď 1 rohate a 2 malíře.
2. Co stalo Prahu v následě Práhy?
3. Co stalo Prahu v následě Práhy?
4. Co stalo Prahu v následě Práhy?
5. Co stalo Prahu v následě Práhy?
6. Co stalo Prahu v následě Práhy?
7. Uveď jméno hl. architektů ND?
8. Kde se měšiči umělci se podíleli na výzdobě ND - uveď 1 rohate a 2 malíře.

Opakování - dějiny - 2. průmyslová revoluce, spolkový život Čechů - A

1. Uveď nějakého kapitalistu
2. Kde pracovali dělníci?
3. Jaké pracovníky sepsali zmlouvy dělnických a spolků?
4. Jaký byl hl. vynález Fr. Křižáka?
5. S čím se obchoduje na burze?
6. Uveď jméno strojíren továrny Českomoravská Kolben - Danub.
7. Uveď, co vlt o Jubilejní výstavě v roce 1891.
8. Spoj dvojice, které k sobě patří:

Leusin Václav & Klement Václav	-	Polák hanté - neraz ocel
Praga Praha	-	zbrojovka
Kladno	-	osobní vozy škoda, motocykly, kola
Škodovy závody Píseň	-	požární, zdravotní a jiné speciální vozy

Opakování - dějiny - 2. průmyslová revoluce, spolkový život Čechů - B

1. Co bylo silou práce kapitalisty?
2. Kde pracovali dělníci?
3. Jaké pracovníky sepsali zmlouvy dělnických a spolků?
4. Jaký byl hl. vynález Fr. Křižáka?
5. S čím se obchoduje na burze?
6. Uveď jméno strojíren továrny Českomoravská Kolben - Danub.
7. Uveď, co vlt o Jubilejní výstavě v roce 1891.
8. Spoj dvojice, které k sobě patří:

Leusin Václav & Klement Václav	-	Polák hanté - neraz ocel
Praga Praha	-	zbrojovka
Kladno	-	osobní vozy škoda, motocykly, kola
Škodovy závody Píseň	-	požární, zdravotní a jiné speciální vozy

Otázky pro opakování - kultura, umění

Spoj stavební sloh se stavební památkou a obc:

Chrám sv. Mikuláše / stojí kde / tvar střechy:	renesance
Daliborka / okresní archiv - stojí na / v /	baroko
Rotunda sv. Jiří / stojí na /	gotika
Chrám sv. Víta / stojí kde / tvar okna:	románský sloh
Klementinum / stojí kde / co má společného s počasím	empír
Stavovské divadlo / stojí kde /	secese
tzv. měšťanský sloh, stavba nájemních domů.	klasicismus
Budovy Obecního domu a HI nádraží Praha	klasicismus

Spoj jméno umělce s další charakteristikou:

Antonín Mánes / otec /	románské krajiny
Josef Mánes / syn /	zakladatel krajinářské školy
Josef Navrátil	portréty a zátiží
Karel Purkyně	Deska s lunetami na / v Praze
Václav Brožík	opona v / v Praze
Jiřina Mařák	historické náměty obrazů v královské loži ND
Vojtěch Hynais	panorama bitvy u /
Mikoláš Aleš	obrazy památných míst Čech
Luděk Marold	Lundtyna stropě foyeru ND

Václav Myszák Slovanské tance

Bedřich Smetana Jezdecká socha _____ kde _____

Antonín Dvořák cyklus symfonických básní _____

České tance

Karel Hynek Máchla sběratelství - pohádky, hádanky, apod.

Karel Jaromír Erben romantická báseň Máj

Božena Němcová

Bedřich Smetana Jezdecká socha _____ kde _____

Antonín Dvořák cyklus symfonických básní _____

České tance

Karel Hynek Máchla sběratelství - pohádky, hádanky, apod.

Karel Jaromír Erben romantická báseň Máj

Božena Němcová

Opakování – dělníci – 2. průmyslová revoluce, spolkový život Čechů

1. Uveď nějakého kapitalistu
2. Co bylo cílem práce kapitalisty ?
3. Kde pracovali dělníci ?
4. Kde pracovali rolníci ?
5. Jaké požadavky sepsali zástupci dělnických a spolků ?
6. Kому se přezdíval „ český Edison“ ?
7. Jaký byl hl. vynález Fr. Krážíka ?
8. Uveď jeho důležité vynálezy.
9. S čím se obchoduje na burze ?
10. Spoj dvojice, které k sobě patří :
11. Jaký sportovní příkopnický pokus provedl ing. Jan Kašpar ?
12. Uveď známou zkratku továrny Českomoravská Kolben – Daněk
13. Uveď, co vš o Jubilejní výstavě v roce 1891
14. Uveď, co vš o Československé výstavě v roce 1895 .

Laurin Václav & Klement Václav	-	Poldi hutě – nerez ocel
Praga Praha	-	zbrojovka
Kladno	-	osolní vozy Škoda, motocykly, kola
Škodovy závody Pízeň	-	požární, zdravotní a jiné speciální vozy

Opakování – 1. sv. válka a vznik CSR

1. Který panovník vládně na rakousko – uherském trůnu, jakou přezdívku měla jeho manželka ?
2. Kdo to byl František Ferdinand d'Este a kam se v červnu roku 1914 vypravil ?
3. Co se stalo 28.6.1914 v Sarajevu ?
4. Co tento atentát rozpoutal ? Bylo to 28.7.19 – ? (doplň)
5. Jednotlivé země zapojené do válečného konfliktu vytvořily spolky – uveď které :
6. Jak si lidé představovali válku
7. Jaká byla ve skutečnosti :
8. Kdo to byl legionář ?
9. Kdo to byly legie ?
10. Co měl M.R.Štefánek společného s legiemi a co nese v Lounech jeho jméno ?
11. Jaké zbraně byly poprvé použity v 1. sv. válce ?
12. Co připravoval T.G.Masaryk se svými spolupracovníky v exilu ?
13. Byla 1. sv. válka ukončena 11.11.19 – ? (doplň)
14. Kdy byla vyhlášena Československá republika ? Uveď celé datum :
15. Kdo byl zvolen 1. prezidentem ? Uveď celé jméno ?
Od koho přijal T.G.M. druhé jméno na „G“ ?

Opakování – 1. sv. válka a vznik CSR - A

1. Který panovník vládně na rakousko – uherském trůnu, jakou přezdívku měla jeho manželka ?
2. Co se stalo 28.6.1914 v Sarajevu ?
3. Jednotlivé země zapojené do válečného konfliktu vytvořily spolky – uveď které :
4. Jaká byla válka ve skutečnosti :
5. Kdo to byly legie ?
6. Co měl M.R.Štefánek společného s legiemi a co nese v Lounech jeho jméno ?
7. Co připravoval T.G.Masaryk se svými spolupracovníky v exilu ?
8. Byla 1. sv. válka ukončena 11.11.19 – ? (doplň)
9. Kdy byla vyhlášena Československá republika ? Uveď celé datum :
10. Uveď celé jméno, které se stalo prvními CSR :

Opakování – 1. sv. válka a vznik CSR - B

2. Kdo to byl František Ferdinand d'Este a kam se v červnu roku 1914 vypravil ?
3. Co tento atentát rozpoutal ? Bylo to 28.7.19 – ? (doplň)
4. Jak si lidé představovali válku
5. Kdo to byl legionář ?
6. Co měl M.R.Štefánek společného s legiemi a co nese v Lounech jeho jméno ?
7. Jaké zbraně byly poprvé použity v 1. sv. válce ?
8. Co připravoval T.G.Masaryk se svými spolupracovníky v exilu ?
9. Byla 1. sv. válka ukončena 11.11.19 – ? (doplň)
10. Kdy byla vyhlášena Československá republika ? Uveď celé datum :
11. Kdo byl zvolen 1. prezidentem ? Uveď celé jméno ?

Opakování – 1938 - 1945

1. V roce 1935 abdikoval T.G. .... – co to znamená
.....
kdo jej nahradil ?
2. Jaké nebezpečí hrozilo ČSR – jaké a odkud ? (ve 30. letech)
3. O odtržení Sudet bylo rozhodnuto podpisem v
.....
4. Které mocnosti ČSR v Mnichově zradily ?
5. Jediní s A. Hitlerem se zúčastnili
.....
6. Na zbytku čs. území po odtržení Sudet byl vyhlášen .....
a .....
7. Vyjmenuj alespoň 3 důležité věci, které se změnily pro čs. obyvatele v Protektorátu.
8. Jak se jmenovaly obávané složky síly něm. okupantů ?
9. Kdo to byl Jan Opřítal a co rozpoutal jeho pohřeb ?
10. Za co hrozil v Protektorátu trest smrti ?
11. Co provedli parašutisté Gabčík a Kubiš ?
12. Jak se pomstili okupanti na českém obyvatelstvu za tento atentát ?
13. Co ti říkájí názvy Lidice a Ležáky ?
14. Co ti říkájí názvy Terezín, Osvětim, Sachsenhausen ?
15. Která skupina obyvatelstva byla okupanty nejvíce pronásledována ?
16. Kde v zahraničí bojovali čs. vojáci – uveď místo
17. Označ lounského rodáka a napiš, kde bojoval :
Fr. Fajtl - A. Klapálek - O. Jaroš
18. Kde bojovali partyzáni ?
19. Co vypuklo v Praze 5.5. 1945 ?
20. Kterými vojsky bylo osvobozeno čs. území ?
21. Jak skončila II. sv. válka? Porážkou .....

Okupování - 1938 - 1945 - A

1. V roce 1935 abdikoval T.G. .... - co to znamená
3. O odřízení Sudet bylo rozhodnuto podpisem .....
5. Jednání s A. Hitlerem se zúčastnili .....
6. Na zbytku čs. území po odřízení Sudet byl vyhlášen .....
9. Kdo to byl Jan Opletal a co rozpoutal jeho pohřeb ?
11. Co provedli parašutisté Gabčík a Kubiš ?
13. Co ti říkájí názvy Lidice a Ležáky ?
15. Která skupina obyvatelstva byla okupanty nejvíce pronásledována ?
17. Označ lounského rodáka a napiš, kde bojoval :
19. Co vypuklo v Praze 5.5. 1945 ?
21. Jak skončila II. sv. válka? Porážkou .....

Okupování - 1938 - 1945 - B

2. Jaké nebezpečí hrozilo ČSR - jaké a odkud ?
4. Které mocnosti ČSR zradily ?
6. Na zbytku čs. území po odřízení Sudet byl vyhlášen .....
8. Jak se jmenovaly obávané složky síly něm. okupantů ?
10. Za co hrozil v Protektorátu trest smrti ?
3. O odřízení Sudet bylo rozhodnuto podpisem .....
12. Jak se pomstili okupanti na českém obyvatelstvu za tento atentát ?
14. Co ti říkájí názvy Terezín, Osvětim, Sachsenhausen ?
16. Kde v zahraničí bojovali čs. vojáci - uveď místo
17. Označ lounského rodáka a napiš, kde bojoval :
20. Kterými vojsky bylo osvobozeno čs. území ?

11. Několika sousedním státům se to moc nelíbilo - co uskutečnily (vzpomeň si na epizodu z muzikálu Rebelové) :

12. Jak proti tomuto vpádu protestovali Jan Palach a Jan Zajíc ?

13. Jakou činnost vyvíjela STB ? (pomoz si obdobou ze starších dějin) :

14. Jak se říká revoluci, která proběhla v roce 1989 ?

15. Proti komu se postavily jednotky bezpečnosti a kde ?

16. Do čela změn ve společnosti se postavilo OF - napiš celý název

17. Prezidentem se stal hl. představitel CHARTY 77 - uveď jméno

18. Označ správnou odpověď :
Je-li závod nebo továrna **privatizována**, stává se jejím vlastníkem stát - souč. podnik.
Potomci svých předků **restituovali** rodinný majetek - dostali jej zpět - vrátili jej státu

19. 31.12.1992 se oddělila

1. 1.1993 vznikla

Okupování - vlastivěda - dějiny - 1945 - 1948 - 1989

1. Co se stalo 8.5. 1945 v Praze ?

2. Co se stalo s německými obyvateli po skončení války, kteří byli na našem území ?

3. Jak se jmenovaly plány na obnovu válkou zničené země ?

4. Co zakládali zemědělci na venkově ?

5. Kdo ve stává vlastníkem továren a podniků po znárodnění ?

6. Červeně označ prezidenty ČSR v letech 1918 - 1938 :
Ostatní očíslej tak, jak šli za sebou od r.1948 :

Edvard Beneš - Václav Klaus - T.G. Masaryk - Klement Gottwald - Ludvík Svoboda -

Antonín Zápotocký - Václav Havel - Antonín Novotný - Gustav Husák

7. Kam odcházeli lidé, kteří byli pronásledováni za své názory ?

8. K jakému trestu byla za své názory odsouzena dr. Milada Horáková ?

9. V 60. letech 20. století změnila naše republika název - přibýlo přid. jméno socialistická - napiš tento název užívanou zkratkou :

10. Na konci 70. let 20. století chtěli lidé něco změnit - co

20. Správné dvojice :

Hanzelka - Zikmund
Černí baroni
Věra Čáslavská
Emil a Dana Zátopkovi
Jaroslav Seifert
Spartakiáda
Ivan Hlinka
Superstar
MS Videň
Harry Potter
Pán Prstenů
Roman Šeberle
praporech

desetibojař
gymnastka - olym. vítězka
příběh čaroděj. učeně
cestovatelé
hokejový trenér
běžec a diskářka
nositel Nobelovy ceny za literaturu
zlatá medaile
filmová trilogie
pěvecká soutěž
hromadná cvičení na Strahově
film o pomocných technických

T-Mobile
Nokia
Internet

a lídech v nich
značka telefonů
mobilní operátor
spojení, komunikace, informace

3.) KLADKA
- k čemu slouží

- druby

- povítky - MROČTI: Náklad 400 kg
a.) přemá :

b.) rotná :

c.) skladovací (dvě drojce sklad)

Jakou munitu používá síťov?

4.) KOLO
- k čemu slouží

- druby kol (podle průměru)

- povítky (příklady)

JMÉNO :

1.) PAKA
- k čemu slouží

- druby (dělení) práh

- říjecí povítky - příklad

2.) NAKLONĚNÁ ROVINA
- k čemu slouží

- druby

- říjecí povítky - příklad

①

DDPLN: Dýchacím ústředím pro srd

tato :

Vydachujama :

Popiš dýchací soustavu :

***

*

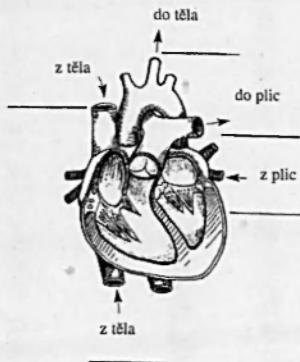
②

***

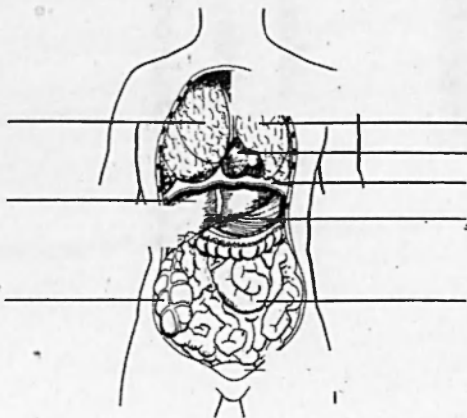
*

***

Doplň správně do obrázku slova tepna,
a žíla. Ochvětlé. krev nakrevte
červeně, oxygenuanou modře

③ Popiš na obrázku vnitřní orgány. Vybarvi orgány patřící k trávicí soustavě zeleně, k dýchací soustavě ~~modře, červeně~~ modře, k cévní soustavě červeně.

8.

Výsledky výzkumu

8.1.

Odůvodnění předpokladů

Předpoklad 1. → existuje soulad - či nesoulad mezi obsahem předmětu pro daný ročník podle VP ZŠ a věkovou skupinou, s respektováním věkových a individuálních zvláštností

☞ Z hlediska dokumentů a jejich návaznosti –
Vzdělávací program Základní škola → tématické plány

existuje soulad

Tématické plány byly vypracovány podle tohoto programu .

☞ Z hlediska tématických plánů a dané skupiny žáků –
Tématické plány → konkrétní třída

soulad mírně rozkolísaný

Příčiny :

- tématický plán jsem vypracovala na konci prázdnin s ohledem na dosaženou úroveň na konci předešlého ročníku, ale bez znalosti konkrétních změn v dané třídě na začátku dalšího školního roku
- časté pohyby dětí do skupiny i z ní

- profilace žákovské skupiny - poměrně silný střed, s postupem tříd slábnou tzv. tahouni, přibývá dětí s obtížemi
- proměnlivý počet dětí včetně rodinné skladby a sociálního zázemí
- integrace řady dětí s SPU – práce dle individuálního vzdělávacího programu připraveného ve spolupráci s OPPP

☞ Z hlediska obsah → testové výstupy

soulad nerovnoměrný

Příčiny :

- jsou dány složením skupiny , kterou nemohu ovlivnit, žáky si nevybírám ani tzv. nepřebírám
- výstupy v podobě známek nejsou jediným měřítkem celkového hodnocení
- známky nic nevypovídají o přístupu žáků, snaze, zájmech , aktivitě a nebo o jejich pasivitě či momentální indispozici
- přesto, pokud budeme sledovat četnost těch horších známek u jednotlivých žáků, zjistíme, že se ve třídě seskupili někteří, jejichž norma je velmi nízká a nebude to asi způsobeno vnějšími ,ale vnitřními vlivy

- Předpoklad 2.** → existuje poměr mezi pasivními a aktivními činnostmi žáků v prvouce, vlastivědě a přírodovědě, jeho velikost a v prospěch kterého typu aktivity
- existuje poměr mezi hotovými poznatky a nabízenými cestami k jejich vyhledání a formulování v rámci prvouky, vlastivědy a přírodovědy

 Z hlediska organizace

poměr slabě v neprospěch aktivních činností,
kolísavý

Příčiny :

- existují limity dané počtem žáků, složením skupiny, prostorovými možnostmi, vybavením pomůckami, vnitřní organizací výuky
- některé záměry a úvahy vedly k aktivním činnostem, potíže se vyskytly při samotné realizaci

Předpoklad 3. → existuje vazba mezi strukturou obsahu prvouky, vlastivědy a přírodovědy a klíčovými kompetencemi

 Z hlediska strukturace v ŠVP

existuje

- při strukturování jsem vycházela společně se svým realizačním týmem pro tvorbu školního programu

- z RVP – cíle, strategie, kompetence
- obsah – oblasti, předměty
- očekávané výstupy, dílčí výstupy
- průřezová témata
- projektové dny, mezipředmětové vztahy

- využívala jsem Bloomovu taxonomii, která pomáhá k přesnému popisu zamýšlených činností s ohledem právě na kompetence

- odhlížela jsem od své praxe nejen na základní škole, ale také ve škole mateřské

Ukázka 1. verze

Učební osnovy ZŠ Louny, 28. října 2173

Vzdělávací oblast :	ČLOVĚK A JEHO SVĚT
Vyučovací předmět :	PRVOUKA
Ročník :	1. období - 1. ročník
Ročník :	1. období - 2. ročník
Ročník :	1. období - 3. ročník
Časová dotace :	2 hod. týdně
Časová dotace :	2 hod. týdně
Časová dotace :	2 hod. týdně
Učební texty :	PRVOUKA 1.r.(SPN), Pracovní sešit 1.r.(SPN)
Učební texty :	PRVOUKA 2.r.(Nová škola Brno), Pracovní sešit (Nová škola Brno)
Učební texty :	PRVOUKA 3.r. 1. + 2. díl (Fortuna), Pracovní sešit (Nová škola Brno)
Zodpovídá :	Mgr. L. Záborcová , Mgr. I. Matoušková, Mgr. L. Adamcová
Zodpovídá :	Mgr. I. Matoušková, Mgr. L. Zábárová, Mgr. L. Adamcová
Zodpovídá :	Mgr. Š. Kopecká, Mgr. H. Kosinová, Mgr. L. Adamcová

Charakteristika vzdělávací oblasti :

Vzdělávací oblast **Člověk a jeho svět** je jedinou oblastí RVP, která je koncipována pouze pro 1. stupeň ZŠ. Má komplexní charakter, obsah je integrovaný, využívá a navazuje na poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti dětí získané v rodině a v předškolní výchově.

Charakteristika předmětu :

Pro 1. – 3. ročník je z dané vzdělávací oblasti vytvořen předmět Prvouka.

Hodinová dotace je následující:

1. ročník : - 2 hod. týdně
2. ročník : - 2 hod. týdně
3. ročník : - 3 hod. týdně

Obsah předmětu nabídne žákovi aktivity a činnosti týkající se člověka samého, jeho nejbližšího i vzdálenějšího okolí – rodiny, bydliště, školy, vlasti, seznámí jej s historií, kulturou, technikou, přírodou, zdravím, ochranou a prevencí.

Žáci se učí vnímat osoby i jevy kolem sebe, zařazovat časově, vnímat a rozumět vztahům mezi nimi, odlišovat znaky podstatné od méně důležitých, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich, hledat příčiny změn, domýšlet důsledky jednání. Učí se vyjadřovat své myšlenky, názory, reagovat na myšlenky a názory svých vrstevníků. Cílem široce zaměřených aktivit je praktické využití dovedností a poznatků v různorodých situacích.

Obsah je členěn do pěti tématických okruhů. Výběr a řazení aktivit je v kompetenci učitele, jimiž směřuje k naplnění očekávaných výstupů pro 1. období.

V tématickém okruhu „Místo, kde žijeme“ se žáci na základě poznání svého okolí, vztahů a souvislostí v něm učí chápat organizaci života v rodině, škole, obci a společnosti. Praktickými úkoly a činnostmi získávají kladný vztah ke své vesnici, městu, vlasti. Učí se aktivně vstupovat do života rodiny, školy, obce, vlasti – přiměřeně vzhledem ke svému věku, dovednostem a zkušenostem. Získávají a rozvíjejí své prvotní národní cítění, vztah a hrdost k rodné zemi.

V tématickém okruhu „Lidé kolem nás“ si žáci osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi. Seznamují se s právy a povinnostmi, učí se vnímat problémy, které provázejí soužití lidí. V souladu s věkovými a individuálními zvláštnostmi se učí přijímat odpovědnost za svá rozhodnutí a činy. Postupně si osvojují pojmy tolerance, pomoci, solidarita a úcta – především v konkrétních praktických činnostech a situacích.

V tématickém okruhu „Lidé a čas“ se žáci učí orientovat v dějích a v čase, všimají si změn, které v čase probíhají.

Cílem je vyvolat u žáků zájem o minulost, kulturní dědictví obce, regionu i vlasti. Důraz je kladen na samostatné vyhledávání, získávání a zkoumání informací z dostupných a žákům přiměřených zdrojů.

Další aktivity směřují a ochraně památek v nejbližším okolí.

V tématickém okruhu „Rozmanitost přírody“ na základě praktického poznávání nejbližšího okolí žáci pozorují jednotlivé prvky přírody - živé i neživé, všimají si změn, které v ní probíhají, sledují vzájemné vztahy. Jsou vedeni k tomu, aby chápali Zemi jako nositelku života, učí se porozumět nutnosti zachovávat rovnováhu mezi jednotlivými jejími částmi,

učí se sledovat vliv lidské činnosti na přírodu a hledat možnosti, jak ve svém věku mohou přispět k ochraně přírody a zlepšení životního prostředí.

V tématickém okruhu „Člověk a jeho zdraví“ poznávají žáci sebe sama - člověka jako živou bytost. Sledují vývoj člověka od narození do dospělosti, uvědomují si funkce a potřeby svého organismu, sledují probíhající změny - jejich příčiny a projevy. Získávají základní ponaučení o režimu, hygieně, výživě, ochraně, první pomoci a prevenci zdraví, a to včetně mimořádných situací a chování v nich.

Prvouka zahrnuje část tématických okruhů průřezových témat osobnosti a sociální výchovy, výchovy demokratického občana, výchovy k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní výchovy, environmentální a mediální výchovy.

Využívá forem a metod práce založených především na praktických činnostech, žákovské spolupráci, exkurzích, projektových dnů, projektů, a dalších cvičení.

V hodnocení žáka není prioritní objem teoretických poznatků, ale míra jejich praktického uplatnění v konkrétních činnostech. Sledujeme dovednost umět si informace získat, zpracovat je a výsledky své práce prezentovat - ústně i písemně, indicie, či ve skupině- ceněnou aktivitou je kooperace. Využívané jsou i vhodné testy.

Očekávané výstupy – 1. období :

Místo, kde žijeme

- ⓐ vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
- ⓐ začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí , v obci (ve městě)
- ⓐ rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost

Lidé kolem nás

- ⓐ rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi
- ⓐ odvodí význam a potřebu různých povolání a praktických činností
- ⓐ projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům

Lidé a čas

- ⓐ využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- ⓐ pojmenuje některé rodáky, kultury či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, kde žijeme
- ⓐ uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině, o činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí., na příkladech porovnává minulost a současnost

Rozmanitost přírody

- ⓐ pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
- ⓐ rozřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě
- ⓐ provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek , určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změní základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů

Člověk a jeho zdraví

- ⓐ uplatňuje základní hygienické , režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí a lidském těle., projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
- ⓐ dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných
- ⓐ chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná., v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě
- ⓐ uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu
- ⓐ reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných situacích

<u>Vstupní úkoly</u> PRVOUKA <u>I. ročník</u>	<u>Účivo – obsah</u>	<u>Mezipředmětové vztahy</u>	Metody + formy práce, pomůcky a učební materiály, projekty a projektové dny
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v nejbližším okolí školy - orientuje se bezpečně v budově školy - uvědomuje si novou roli školáka, nové vztahy - charakterizuje roční období 	<p>Škola</p> <ul style="list-style-type: none"> - její poloha - bezpečná cesta z domova do ní a zpět - okolí školy - označení školy – název - společné prostory školy - prostředí třídy - ŠJ, ŠD, TV, bazén, hřiště - oskovení - pozdravení - soužití - školní řád, rozvrh hodin <p>Podzim</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní znaky - podzimní měsíce - práce na poli, zahrádě - živočišné - hry a zábavy dětí - počasí, oblečení 	<p>ČJ</p> <p>Naše třída (rozhovor) Jsem školák (Vyprávění) MA Počítání předmětů VV Naše třída, škola, moje školní aktovka</p>	<p>Exkurze po škole</p> <p>Vycházky do okolí</p>
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v rodině - vhodným způsobem a přiměřeně svému věku projevuje toleranci, solidaritu, pomoc, úctu 	<p>Rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> - postavení jedince v rodině - role v rodině - příbuzenské vztahy - mezigenerační vztahy - život a funkce rodiny <p>Soužití lidí</p> <ul style="list-style-type: none"> - mezilidské vztahy - mezilidská komunikace <p>Chování lidí</p> <ul style="list-style-type: none"> - kladné a záporné vlastnosti - pravidla slušného chování 	<p>ČJ</p> <p>Moje rodina</p> <p>VV</p> <p>Moje rodina</p> <p>TV</p> <p>Aktivní odpočinek Zajímavé sporty</p>	<p>Fotografie</p> <p>Nástěnné obrazy</p> <p>VHS kazety</p>

<p>živočišna či rostlinu pro dané prostředí</p> <p>- rozliší rozmanitost života v jednotlivých ročních obdobích</p> <p>- dokáže se ohleduplně chovat v přírodě a ochraňovat ji</p> <p>- ukáže a pojmenuje základní části lidského těla</p> <p>- zvládá a uplatňuje základní návyky osobní hygieny</p> <p>- orientuje se ve změnách lidského těla v průběhu života</p> <p>- rozlišuje zdravou a méně vhodnou stravu, pamlsky</p> <p>- dodržuje pitný režim</p> <p>- rozezná nebezpečná místa ve svém okolí</p> <p>- uplatňuje způsoby bezpečného chování</p>	<p>tvůr, zoo</p> <p>Zima</p> <p>- znaky období</p> <p>- hry</p> <p>- péče o zvířata</p> <p>Lidské tělo</p> <p>- stavba lidského těla</p> <p>- části jejích těla</p> <p>- funkce</p> <p>- pravolevá orientace</p> <p>zdraví - nemoc</p> <p>- prevence</p> <p>- lékař, zdr. sestra, nemocnice</p> <p>- očkování</p> <p>- růst, velikost, kůže, hlas, barva vlasů, obratnost, apod.</p> <p>- denní režim</p> <p>- úrazová ochrana – helmy, chrániče, brýle, apod.</p> <p>- osobní hygiena</p> <p>- pestrý jídelníček</p> <p>- nevhodné a nebezpečné potraviny</p> <p>- bezpečná místa</p> <p>- rizikové místa</p> <p>- pohyb ve dvojici, skupině</p> <p>- pohotové přivolání pomoci</p> <p> </p> <p>150, ,158 -112, 155</p>	<p>TV</p> <p>Cvičení v přírodě</p> <p>Otužování</p>	<p>Přednáška z EKO centra Litoměřice (Dle aktuální nabídky)</p>
---	--	---	---

<p>- rozpozná, na koho se obrátit o pomoc v situaci osobního ohrožení</p> <p>- reaguje odpovídajícím způsobem na pokyny dospělých při mimořádných situacích</p>			
<p>- pojmenuje domácí zvířata a jejich mláďata</p> <p>- zná zásady správného cestování</p>	<p>Jaro</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaky období - hry - péče o mláďata - přilet ptáků - jarní květiny <p>Léto</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaky období - příprava na prázdniny - ohleduplnost při cestování - hry dětí <ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost při koupání - jedovaté rostliny - koupání - neznámé prostředí 		

<p>Vstupní úroveň PRVOUKA 2. ročník</p>	<p><u>Účivo – obsah</u></p>	<p><u>Mezifředmětové vztahy</u></p>	<p><u>Metody + formy práce, pomůcky a učební materiál, projektové a projektové dny</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se bezpečně v budově školy - orientuje se v nejbližším okolí školy - rozezná nebezpečná místa ve svém okolí - umí přejit vozovku bez doprovodu - ovládá základní pravidla silničního provozu z pohledu chodce 	<p>Místo, kde žijeme Jsem školák</p> <ul style="list-style-type: none"> - pohyb po škole – přesuny do Tv, Hv, ŠD, ŠJ - vyřízení vzkazu - donesení předmětu . apod. <p>- bezpečná cesta do školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopravní značky - světelná signalizace - pravidla chodce 	<p>TV</p> <ul style="list-style-type: none"> - pohybové hry - cvičení v okolí školy <p>ČJ</p> <ul style="list-style-type: none"> - naše škola 	<p>AJAX BESIP</p>
<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje podzimní měsíce - zapíše pomocí značek počasí do diagramu - rozlišuje rozmanitost přírody a života na ní - dokáže vyjmenovat probíhající změny v přírodě <ul style="list-style-type: none"> - pojmenuje plody běžných druhů ovoce a zeleniny a 	<p>Podzim</p> <ul style="list-style-type: none"> - počasí - změny v přírodě, znaky období, hry, oblékání, typ činnosti <ul style="list-style-type: none"> - ovoce x zelenina - rozdělení podle druhů - poznávání rozdílů podle 	<p>ČJ</p> <ul style="list-style-type: none"> - listopad <p>VV, Pě</p> <ul style="list-style-type: none"> - tématická práce (kresba, modelování, koláž) 	<ul style="list-style-type: none"> - nástěnné obrazy - výstavka plodů ve tř. - manipulační atlasy - kalendář přírody

<p>zemědělských plodin</p> <ul style="list-style-type: none"> - ví, pro kterou část danou zeleninu pěstujeme - zařadí živočichy podle místa života, pohybu, zvuků, apod. - pojmenuje jednotlivé hlavní části těla zvířat - sleduje růst a změny stromu třídy 	<p>chuti</p> <ul style="list-style-type: none"> - sklizeň - skladování, zavařování - zvířata v jednotlivých obdobích - péče o strom třídy (průběžně – záznamy pokračují od 1. tř.) 		<p>„Deník stromu“</p>
<ul style="list-style-type: none"> - vyjádří, co pro něho znamená domov - pojmenuje nejdůležitější části a místa obce, zná nejvýznamnější budovy a objekty - posuzuje okolní krajinu 	<p>Náš domov</p> <ul style="list-style-type: none"> - domov a bydlení - orientace v místě bydliště <p>Naše obec</p> <ul style="list-style-type: none"> - název obce, její části, orientační body, významné objekty, budovy, místa <p>Okolní krajina</p> <ul style="list-style-type: none"> - povrch krajiny, typy, ochrana životního prostředí, chráněná krajinná oblast 		<p>VHS Encyklopedie Kalendáře Obrazové publikace</p>
<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje základní a širší příbuzenské vztahy - rozlišuje role 	<p>Lidé kolem nás</p> <p>Rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> - postavení jedince v rodině - role členů rodiny 	<p>ČJ</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyprávění – Moje rodina Můj domov <p>VV</p>	<p>Fotografie, alba</p>

<p>rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi</p>	<p>- příbuzenské vztahy v rodině - mezigenerační vztahy - funkce a život rodiny - rodinné rituály - rodokmen</p>	<p>TV</p>	
<p>- pojmenuje a přiblíží profesi svých rodičů - rozlišuje nejrozšířenější činnosti lidí</p>		<p>HV - písně pracovní, řemesla</p>	<p>- dramatické etudy</p>
<p>- usiluje o dobré vztahy ve třídě - rozliší nevhodné chování - nevyvyšuje se nad ostatní, neprosazuje své potřeby silou</p>	<p>Soužití a chování lidí - mezilidské vztahy - mezilidská komunikace - kladné a záporné vlastnosti - pravidla slušného chování</p>	<p>TV - volnočasové aktivity - ukázky sportů, apod.</p>	<p>VHS Fotografie Encyklopedie</p>
<p>- zjišťuje, co je důležité pro život živočichů v zajetí - stará se o pokojové rostliny</p>	<p>- domácí mazlíčci a péče o ně - péče o pokojové rostliny</p>	<p>VV, Pč, TV - hry se sněhem</p>	<p>„Deníky mazlíčků“</p>
<p>- rozlišuje a využívá nevhodnější způsoby odpočinku</p>	<p>Věci kolem nás - běžné činnosti v životě lidí - předměty denní potřeby pro zábavu, práci - volný čas a jeho využití</p>	<p>ČJ Strašpytel Třešť</p>	
<p>- vyjmenuje zimní i měsíce - zapíše pomoci značek počasí do diagramu - rozlišuje rozmanitost přírody</p>	<p>Zima - kalendář přírody - značky, hry, činnosti, typ. činnosti</p>		<p>- vycházka do okolí</p>

<p>a života na ní</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže vyjmenovat probíhající změny v přírodě - ví, jak se vhodně v zimě oblékat a proč - rozumí zásadám otužování a jeho potřebě pro zdraví - uvede příklady výskytu živočichů v určitém prostředí - poznává stopy zvířat - přiřazuje je k druhu - ví, jak pečujeme o zvířata zimě - vnímá a prožívá svátky - aktivně se zapojuje do jejich přípravy a průběhu - respektuje lidové tradice a zvyky 	<ul style="list-style-type: none"> - oblekání } péče o zdraví - otužování } prevence - lesní zvířata zimě - ptáci v zimě - krmítko - Vánoce 		
<ul style="list-style-type: none"> - určí a pojmenuje základní části lidského těla - orientuje se ve změnách lidského těla v průběhu života - zvládá a uplatňuje základní návyky osobní hygieny - rozpozná některé obvyklé příznaky 	<p>Člověk a jeho zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba, části - názvy, funkce - změny - hygiena - zdraví x nemoc - teplota, změny na kůži - bolest - prevence - protiúrazová zábrana 	<p>TV</p> <ul style="list-style-type: none"> - polohy, postoje + jejich změny ČJ - vyprávění <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - ctuď 	

<p>běžných onemocnění</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientuje se mezi zdravou a méně zdravou stravou, dodržuje pitný režim - uplatňuje způsoby bezpečného chování - rozpozná, na koho se obrátit v situaci osobního ohrožení - reaguje odpovídajícím způsobem na pokyny dospělého při mimořádných situacích 	<ul style="list-style-type: none"> - oblíbené potraviny - pochutiny - potřebné potraviny - pitný režim <p>Osobní bezpečí</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpečné chování v různém prostředí - přivolání pomoci v situaci osobního nebo cizího ohrožení - krizové situace - situace hromadného ohrožení 	<p>- barevné jídelničky</p> <p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - písně s pohyb.doprovodem - písně o jídle 	
<ul style="list-style-type: none"> - určuje čas podle hodin - poznává a prakticky využívá základní časové jednotky - používá kalendář v souvislosti s ročními obdobími - určuje měsíce, týdny, dny - zná důležitost 	<p>Lidé a čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce s kalendářem - datum - práce s hodinami - hodiny různého druhu - režim dne - roční období - různé druhy ocenění (u dětí ve škole, doma, u rodičů v zaměstnání , sportovců, apod.) 	<p>MA</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce s časovými jednotkami 	<p>Kalendáře stolní i nástěnné</p> <p>Cvičné hodiny</p>

<p>zaměstnání a ocenění práce - chápe význam vhodného pracovního prostředí a jeho vliv na kvalitu práce</p>	<p>- pracovní koutek školáka - doma - pracovní plocha ve třídě</p>		
<p>- dokáže posoudit výsledky práce- své i druhých</p>	<p>- zájmové aktivity, kroužky - nuda - vandalství</p>	<p>Kroužky ve škole</p>	
<p>- zhodnotí příklady vhodné i nevhodné trávení volného času</p>			
<p>- vyjmenuje jarní měsíce - zapíše pomocí značek počasí do diagramu - rozlišuje rozmanitost přírody a života v ní - dokáže vyjmenovat probíhající změny v přírodě využití v praxi</p>	<p>Jaro - počasí, znaky, změny, typické činnosti, hry</p>	<p>ČJ - lidové hádanky, pranostiky, říkadla</p>	<p>VV</p>
<p>- pozná a pojmenuje první jarní květiny - pozná a pojmenuje ptáky na jaře - dokáže fici rozdíl mezi budkou a</p>	<p>- jarní květiny – tvar, barva, význam, ochrana - ptáci , kteří se vrací z teplých krajín - hnízdění - zvířata a jejich mláďata</p>	<p>ČJ, VV, PČ</p>	

<p>krmítkem a jejich</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozná a pojmenuje domácí hospodářská zvířata a jejich mláďata - rozliší včelu a vosu - orientuje se v jarních svátcích - dodržuje lidové tradice - ví, jak vypěstovat osení - dokáže projevovat úctu a lásku k rodičům - mamince 	<ul style="list-style-type: none"> - užitek - zvuky - místo, kde se chovají, čím se živi - typické velikonoční činnosti - svátek matek 	<p>„ vynášení Moreny“</p> <p>VV, PČ, ČJ</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - pozná a pojmenuje nejznámější rostliny ze svého okolí - zná vývoj plodu - pozná a pojmenuje některá voňavě žijící zvířata - uvede příklady výskytu rostlin a živočichů v určitém prostředí 	<p>Rozmanitost přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - pole, louka, rybník, les - zákl. druhy hub - podle různého místa výskytu (les, pole, louka, voda, apod.) - Velký vrch u Vršovic – houby - Raná – traviny a živočichové - naučné stezky a chráněná území v naší 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - písně o zvířatech, rostlinách 	<ul style="list-style-type: none"> - modely hub - obrazy - křížovky, rébusy - vycházka - beseda - práce ve skupině

<p>- dokáže se ohleduplně chovat v přírodě a ochraňovat ji</p>	<p>lokality - rovnováha v přírodě</p>		
<p>- vyjmenuje letní měsíce - zapíše pomocí značek počasí do diagramu - rozlišuje rozmanitost přírody a života v ní - dokáže vyjmenovat probíhající změny v přírodě - využití v praxi - pozná jedovaté rostliny a houby, nebezpečná zvířata - ví, jak se má při styku s nimi chovat - zná pravidla správného chování v přírodě - při pobytu v přírodě a hrách, koupání, výletech rozvažuje a neriskuje svůj život</p>	<p>Léto - počasí, znaky, změny, hry, činnosti - jedovaté rostliny a houby - cizí zvířata - mladý ochránář a táborník - kázeň a odpovědnost - prázdniny a dovolená - tábor - sportování</p>	<p>ČJ - léto v lid. poezii ČJ - příběhy z přírody - dobrodružné příběhy</p>	<p>EKO beseda PD - velikonoce - AJAX - BESIP - sportovní den PT ENV, MKV, OSV, VDO</p>

Výstup žaka PRVOUKA <u>3. ročník</u>	Účivo – obsah	Mezipředmětové vztahy	Metody + orny práce, pomůcky a učební materiál. projekty a projektové dny
<ul style="list-style-type: none"> - popíše okolí domova - popíše školu a její okolí - určuje světové strany 	<p>Místo, kde žijeme</p> <ul style="list-style-type: none"> - poloha domu, typ, tvar, zeleň, apod. - cesta do školy a její vzdálenost, bezpečnost - poloha ve městě - průčeli - adresa, název - krajina městská – venkovská - rovinná – kopcovitá - domov – cizina <ul style="list-style-type: none"> - v terénu - na pracovním listě - hl. směry v obci - správné názvy, zkratky - určuje sv. strany podle přírodních znaků (budky, letokruhy, kůra, mraveniště, apod.) - směrová růžice - polední stín - sluneční hodiny - obzor - buzola, kompas 	<p>TV</p> <ul style="list-style-type: none"> - cvičení v okolí školy VV - domovní znamení ČJ - naše škola <p>- hřiště školy</p> <p>MA</p> <ul style="list-style-type: none"> - písmky a jejich průsečíky 	<p>Model školy</p> <p>BESIP</p>
<ul style="list-style-type: none"> - určí polohu obce v krajině - orientuje se v obci podle významných objektů a historických budov 	<p>Domov, obec</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientační body v okolí - světové strany, směry z města - pohoří, řeky, apod. - velikost, počet obyvatel PSČ - sousední vesnice - turistické značky v obci <ul style="list-style-type: none"> - historické jádro, hradby, brána - náměstí - sídliště, čtvrtí - průmyslová zóna - sportoviště - parky - místní názvy 	<p>ČJ</p> <ul style="list-style-type: none"> - velká písmena <p>VV, Pě</p> <ul style="list-style-type: none"> - tématická práce (kresba, modelování, 	<ul style="list-style-type: none"> - vycházka na věž kostela

<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se na plánku města, mapě města - orientuje se v jízdních řádech - využívá informační a komunikační technologie - ví, kdo řídí a spravuje město - má povědomost o službách ve městě - ví, kde se ve městě pečuje o zdraví občanů - zná svého ošetřujícího lékaře - sleduje pořádek a bezpečnost ve městě - zná významné podniky v obci - ví, co se v nich vyrábí - ví, kde pracují 	<ul style="list-style-type: none"> - hlavní směry - hlavní komunikace, obchvat - železnice - MHD - uliční síť, pěší zóna - značky pro chodce - křižovatky - cyklistická stezka - praktické cv. - radnice – starosta zastupitelstvo - další úřady - ve spojení s rodiči, kteří ve službách pracují - zdr. středisko - ošetřující lékař - poliklinika - lékař – specialista - nemocnice - Domov důchodců - pramen Luna - lékárna - Záchraná služba - osvětlení, úklid - policie - pracovní příležitosti v obci 	<p>koláž)</p>	<p>BESIP</p>
---	--	----------------	--------------

<p>roděče</p> <p>- najde místa pro kulturu, sport, volný čas</p> <p>- zná významné akce probíhající ve městě</p> <p>- ví, jak se město stará o ochranu svého životního prostředí</p> <p>- aktivně se do ní zapojuje</p> <p>- zná základní údaje z historie svého města</p> <p>- posuzuje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - divadlo, kino - muzeum, galerie - knihovna - výstaviště - sportoviště - významné lokality v okolí - výstavy - memoriály - závody apod. - péče o zeleň, výsadba stromů - úklid města - třídění odpadu - čistička odpadních vod - výsadba a péče o třídní strom - sběrové akce (plasty, papír) <p>Lidé a čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - vznik - městský znak, pečeť - zajímavosti z historie, pověsti - významné kulturní památky - významní rodáci, občané <p>- proměny obce</p> <p>- pozvánka do našeho města</p> <p>- pozvánka na výlet</p> <p>Krajina v okolí obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - reliéf – - rovina – pahorkatina – hory - vrchol – úbočí – úpatí <p>(na místních podmínkách Českého středohoří)</p>	<p>ČJ</p> <p>Slohová práce-</p> <p>Kam bych pozval návštěvu ve svém městě a co bych jí chtěl ukázat</p> <p>Vycházka</p>	<p>„Deník stromu“</p> <p>Knihy</p> <p>Výstavka fotografií</p> <p>VHS</p>
--	---	---	--

<p>rozmanitost okolní krajiny - poznává různé typy</p>	<p>- voda v krajině- - pramen-potok-feka - pravý a levý přítok - soutok - rybníky, přehradý, jezera</p>		
<p>- rozlišuje přírodniny a lidské výtvořy - rozlišuje živé a neživé přírodniny</p>	<p>Svět kolem nás - na blízkých věcech kolem nás - živé přírodniny dále třídí na rostliny Živočichy Houby - určuje jejich charakteristické vlastnosti - popisuje jednotlivé přírodní děje - vzduch, voda, potrava, prostor, světlo, teplo</p>		
<p>- sleduje změny v přírodě</p>	<p>- konkrétní příklady, pozorování, aktivní zapojení přiměřené věku a možnostem</p>		
<p>- zná základní životní potřeby</p>	<p>- CHKO, NP, PP v regionu - naučné stezky</p>		
<p>- ví, jak přírodu využíváme - ví, jak přírodu měníme - ví, jak přírodu chráníme</p>	<p>- praktické cv. - jejich význam pro člověka - možná nebezpečí při manipulaci s nimi - hmotnost - miskové váhy (a jiné) - t, kg, g - využití měření hmotnosti - délka - metr</p>		
<p>- pozoruje různé látky v okolí - seskupuje je a třídí</p>	<p>- délka - metr</p>		

<ul style="list-style-type: none"> - určuje jejich vlastnosti - zná základní jednotky - dovede pracovat s měřidly - svoje odhady ověřuje pokusy - zaznamenává výsledky 	<p>(a jiné měřidla délky)</p> <ul style="list-style-type: none"> -km,m,dm,cm,mm - využití měření délky - objem - odměrný válec - pokus - využití měření objemu - teplota - teploměr (různé druhy) - stupeň Celsia - využití měření teploty - bod mrazu, bod varu - čas - hodinky a stopky (různé druhy hodin) - jednotky času - využití měření času 		
<p>uvádí příklady toho, jak člověk přírodu zkoumá</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přírodní vědy - přístroje - profese 	<p>MA</p> <ul style="list-style-type: none"> - převedy jednotek - zápisy do tabulek - slovní úlohy - čtení na stupnicích 	
	<p>Voda</p> <ul style="list-style-type: none"> - kapalina, zmrazne,vypaří se - skupenství vody - podoby vody - koloběh vody v přírodě - pitná x užitková voda - studny - vodojem x vodovod - ochrana před povodněmi - voda jako dopravní tepna - voda pohání a vyrábí (mlýny, elektrárny) 	<p>TV</p> <ul style="list-style-type: none"> - měření výkonů 	<ul style="list-style-type: none"> - encyklopedie - CD -VHS
<ul style="list-style-type: none"> - zná vlastnosti vody - zná charakteristické vlastnosti - chápe význam vody pro život - zná zdroj pitné 	<p>Vzduch</p> <ul style="list-style-type: none"> - skupenství - vlastnosti - složení - využití – dýchání, hoření - vzduch jako pohon - vzduch jako dopravní tepna - ničivá síla vzduchu 		

<p>vody pro obec</p> <ul style="list-style-type: none"> - zná vlastnosti vzduchu - zná jeho základní složení <p>- zná významné horniny a nerosty</p> <p>- zná základní typy půd</p>	<p>Horniny a nerosty</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní druhy - vztahovat k regionu - využití člověkem (lomy,doly,železámy,cementárny, rafinérie) <p>Půda</p> <ul style="list-style-type: none"> - složení, vrstvy, typy - půdy v regionu - využití člověkem - eroze - rekultivace 		<p>Soubor hornin a nerostů</p>
<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje lidské rasy - chápe rovnost lidí <p>- popíše vývoj člověka od narození do stáří</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojmenuje části lidského těla - zná některé orgány - chápe funkci <ul style="list-style-type: none"> - opěrnou - ochrannou - pohybovou 	<p>Člověk</p> <ul style="list-style-type: none"> - stejná práva a povinnosti - soužití <ul style="list-style-type: none"> - etapy života - časové vymezení - typické činnosti a důležité změny <p>- hlava-trup-končetiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - kostra - kůže - svaly - chrup <p>} péče o ně</p>		<p>VHS Encyklopedie Kalendáře Obrazové publikace</p>

<p>- zná vnitřní ústrojí - chápe jejich základní činnost</p> <p>- ví, že smysly umožňují člověku získávat podněty z vnějšího prostředí</p> <p>- zná zásady zdravé výživy</p>	<p>- mozek, srdce, žaludek, ledviny, střeva, cévy, nervy, plíce, játra</p> <p>- sluch, čich, chuť, hmat, zrak - ochrana před úrazy a poškození - protetika, pomůcky</p> <p>- pitný režim - pestrá strava - vitamíny - pohyb – odpočinek - ochrana před nemocemi, úrazy - otužování - denní režim, oblékání - hygienické zásady, ohleduplnost</p>		
<p>- popíše různé živočišné druhy</p> <p>- zařadí je do skupin podle vnějších znaků</p> <p>- popíše stavbu vybraného živočicha včetně stavby kostry a vnitřních orgánů</p> <p>- vysvětlí různé druhy přijímání potravy, dýchání, pohybu, pokryvu těla, rozmnožování</p> <p>- zná některé chráněné druhy</p>	<p>Živočišné</p> <p>- stavba těla kočky domácí - vývoj žáby - vývoj motýla</p> <p>- na příkladech domácích i volně žijících zvířat v různých prostředích</p> <p>„Červená kniha“ ohrožených druhů - praktické činnosti</p>	<p>TV - pohybové etudy HV - zvuky ČJ - citoslovce</p>	
<p>- třídí rostliny podle hl. znaků</p>	<p>Rostliny - kvetoucí _____ nekvetoucí Byliny __ dřeviny</p>	<p>VV a PČ - miniherbář</p>	

	stromy — keře	ČJ	
<ul style="list-style-type: none"> - zná základní části těla semenných rostlin - zná jejich základní funkci pro rostlinu - vysvětlí význam kořene - zná různé typy - popíše stoněk - uvede typy - zná typy listů včetně jehlic - popíše stavbu květu - zná různé typy květů - uvádí typy plodů - uvede příklady výtrusných rostlin - popíše život rostlin v průběhu roku - chápe vztahy v přírodě mezi rostlinami a živočichy - posuzuje vliv člověka na rovnováhu v přírodě 	<ul style="list-style-type: none"> - kořen, stoněk, list, květ, plod - ve spojení s konkrétní rostlinou - využití pro člověka - dužnatý x dřevnatý - ve spojení s konkrétní rostlinou - využití pro člověka - ve spojení s konkrétní rostlinou - využití pro člověka - změny v jednotlivých ročních obdobích - ve spojení s konkrétní rostlinou - využití pro člověka - opylovači - malvice, peckovice, bobule, lusk - ve spojení s konkrétní rostlinou - využití pro člověka - houby – rozmanitost <ul style="list-style-type: none"> - stavba těla - výživa, život - význam pro člověka - plísňe a jejich užitečnost i škodlivost (příklady) - klíčení - výživa a dýchání - rozmnožování - konkrétní příklady 	<ul style="list-style-type: none"> - popis 	<p>PT OSV,VDO, EGS,MKV. EMV,MEDV</p>

Učební osnovy ZŠ Louny, 28. října 2173

Vzdělávací oblast :	ČLOVĚK A JEHO SVĚT
Vyučovací předmět :	VLASTIVĚDA
Vyučovací předmět :	PŘÍRODOVĚDA
Ročník :	2. období - 4. ročník
Ročník :	2. období - 5. ročník
Časová dotace :	2 hod. týdně / 1 hod. týdně – změna v pololetí
Časová dotace :	2 hod. týdně
Učební texty :	VLASTIVĚDA 4 – Poznáváme naši vlast VLASTIVĚDA 4 - Hlavní události nejstarších českých dějin (Nová škola Brno)
Učební texty	Přírodověda 4 (Nová škola Brno)
Učební texty :	VLASTIVĚDA 5 – Česká republika jako součást Evropy VLASTIVĚDA 5 – Významné události nových českých dějin (Nová škola Brno)
Učební texty	Přírodověda 5 – Člověk a jeho svět (Nová škola Brno)
Zodpovídá :	Mgr. E. Bendová , V. Mazáková , Mgr. L. Adamcová
Zodpovídá :	V. Mazáková , Mgr. E. Bendová , Mgr. L. Adamcová

Charakteristika vzdělávací oblasti :

Vzdělávací oblast **Člověk a jeho svět** je jedinou oblastí RVP , která je koncipována pouze pro 1. stupeň ZŠ. Má komplexní charakter, obsah je integrovaný, využívá a navazuje na poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti dětí získané v předmětu prvouka, v rodině a v zájmových aktivitách.

Obsah je členěn do pěti tématických okruhů. Výběr a řazení aktivit je v kompetenci učitele, jimiž směřuje k naplnění očekávaných výstupů pro 2. období.

Charakteristika předmětu :

Pro 4. – 5. . ročník je z dané vzdělávací oblasti vytvořen předmět **Vlastivěda**.

Hodinová dotace je následující:

4. ročník : - 2 hod. týdně / v pololetí změna – 1 hod. týdně

5. ročník : - 2 hod. týdně

Pro 4. – 5. . ročník je z dané vzdělávací oblasti vytvořen předmět **Přírodověda**.

Hodinová dotace je následující:

4. ročník : - 1 hod. týdně / v pololetí změna – 2 hod. týdně

5. ročník : - 2 hod. týdně

Obsah předmětu nabídne žákovi aktivity a činnosti týkající se člověka samého, jeho nejbližšího i vzdálenějšího okolí –bydliště, školy, vlasti, světa, seznámí jej s historií,

kulturou , technikou, přírodou, ochranou a prevencí.

Žáci se učí vnímat osoby i jevy kolem sebe, zařazovat časově , všimát a rozumět vztahům mezi nimi, odlišovat znaky podstatné od méně důležitých, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich, hledat příčiny změn, domýšlet důsledky jednání . Učí se vyjadřovat své myšlenky, názory, reagovat na myšlenky a názory svých vrstevníků.

Cílem široce zaměřených aktivit je praktické využití dovedností a poznatků v různorodých situacích.

V tématickém okruhu „ Místo, kde žijeme“ se žáci na základě poznání svého okolí, vztahů a souvislostí v něm učí chápat organizaci života ve společnosti. Praktickými úkoly a činnostmi získávají kladný vztah ke svému , vlasti. Učí se aktivně vstupovat do života, obce ,vlasti – přiměřeně vzhledem ke svému věku, dovednostem a zkušenostem. Získávají a rozvíjejí své prvotní národní cítění , vztah a hrdost k rodné zemi.

V tématickém okruhu „ Lidé kolem nás“ se žáci seznamují se s právy a povinnostmi , učí se vnímat problémy, které provázejí soužití lidí. V souladu s věkovými a individuálními zvláštnostmi se učí přijímat odpovědnost za svá rozhodnutí a činy.

Postupně si osvojují pojmy tolerance, pomoc, solidarita a úcta – především v konkrétních praktických činnostech a situacích.

V tématickém okruhu „Lidé a čas“ se žáci učí orientovat v dějích a v čase, všímají si změn, které v čase probíhají.

Cílem je vyvolat u žáků zájem o minulost, kulturní dědictví obce, regionu i vlasti. Důraz je kladen na samostatné vyhledávání, získávání a zkoumání informací z dostupných a žákům přiměřených zdrojů.

Další aktivity směřují a ochráně památek v nejbližším okolí.

V tématickém okruhu „Rozmanitost přírody“ jsou žáci vedeni k tomu, aby chápali Zemi jako nositelku života, učí se porozumět nutnosti zachovávat rovnováhu mezi jednotlivými jejími částmi, učí se sledovat vliv lidské činnosti na přírodu a hledat možnosti, jak ve svém věku mohou přispět k ochraně přírody a zlepšení životního prostředí.

V tématickém okruhu „Člověk a jeho zdraví“ získávají základní ponaučení o režimu, hygieně, výživě, ochraně, první pomoci a prevenci zdraví, a to včetně mimořádných situací a chování v nich.

Učivo jednotlivých tématických okruhů jsme uspořádali do těchto integrovanych bloků:

Vlastivěda :

1. Poznáváme naši vlast }
2. Česká republika jako součást Evropy } zeměpisná část

1. Hlavní události nejstarších českých dějin }
2. Významné události nových českých dějin } dějepisná část

Přírodověda

Vlastivěda a Přírodověda zahrnuje část tématických okruhů průřezových témat osobnostní a sociální výchovy, výchovy demokratického občana, výchovy k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní výchovy, environmentální a mediální výchovy.

Využívá forem a metod práce založených především na praktických činnostech, žákovské spolupráci, exkurzích, projektových dnů, projektů, a dalších cvičení.

V hodnocení žáka není prioritní objem teoretických poznatků, ale míra jejich praktického uplatnění v konkrétních činnostech. Sledujeme dovednost umět si informace získat, zpracovat je a výsledky své práce prezentovat – ústně i písemně, individuálně či ve skupině- ceněnou aktivitou je kooperace. Využívané jsou i vhodné testy. Výsledné hodnocení má podobu známky.

<p>Výstup žáka 4.ročník Vlastivěda - Z</p>	<p><u>Učivo – obsah</u></p>	<p><u>Mezipředmětové vztahy</u></p>	<p>Metody – formy práce, pomůcky a učební materiály, projekty a projektové dny</p>
<p>- vysvětlí pojmy vlast, vlastenectví - používá s porozuměním základní pojmy vztahující se ke kulturnímu a politickému životu</p>	<p><u>Naše vlast</u> - parlament, zákony - demokratická práva občanů - prezident, vláda, volby - státní symboly - státní svátky - památná místa - historické země ČR - poloha ČR – hranice, sousední státy - ČR součást EU, NATO</p>	<p>ČJ – pověst o Bruncvíkovi HV – státní hymna</p>	<p>-nástěnné obrazy -mapy - encyklopedie - buzoly - pracovní listy</p>
<p>- určuje hlavní světové strany s pomocí kompasu, buzoly a přirodních jevů - orientuje turistickou mapu, plán - rozumí jejich obsahu, grafice, vysvětlivkám Orientuje se na mapě ČR - popíše polohu místní krajiny</p>	<p><u>Okolní krajina</u> - pozorování a popis krajiny v terénu - čtení z mapy a turistického plánu - orientační body a linie - světové strany, glóbus - mapy obecné zeměpisné a tématické - obsah, grafika, vysvětlivky – tzv. mapový klíč - světové strany</p>	<p>MA – měřítka map - výpočet vzdálenosti ve skutečnosti podle vzdálenosti na mapě ČJ – popis krajiny PŘ – rozmanitost přírody</p>	

<p>- orientuje se v místním přehledném terénu podle turistické mapy nebo buzoly</p> <p>- rozlišuje mezi plány a základními typy map</p> <p>- určí některá významná místa a města v regionu</p> <p>- informuje ostatní o jejich zajímavostech</p>	<p>- zajímavosti z historie map</p>		
<p>- podle mapy vyjmenuje pohoří</p> <p>- podle vlastní zkušenosti vypráví o známých pohořích</p> <p>- zná významné nížiny</p> <p>- rozlišuje měnící se ráz krajiny v souvislosti s nadmořskou výškou</p>	<p><u>Povrch ČR</u></p> <p>- pohraniční pohoří</p> <p>- vnitrozemská pohoří a vrchoviny</p> <p>- nížiny</p> <p>- typy krajiny</p>	<p>VV – tématická práce</p> <p>- krajina (tempera, suchý pastel, tužka)</p> <p>ČJ + VL_D- význam pohraničních hor v minulosti - Chodové</p> <p>PR – druhová rozmanitost přírody vzhledem k nadmořské výšce</p>	
<p>- popíše tok řeky od pramene k ústí</p> <p>- rozlišuje povodí, rozvodí, úmoří</p> <p>- vyjmenuje naše významné řeky</p>	<p><u>Vodstvo</u></p> <p>- pramen, P + L přítok</p> <p>- P + L běh</p> <p>- slepé rameno</p> <p>- soutok</p> <p>- povodí, rozvodí, úmoří</p>	<p>Ohře – meandry</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - ukáže na mapě a popíše průběh jejich cesty - vyjádří jejich význam pro krajinu - zná největší jezera, rybníky, přehrady 	<ul style="list-style-type: none"> - záplavy - voda jako dopravní cesta - zásobárna pitné vody - rekreace - voda jako obrana a ochrana - Vltavská kaskáda - přehrada na Ohři - jihočeské rybníkářství 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohře – lužní lesy - PR – znečišťování vodních toků - koloběh vody - hrady a zámky na Vltavě - ČJ – VV – cechy erby 	
<ul style="list-style-type: none"> - ví, čím je ovlivňováno počasí - popíše roční období a změny, které v nich nastávají - rozlišuje podnebné oblasti v souvislosti s nadmořskou výškou - ví, že půda je jednou z nejdůležitějších podmínek pro pěstování rostlin - ví, jak půda vzniká - chápe nutnost 	<p><u>Počasí a podnebí</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - teplota vzduchu - proudění vzduchu - srážky - sluneční svit - roční období - nadmořská výška - vzdálenost od moře <p><u>Půdy a zemědělství</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - druhy půd - přírodní podmínky - podnebí a půda - zemědělská a rostlinná výroba - ochrana – jak a čím 	<ul style="list-style-type: none"> PR – horniny a půda - znečišťování půdy - eroze 	<p>Teploměry</p>

<p>její ochrany</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje úrodnost půdy v souvislosti s nadmořskou výškou - popíše způsob těžby a druh suroviny ve svém okolí - vyjmenuje některé výrobky, které jsou vyrobeny z nerostných surovin - vyhledá na mapě nejdůležitější naleziště nerostných surovin v ČR a v regionu - ukáže na mapě a stručně charakterizuje průmyslové oblasti ČR a v regionu - popíše, co všechno je potřeba k výrobě, dopravě a prodeji některých výrobků - zná zásady 	<p><u>Nerostné bohatství a průmysl</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - důl povrchový – hlubinný – lomy - nerostné bohatství - ČR a region - pohonné látky - paliva, topivo - hnojiva - stavební materiály - průmyslové závody - průmyslové oblasti - ropovod, plynovod - zásobníky, síla - cisterny, tankery, lodě, apod. <p><u>Životní prostředí</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrana přírody - chráněné druhy „Červená kniha“ - CHKO ČR 	<p>PŘ - nerosty</p> <ul style="list-style-type: none"> - hominy a nerosty v okolní krajině <p>PŘ - ekologie</p>	<p>- vzorky nerostů</p>
--	---	--	-------------------------

<p>ochrany přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - zná některé chráněné druhy rostlin a živočichů - vyhledá na mapě chráněné krajinné oblasti ČR - zná CHKO, NP, PP V regionu - vypráví o Praze jako o historickém, památkovém, kulturním a politickém centru - z vlastní zkušenosti zná některá zajímavá pražská místa (divadlo, náměstí, metro, ZOO, apod.) 	<p>- Raná, Velký vrch u Vršovic, Kounovské řady, Slunce, naučné stezky- Hasina. apod.</p> <p><u>Putování po České republice</u></p> <p><u>- Praha a její okolí</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poloha, vznik, rozvoj města - pražské pověsti - historické památky - město vládařů a panovníků - současnost města – kultura, vzdělanost, průmysl, doprava, okolí 	<p>ČJ- čítanka str.</p>	<p>VHS Encyklopedie Obrazové soubory Makety historických staveb Pohlednice</p>
<ul style="list-style-type: none"> - zná polohu krajů (regionů) ČR - popíše povrch jednotlivých oblastí podle mapy 	<p><u>Kraje a regiony</u></p> <p><u>- orientace na mapě</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - povrch, hory, nížiny, vodstvo - dopravní tepny - obyvatelstvo a města, obce - hospodářství - cestovní ruch - historické památky - zajímavé události - rekreace, sport <p><u>- kraje a krajská města</u></p>	<p>ČJ – vyprávění a popis VV – koláže</p> <p>Výstavky</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - zná krajská města a další významná města regionů - popíše, čím jsou zajímavá - vypráví, co ho nejvíce zaujalo ze svého kraje či regionu - Charakterizuje rozdělení rolí v rodině - pojmenuje základní povinnosti členů rodiny - různými způsoby vyjádří základní mezilidské vztahy v rodině - rozlišuje mezi osobními a neosobními vztahy - posoudí názor jiných lidí a vhodně na něj reaguje - dokáže se podřítit kompromisu , popř. ustoupit - rozliší nutnost pomáhat (lidem 	<p style="text-align: center;"><u>Lidé kolem nás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - soužití lidí - mezilidské vztahy - komunikace - zájmové spolky 		<p style="text-align: center;">Skupinová práce</p>
---	--	--	--

<p>handicapovaným, nemocným. straším, slabším ...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - usiluje o řešení sporů nenásilným způsobem - respektuje odlišné názory a zájmy druhých - uplatňuje základní pravidla slušného chování - porovnává, která opatření a činnosti ve škole jsou příkladem demokratického řízení a rozhodování - vhodně uplatňuje vlastní práva a přitom nepoškozuje práva ostatních žáků - rozliší jednání, které ohrožuje práva druhých nebo je protiprávní a upozorní na ně 	<ul style="list-style-type: none"> - politické strany - národnostní menšiny - etnické a náboženské skupiny - pravidla chování - vlastnosti lidí - principy demokracie - základní lidská práva - práva dítěte - práva a povinnosti žáků školy - zodpovědnost - protiprávní jednání - právní ochrana občanů a majetku 		
--	---	--	--

<p>Výstup žáka Vlastivěda 4.ročník D</p>	<p><u>Cíle – obsah</u></p>	<p><u>Mezifředmětové vztahy</u></p>	<p>Metody + formy práce, pomůcky a učební materiály, projekty a projektové dny</p>
<p>- orientuje se na časové přímce</p> <p>- rozpozná základní druhy historických pramenů</p> <p>- rozpozná způsoby jejich získávání</p> <p>- vyjmenuje období pravěku</p> <p>- vypráví o způsobu života pravěkých lidí (obydlí, lov, výroba...)</p> <p>- vyjmenuje a popíše některé pravěké živočichy</p> <p>- vyhledá na mapě nejdůležitější naleziště pravěkých sídlišť</p> <p>- zná pravěké památky ve svém regionu</p> <p>- vypráví o některých nálezech z doby pravěku</p>	<p><u>Lidé a čas</u></p> <p>- orientace v čase a časový řád</p> <p>- dějiny jako časový sled událostí</p> <p>- letopočet</p> <p>- časová přímka</p> <p>- historické prameny ústní, hmotné, písemné</p> <p>- České země v době pravěku</p> <p>- doba kamenná</p> <p>- doba bronzová</p> <p>- doba železná</p> <p>- Keltové</p> <p>Věstonická Venuše</p> <p><u>Stěhování národů</u></p>	<p>Čítanka str. 92 – 96 Lovci mamutů (E.Štorch)</p> <p>Výběr z trilogie Na veliké řece, Osada havranů...(VHS)</p> <p>Ilustrace Buriana</p> <p>VV – tematika pravěku Kombinovaná technika</p> <p>Informatika – CD-ROM Dějiny I.</p>	

<p>-vypráví o příchodu slovanských kmenů</p> <p>- zná první slovanský stát</p> <p>- vypráví o šíření křesťanství</p> <p>- zná hlavní znaky pohanského náboženství</p> <p>- orientuje se v historických pověstech českých</p>	<p><u>Dávni Slované</u></p> <p>Pohanské kmeny a jejich zvyky - Praotec Čech, Říp</p> <p>- kupec Sámó - Velkomoravská říše</p> <p>- Cyril a Metoděj - hlaholice a staroslověňština</p>	<p>VL – socha pohanského boha Radegasta v Beskydách</p> <p>- Velkomoravská říše na mapě</p> <p>Čítanka str. 9,13-15,19-35,43, 98-101,</p>	<p>Informatika – CD-ROM Dějiny I.</p>
--	---	---	---

<p>-zná nejstarší pověsti</p> <p>- ví, kdy vzniklo první doložené knížectví v Čechách</p> <p>- popíše románskou stavbu</p> <p>- zná historii zavraždění knížete Václava</p> <p>- vypráví příběhy z nejstarších dějin</p> <p>- vypráví příběhy o životě prostých lidí</p>	<p><u>V dobách přemyslovských knížat</u></p> <p>- Staré pověsti české</p> <p>- na úsvitu dějin</p> <p>- Rotunda sv. Jiří na Řípu</p> <p>- kníže Václav a Boleslav</p> <p>- Slavníkovci a sv. Vojtěch</p> <p>- rodový znak Přemyslovců</p> <p>- Oldřich a Božena</p> <p>- Břetislav a Jitka</p> <p>- Blaničtí rytíři</p>	<p>ČJ – A.Jirásek</p> <p>VL- na mapě vyhledat místo zavraždění Václava, Stadice Lounsko – Peruc památný dub a studánka</p> <p>- čítanka – str. 50, 51, 53, 105 - 107</p> <p>Informatika – CD-ROM Dějiny I.</p>	<p>Maketa románské stavby</p>
<p>-VÍ, kdy se Přemyslovcí stali dědičnými králi v Čechách a na Moravě</p> <p>- popíše stavbu v gotickém slohu</p> <p>- uvede</p>	<p><u>Za vlády přemyslovských králů</u></p> <p>- Přemysl Otakar I.</p> <p>- Zlatá bula sicilská, dědičný královský titul</p> <p>- chrám sv. Víta, sv. Mikuláše</p>	<p>VL – vyhledat na mapě středověká místa těžby stříbra</p> <p>VV – vitráže</p> <p>Čítanka str. 122</p>	<p>Maketa gotické stavby</p>

<p>nejznámější památky</p> <ul style="list-style-type: none"> - vypráví o období vlády Přemyslovců - vypráví o době Přemyslovců jako o době rytířů - popíše život ve středověkém městě - vysvětlí pojem „vyměnění po meči“ 	<ul style="list-style-type: none"> - Anežka česká - Přemysl Otakar II., král železný a zlatý - středověké Louny - Louny - královské - Václav III. – poslední Přemyslovec 	<p>Informatika – CD-ROM Dějiny I.</p> <ul style="list-style-type: none"> - HV – rytířský zpěv, loutna - vycházka s plněním vlastivědných úkolů - společně se ŠD – vycházka na věž kostela 	
<ul style="list-style-type: none"> - ví, jak nastoupil na český trůn rod Lucemburků - vypráví o životě Karla IV. - ví, které významné stavby založil - vypráví o životě prostých lidí ve středověku - popisuje rozdíly v životě lidí v době Karla IV. a dnes na úrovni své obce i obecnější pohled 	<p><u>Lucemburkové na českém trůnu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Jan Lucemburský (král „cizinec“) a Eliška Přemyslovna - Karel IV., „Otec vlasti“, král český a císař římský - způsob života na vesnici, srovnání s životem šlechty a církve Na hradech a ve městech, v kláštřech 	<p>VHS – J.Vrchlický – Noc na Karlštejně – ukázky</p> <p>VL – mapa Prahy – hledat stavby založené Karlem IV.</p> <p>VHS – Královská cesta v Praze</p> <p>VL- na mapě vyhledat gotické hrady</p> <p>Čítanka str. 120 - 121</p> <p>Informatika – CD-ROM Dějiny I.</p> <p>PČ – královská koruna</p>	

<p>- vyhledává informace o naší minulosti v encyklopediích, archívech, muzeích, dalších kulturních památkách</p>	<p>- práce s informačními zdroji</p> <p>- korunovační klenoty</p> <p>- Zikmund Lucemburský („Šelma ryšavá“)</p>		
<p>- zná Husovy myšlenky o reformě církve</p> <p>- ví, kdy a kde byl upálen</p> <p>- státní svátek</p> <p>- vypráví o známých bitvách husitů</p> <p>- popíše taktiku bojů husitů s křižáky</p> <p>- vypráví o porážce husitů</p> <p>- chápe a porovnává život lidí za husitských válek s dneškem na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p> <p>- vyhledává</p>	<p><u>Husitské války</u></p> <p>- Jan Hus a jeho doba</p> <p>- Kaple betlémská</p> <p>- Kostnice</p> <p>- 6. července</p> <p>- Jan Žižka</p> <p>- taktika, zbraně, bitvy</p> <p>- Tábor</p> <p>- bitva u Sudoměře, Domažlic, Lipan</p> <p>- Louny a husité</p>	<p>Socha J.Husa na náměstí v Lounech a nápis na ní</p> <p>HV – píseň Ktož sú boží bojovníci</p> <p>B. Smetana – Má vlast</p> <p>Informatika – CD-ROM</p> <p>Dějiny I.</p> <p>VL – na mapě vyhledat husitská města a místa bitev</p> <p>- MA – výpočty s velkými čísly</p> <p>– před kolika lety se co stalo...</p> <p>- kolik let uplynulo</p>	

<p>informace o naší minulosti v encyklopediích, archivech, muzeích, dalších kulturních památkách</p> <p>- vysvětlí, co se dělo v českém království po husitských válkách</p> <p>- vypráví o mírových snahách Jiřího z Poděbrad</p> <p>- chápe a porovnává život lidí v daném období s dneškem na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p>	<p><u>Život v českých zemích po husitských válkách</u></p> <p>- Zikmund Lucemburský („Šelma ryšavá“)</p> <p>- poslední Lucemburk</p> <p>- Jiří z Poděbrad – („husitský král“)</p>	<p>od... - mohli se potkat .....</p> <p>Čítanka str. 136 - 137</p> <p>Čítanka str. 138 – 141</p> <p>PT - EGS</p>	
<p>- stručně popíše krátké období vlády Jagellovců</p> <p>- zná významné stavby vrcholné gotiky</p>	<p><u>Jagellovci na českém trůně</u></p> <p>- Vladislav II. Jagellonský (král „Dobře“)</p> <p>- Vladislavský sál</p> <p>- chrám sv. Barbory</p> <p>- Prašná brána</p>	<p>VL – mapa Prahy – Prašná brána</p> <p>- obrázky Hradu – Vladislavský sál – co se tam koná dnes</p> <p>- mapa Čech – Kutná Hora , sv. Barbora</p> <p>Infornatika – CD-ROM</p> <p>Dějiny I.</p>	

<p>- vypráví o rozvoji vzdělanosti, obchodu a zemědělství v době nástupu Habsburků na český trůn</p> <p>- popíše hlavní rys renesančního slohu</p> <p>- jmenuje známé stavby v tomto slohu</p> <p>- vypráví o uměleckých a vědeckých zálibách Rudolfa II.</p> <p>- chápe a porovnává život lidí za vlády Habsburků s dneškem na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p> <p>- vyhledává informace o naší minulosti v encyklopediích, archivech, muzeích</p>	<p>- vláda zemských sněmů</p> <p><u>Na počátku vlády Habsburků</u></p> <p>- Ferdinand Habsburský</p> <p>- renesance</p> <p>- Daliborka Louny</p> <p>- Rudolf II. – astronomové</p> <p>- Tycho de Brahe</p> <p>- Jan Keller</p> <p>- alchymisté</p> <p>- malíři, sochaři</p>	<p>-VHS Císařův pekař – Pekařův císař – ukázky</p> <p>ČJ - pověst „O Golemovi“</p> <p>- rabín Löw</p> <p>VL – na mapě vyhledat jihočeské rybníky</p>	<p>Maketa renesanční stavby</p>
---	---	--	---------------------------------

<p>Výsavný zeka Vlastivěda 5.ročník D</p>	<p><u>Téma – obsah</u></p>	<p><u>Metody a formy práce</u></p>	<p>Metody – formy práce, pemucký a učební materiály, projekty a projektové dny</p>
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se na časové přímce - rozpozná základní druhy historických pramenů - rozpozná způsoby jejich získávání 	<p><u>Lidé a čas</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - orientace v čase a časový řád - dějiny jako časový sled událostí - letopočet - časová přímka - historické prameny ústní, hmotné, písemné 		
<ul style="list-style-type: none"> - ví, jaké důsledky měla bitva na Bílé hoře 1620 - zná základní myšlenky a dílo J.A.Komenského - vypráví, jak se období po třicetileté válce projevilo na českém národu, jazyce, ve školství - chápe a porovnává život lidí v době pobělohčské s dneškem na 	<p><u>České země po bitvě na Bílé hoře</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - české povstání proti Habsburkům - J.A.Komenský – „Učitel národů“ - emigrace - odkazy v regionu - baroko v regionu - významné stavby nebo památky 	<p>Čítanka str.26 – 42 169 – 171 Na mapě vyhledat působiště J.A.K.</p> <ul style="list-style-type: none"> - místa s barokními památkami - Chodsko 	

<p>obecné úrovní i ve vztahu k obci a regionu</p> <p>- orientuje v typických znacích barokního slohu</p>			
<p>- ví, které změny provedla Marie Terezie a proč</p> <p>- ví, které reformy se uskutečnily za vlády Josefa II. a jaký měly význam</p> <p>- chápe a porovnává život lidí v době osvícenské s dneškem na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p> <p>- popíše obydlí vesnických obyvatel, jejich oblečení, pracovní nástroje, stravu a způsob</p>	<p><u>Císařovna Marie Terezie a Josef II.</u> Marie Terezie</p> <ul style="list-style-type: none"> - školství - výroba - snížení roboty - posílení vojska <p>- Josef II – osvícený panovník</p> <ul style="list-style-type: none"> - zrušení nevolnictví - náboženská svoboda - němčina – úřední jazyk, ohrožení češtiny <p>- odkazy v regionu</p> <p><u>Život v českých zemích v 18. století</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - život na vesnici <p>- první manufaktury (textilní, sklářské, apod.)</p>	<p>VL – vyhledat na mapě země patřící k monarchii</p>	

<p>žívota</p> <ul style="list-style-type: none"> - vypráví o venkovských zvycích - orientuje se v nejdůležitějších vynálezech 18. století - zná základní myšlenky národního obrození - vypráví o založení Národního divadla - zná některé kulturní osobnosti 19. století - popisuje nejdůležitější vynálezy 19. století - orientuje se ve struktuře společnosti 2. poloviny 19. století - chápe a porovnává život lidí v době Rakouska – Uherska 	<ul style="list-style-type: none"> - čeští vynálezci a jejich vynálezy <u>České země součásti Rakouska - Uherska</u> - Národní obrození - buditelé - F.Škroup, J.K.Tyl - Kde domov můj+ - osobnosti ND - parní stroj, lodní šroub, el.energie, oblouková lampa - život ve městě a na venkově - jednotlivé vrstvy společnosti - doba v regionu 	<p>HV – hymna</p> <p>VV – práce s encyklopediemi a obraz. soubory B. Smetana, Libuše</p> <p>ČI – K.J.Erben, B.Němcová</p> <p>VL – vyhledá na mapě rodiště J.K.Tyla, B. Němcové, místa pobytu B.Smetany</p> <p>Čítanka str. 172 - 185</p>	
--	--	--	--

<p>s dneškem na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p>			
<p>- vypráví o událostech 1.sv.války přiměřeně svým možnostem</p> <p>- chápe a porovnává život lidí v době Rakouska – Uherska s dneškem na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p> <p>- vypráví životě za 1.republiky přiměřeně svým možnostem</p> <p>- chápe a porovnává život lidí v době 1. republiky s dneškem na</p>	<p><u>První světová válka</u></p> <p>- události let 1914 - 1918 - zapojení řady zemí - rozpad R – U - vznik samostatného českého státu - státní svátek 28. říjen</p> <p>- stopy doby v regionu</p> <p><u>Samostatné Československo</u></p> <p>- 1. republika a její součásti - pojmy demokracie – stát, volby, rovnoprávnost - T.G.Masaryk – 1. prezident</p> <p>- stopy 1. republiky v regionu - významné osobnosti, místní názvy</p>	<p>VL – na mapě vyhledá státy bojující ve válečném konfliktu - najde místo sarajevského atentátu na následníka trůnu</p> <p>- MA – výpočty s velkými čísly – před kolika lety se co stalo... - kolik let uplynulo od... - mohli se potkat .....</p> <p>Čítanka str. 111 - 146</p>	

<p>obecné úrovní i ve vztahu k obci a regionu</p>			
<p>- vypráví o událostech 2.sv.války přiměřeně svým možnostem</p> <p>- zná události Lidic a Ležáků</p> <p>- chápe a porovnává život lidí v době 2. sv. války s dneškem na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p>	<p><u>Druhá světová válka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 1939 napadení Čech a Moravy - vznik Protektorátu - zavření vysokých škol – 17.11. - pojmy fašismus, koncentrační tábor, gestapo, odboj - židovská otázka - Terezín - porážka Německa - státní svátek – 8. květen - stopy v regionu 	<p>VL – vyhledá na mapě Lidice, Terezín</p>	
<p>- vysvětlí změny, které nastaly ve společnosti po ukončení 2. sv. války</p>	<p><u>Obnovení Československa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - odsun , znárodnění - totalitní vláda - ztráta lidských svobod 		

<p>- vysvětlí pojmy totalitní vláda, cenzura</p> <p>- chápe a porovnává život lidí v době totalitní společnosti s dneškem na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p> <p>- vypráví o událostech sametové revoluce přiměřeně svým možnostem</p> <p>- pamatuje si datum 17.11 jako Den boje za svobodu a demokracii</p> <p>- zná jména prezidentů po roce 1989</p> <p>- umí stručně popsat změny ve společnosti a v hospodářství</p> <p>- pamatuje si datum 1.1.1993 – vznik ČR</p> <p>- umí vysvětlit pojmy Ústava, orgány moci, státní symboly, demokratické volby</p>	<p>- stopy v regionu</p> <p><u>Návrat k demokracii</u></p> <p>- Sametová revoluce</p> <p>- boj studentů</p> <p>- odstoupení komunistické vlády</p> <p>- V. Havel, V. Klaus</p> <p>- soukromé a státní vlastnictví</p> <p>- návrat svobody a demokracie</p> <p>- orgány moci</p> <p>- vlastnictví a jeho nabývání</p> <p>- práce</p> <p>- vzdělání</p> <p>- mobilita</p> <p>- co proto udělám já</p> <p>- EU</p>		
--	---	--	--

<p>- orientuje se ve formách vlastnictví</p>	<p>- rozvrstvení společnosti x školní třídy</p>		
<p>- uvědomuje si hodnotu peněz a umí je používat na přiměřené úrovni</p>	<p>- hodnoty - soužití</p>		
<p>- chápe a porovnává život lidí v současnosti v různých společenských vrstvách na obecné úrovni i ve vztahu k obci a regionu</p>	<p>- práce s kalendářem</p>		
<p>- vysvětlí historické důvody zařazení státních svátků a významných dnů</p>			

<p>používání</p> <p>na plánu Prahy vyhledá nejvýznamnější a nejzajímavější turistická místa</p> <p>- vypráví o Praze a její historii</p>	<p><u>Praha</u></p> <p>- historie Prahy, stavby, památky, kulturní a sportovní zařízení, přírodní památky</p>	<p>Čítanka str. 10 - 13</p>	
<p>- orientuje se v základech zeměpisu světa</p> <p>- objekty vyhledává na mapě, popíše je</p> <p>- zeměpisná síť</p> <p>- orientuje se v základech zeměpisu Evropy</p> <p>- vyhledává největší pohoří a nížiny</p> <p>- zná největší evropské řeky</p> <p>- ví, které se do ní vlévají a do kterého moře ústí</p> <p>- popisuje rozmanitost evropské přírody</p>	<p><u>Svět a Evropa</u></p> <p>- polokoule, světadily</p> <p>- ostrovy, poloostrovy</p> <p>- oceány, moře</p> <p>- velké cesty a objevy</p> <p>- poledníky, rovnoběžky</p> <p>- průběh</p> <p>- obratníky</p> <p>- využití</p> <p>- povrch Evropy</p> <p>- vodstvo Evropy</p> <p>- rostlinstvo a živočišstvo Evropy</p> <p>- podnebí Evropy</p> <p>- přímořská letoviska</p> <p>- evropské státy</p> <p>- evropské státy sousedící s ČR</p> <p>- ČR a státy EU</p> <p>- kulturní památky</p>	<p>PR – podnebné pásy</p> <p>- rozmanitost přírody</p> <p>- druhy podnebí</p> <p>VV – evropské náměty</p> <p>HV – hudební pohlednice</p> <p>MA – porovnávání výšek hor, délek řek, hloubek moří, plochy jezer</p> <p>- uspořádává je podle velikosti</p> <p>- dle zadání zpracuje</p>	

<p>- jmenuje a ukazuje na mapě některé evropské státy</p> <p>- popíše jejich povrch, polohu, uvádí některé jejich zajímavosti</p> <p>- uvádí vztah ČR k těmto státům a to i z historického pohledu</p> <p>- hovoří i o ostatních evropských státech – využívá své zkušenosti z cest, četby, filmu, apod.</p> <p>- při poznávání našich evropských sousedů srovnává, třídí, přemýšlí, uvažuje, posuzuje, uspořádává : (s využitím vlastní zkušenosti a vědomostí)</p>	<p>evropských zemí</p> <ul style="list-style-type: none"> - Slovenská republika - Polská republika - Spolková republika Německo - Rakouská republika - státy severské - státy západní E. - státy jižní E. - státy východní E. - malé evropské státy <p><u>Lidé kolem nás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - evropská rodina a život v ní (role, vztahy, bydlení, apod.) - lidská práva - práva dětí – jejich dodržování a porušování - vlastnictví – majetek - jeho získávání a ochrana - školní docházka a vzdělávání , jazykové dovednosti - kulturní aktivity - kulturní památky – jejich poznávání, význam, ochrana - Češi a jejich stopy v Evropě (střednědobý projekt 	<p>referát- využije možnosti práce v informatice</p>	
---	---	--	--

	spojený s ČJ, HV, VV)		
	<p>- pracovní příležitosti – uplatnění a co pro to mám udělat já, chci-li pracovat v Evropě</p> <p>- minority, přistěhovalci – učíme se s nimi žít, komunikovat, rozumět jim</p>		

<u>Výstupy žáka</u> č. 1 í í í	<u>Účelo – obsah</u>	<u>Mezipředmětové vztahy</u>	<u>Metody + formy práce,</u> <u>pomůcky a učební materiály,</u> <u>projekty a projektové dny</u>
<p>- poznává vybrané rostliny podle vnější stavby těla, jejich života a potřeb</p> <p>- pozná zástupce nejznámějších skupin živočichů, určí je podle typických znaků, způsobu života a potravy, zařadí je do přírodních společenstev</p> <p>- posoudí význam zelených rostlin pro život ostatních organismů</p> <p>- charakterizuje základní rozdíly mezi dřevinami, bylinami, houbami</p>	<p>Rozmanitost přírody</p> <p>- znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla, význam pro člověka</p> <p>- společenstvo (biotop) lesa, pole, louky, potoka, rybníka, zahrady a lidských obydlí</p> <p>- znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla, význam pro člověka</p>	<p>CJ – popis, vyprávění - verše o přírodě - verše k ročním obdobím</p> <p>VV – příroda jako námět i materiál</p> <p>PČ – péče o rostliny</p> <p>Projekt – „Třídí strom“</p>	<p>- přehledy živé přírody</p> <p>- modely přírodnin</p> <p>- encyklopedie</p> <p>- nástěnné obrazy</p> <p>- časopisy</p> <p>- tajeňky, křížovky</p>

<p>- rozliší nejznámější listnaté a jehličnaté stromy</p> <p>- rozliší chráněné, jedovaté a léčivé rostliny</p> <p>- pozná okrasné, kulturní a plané rostliny</p> <p>- uvede příklady praktického využití hospodářsky významných rostlin</p> <p>- popíše životní cykly některých rostlin v průběhu kalendářního roku</p> <p>- popíše životní cykly některých živočichů v průběhu kalendářního roku</p> <p>- rozpozná některé příčiny porušování rovnováhy v přírodě</p> <p>- rozliší činnosti člověka podporující nebo poškozující jeho zdraví a prostředí</p> <p>- dokáže se ohleduplně chovat</p>	<p>- rostliny na podzim, v zimě, na jaře a v létě</p> <p>- živočichové na podzim, v zimě, na jaře a létě</p> <p>- ochrana a tvorba životního prostředí</p> <p>- význam třídění odpadů</p> <p>- klíčení - rozpad a rozklad odpadů</p>	<p>MA – diagram, graf</p>	
---	--	---------------------------	--

<p>k přírodě a ochraňovat ji</p> <p>- založí jednoduchý pokus, odvodní postup, zaznamená průběh, vyhodnotí a prezentuje jeho výsledky</p>			
---	--	--	--

<u>Výstupy zájka</u>	<u>Účivo – obsah</u>	<u>Mezipředmětové vztahy</u>	Metody + formy práce, pomůcky a učební materiály, projekty a projektové dny
<ul style="list-style-type: none"> - objevuje a zjišťuje propojenost živé a neživé přírody - posoudí důležitost využití hornin včetně jejich energetických zdrojů - ví, že půda je jednou z nejdůležitějších podmínek života - vysvětlí důsledky pohybu Země a Slunce pro život na Zemi - využívá poznatky o pohybech Země k objasnění střídání dne a noci a změn ročních období - umí vyjádřit přislůšnost planety Země ke sluneční soustavě a k vesmíru 	<ul style="list-style-type: none"> -Nerosty a horniny – dělení podle zpracování - paliva - člověk a energie - obnovitelné a neobnovitelné zdroje - vznik, složení, význam - půdy v regionu - Slunce jako zdroj - roční období - slunovrat, rovnodennost - oběžná dráha - kalendář - Sluneční soustava a Země - souhvězdí, galaxie - přitažlivost - magnetismus - zemské póly - podnebné pásy a jejich typické znaky - botanické zahrady a ZOO - adaptace a migrace rostlin a živočichů 	<p>ČJ – čítanka Horniny a minerály</p>	

<p>- zkoumá základní společenstva v podnebných pásech, nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí</p> <p>- dokáže rozdělit organismy do známých skupin pomocí jednoduchých klíčů a atlasů</p> <p>- posoudí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a jejich možné dopady na životní prostředí a zdraví člověka</p> <p>- pojmenuje hlavní části lidského těla a vysvětlí jejich základní funkce</p> <p>- podporuje zdravý způsob života na základě znalostí o lidském těle</p> <p>- zná jednotlivé</p>	<p>- ohrožené druhy</p> <p>- rostliny – houby živočiškové</p> <p>- třídění podle znaků života, životních potřeb a projevů, průběhu a způsobu života, výživy a stavby těla</p> <p>- význam v přírodě pro člověka</p> <p><u>Člověk a jeho zdraví</u></p> <p>- orgánové soustavy, orgány, ústrojí</p> <p>- stavba, funkce</p> <p>- pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou</p> <p>- základy lidské reprodukce</p> <p>- vývoj jedince</p> <p>- zájmové aktivity</p> <p>- odpočinek</p> <p>- rodina a partnerství</p> <p>- biologické a psychické změny v dospívání</p> <p>- základy sexuální výchovy</p> <p>- prevence, ochrana</p>	<p>Projekt „třídní strom“</p> <p>VV – figura a její vv ztvárnění</p> <p>PČ – příprava zdravého jídelníčku</p>	
--	---	---	--

<p>etapy lidského života a vývoj dítěte před a po narození</p> <ul style="list-style-type: none"> - umí si rozvrhnout učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb a dokáže brát ohled na nároky a potřeby jiných osob - umí uplatnit hygienické a preventivní postupy, které souvisí s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou - dokáže ošetřit drobná poranění a přivolat lékařskou pomoc			
---	--	--	--

9.

Doporučení

- ☞ Poznámky, připomínky a zkušenosti vzešlé z dosavadní praxe, analýzy VP Základní škola, tématických plánů, testů, studia Rámcového vzdělávacího programu včetně školní Koordinátor aplikovat do výstupů v učebních osnovách pro předměty Prvouka, Vlastivěda a přírodověda, které byly jádrem této práce

- ☞ Průběžně aktualizovat vytvořené osnovy a plány podle momentálního stavu skupiny, se kterou se pracuje

- ☞ Více přemýšlet o integraci do bloků (i když už jsem s nimi pracovala), opírat se o mezipředmětové vztahy, neučit izolované informace, ale poznatky v závislostech a vztazích

- ☞ Vyhledávat a nabízet dětem aktivity, které budou ve prospěch činností, nikoliv pouze pasivního příjemce poznatků – v projektových dnech využívat smíšené skupiny, jako protipól homogenním třídám v běžné výuce

- ☞ Zintenzívnit práci s informacemi – nabízet cesty k jejich získávání (dlouhodobý úkol)

- ☞ Iniciovat konzultace s učiteli 2. stupně, aby se více zajímali a využívali potenciálu, se kterým děti opouštějí první stupeň

- ☞ Trpělivě vysvětlovat potřebu, smysl a průběh změn ve škole rodičům, alespoň některé do dění vtáhnout úkol dlouhodobý a obtížný)

☞ Trpělivě vysvětlovat dětem podstatu a smysl změn – těch, které vidí, ale i těch skrytých, zdůraznit, že úspěšný může být ten, kdo se ptá, orientuje se, hledá, zkouší, kazí a zase napravuje .

☞ Společně v učitelském kolektivu komunikovat, tříbit názory, hledat optimální řešení ve prospěch dětí, školy i sebe jako učitele

V další kapitole by bylo možné připomenout širokou řadu článků v odborném tisku, které se výše zmiňované problematice věnovaly a ještě budou. Je na osobě každého, aby si zdroje a informace našel a využil je pro svůj růst, jistotu a aktivní práci.

Budu ráda, a po celou dobu jsem se o to snažila, aby budoucí čtenář této mojí pětileté práce v ní našel pro sebe nápad, myšlenku, zkušenost.

Bude-li to tak, pak moje práce splnila účel.

Ráda bych na úplný závěr použila tato slova:

„ Nejlepším učitelem není ten, kdo toho nejvíce ví, nejvíce vydrží, je stejně zdatný na tenisovém kurtu jako na mezinárodní konferenci. Skutečnou osobností je ten, kdo dovede ve svých žácích rozvíjet touhu po dalším poznávání, rozvíjet schopnosti, o nichž neměli tušení., kdo dovede přimět lidi, aby se snažili *být sami sebou* , pochopit své možnosti ve všech sférách a dosáhnout optima., kdo dokáže vést žáky tak, aby mohli teorií i praxí překročit limity generace svých učitelů.“

Jaroslava Pešková

Seznam literatury

Bílá kniha (soubor ve formátu PDF)

Fabiánová, B.: Didaktika prvouky
(Brno, Paido, 1995)

Helus, Z.: Psychologie
(Praha, Fortuna 1995)

Chlup, O., Kubálek J., Uher J.: Pedagogická encyklopedie
(1938 – 1940)

internetové stránky : www.msmt.cz
[www.Portál RVP.cz](http://www.PortálRVP.cz)
www.Ceskaskola.cz
www.breznice.cz
www.fzstaborska.cz
www.vuppraha.cz

Ježková, V.: Vzdělávací systémy v zahraničí
(Praha, UK Karolinum, 1996, skriptum)

Kobr, J.: České dějiny v testech (linx& spol. Praha)

Koordinátor – materiály ze školení (soubor kopírovaných tisků)

Kolektiv: Jak měnit a rozvíjet vlastní školu ?
(Praha, Strom, 1994)

Kolektiv : Slovník cizích slov
(Praha, Encyklopedický dům, s.r.o. 1993)

Kolektiv : Vlastivěda 4
(učebnice pro 4. ročník základní školy – hlavní události
nejstarších českých dějin)
(Nová škola Brno, 2004 + pracovní sešit)

Kolektiv : Vlastivěda 4
(učebnice pro 4. ročník základní školy – poznáváme naši vlast)
(Nová škola Brno, 2003+ pracovní sešit)

Kolektiv : Vlastivěda 5
(učebnice pro 5. ročník základní školy – Česká republika jako
součást Evropy)
(Nová škola Brno, 2004+ pracovní sešit)

Kolektiv : Vlastivěda 5
(učebnice pro 5. ročník základní školy – Významné události
nových českých dějin)
(Nová škola Brno, 2005+ pracovní sešit)

- Kolektiv: Základní škola (vzdělávací program)
(Praha, Fotuna 1996)
- Kolektiv : Národní škola (vzdělávací program)
(Praha, SPN 1997)
- Kolektiv : Obecná škola (vzdělávací program)
- Kolektiv: Pedagogické otázky současnosti
(ISV, Praha 1994)
- Kolektiv: Dějiny trochu jinak
(Kartografie Praha. 2003)
- Kolektiv : Prvouka pro 1. ročník
Prvouka pro 2. ročník
Prvouka pro 3. ročník
(SPN, Fortuna, Nová škola Brno)
- Kujal.B., Boháč ,A., Kotoč,J.: Pedagogický slovník
(Praha 1965 – 1967)
- Manuál k RVP PV
Manuál k RVP ZV
- Maňák,J. a kol.: Kapitoly z metodologie pedagogiky
(Tempus, Brno, 1994)
- Moderní vyučování - roč. 2005, 2006
- Müller O., Tatičková, I.: Kvizová horečka – Toulky Evropou
(Albatros, Praha 2004)
- Osobnostně orientovaný model předškolní výchovy
(Závěrečná zpráva , 1993)
- Osnovy výchovné práce
(Praha, SPN 1963)
- Osnovy pro mateřské školy
(Praha , SPN, 1955)
- Opravilová,E., Dostál, A.M.: Úvod do předškolní pedagogiky
- Piaget,J.: Psychologie dítěte
(Portál, Praha 1997)
- Pracovní program pro mateřské školy
(Praha, 1948, Svaz zaměstnanců školství a osvěty)
- Pradel,W.: Seznamování dětí s přírodou
(SPN, Praha 1984)
- Prozatímní osnovy pro mateřské školy
(Praha, SPN, 1953)
- Pokusné osnovy pro mateřské školy
(Praha, SPN, 1975)

- Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy
(Praha, SPN 1977)
- Program pro jesle a mateřské školy
(Praha, SPN 1984)
- Program výchovné práce v jeslích a mateřských školách
(Praha, SPN 1967)
- Průcha, J.: Pedagogický výzkum, uvedení do teorie a praxe
(UK Praha, Karolinum, 1995, skriptum)
- Průcha, J.: Walterová, E., Mareš, J.: Pedagogický slovník
(Praha, Portál, 1995)
- Průcha, J.: Pedagogická evaluace
(MU Brno, 1996)
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
- Rašková, M.: Úvod do elementárního učení o přírodě a společnosti
(UP Olomouc, 1999)
- Sborník – Vytváření mostů
(PedF UK Praha, 1997)
- Slavík, J.: Hodnocení v současné škole
(Portál, Praha 1999)
- Spilková, V.: Standardy na 1. Stupni základních škol očima PAU
(Praha, Strom, 1994)
- Spilková, V.: Didaktická východiska primárního vzdělávání dětí
(UK Praha, 1995)
- Školský zákon
- Učební osnovy pro 1.-5. roč. ZDŠ
(Praha, SPN, 1961)
- Učební osnovy 1. – 4. ročník ZŠ
(Praha, Fortuna, 1991)
- Učební osnovy 1. – 4. ročník ZŠ
(Praha, 1976)
(Praha 1953)
- Učitelství noviny – ročník 2002 – 2006 – výběr
Učitelství listy – ročník 2004 – 2006 – výběr
- Vágnerová, M.: Úvod do psychologie
(Praha, UK, 1996)
- Vágnerová, M.: Vývojová psychologie I.
(UK Praha, 1996, skriptum)
- Výchovné osnovy hl. města Prahy

- (Praha, 1938, Svaz uč.škol mateřských)
- Váňová,M.: Vzdělávací systémy ve vyspělých evropských zemích
(Praha, UK Karolinum, 1994, skriptum)
- Walterová,E.: Kurikulum – proměny a trendy v mezinárodní perspektivě
(MU Brno, Praha 1994)
- Walterová,E.: Objevujeme Evropu
(PedF UK Praha, 1997)
- Zdokonalené osnovy pro mateřské školy
(Praha, SPN 1995 (

Ústřední knih.Pedf UK

2592070115